

Nordre Follo
kommune

Økonomi- og handlingsplan 2026–2029

Kommunedirektørens forslag

Innhold

Hilsen fra kommunedirektøren	5
En ny virkelighet	7
Saksfremlegg.....	9
1.Langsigtede mål	15
1.1 Vi utvikler Nordre Follo kommune sammen	16
1.2 Vi har god livskvalitet og lever aktive liv	18
1.3 Vi har attraktive og levende lokalsamfunn	20
1.4 Vi tar ansvarlige valg for klima, natur og miljø.....	23
2. Prognoser og rammebetingelser	25
2.1 Befolkning.....	26
2.2 Demografiutgifter og teoretisk innsparingspotensial	28
2.3 Finans – renter – renterisiko	31
2.4 Forslag til statsbudsjett 2026 og siste del av revisjon av inntektssystemet	33
3. Planarbeid og status kommunale planer.....	35
4. Bærekraftig økonomi.....	43
5.Økonomisk utvikling og handlingsregler	55
6. Budsjettvedtak.....	61
7. Driftsbudsjettet	67
7.1 Sentrale inntekter.....	68
7.2 Finansinntekter og -utgifter	69
7.3 Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	71
8. Investeringsbudsjettet.....	73
8.1 Slik vil vi investere	74
8.2 Fremtidig investeringsbehov og utfordringer	74
8.3 Usikkerhetsmomenter i investeringsprosjekter	75
8.4 Investeringenenes budsjettvedtak	76
9. Klima- og miljøbudsjettet	79
10. Organisering og ansvarsfordeling.....	89
11. Kommunens direktørområder	93
11.1 Eiendom, strategi og økonomi.....	95
11.2 Organisasjon og utvikling.....	113
11.3 Oppvekst og læring.....	125
11.4 Helse og mestring	145
11.5 Samfunn og teknikk	159

11.6 Selvkost.....	181
11.7 Interkommunale samarbeid	187
11.8 Overordnede områder.....	191

Vedlegg 1

- Forslag til endringer i investeringsbudsjettet for ØHP 2026-2029
- Formål og fremdrift for investeringer med foreslått budsjettramme i ØHP-perioden
- Gebyrliste

Vedlegg 2 - IKS Forslag til budsjett 2026

Øyvind Henriksen. Foto: Jan Walbeck

Hilsen fra kommunedirektøren

Nordre Follo kommune har høye ambisjoner og store utfordringer i økonomiplanperioden. Det vil stille store krav til oss som organisasjon, men vi har lagt et solid grunnlag og står godt rustet. Vi har alle forutsetninger for å nå målene våre.

Flere enn 200 kommuner hadde negativt driftsresultat i 2024. Mange mener at vi er truffet av en «perfekt storm». Høye priser og renter bidrar til svært høye finanskostnader som gir direkte konsekvenser på driften. Demografiendringene merkes når flere eldre skal ha hjelp samtidig som det ikke kommer flere inn i arbeidslivet som kan finansiere veksten. Detaljstyring fra sentrale myndigheter øker, og til sammen betyr dette at handlingsrommet til kommunene blir mindre samtidig som rammene blir strammere.

Dette gjelder også for kommunen vår. Vi hadde et negativt driftsresultat på 37 mill. kroner i 2024, og ser vi på driften i tjenestene isolert sett hadde vi med oss et merforbruk på mer enn 100 mill. kroner inn i 2025. Derfor la vi opp til at vi skulle bruke 2025 på å få orden på merforbruket, og det har vi i stort klart. Det er nedlagt et betydelig arbeid i hele kommunen og mye tyder på at vi starter 2026 i balanse.

Det gjør at vi er bedre forberedt enn på mange år, og har bedre forutsetninger for å håndtere reduksjonene på 87 mill. kroner i 2026 og 265 mill. kroner i økonomiplanperioden, der 200 mill. kroner er fra Bærekraftig økonomi. Vi legger opp til et svakt positivt netto driftsresultat på 0,2 prosent i 2026 som er i tråd med vedtaket i forbindelse med behandlingen av saken om bærekraftig økonomi i mai. Alle de foreslåtte tiltakene fra Bærekraftig økonomi i denne saken er bearbeidet og lagt til grunn for innsparinger i økonomiplanperioden.

Vi skårer fortsatt bra på eksterne analyser sammenlignet med andre kommuner. Vi er blant de ti mest effektive kommunene i landet, og vi ligger på 8. plass på kommunebarometeret. Vi gjøre mye riktig, og dette viser at det ikke er mye å hente ved å sammenligne oss med andre kommuner. Når vi i økonomiplanperioden skal omstille for om lag 265 mill. kroner vil det være nødvendig å gjøre krevende prioritering.

Samtidig øker vi innsatsen for å finne nye løsninger, noe fremtidsforsøket i hjemmetjenesten er et godt eksempel på. Klarer vi å skalere dette opp og sette det ut i drift, kan vi bidra til å finne løsninger både på bemanningskrisen og utfordringen med alle de som står utenfor arbeidslivet. Vi intensiverer innovasjonsarbeidet i økonomiplanperioden for å bevare velferdssamfunnet vårt.

Vi har satt oss som mål å utvikle en ny velferdsmodell i økonomiplanperioden – en velferdsmodell som står seg når oppgavene øker og rammene ikke øker i samme omfang. Vi skal lage en ny velferdsmodell fordi vi ikke har råd til å la være, og vi skal skape den sammen med innbyggere, næringsliv og frivillige lag og foreninger.

Dette handler ikke bare om tall, budsjetter og systemer. Det handler om oss – om å ta vare på hverandre, om å stille opp for naboen, om å sikre at barna våre og de eldre blant oss fortsatt har trygghet, nærhet og omsorg. Gjennom dialog, tillitsbygging og samskaping skal vi skape en fremtid der alle er en del av løsningen. Dette er mer enn en plan. Det er en forpliktelse til å skape verdi i alt vi gjør, og til å løfte Nordre Follo sammen med innbyggerne.

Vi har robuste gode fagmiljøer, dyktige ledere og ansvarlige politikere. Vi har fortsatt et solid disposisjonsfond, og vi er en kommune i vekst tett på Oslo. Vi har mange ressurssterke engasjerte innbyggere og et variert næringsliv. Vi har alt som skal til for å møte den nye virkeligheten med stramme økonomiske rammer og store demografiske endringer på en god og ansvarlig måte. Da må vi evne å møte den sammen, med samme virkelighetsforståelse og med mot til å ta nødvendige, og krevende valg.

Øyvind Henriksen
kommunedirektør

En ny virkelighet

Årets økonomi- og handlingsplan setter punktum for en æra, og bekrefter en utvikling vi har sett over flere år: Kommunen har ikke økonomi til å fortsette som før. Små kutt og enkeltstående tiltak monner ikke. Skal vi ha en robust økonomi og en kommune som står støtt inn i fremtiden, må vi ta et skikkelig grep.

Dette tar Nordre Follo på alvor og vi har begynt på jobben: Innen 2028 skal vi ha utviklet og tatt i bruk en ny modell for fremtidens velferdssamfunn. Vi skal skape fremtidens velferdsmodell, fordi vi ikke har råd til å la være. Vi blir færre yrkesaktive, samtidig som vi får flere oppgaver og mindre folk til å løse dem. Vi må sikre at vi fortsatt har kapasitet til å gi gode tjenester, men slik vi driver kommunen i dag er ikke bærekraftig. Derfor må vi endre oss – selv om det er krevende.

Dette handler ikke bare om tall, budsjetter og systemer. Det handler om oss – om å ta vare på hverandre, om å stille opp for naboen, om å sikre at barna våre og de eldre blant oss fortsatt har trygghet, nærhet og omsorg. For å lykkes må alle aktører bidra: innbyggere, folkevalgte, næringsliv, lag og foreninger, medarbeidere, fagforeninger og frivilligheten.

Vår styrke er fellesskapet. Vi skal tenke nytt om hvordan velferd skapes – og vi skal gjøre det sammen.

For å lykkes satser vi særlig på noen områder:

- **Dialog og medvirkning** – vi skal trene på å lytte mer og tidligere. Innbyggernes stemmer skal inn før løsningene er ferdigtenkt.
- **Samskaping med næringsliv og frivillighet** – vi skal skape løsninger sammen, ikke bare fatte vedtak.
- **Tillitsbygging** – vi skal være mer åpne, tydelige og ærlige i kommunikasjonen, og bygge gjensidig forståelse over tid.
- **Kulturendring i organisasjonen** – vi skal utfordre oss selv til å bli mer fleksible, mindre byråkratiske og mer til stede for innbyggerne.
- **Gode lokalsamfunn som samfunnsansvar** – vi skal bygge steder der folk trives, deltar og opplever tilhørighet.

På veien vil vi møte skjær i sjøen: strukturer som hindrer oss, gamle vaner som holder oss tilbake, og forventninger vi må utfordre. Men vi vet at vi også har kraften til å skape – gjennom åpenhet, nysgjerrighet og evnen til å koble ulike ressurser og perspektiver.

Dette er mer enn en plan. Det er en forpliktelse til å skape verdi i alt vi gjør, og til å løfte Nordre Follo sammen med innbyggerne. Det vil kreve mot og utholdenhet, og må vi hele tiden må stille spørsmålet: Hvorfor gjør vi dette – og for hvem?

Når vi holder fast på svaret, vet vi at vi kan skape fremtidens velferdssamfunn. Vi kan skape fellesskap, mestring og et lokalsamfunn som gir mer tilbake enn det tar.

Vi har ingen krystallkule. Men vi har et kompass.

Dette er Nordre Follo's oppdrag. Dette er vårt løfte til innbyggerne.

Fem viktige samtaler

God dialog blir helt avgjørende for om vi kommer til å lykkes. I 2026 trekker vi frem disse samtalene som ekstra viktige.

1. Et godt liv handler ikke bare om tjenester, men også om tilhørighet og lokalsamfunn. **Hva betyr et godt lokalsamfunn for deg – og hvordan skal vi bygge gode lokalsamfunn sammen i tiden som kommer?**
2. Omstillingen blir lettere hvis vi har tillit til hverandre og gode måter å snakke sammen på. **Hva skal til for at vi får til en åpen og ærlig dialog- og hvordan kan vi bygge sterkere tillit mellom innbyggere og kommune?**
3. Vi kan ikke løse alt alene – vi må skape mer gjennom samarbeid og nye måter å jobbe på. **Hvordan kan vi bruke ressursene smartere – og skape mer gjennom frivillighet, næringsliv og nye partnerskap?**
4. Vi vet at situasjonen er krevende, og at kommunen ikke kan fortsette som før. **Hvordan kan vi akseptere situasjonen vi står i – og bruke kreftene våre på å skape nye løsninger?**
5. Selv når mye må endres, finnes det kjerneverdier og tjenester som er viktige å holde fast på. **Hva er det viktigste å bevare – og hvordan kan vi finne nye måter å videreføre det på?**

Saksfremlegg

Arkivsak-dok. 25/39606-2
Saksbehandler Marit Ragnhild Øien

Saksgang	Møtedato
Ungdomsrådet	11.11.2025
Arbeidsmiljøutvalget	13.11.2025
Eldrerådet	17.11.2025
Rådet for personer med funksjonsnedsettelse	17.11.2025
Partssammensatt utvalg	17.11.2025
Utvalg for næring, eiendoms- og stedsutvikling	17.11.2025
Utvalg for klima, teknikk og miljø	18.11.2025
Utvalg for omsorg, helse og seniorpolitikk	19.11.2025
Utvalg for oppvekst, idrett og kultur	19.11.2025
Utvalg for plan og byggesak	20.11.2025
Formannskapet	26.11.2025
Kommunestyret	17.12.2025

Kommunedirektørens forslag til Økonomi- og handlingsplan 2026-2029

Kommunedirektørens innstilling

1. Økonomi- og handlingsplan 2026-2029, inkludert årsbudsjett og økonomiplan, vedtas i samsvar med forskriftsmessige oversikter i kommunedirektørens forslag til Økonomi- og handlingsplan 2026-2029, herunder:
 1. Hovedoversikt drift som vist i §5-4, 1.ledd: Bevilgningsoversikt drift (1A)
 2. Netto driftsbudsjett per direktørområde som vist i §5-4, 2. ledd: Bevilgningsoversikt (1B)
 3. Hovedoversikt investering som vist i §5-5, 1.ledd: Bevilgningsoversikt investering (2A)
 4. Investeringsbudsjett per investering som vist i §5-5, 2.ledd: Bevilgningsoversikt investering (2B)
2. Kommunedirektøren gis fullmakt til følgende låneopptak:
 1. Lån til finansiering av investeringer, inntil 1 047 mill. kroner.
 2. Lån til startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 320 mill. kroner. Rammen inkluderer forsøksordningen til førstegangsetablerere.
 3. Likviditetslån innenfor en kredittramme begrenset oppad til 100 mill. kroner i henhold til kommunens reglement for finans- og gjeldsforvaltning.
 4. Kommunedirektøren gis fullmakt til å refinansiere lån innenfor rammene i reglement for finans- og gjeldsforvaltning.
 5. Kommunedirektøren gis fullmakt til å overføre restbudsjett 2025, mer-/mindreforbruk, på ikke-avsluttede investeringsprosjekter til årsbudsjett 2026, inklusiv finansiering.
3. For tjenester innen vann, avløp, renovasjon, slam, feiing, private reguleringsplaner, bygge-/delesaker, saksbehandling etter matrikkelloven og utslippstillatelser etter forurensningsloven skal gebyrnivået tilsvare full kostnadsdekning i henhold til lovverk og gjeldende retningslinjer for selvkost. Tilsvarende gjelder også for seksjoneringssaker.
4. Kommunedirektøren gis fullmakt til å disponere flyktningefondet ved behov.
5. Kommunale gebyrer, avgifter, brukerbetalinger og festeavgift til Nordre Follo kirkelige fellesråd fastsettes som vist i økonomi- og handlingsplanen (gebyrlisten).
6. Planstrategi i Økonomi- og handlingsplan 2026-2029 legges til grunn i det videre arbeidet. Temaplaner oppheves i henhold til tabellen i kapittel *Planarbeid og status kommunale planer*.
7. Ved utskriving av skatt nyttes Stortingets fastsatte maksimale satser.
8. For 2026 bosettes inntil 75 flyktninger.
9. Kommunen gir kr 90 000 årlig i tilskudd til TV-aksjonen.

Sammendrag

Kommunedirektøren legger med dette frem sitt forslag til økonomi- og handlingsplan for Nordre Follo kommune for perioden 2026-2029. Det legges frem et forslag til driftsbudsjett og investeringsbudsjett. Forslaget bygger på tidligere økonomiplanvedtak og vedtak gitt i tidligere saker.

Økonomi- og handlingsplan er kommunedirektørens forslag til prioriteringer og målsettinger for perioden 2026-2029. Kommunelovens § 14-3 regulerer kommunenes krav om økonomiplan i fireårsperioder og årsbudsjett. Økonomi- og handlingsplan viser kommunens prioriteringer og ønskede resultater i fireårsperioden frem mot 2029. Dokumentet inneholder både budsjett og handlingsplan i henhold til kommunelovens bestemmelser og periodens handlingsdel for Kommuneplan 2025-2040.

Kommunedirektørens forslag gir et positivt netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter i 2026. Mens kommunens vedtatte handlingsregel for netto driftsresultat er satt til 2,0 prosent, gir kommunedirektørens budsjettforslag et nivå på dette nøkkeltallet i 2026 på 0,2 prosent. Dette er i tråd

med vedtatt nivå i K-sak 33/25. I perioden har forslaget et positivt netto driftsresultat på gjennomsnittlig 1 prosent.

Rammetilskudd for 2026 er beregnet ut fra inntektssystemet som ble revidert i 2025, og der endringene er fullt innført fra og med 2026.

Investeringsbudsjettet i planperioden 2026-2029 er på samlet brutto 4,85 mrd. kroner, der finansieringsbehovet i 2026 i form av låneopptak er på totalt 1 047,1 mill. kroner pluss 320 mill. kroner til startlån. Samlet finansieringsbehov forutsetter salg av eiendom, tomter og varige driftsmidler for 95,5 mill. kroner i perioden. Gjennomsnittlig gjeldsgrad for planperioden vil være på 148,3 prosent, og 134,9 prosent for 2026.

Klimabudsjettet inngår som en del av Økonomi- og handlingsplan 2026-2029. Klimabudsjettet presenterer tiltak som foreslås gjennomført i 2026, sammen med utslippseffekt av tiltakene og finansiering. Tiltakene dekker både direkte og indirekte utslipp.

Faktaopplysninger

Forslaget bygger videre på Økonomi- og handlingsplan 2025-2028, justert for endringer i de økonomiske rammeforutsetningene som har kommet frem i løpet av høsten, herunder de forutsetninger som ligger i forslag til statsbudsjett. Siden statsbudsjettet ble lagt frem 15.10.2025 er skatt- og rammetilskudd budsjettet som det fremkommer i statsbudsjettet for 2026, med et grovt anslag på effekt av egne befolkningsprognoser.

Det vil i løpet av kort tid etter fremleggelsen av kommunedirektørens forslag, bli lagt frem et tilleggsnotat med et mer nøyaktig anslag for frie inntekter og nøyaktig fordeling mellom skatt og rammetilskudd basert på kommunens egne befolkningsprognoser (prognosemodell). Dette vil påvirke tallene for 2026 og særlig perioden 2027-2029. Notatet vil også omhandle eventuelle andre forhold fra statsbudsjettet.

For å møte utfordringene rundt økonomisk handlingsrom og et utgiftsnivå som ikke er bærekraftig på sikt, ble det i slutten av 2024 igangsatt et arbeid for å få kontroll på merforbruket i flere direktørområder. Samtidig ble prosessen «Bærekraftig økonomi» startet. Denne prosessen skulle forberede kommunen på store og krevende prioriteringer fra og med 2026.

I mai 2025 behandlet kommunestyret sak 33/25 «Bærekraftig økonomi – retningsvalg». Her presenterte kommunedirektøren sine anbefalinger for hvilke tiltak som burde utredes videre frem mot fremleggelsen av ØHP 2026–2029. Ved å legge saken frem allerede i mai, ønsket kommunedirektøren å involvere de folkevalgte tidlig i prosessen, slik at kommunestyret kunne gi innspill til hvilke retninger det skulle arbeides videre med. Kommunestyret ga klare føringer om enkelte tiltak som ikke skulle utredes videre, og ba samtidig om utredning av nye tiltak.

Omstillingstiltakene som ligger i forslaget er basert på det som ble framlagt for kommunestyret 26. mars i Bærekraftig økonomi 2026- 2029, og vedtak i K-sak 33/25.

Forslaget til Økonomi- og handlingsplan 2026-2029 er utarbeidet i samarbeid med kommunens virksomheter. Tillitsvalgte og verneombud har medvirket i arbeidet gjennom drøftinger i lokale og sentrale samarbeidsutvalg. Forslaget behandles i partssammensatt utvalg før politisk behandling.

Lover og regler

Økonomi- og handlingsplan er kommunedirektørens forslag til prioriteringer og målsettinger for perioden 2026-2029. Kommunelovens § 14-3 regulerer kommunenes krav om økonomiplan i fireårsperioder og årsbudsjett. Økonomiplan etter kommuneloven § 14-2 kan inngå i eller utgjøre handlingsdelen.

Plan- og bygningsloven § 11-1 regulerer kommunens krav om handlingsdel til kommuneplanen.

Økonomiske konsekvenser

Økonomiske konsekvenser er grundig utredet. Det vises spesielt til kapitlene Økonomisk handlingsrom og Driftsbudsjett.

Alternative løsninger

I henhold til Kommunelovens § 14-3 må økonomiplanen for de neste fire årene og årsbudsjettet for det kommende året vedtas før årsskiftet. Det er ingen alternativ til å utarbeide en økonomi- og handlingsplan.

Kommunedirektørens vurdering

Overordnet status økonomi

Kommunens økonomiske handlingsrom er fortsatt under sterkt press i planperioden. Økte finanskostnader og store investeringer setter spesielt sitt preg på driften i årene fremover. Dagens utgiftsnivå, og det økende behovet for å finansiere renter og avdrag, er ikke økonomisk bærekraftig over tid.

Utviklingen i kommunens utgifter henger sammen med hvilke oppgaver kommunen løser, og hvordan vi løser dem. De årlige driftskostnadene og investeringene må reduseres. For å sikre økonomiske rammer og gjennomføringskraft i fremtiden er det behov for en stadig omstilling av kommunens tjenester.

Prosessen Bærekraftig økonomi har hatt som mål å forberede kommunen på store og krevende prioriteringer. Det har vært viktig i arbeidet at innsparingstiltakene skal bidra til innovasjon og utvikling av fremtidens kommune. Mange av tiltakene retter seg derfor mot økt bruk av kunstig intelligens og digitale løsninger, samt reduksjon i antall ledere og administrative ressurser.

For å oppnå et nivå på netto driftsresultat som i kst-sak 33/25 er det samlet i økonomiplanperioden lagt inn omstillingstiltak på om lag 265 mill. kroner. Av dette er om lag 200 mill. kroner knyttet til tiltak fra Bærekraftig økonomi. Omstillingen vil bety endrede eller reduserte tjenester og antall medarbeidere. Selv om utfordringene er store, skal disse løses. Omstillingsprosessen vil være krevende for alle, både innbyggere, folkevalgte, administrasjon og ansatte. Omstillingen er likevel nødvendig for å opprettholde økonomisk bærekraft fremover.

Budsjettforslaget bygger på prinsipper om å gi en balansert fremstilling av frie inntekter, utvikling i finansutgifter og tilgjengelige midler til fordeling i tjenestene. På den måten synliggjøres det reelle behovet for tilpasning og effektivisering av tjenestetilbudet.

Det er tatt høyde for økte kostnader og økte inntekter knyttet til befolkningsøkning i hele perioden. Det er i tillegg vesentlig å holde farten oppe på omstillingen. Den anslåtte veksten i frie inntekter vil i planperioden i stor grad gå med til å dekke økte demografikostnader og lønns- og prisvekst.

Til tross for reduserte inntekter og krevende rammebetingelser, vurderer kommunedirektøren å ha lagt fram et forslag til Økonomi- og handlingsplan som tar hensyn til kommunens samfunnsoppdrag og utfordringer. I budsjettet er det for eksempel foreslått å prioritere stimuleringsmidler til ny modell for fremtidens velferdssamfunn og økning av Helse og mestring og Oppvekst og lærings økonomiske rammer for å imøtekomme større tjenestebehov. I 2025/2026 avsluttes flere større byggeprosjekter: to skoler, en barnehage, en svømmehall, en idrettshall, to vann- og avløpsstrekninger samt oppgradering av Ski torg.

En kombinasjon av høyere gjeld og økte finanskostnader, øker kommunens finansielle risiko. Vi har vedtak på at netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter ikke skal overstige 109 prosent i gjennomsnitt i gjeldende økonomiplanperiode, og skal reduseres til 100 prosent innen 2033. Det jobbes kontinuerlig for å oppnå et bærekraftig investeringsnivå. Vi må bygge så billig som mulig, vi må sikre mest mulig arealeffektiv bruk av de byggene vi har, en del bygg som var planlagt rehabilitert må utsettes samt at bygg og eiendom kommunen ikke trenger til egen tjenesteproduksjon må avhendes.

Investeringsbudsjettet er i all hovedsak basert på tidligere vedtatte investeringer og vedtak i Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan fra februar 2025. Justeringer mellom årene i perioden, og enkelte økninger/reduksjoner, er foreslått tatt inn. I tillegg er det meldt inn enkelte nye investeringer. Det er foretatt vurderinger med hensyn til realisme og kritisk behov.

Det er i hele planperioden lagt inn økning knyttet til arealendringer og driftskonsekvenser av investeringer. For 2026 er rammen økt med 2,8 mill. kroner knyttet til dette. I tillegg er det i 2026 satt av 222 mill. kroner til konsekvensjusteringer. Konsekvensjusteringer er i all hovedsak knyttet til kostnader kommunen er forpliktet til ut fra lov, avtaleverk eller vedtak og inkluderer avsetning til økt pensjon som følge av livslang AFP og særaldersgrenser og lønnsoppgjør. Beløpet til ny AFP, særaldersgrenser og lønnsoppgjør 2026 utgjør om lag 112 mill. kroner av de totale konsekvensjusteringene.

Kommunedirektøren foreslår som et utgangspunkt en generell prisjustering av kommunens avgifter og gebyrer på 3,5 prosent, med unntak av de satser som er særbehandlet av kommunestyret, bestemt av Storting eller forskrift, eller er foreslått endret i budsjettforslaget. Det vises til vedlegg til økonomi- og handlingsplanen for en komplett oversikt over forslag til satser.

Det legges opp til at gebyrinntekter og kommunale avgifter i stor grad skal være til selvkost/selvfinansierende der dette ikke er i strid med lov eller forskrift.

Spesielle forhold

Bosetting av flyktninger

Nordre Follo kommune mottar hvert år anmodning fra IMDi om bosetting av flyktninger. Anmodningen fra IMDi kommer i slutten av november.

Kommunen har hatt en høy bosetting de siste årene, og det vil fortsatt være mange flyktninger som trenger tjenester fra kommunen de nærmeste årene. Øvrig tjenesteapparat i kommunen melder at det er stort press på tjenestene. I 2025 er anmodningen på 100 personer; inkluderer vi familiegjenforeninger ser faktisk bosetting ut til å bli om lag 170 personer.

For 2026 foreslår kommunedirektøren at kommunen bosetter inntil 75 flyktninger. Eventuell familiejenforening vil komme i tillegg - dette er bosettinger kommunen ikke kan takke nei til. Det er alltid forbundet med stor usikkerhet når det gjelder bosetting og ankomster av flyktninger.

Tilskudd TV-aksjon

Kommunestyret vedtok i september 2020 at kommunens bidrag til den årlige TV-aksjonen skal være kr 1,5 per innbygger. Virksomhetene kompenseres ikke for prisvekst i sine budsjetter. Det foreslås derfor i stedet at kommunen gir tilskudd som et fast kronebeløp på kr 90 000.

Kirkelig fellesråd

I tråd med samarbeidsavtalen er det lagt inn kompensasjon for lønnsvekst i tråd med kommunal deflator for dette. Generell prisvekst er ikke kompensert – på lik linje som for kommunens egne virksomheter. Endringer i perioden ellers er relatert til helårseffekt fra 2026 av avvikling av kremasjonsavgift, og at midler til ungdomsdiakonstilling fjernes fra 2027 i tråd med vedtak i ØHP 2024-2027.

Kirkelig fellesråd har utover dette bedt om kompensasjon for prinsipp om frigrav på 2,2 mill. kroner. Dette har ikke kommunedirektøren funnet rom for. Det vises forøvrig til Fellesrådets budsjettforslag i vedlegg 2.

Investeringsstilskuddet til Fellesrådet er økt med 0,5 mill. kroner per år i perioden. Utover i perioden er det foreslått store investeringer til utvidelse av Ski kirkegård i henhold til gravplassmeldingen. Dette må vurderes og utredes nærmere.

Ski, 22.10.2025

Øyvind Henriksen

kommunedirektør

Jane Short Aurlien

ass. kommunedirektør

Vedlegg

- Økonomi- og handlingsplan 2026-2029
 - Vedlegg 1:
 - Endringsforslag budsjett investeringer
 - Formål og fremdrift for investeringer
 - Gebyrliste
 - Vedlegg 2:
 - Innkallinger og protokoller fra IKS, kommunale samarbeid

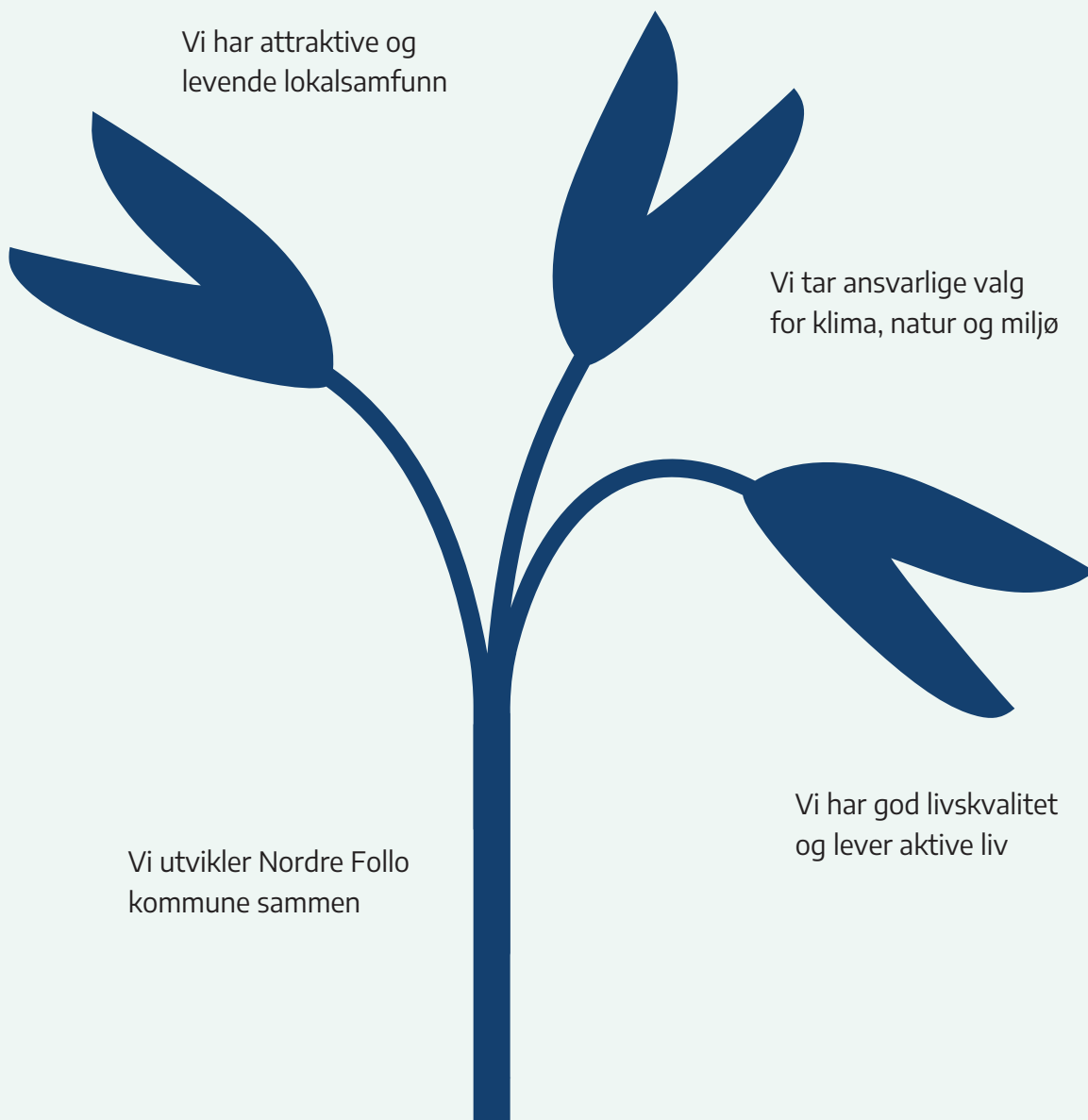
Langsiktige mål

Vi har attraktive og
levende lokalsamfunn

Vi tar ansvarlige valg
for klima, natur og miljø

Vi utvikler Nordre Follo
kommune sammen

Vi har god livskvalitet
og lever aktive liv

1. Langsiktige mål

Denne planen bygger på den nye samfunnsdelen i kommuneplanen, som kommunestyret vedtar i desember 2025. Et mål med oppdateringen av samfunnsdelen har vært å gjøre planen til et mer tydelig styringsverktøy for kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel gir retning for alt kommunen skal gjøre, og er starten på vårt felles arbeid for å utvikle samfunnet og organisasjonen. De fire hovedmålene med delmål er grunnlaget for alle andre planer i kommunen.

Hvordan vi skal jobbe for å nå målene i perioden 2026–2029 kan du lese mer om i kapitlene om klimabudsjettet, investeringsbudsjettet og de ulike direktørområdene.

I dette kapittelet finner du:

- **mål og delmål** for kommunen
- **statusbeskrivelse** – slik har vi det i dag
- **indikatorer** – tall og målinger som viser utviklingen

Ikke alle mål har indikatorer i årets oversikt. Dette vil vi jobbe videre med. Noen indikatorer mangler også tall fordi

- målinger ikke gjøres hvert år (f.eks. Ungdataundersøkelsen som sist ble gjennomført i 2025: her har vi valgt å vise resultatene for 2025, under 2024)
- kommunen utvikler nye måleverktøy (f.eks. naturregnskap)
- offentlig statistikk ikke er klar ennå (f.eks. bilbruk)

Visjon

Vår visjon er «Nær og nyskapende». Du kan lese mer om hva dette betyr i kommuneplanens samfunnsdel.

1.1 Vi utvikler Nordre Follo kommune sammen

Dette hovedmålet er en forutsetning for å nå de andre hovedmålene.

Slik vil vi ha det

Samfunnsengasjement, samarbeid og nye måter å løse oppgaver på er grunnleggende. Vi jobber sammen for den fremtiden vi ønsker for fellesskapet, naturen og miljøet.

Flere aktører samarbeider og samskaper, slik at samfunnet blir bedre rustet til både hverdagen og kriser. Hele samfunnet samarbeider om å løse oppgavene.

Kommunen har en stabil og forutsigbar økonomistyring som sikrer gode tjenester for innbyggerne.

Slik har vi det i dag

Vi har et stort samfunnsengasjement i kommunen og innbyggere som er aktive i hundrevis av ulike frivillige organisasjoner¹. Vi har etablert et bredt samarbeid om både fritid, inkludering, folkehelse og beredskap.

Vi må tenke nytt om hva kommunen skal gjøre

Samfunnsutviklingen går i retning av at vi blir flere eldre og flere som trenger hjelp, samtidig som vi blir færre som jobber. Endringen skjer ikke bare lokalt – den gjelder hele Norge.

Mange ser at vi må gjøre noen endringer. Hva disse endringene bør være, varierer. Noen mener kommunen må gjøre mindre og prioritere tydeligere. Andre har fortsatt høye forventninger til hva kommunen skal tilby.

Vi er flere som jobber med løsninger

Utfordringene for vår kommune er ikke unike. Flere aktører – både lokalt og nasjonalt – er nå talspersoner for nødvendige endringer. Disse handler blant annet om samarbeid med frivillige, lokale ildsjeler og næringslivet, smartere bruk av teknologi og bedre inkludering.

Vi har gjennom fremtidsforsøket² fått testet hvordan bruk av kunstig intelligens (KI) kan hjelpe oss til å prioritere de viktigste oppgavene. Vi har også fått bekreftet at flere personer som står utenfor arbeidslivet kan gjøre en innsats i hjemmetjenesten.

Norges sikkerhetspolitiske situasjon er kraftig forverret

Krigen i Ukraina, økende digitale trusler og hybride virkemidler, som påvirkningsoperasjoner og sabotasje, gir økte krav til kommunens beredskapsevne. Den sivile beredskapen må styrkes som en sentral del av vårt totalforsvar. Dette er et felles ansvar for alle.

I tillegg til å sørge for en forsvarlig og robust samfunnsutvikling gjennom plan og regulering, har kommunen en sentral rolle i å legge til rette for at alle aktuelle beredskapsaktører kan løse sine oppgaver. Vi har etablert et beredskapsråd som skal bidra til at vi er godt forberedt på kriser og uønskede hendelser. Rådet samler viktige aktører som politi, brannvesen, helse, frivillige og næringsliv.

Delmål og indikatorer

Delmål	Indikator	2021	2022	2023	2024
Innbyggere og andre aktører bidrar aktivt til å løse samfunnets utfordringer	Elever opplever medvirkning og demokrati i skolen	3,4	3,4	-	3,3
	Valgdeltakelse, Kommunestyrevalg (prosent)	-	-	66,3 %	-

¹ Kilde; Brønnøysundregisteret

² Nordre Follo kommune - Fremtidsforsøket i Nordre Follo 19.–28. mai 2025, <https://www.nordrefollo.kommune.no/vi-utvikler-nordre-follo/fremtidsforsoket/>

Delmål	Indikator	2021	2022	2023	2024
Vi har en kommuneorganisasjon som samskaper, og fremmer innovasjon og ansvarlig samfunnsutvikling					
Vi tar felles ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap	Gjennomførte beredskapsøvelser, antall per år	1	7	16	17
	Vaksinasjonsdekning, barnevaksinasjonsprogram	97,8	97,8	97,6	-
	Vaksinasjonsdekning, voksevakinasjonsprogram	67,9 %	71,8 %	72,0 %	70,1 %

1.2 Vi har god livskvalitet og lever aktive liv

Slik vil vi ha det

Grunnlaget for god fysisk og psykisk helse legges først og fremst utenfor helsetjenesten.

Innbyggerne tar ansvar for eget liv og har gode levevaner. Inkludering, aktivitet og fellesskap reduserer risikoen for utenforskap og behovet for helsetjenester.

Innbyggerne mestrer sin egen hverdag. De har mulighet til å delta i aktiviteter og har tilgang til natur og kultur- og friluftsliv.

Barn og unge har en trygg oppvekst. De er inkludert, deltar aktivt og har mulighet til å utfolde seg.

Slik har vi det i dag

Innbyggerne har generelt høy utdanning og inntekt, og folkehelsen er jevnt over god. Det gir gode forutsetninger for livskvalitet og aktive liv. Andelen barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt er lavere enn i landet som helhet. Vi har gode skoler og barnehager.

Mange deltar i ulike fritidsaktiviteter. Kommunen tilbyr både uorganiserte og organiserte kultur- og fritidstilbud for alle aldre. Vi har et rikt organisasjonsliv og en ressurssterk befolkning. Dette er et godt utgangspunkt for å løse samfunnsproblemer. Samspill mellom kommunen, innbyggere, frivillig sektor og næringsliv er viktig for å utvikle gode løsninger.

Vi møter utfordringer knyttet til sosiale forskjeller og folkehelse

På overordnet nivå skårer vi godt på mange folkehelseindikatorer.

Barn og unge trives i barnehage og skole og de fleste elever får gode resultater. Mange unge har godt forhold til foreldrene og opplever at livet gir mening. Bryter vi ned folkehelseindikatorerne, så ser vi at det er systematiske forskjeller mellom områdene³.

³ Dashboard – utvalgte levekårsindikatorer på skolekretsnivå,
<https://experience.arcgis.com/experience/5cbe53f25cb3442290f64462ff047d0f/page/Dashboard>

Sosiale forskjeller, psykisk uhelse og et økende antall barn med sammensatte behov, gir utfordringer. Folkehelseutfordringene våre følger nasjonale trender. Vi ser økende sosial ulikhet, økt utenforskap, økende psykisk uhelse, og en negativ utvikling når det gjelder fysisk inaktivitet og stillesitting, overvekt og fedme.

Kommunen forbereder seg på vekst og legger til rette for inkludering og egenmestring

Samfunnsendringer krever at kommunen tenker annerledes for å få ressursene til å strekke til. Vi er en vekstkommune med høy utbyggingstakt. Antall barn og unge vil vokse, og kommunen vil få flere eldre innbyggere. Mange eldre er aktive og kan være ressurser for fellesskapet. Det er en økning i innbyggere med demens, funksjonsnedsettelse og psykisk uhelse. Forskjellene mellom de som møter arbeidslivets krav og de som ikke gjør det, blir større. Kommuneorganisasjonen har utfordringer med å rekruttere til enkelte stillinger som krever fagkompetanse.

Delmål og indikatorer

Delmål	Indikator	2021	2022	2023	2024
Innbyggerne er i aktivitet og bruker natur-, kultur- og fritidstilbud	Andel 17-åringer som oppgir at de trener sjeldnere enn ukentlig	21,0 %	20,0 %	19,0 %	22,0 %
	Andel ungdomsskoleelever som er med i fritidsorganisasjon	-	64,0	-	64,0
	Andel ungdomsskoleelever som vanligvis benytter skjerm mer enn 4 timer per dag, utenom skole	-	44,0 %	-	39,0 %
Innbyggerne er inkluderende og deltar i arbeids- og samfunnsliv	Andel deltakere som er i arbeid eller utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram	66,7 %	81,5 %	56,0 %	55,0 %
	Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn (prosent)	88,1 %	87,6 %	85,7 %	92,8 %
	Andel sysselsatte i prosent av befolkningen 15-74 år	70,2 %	71,0 %	70,6 %	70,1 %
	Andel unge (15-29 år) som er i arbeid, under utdanning eller på arbeidsmarkedstiltak	91,3 %	91,3 %	90,8 %	-
Innbyggerne mestrer sin egen hverdag	Andel innbyggere (80 år og over) som bruker hjemmetjenester (prosent)	25,5 %	25,2 %	31,5 %	29,8 %
	Andel innbyggere over 67 år som ikke mottar helse- og omsorgstjenester	85,0 %	84,8 %	81,5 %	81,9 %
	Andel innbyggere over 80 år som ikke mottar helse- og omsorgstjenester	62,9 %	64,2 %	59,1 %	61,1 %
	Andel innbyggere som oppgir å være godt fornøyd med livet	29,6 %	-	-	-
	Andel personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt	6,4 %	6,4 %	6,3 %	-
	Andel ungdomsskoleelever som oppgir høy tilfredshet med livet	-	50,0 %	-	51,0 %
	Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 18-66 år	2,9 %	3,1 %	3,4 %	3,8 %
Innbyggerne realiserer sitt potensial for utvikling og læring	Andel elever (10. trinn) som oppgir at de trives på skolen	88,0 %	88,0 %	87,0 %	88,0 %

Delmål	Indikator	2021	2022	2023	2024
	Andel elever (5. trinn) på laveste mestringsnivå i lesing	15,5	13,1	18,2	19,9
	Andel elever (7. trinn) som oppgir at de trives på skolen	94,0 %	90,0 %	89,0 %	89,0 %
	Gjennomføring i videregående opplæring	84,0 %	85,0 %	86,0 %	-

1.3 Vi har attraktive og levende lokalsamfunn

Slik vil vi ha det

Vi er en attraktiv kommune med levende lokalsamfunn som har plass til alle.

Vi har mangfoldige bomiljøer og trygge, gode lokalsamfunn som gir rom for innbyggere til å realisere sitt potensial og ta ansvar for egne liv. En befolkning som bor trygt og godt, har en større sannsynlighet for å ha det godt.

Vi tar vare på vår felles historie og identitet.

Vi har et levende kulturliv som fremmer demokrati, folkehelse og sosialt fellesskap. Kultur, næringsliv, natur og varierte møteplasser bidrar til å gjøre lokalsamfunnet attraktivt og levende.

Vi har gode parkeringsmuligheter, inkludert reserverte plasser for personer med nedsatt funksjonsevne. Lokaler og møteplasser er universelt utformet og tilgjengelige slik at flest mulig kan delta aktivt i samfunnet – uavhengig av livsfase og funksjonsevne.

Slik har vi det i dag

I Nordre Follo er det sterke lokalsamfunn, et rikt kulturliv og mange innbyggere som engasjerer seg i frivillig arbeid. Befolkningen har generelt høy utdanning og er etterspurt arbeidskraft i hovedstadsregionen.

Vi har sentrale by- og tettstedsområder med et spekter av funksjoner, og vi har mindre lokalsamfunn, som Siggerud og Kråkstad, med potensial for noe større tilbud av funksjoner og mer varierte bomiljøer enn i dag.

Våre landbruksarealer er av nasjonal verdi. Vi har skog, natur og rekreasjonsområder, kystlinje og et rikt kulturlandskap. Samtidig står vi i en tid der kommunens økonomiske handlingsrom svekkes, klima- og naturkrisen krever handling og befolkningssammensetningen endres raskt.

Mange innbyggere bor nær togstasjoner eller busser som går ofte

Utbyggingen nær kollektivknutepunktene har gitt større boligmangfold og gode muligheter for mer kollektivbruk. Vi har en relativt frisk befolkning som kan bruke snarveier og gang- og sykkelveinettet til viktige mål i hverdagen som skole, fritidsaktiviteter, butikken, jobb eller til kollektivknutepunkt/stasjoner.

Mindre biltrafikk og færre parkeringsplasser gir tryggere og triveligere bymiljø. Det gir også mer plass til byliv og aktivitet, som er bra for helsen.

I de sentrale områdene er det kort vei til møteplasser og rekreasjonsarealer

Innspill fra innbyggere, og befaringer, viser at det fortsatt er behov for flere og mer varierte møteplasser. I noen av lokalsamfunnene mangler både møteplasser og lekeplasser, som er anbefalt som et minimum for et godt nærmiljø.

Der det finnes møteplasser, er de ofte knyttet til barnehager, skoler eller idrettsanlegg. Dette viser at slike steder allerede fungerer som viktige samlingspunkter i lokalsamfunnet.

Sentrumsområdene våre er planlagt for å ivareta barn og unges behov. De fleste innbyggere har skogen nær seg – men skogen i de sørlige delene, spesielt nærskogene rundt Ski sentrum er til dels fragmentert, og under press fra blant annet utbygging.

Mange boliger er ikke tilpasset alle livets faser

Det er vanskelig for single førstegangskjøpere å komme inn på boligmarkedet i kommunen⁴.

Vi ser en økende interesse for møteplasser og boformer som gjør det lettere å leve godt – uansett alder og livssituasjon.

På Kolbotn, Oppegård og Langhus er det etablert nye boligprosjekter med fellesfunksjoner. Utbyggere ser også at det finnes et marked for slike boliger.

Vi mangler relevante jobbmuligheter lokalt

Vi har i dag flest arbeidsplasser innenfor varehandel, helse og kommunale tjenester. Kommunens næringsmessige og geografiske fortrinn utgjør et potensial for å etablere nye kunnskaps- og kontorbaserte arbeidsplasser i sentrumsnære områder.

Våre yrkesaktive innbyggere er høyt utdannet, men de fleste pendler ut i forbindelse med jobb, særlig til Oslo. Mange ønsker å jobbe nærmere hjemmet, men mangler relevante jobbtilbud lokalt.

Lokalt næringsliv er døråpner til arbeidslivet

Høy næringsaktivitet og god samskaping mellom lokale myndigheter og privat sektor gjør det mulig å inkludere flere innbyggere i arbeidslivet. Dette tilfører mangfold, deltakelse og verdifull arbeidskraft. Kommunen arbeider også forebyggende ved å koble næringsliv og unge innbyggere sammen gjennom ulike arbeidstiltak, som sommerjobb og lærlingeordninger.

Kulturlivet er preget av stort engasjement og mange aktive miljøer, både profesjonelle og frivillige

Vi jobber med å bruke kommunens kulturarenaer mer fleksibelt og tilrettelegger for bred deltakelse og mangfold. Kulturen er en viktig del av fellesskapet og stedsutviklingen, men krever kloke prioriteringer fremover.

⁴ Kilde: Norske Boligbyggelag (NBBL) sin [førstehjemsindeks](https://www.nbbl.no/media/2f3hdlql/nordre-follo.pdf), <https://www.nbbl.no/media/2f3hdlql/nordre-follo.pdf>

Vi jobber med å ta vare på dyrket og dyrkbar mark

Vi var den første kommunen som vedtok arealnøytralitet. Samtidig har vi fremdeles store dyrkbare og dyrka arealer som er omdisponert til ulike utbyggingsformål som vei (E18), boliger og næring. Det betyr at vi også fremover vil bygge ned noen av disse arealene.

Delmål og indikatorer

Delmål	Indikator	2021	2022	2023	2024
Vi har et levende kulturliv, og en næringsutvikling som gir relevante jobbmuligheter	Andel av kommunens arbeidsplasser som innehas av innbyggerne	42,5 %	43,0 %	44,6 %	43,9 %
	Antall arbeidsplasser i kommunen	24 991	25 257	25 115	25 390
	Antall nyetableringer i kommunen	666	743	792	725
	Antall som pendler til kommunen fra Oslo i forbindelse med arbeid	4 147	4 173	3 991	4 143
	Antall yrkesaktive innbyggere som jobber i kommunen (15-74 år)	10 629	10 865	11 198	11 154
Vi har mangfoldige bomiljøer	Andel boligblokker i kommunen	26,4 %	27,5 %	29,2 %	30,2 %
	Andel eneboliger i kommunen	39,6 %	38,8 %	37,8 %	37,1 %
	Andel som bor i eid bolig, alle aldre	89,0 %	88,3 %	87,9 %	-
	Andel som bor trangt, 0-17 år	14,3 %	14,0 %	14,2 %	-
	Netto innflytting (antall)	842	1 093	1 144	876
Vi har trygge og varierte møteplasser og arealer for lek og rekreasjon i nærmiljøene	Andel innbyggere i tettsteder med trygg tilgang til leke-/rekreasjonsareal	-	77,0 %	-	79,0 %
	Andel ungdomsskoleelever som er fornøyd med lokalmiljøet der de bor	-	71,0	-	62,0
	Andel ungdomsskoleelever som opplever at det er et godt tilbud til ungdom når det gjelder lokaler for å treffe andre unge på fritida (fritidsklubb, ungdomshus el.l.)	--	56,0 %	-	58,0 %
	Andel ungdomsskoleelever som opplever at det er trygt å ferdes i nærområdet på kveldstid	-	85,0 %	-	75,0 %
	Antall trafikkulykker i Nordre Follo kommune	27	30	22	18
	Jordbruksareal i drift (dekar)	38 947	39 543	39 639	39 528
Vi tar vare på dyrket og dyrkbar mark	Omdisponering av dyrka jord til andre formål enn landbruk (dekar)	7,5	0,0	0,2	0,0
	Produktivt skogareal (m2)	114 850	112 970	112 970	114 100

1.4 Vi tar ansvarlige valg for klima, natur og miljø

Slik vil vi ha det

Vi tar vare på naturen og økosystemene og tar langsiktige, ansvarlige valg som sikrer vårt og naturens livsgrunnlag.

Vi tilrettelegger for en hverdag med ren luft, rent vann og rent hav, samtidig som vi ivaretar folks frihet og næringslivets muligheter.

Vi begrenser klimaendringer og beskytter eksisterende grønne områder og biologisk mangfold.

Vi bruker mindre energi, og det er lett å velge sykkel, gange og kollektivtransport. Vi gjenbruker, deler varer og lokaler og gjenvinner.

Vi bor og jobber i klimavennlige bygninger og bevarer våre naturområder.

Vi har som mål å bli en arealnøytral kommune.

Slik har vi det i dag

Verden står i økende grad ovenfor en klima- og naturkrise som følge av menneskeskapte klimagassutslipp og naturinngrep. Vår kommune er rangert som nummer 2 av 357 kommuner i Naturkampen 2025⁵, som gir en oversikt over hvordan fylker og kommuner tar vare på naturen. Til tross for dette, har vi flere forbedringsområder.

Klimagassutslippene i kommunen kommer hovedsakelig fra transport, bygg og arealbruksendringer

Siden 2009 er de direkte⁶ klimagassutslippene i kommunen redusert med 24 %, mens ambisjonen i Parisavtalen er å redusere utslippene med 55 % innen 2030.

Som samfunn bidrar vi til et indirekte⁷ klimagassutslipp som er flere ganger større enn de direkte utslippene. Dette skyldes at vi bruker mange varer som produseres utenfor kommunen.

Utbygging bidrar til store klimagassutslipp. De største utslippene kommer fra produksjon av byggeelementer og byggets strømforbruk.

⁵ <https://naturkampen.sabima.no/kommune/3207>

⁶ Direkte klimagassutslipp er utslipp av klimagasser som skjer innenfor kommunegrensen.

⁷ Indirekte klimagassutslipp er utslipp av klimagasser som skjer utenfor kommunegrensen, men som likevel er en konsekvens av aktiviteter innenfor.

Arealendringer er den største trusselen mot naturmangfoldet

Hver gang vi endrer eller gjør inngrep i naturen påvirker vi levestedet til planter, dyr og sopp. Ifølge Artsdatabanken har menneskelig inngrep i form av utbygging og skogbruk størst negativ påvirkning på naturmangfoldet.

Det står dårlig til med flere av vannforekomstene våre

Kommunen har store utfordringer med å nå målet i vannforskriften om god økologisk og kjemisk tilstand i ferskvannsforekomstene. Det skyldes blant annet avrenning fra jordbruk og utslipp fra avløp. Selv om noen vannområder viser tegn til bedring, må vi fortsette arbeidet med å redusere forurensning.

Kommunen har en beskjeden kystlinje, men er likevel en del av det større fjordsystemet. Tilstanden i Oslofjorden er alvorlig, og utviklingen går i feil retning. Det er behov for betydelig innsats, og vi må samarbeide med nabokommuner og regionale aktører for å følge opp tiltaksplanen for fjorden.

Delmål og indikatorer

Delmål	Indikator	2021	2022	2023	2024
Vi bidrar til lavutslippssamfunnet	Andel bolig- og næringsutbygging innenfor de prioriterte utbyggingsområdene	-	-	-	83,0 %
	Andel husholdningsavfall til materialgjenvinning inklusiv biologisk behandling	45,4 %	43,3 %	43,2 %	44,0 %
	Andel personreiser med kollektiv, sykkel og gange	38,0 %	41,0 %	41,0 %	45,0 %
	Innbyggernes bruk av personbil (millioner km)	316	337	337	-
	Kildesortering i kommunale virksomheter	-	29,7 %	26,5 %	29,2 %
	Klimautslipp per m2 BRA fra kommunale og private utbyggingsprosjekter	-	-	-	342
	Nettoforbruk elektrisitet i kommunen (GWh)	766,8	696,2	728,7	732,6
	Reduksjon i utslipp av CO2e sammenlignet med 2009	17,0 %	17,0 %	23,0 %	-
Vi forbedrer miljøet vårt	Andel innsjøer som har god økologisk tilstand	0,0 %	14,0 %	14,0 %	14,0 %
	Badevannskvalitet	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
	Luftkvalitet, andel utsatt over kriterier for fint svevestøv	96,5	92,6	-	-
Vi tar vare på biologisk mangfold og er en arealnøytral kommune	Antall dekar kartlagt natur (i offentlige databaser)	0	14 300	21 500	16 500
	Antall nye friskmeldte lokaliteter for kjempebjørnekjeks per år	0	0	3	0
	Nedbygging av areal / Endring i ubebygdet areal (måleverktøy er under utvikling)	-	-	-	-
	Positivt naturregnskap (måleverktøy er under utvikling)	-	-	-	-
	Våtmarksareal, km2 (åpen myr)	0,95	0,96	0,97	0,96

Prognoser og rammebetingelser

2. Prognoser og rammebetingelser

2.1 Befolkning

For å beregne og vurdere fremtidige inntekter, befolkningsstørrelse og sammensetning, utarbeider vi årlig befolkningsfremskrivninger i kommunens prognoseverktøy Kompas. Fremskrivingene i Kompas er basert på ulike forutsetninger som fødselstall, fruktbarhet, dødelighet, inn- og utvandring og flytting.

I tillegg blir det gjort analyser av forventet tilflytting basert på forventet boligbygging. Dette kalles et boligbyggeprogram. I boligprogrammet legges det inn forventet antall boliger, type bolig og antall personer per boligtype. Boligprogrammet oppdateres årlig og er basert på en vurdering av potensialet i vedtatte utbyggingsområder og samråd med utbyggere om deres planer for fremdrift og utvikling av områder.

Fremskrivingen i år er relativt offensiv gitt dagens markedssituasjon. Vi har lagt til grunn et gjennomsnitt på 500 boliger per år i kommunen i perioden og et gjennomsnitt på 266 boliger per år i Ski ungdomsskolekrets.

Historisk utvikling

	2020	2021	2022	2023	2024
Befolkning ved inngangen av året	59 288	60 034	61 032	62 245	63 560
Fødte	555	602	542	582	648
Døde	376	441	432	408	419
Fødselsoverskudd	179	161	110	174	229
Innvandring	329	491	671	676	481
Utvandring	267	299	318	328	298
Netto innvandring	62	192	353	348	183
Innflytting, innenlands	3 560	3 856	3 802	3 866	3 719
Utflytting, innenlands	3 062	3 208	3 060	3 077	3 020
Netto innflytting	498	648	742	789	699
Netto innvandring og flytting	560	840	1 095	1 137	882
Befolkningsvekst	746	998	1 213	1 315	1 108
Befolkning ved utgangen av året	60 034	61 032	62 245	63 560	64 668

Kilde: SSB

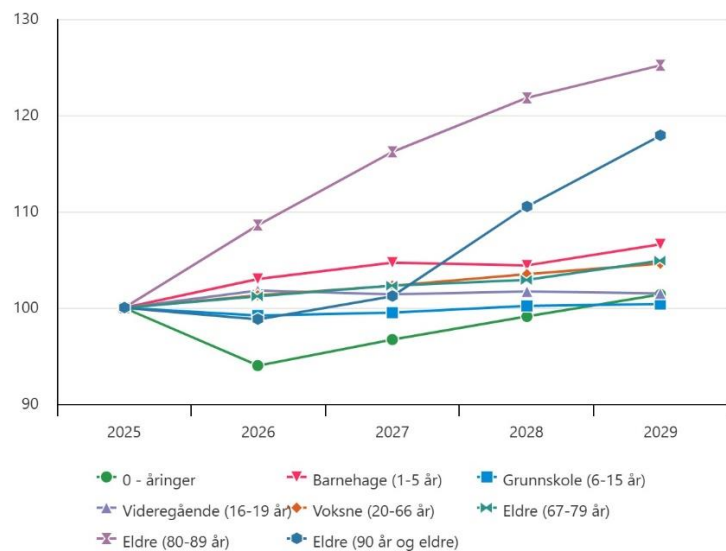
GRAF: Befolkningsvekst per årsak. Kilde: SSB

Historisk og forventet befolkningsutvikling per aldersgruppe

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
0 - åringer	577	582	638	590	604	666	626	644	660	675
Barnehage (1-5 år)	3 490	3 513	3 522	3 601	3 592	3 568	3 675	3 737	3 724	3 803
Grunnskole (6-15 år)	8 292	8 309	8 371	8 463	8 457	8 442	8 371	8 403	8 462	8 478
Videregående (16-19 år)	3 224	3 200	3 286	3 335	3 458	3 562	3 627	3 611	3 623	3 614
Voksne (20-66 år)	34 828	35 304	35 892	36 652	37 575	38 226	38 723	39 102	39 554	39 976
Eldre (67-79 år)	6 380	6 491	6 647	6 798	6 937	7 020	7 103	7 179	7 227	7 362
Eldre (80-89 år)	2 078	2 172	2 190	2 330	2 449	2 687	2 918	3 121	3 273	3 363
Eldre (90 år og eldre)	419	463	486	476	488	497	491	503	549	586
Befolkning per 01.01.	59 288	60 034	61 032	62 245	63 560	64 668	65 534	66 300	67 072	67 857

Kilde: SSB og KOMPAS

Grafen er i prosent

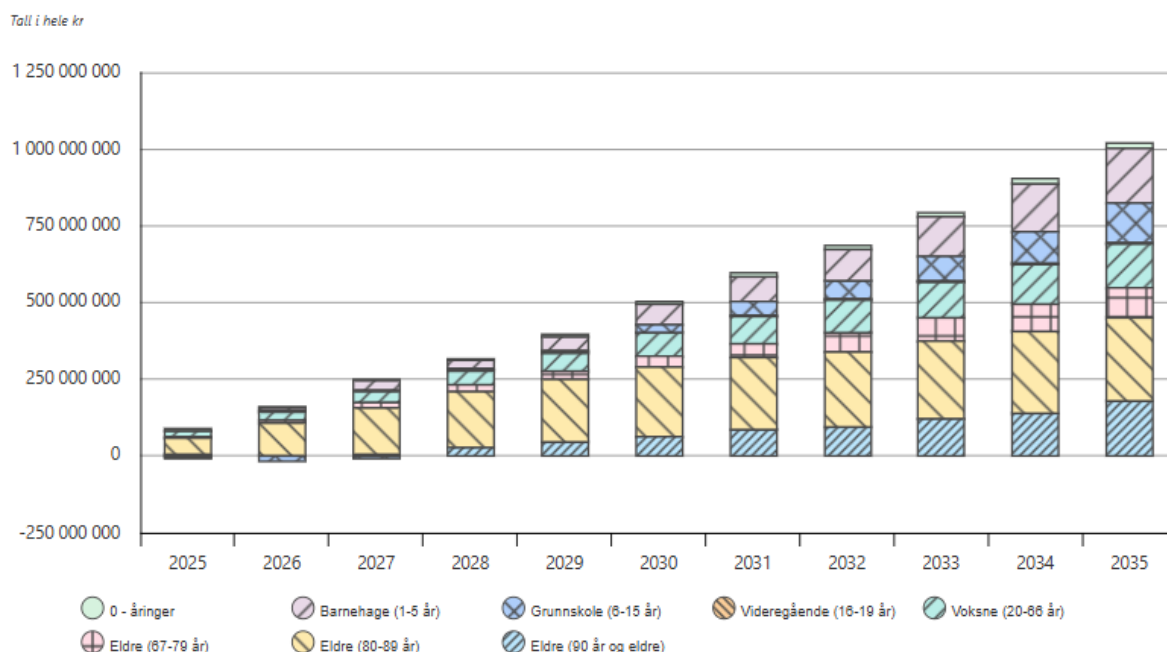
GRAF: Forventet endring per aldersgruppe sammenlignet med 2025

2.2 Demografiutgifter og teoretisk innsparingspotensial

Demografiutgifter er endrede utgifter som følge av endret befolkning i ulike aldersgrupper.

Demografiutgiftene vil øke betraktelig fremover, spesielt i aldersgruppen over 80 år. Nye innbyggere gir også økte inntekter for kommunen, men ikke tilstrekkelig til å dekke økte demografikostnader fremover. Det er derfor nødvendig å endre tjenestene. Økningen i frie inntekter til kommunesektoren de siste årene har for det aller meste gått med til å dekke opp for økningen i demografiutgiftene.

Frem mot 2035 forventes utgiftene knyttet til alle aldersgruppene å øke, sammenlignet med 2024:

GRAF: Beregnet økning i kommunens utgifter, sammenlignet med 2024, basert på kommunens egne befolkningsprognoser (hovedalternativet). Kilde: Framsikt

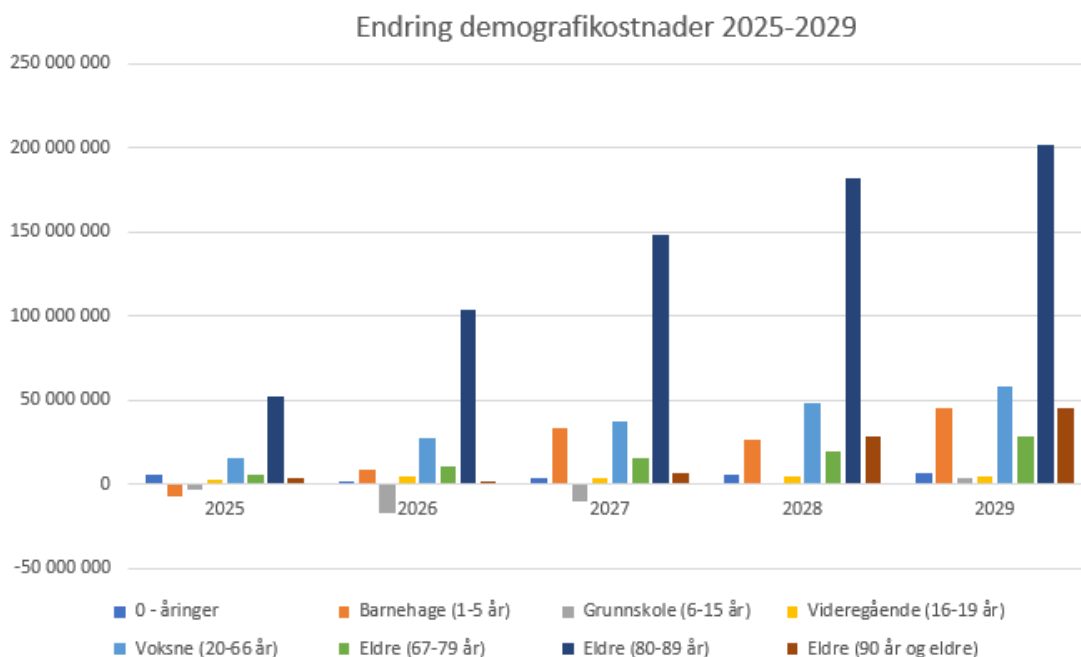
For økonomiplanperioden samlet er det en økning i demografiutgiftene for alle aldersgrupper. Imidlertid er det forventet en nedgang knyttet til enkelte aldersgrupper i starten av perioden, før det øker igjen.

Demografikostnader knyttet til 0-åringar har en liten forventet vekst i 2025, og holder seg deretter noenlunde stabil uten ytterligere vekst i perioden. Barnehage har en nedgang i 2025, og øker deretter i 2026 og 2027, har en nedgang igjen i 2028 og øker i 2029. Totalt for perioden forventes en økning på om lag 50 mill. kroner i økte behov for denne aldersgruppen.

Innen grunnskole forventes en nedgang før det øker igjen, og i perioden forventes derfor ingen økte demografikostnader. For aldersgruppen videregående er det heller ingen økning i perioden.

Det er fortsatt slik at det er aldersgruppen 67 + som forventes å ha størst økning i demografiutgifter, og da spesielt aldersgruppen 80-89 år.

For perioden samlet forventes det at demografiutgiftene øker med om 320 mill. kroner, og at aldersgruppen 80-89 år står for nesten 50 prosent av økningen.

GRAF: Økte demografikostnader basert på kommunens befolkningsprognose (tall i hele tusen). Grafen viser akkumulert forventet endring i perioden, sammenlignet med 2024. Kilde: Framsikt

Befolkningsveksten vil utløse økte investeringsbehov innenfor blant annet skole, barnehage, institusjoner, idrett og kultur, i tillegg til teknisk infrastruktur over og under bakken. Hvis det ikke er mulig å investere i tilstrekkelig med infrastruktur, og samtidig opprettholde en bærekraftig kommuneøkonomi, kan det bli nødvendig å utsette eller redusere boligutvikling.

Nordre Follo kommunes Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan (LDIP) er et viktig styringsverktøy for å forberede kommunen på utfordringer som kommer lenger frem i tid. Det er lagt opp til rullering av planen hvert annet år, og ny LDIP for 2027-2046 legges etter planen frem i 2027. Her skal det vurderes hvordan kapasitetsutfordringer kan løses og hvilke prosesser som skal startes for å møte de ulike utfordringene.

Vi må i tillegg vurdere kvalitet på nybygg, levetid på gamle bygg samt måten vi vurderer arealbehov på fordi kommuneøkonomien ikke gir rom for den «ideelle» løsningen i overskuelig fremtid.

Teoretisk innsparingspotensial

Figur og tabell under viser det teoretiske innsparingspotensialet per KOSTRAs tjenesteområde sammenlignet med gjennomsnittet i Kostragruppe 11 og valgte sammenligningskommuner. Grunnlaget for sammenligning er netto driftsutgifter per innbygger i regnskap 2024. Tallene er utgiftskorrigerte.

GRAF OG TABELL: Teoretisk innsparingspotensial per KOSTRAs tjenesteområde sammenlignet med Kostragruppe 11 og valgte sammenligningskommuner. Grunnlaget for sammenligning er netto driftsutgifter per innbygger i regnskap 2024. Kilde: Framsikt

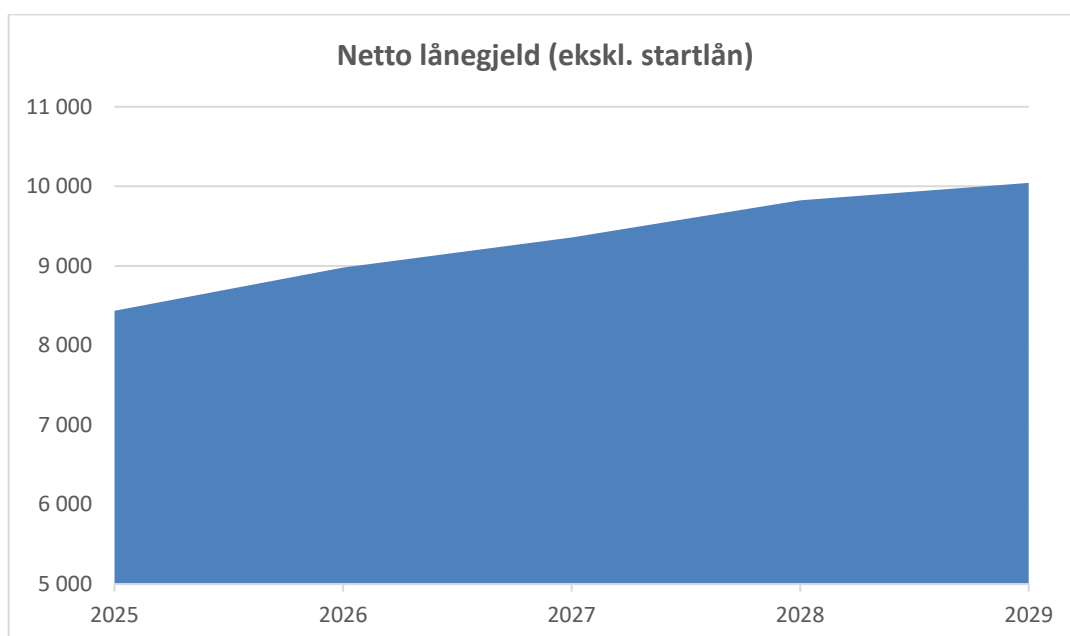
Tabellen viser at vi driver 182 mill. kroner mer effektivt enn Kostra-gruppe 11, men om vi skulle driftet som Larvik eller Lørenskog kunne vi spare henholdsvis 166 og 63 mill. kroner. Enkelte områder skiller seg ut, og det er gjort analyser for å se nærmere på hvor vi kan ha potensiale for omstilling. Arbeidet med bærekraftig økonomi og omstillingstiltak for perioden har hatt dette som bakgrunnsinformasjon, men valg av tiltak er gjort etter en helhetlig vurdering av vår drift, tjenester og konsekvenser for innbyggerne.

2.3 Finans – renter – renterisiko

Nordre Follo kommunes finansinntekter og -utgifter avhenger av kommunens gjeld, og markedets rentenivå og kommunens likviditet.

Lånegjelden øker med om lag 19 prosent i planperioden

Med de foreslåtte investeringene i *Økonomi- og handlingsplan for 2026–2029*, vil kommunens lånegjeld øke vesentlig i planperioden. Netto lånegjeld knyttet til investeringer (ekskl. startlån) vil øke fra om lag 8,5 mrd. kroner per utgangen av 2025, til om lag 10 mrd. kroner ved utgangen av 2029.

GRAF: Utvikling i netto lånegjeld (ekskl. startlån) gitt de foreslåtte investeringene i *Økonomi- og handlingsplan for 2026–2029*

Norges Bank forventer at styringsrenten vil falle gradvis de kommende årene

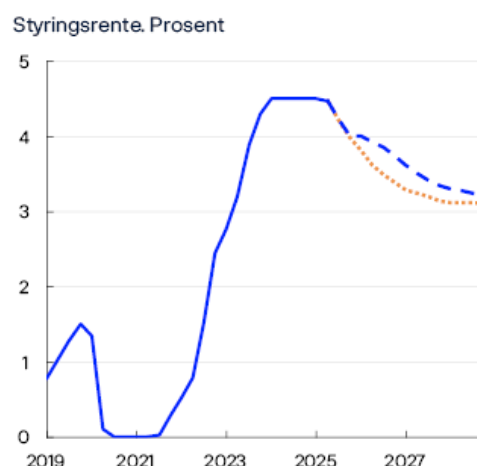
Norges Banks styringsrente var 4,50 % i hele 2024, før renten ble satt ned til 4,25 % i juni 2025. I september 2025 ble styringsrenten igjen satt ned – til 4,00 %.

I *Pengepolitisk rapport 3/2025 (PPR 3/25)* forventer Norges Bank at renten vil falle gradvis de kommende årene, og at den vil ligge noe over 3,00 % mot slutten av 2028.

Det forventes ikke store eller hyppige kutt i styringsrenten – og prognosen inneholder omtrent ett rentekutt per år de neste tre årene.

Figuren er hentet fra Norges Banks PPR 3/25, og viser historisk utvikling i styringsrenten og anslag for fremtidig styringsrente. NIBOR-renten ventes (i september 2025) å ligge på rundt 4,10 % i starten av 2026. Bankenes påslag er normalt i størrelsesorden 0,6–0,8 prosentpoeng, noe som kan gi en innlånsrente for kommunen på om lag 4,8 prosent i starten av 2026.

Kommunens innlån består av ordinær investeringsgjeld, selvfinansierende gjeld og startlån. Med selvfinansierende mener vi gjeld til områder som kan øke brukerbetalingene for å finansiere renter og avdrag, for eksempel vann og avløp.

Historisk utvikling i styringsrenten, og anslag for fremtidig utvikling. Kilde; Norges Bank

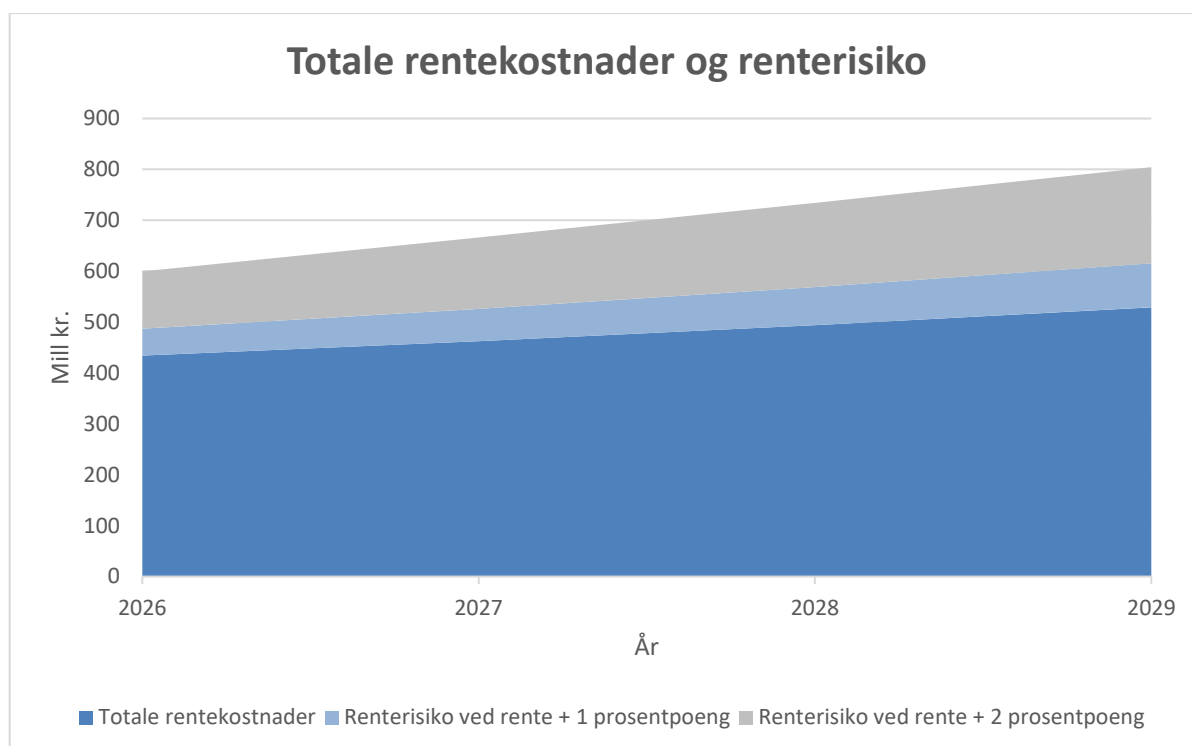
Rentekostnader og risiko ved en renteheving på henholdsvis 1 og 2 prosentpoeng utover forventet markedsrente

Tabellen under viser rentekostnader, gitt rentebanene for eksisterende og nye lån. Tidspunkt for fremtidige låneopptak er i forhold til budsjetteringen satt til 1. oktober hvert år.

Rentekostnader (i 1 000 kr)	2026	2027	2028	2029
Rentekostnad investeringslån	337 810	353 788	372 912	369 800
Rentekostnad startlån	96 383	108 825	121 004	132 088
Total rentekostnad	434 193	462 613	493 916	528 887
Renterisiko ved rente + 1 prosentpoeng	52 852	63 603	75 063	86 687
Renterisiko ved rente + 2 prosentpoeng	112 395	140 260	165 213	188 792

Tabellen viser også renterisikoen ved en renteheving på henholdsvis 1 og 2 prosentpoeng utover forventede markedsrenter i økonomiplanperioden.

Alle innlån i planperioden er basert på flytende rente, slik at andelen lån med flytende rente vil være økende i perioden. Dette betyr at renterisikoen vil være høyere mot slutten av økonomiplanperioden. Renterisikoen reduseres noe av at en økning i utlånsrenten også innebærer en høyere innskuddsrente, som fører til økte renteinntekter.

2.4 Forslag til statsbudsjett 2026 og siste del av revisjon av inntektssystemet

Regjeringen legger opp til en realvekst i sektoren sine inntekter på 4,2 mrd. kroner, noe som tilsvarer en realvekst på om lag 0,7 pst. Veksten er om lag lik det laveste nivået som ble varslet i kommuneproposisjonen for 2026 som var mellom 4,2-4,9 mrd. kroner. I 2025 fikk kommunesektoren 1,6 mrd. kroner i frie inntekter i revidert nasjonalbudsjett. Disse midlene blir videreført i 2026. Sammen gir dette kommunesektoren et handlingsrom som er 1,1 mrd. kroner høyere enn det som ble lagt til grunn i kommuneproposisjonen.

Av den samlede veksten på 4,2 mrd. kroner foreslår regjeringen en fordeling mellom kommunene og fylkeskommunene med 3,6 mrd. kroner til kommunene og om lag 0,6 mrd. kroner til fylkeskommunene.

Det er ikke knyttet spesielle føringer til veksten i de frie inntektene.

Med den foreslåtte veksten vil kommunesektoren samlet få et handlingsrom utover demografi og pensjonskostnader på om lag 1,3 mrd. kroner. Av dette vil kommunene få et økonomisk handlingsrom på 1,1 mrd. kroner, og fylkeskommunene på 0,2 mrd. kroner.

	Kommuner	Fylkeskommuner	Totalt
Vekst i frie inntekter	3,2	1,0	4,2
Demografi	2,1	0,8	2,9
Pensjon	0	0	0
Handlingsrom	1,1	0,2	1,3

Den kommunale lønns- og prisveksten (deflatoren) består av delindeks for lønnsvekst og en delindeks for kjøp av varer og tjenester. Pris- og lønnsvekst for kommunesektoren for 2026 er anslått til 4,0

prosent, mens prisveksten er anslått til 2,8 prosent. Deflatoren for kommunesektoren utarbeides i Finansdepartementet i forbindelse med statsbudsjettet. Erfaringsvis ligger prisveksten på de varer og tjenester som kommunesektoren etterspør, om lag 0,5 prosentpoeng over konsumprisindeksen (KPI).

Økte finanskostnader og demografikostnader kompenseres ikke ut over at dette må prioriteres dekket innen veksten i de frie inntektene. Fra og med 2026 vil kompensasjon for vekst i pensjonskostnader bli inkludert i anslaget på den kommunale deflatoren. Beregningsforutsetningene for pensjonskostnadene i regnskapsåret 2026 blir fastsatt årlig av departementet. Fra og med 2026 blir det såkalte forholdstallet mellom diskonteringsrente og lønnsvekst redusert fra 1,0 til 0,88. Dette vil isolert sett innebære en økning i de regnskapsmessige pensjonskostnadene. Denne økningen er det tatt hensyn til i anslaget på den kommunale deflatoren. Målet med denne endringen er at på sikt vil pensjonskostnadene reflektere nivået på pensjonspremien, og bidra til å redusere det akkumulerte premieavviket. Anslag fra KLP viser at dette vil øke Nordre Follo's pensjonskostnad med om lag 6 mill. kroner.

I RNB 2025 ble kommunesektoren kompensert for økningen i pensjonskostnaden som følge av ny livslang AFP og særaldersgrenser. Nordre Follo fikk 42 mill. kroner som en varig styrking.

Den kommunale skattøren angir hvilken andel av skatt på alminnelig inntekt for personlige skatteyttere som tilfaller kommunesektoren. For 2026 foreslås den kommunale skattøren redusert med 1,4 prosentpoeng til 11,35 prosent. Skatteinntektene anslås etter dette å utgjøre 40 prosent av kommunenes samlede inntekter.

Kommunesektorens inntekter fra skatt på inntekt og formue anslås å utgjøre 297,5 mrd. kroner i 2026 som er en nominell økning på 6,2 prosent fra 2025. Kommunenes andel av økningen er 0,1 prosentpoeng høyere enn hele sektoren, og utgjør 249,2 mrd. kroner.

Særskilte satsinger og endringer i statsbudsjettet

Nominell videreføring av maksimal foreldrebetaling i barnehagen i 2026

Maksimal foreldrebetaling i 2025 blir videreført på samme nominelle nivå som høsten 2025. Som kompensasjon blir rammetilskuddet til Nordre Follo økt 29,3 mill. kroner

Nytt inntektssystem for kommunene – siste fase i omleggingen

Frie inntekter til kommunene for 2026 er beregnet ut fra det nye inntektssystemet som ble vedtatt i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2025.

Det som blir innført fra 2026 er at kommunens andel av formueskatten reduseres fra 0,525 prosent av total formueskatt til 0,35 prosent. I tillegg blir den symmetriske delen av inntektsutjevningen til kommunen økt fra 62 til 64 prosent. Den særskilte kompensasjonen for negativ effekt første året av endringer i inntektssystemet faller bort i 2026. For Nordre Follo utgjorde dette om lag 10 mill. kroner i 2025.

Planarbeid og status kommunale planer

Hvordan har vi det og hva er utfordringene?

Kunnskapsgrunnlag

§

Hva er utfordringene våre og hvilke planer trenger vi?

Planstrategi

§

Hva skal vi oppnå for samfunnet og organisasjonen?

Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel

§

Hvordan skal vi disponere arealene?

Hvordan skal vi jobbe for å oppnå målene?

Temaplaner

Hva skal vi gjøre de neste 3+1 årene?

Økonomi- og handlingsplan

§

Hva skal virksomhetene gjøre?

Årsbudsjett og årsplan

§

Hva ble resultatet? Hva fikk vi til og hva må vi jobbe videre med?

Årsberetning

§

3. Planarbeid og status kommunale planer

Planprosesser krever betydelige ressurser.

Temaplaner

Vi har mange temaplaner fra forrige planperiode⁸. Dette begrenser behovet for nye planer. Fremover må vi bruke kapasiteten på å *gjennomføre og følge opp* planene som allerede er vedtatt.

Strategiene og innsatsområdene i vedtatte temaplaner vises i år i direktørområdenes kapitler om mål og strategier. På denne måten synliggjør vi den røde tråden fra mål til handling i plansystemet vårt. I de tilfeller liknende strategier inngår i ulike planer, er disse slått sammen.

Temaplanene er laget med utgangspunkt i forrige kommuneplanens samfunnsdel. I den grad innholdet i temaplanene avviker fra innholdet i den nye samfunnsdelen, er det samfunnsdelen som er førende.

Vi må tenke nytt om temaplaner

I planstrategien⁹ vedtok vi at vi skulle vurdere behovet for rullering av flere temaplaner etter at ny samfunnsdel er vedtatt. De fleste av disse planene kan nå avvikles.

Samfunnet endrer seg raskt, og temaplaner kan derfor bli utdaterte før de rekker å bli tatt i bruk. For å få til bedre samarbeid og mer fleksible prioriteringer, kan planbehovet i stedet ivaretas gjennom økonomi- og handlingsplanen.

I direktørområdenes kapitler «Dette skal vi få til sammen» beskriver vi hva vi vil prioritere i perioden.

Planoppgaver

Oversikt over planer som skal videreføres, rulleres eller oppheves i perioden, jf. vedtatt planstrategi:

Navn på plan	Vedtak i planstrategi	Frist	Nytt vedtak
Kommuneplanens arealdel	Rullering	2026	
Plan for helsefremmende og forebyggende arbeid for barn og unge	Rullering	2026	
Langsiktig drift og investeringsplan, LDIP	Rullering	2027	

⁸ Nordre Follo kommune - Planer, <https://www.nordrefollo.kommune.no/vi-utvikler-nordre-follo/planer/>

⁹ PLANSTRATEGI FOR NORDRE FOLLO KOMMUNE 2024-2027, <https://apppublishframsikt-staging.azurewebsites.net/plan/nf/b0e1ff56-1e9c-46aa-8a5e-e775a122f5e2/plan-64e09513-043b-4b2e-a602-9a4a25e1fda0-33270/#/>

Temaplan for helse og omsorg	Vurdering av om planen bør rulleres avventes til etter vedtak av kommuneplanen		Gjeldende temaplan oppheves.
Temaplan for psykisk helse og rus 2020-2023	Vurdering av om planen bør rulleres avventes til etter vedtak av kommuneplanen		Gjeldende temaplan oppheves.
Innovasjons- og digitaliseringsstrategi	Temaet vurderes ved revisjon av kommuneplanens samfunnsdel		Gjeldende temaplaner oppheves.
Eiendomsstrategi 2020	Temaet vurderes ved revisjon av kommuneplanens samfunnsdel		Gjeldende temaplan oppheves.
Kommunikasjonsstrategi 2021-	Temaet vurderes ved revisjon av kommuneplanens samfunnsdel		Gjeldende temaplan oppheves.
Anskaffelsesstrategi 2021-2024	Temaet vurderes ved revisjon av kommuneplanens samfunnsdel		Gjeldende temaplan oppheves.
Kvalitetsmelding og temaplan for oppvekst	Temaet vurderes ved revisjon av kommuneplanens samfunnsdel		Gjeldende temaplan oppheves.
Temaplan for kommunale veier 2021-2025	Temaet vurderes ved revisjon av kommuneplanens samfunnsdel		Gjeldende temaplan oppheves. Det vises i stedet til tiltaksplan for kommunale veier ¹⁰
Temaplan for klima og energi (med forpliktende klimabudsjett)	Vurdering av om planen bør rulleres avventes til etter vedtak av kommuneplanen		Gjeldende temaplan videreføres som den er.

Reguleringsplaner

Kommuneplanens arealdel definerer utbyggingsområdene våre. De prioriterte utbyggingsområdene er vist i arealdelens temakart nr. 1. De ligger i hovedsak tett på jernbanestasjonene med Kolbotn og Ski som tyngdepunkt for utviklingen. Kommunestyret vedtok i mars 2024 (sak 14/24) hvilke utbyggingsområder som skal prioriteres.

Nye reguleringer bør bare startes opp i områder der det også skal følge investeringer til teknisk og sosial infrastruktur. For å sikre forutsigbar gjennomføring av byggeprosjektene bør det være kort tid mellom planlegging og realisering.

¹⁰ [tiltaksplan-2021-2025.pdf](https://www.nordrefollo.kommune.no/globalassets/nordre-follo/tjenester/vei-og-trafikk/tiltaksplan-vei/tiltaksplan-2021-2025.pdf), <https://www.nordrefollo.kommune.no/globalassets/nordre-follo/tjenester/vei-og-trafikk/tiltaksplan-vei/tiltaksplan-2021-2025.pdf>

Oversikten nedenfor viser planer som enten er førstegangs-behandlet, igangsatt eller som forventes satt i gang i første del av perioden. Der beskriver vi også kjente utfordringer som må løses i tilknytning til hvert enkelt utbyggingsområde.

Oversikten er basert på kommunens egne ressursvurderinger og dialog med forslagsstillere/utbyggere om hva som er en realistisk eller ønsket fremdrift. Nye planer kan komme til i perioden. Samtidig kan planer bli satt på vent av ulike årsaker.

Planoppgaver

Planoversikten skal være et strategisk verktøy for prioritering. Det er viktig å få avdekket hvilke kommunale investeringer som kreves for å realisere de enkelte utbyggingsområdene.

Økonomiske konsekvenser av å sette i gang nye planer må belyses. En må identifisere behovet for sosial- og teknisk infrastruktur (de store tiltakene som er nødvendig for utbyggingen) og belyse konsekvenser og investeringsbehov. Planprosessene og det kommunale investeringsprogrammet må følge hverandre tett. Kommunen bør ikke sette i gang planarbeid der forutsetningene for gjennomføring er uavklarte eller ligger langt fram i tid. Planer blir også fort utdaterte.

Kommuneplanens arealdel definerer utbyggingsområdene i Nordre Follo. Kommunens prioriterte utbyggingsområder er vist i arealdelens temakart nr. 1, og ligger i hovedsak tett på jernbanestasjonene med Kolbotn og Ski som tyngdepunkt for utviklingen. Kommunestyret behandlet i mars 2024 (sak 14/24) hvilke utbyggingsområder som skal prioriteres.

Planprosesser krever betydelige ressurser både fra utbyggere og kommunen. For kommunen handler det om å sette av tverrfaglige ressurser til å sørge for nødvendige avklaringer i planprosessen, og å følge ønsket fremdrift.

I tabellen nedenfor er det kort beskrevet kjente utfordringer og behov for kommunale investeringer som kreves for å realisere de enkelte utbyggingsområdene. Tabellen revideres årlig. For Ski og Kolbotn er det vedtatt egne tiltaks og finansieringsplaner. De bygger på felles rekkefølgekrav som skal finansieres gjennom utbyggingsavtaler (utbyggerbidrag) og kommunal finansiering.

For vann og avløp har kommunen en vedtatt en hovedplan for vannforsyning, avløp og vannmiljø, med tiltaksplan og investeringsbudsjett. Vann og avløp er et eget selvkostområde som gebyrfinansieres. Nye investeringer gir økte gebyrer. Som eksempel vil en ny investering på 100 millioner tilsvare en økning i gebyret på 400 kr i året for hver abonnent.

Kommunale investeringsbehov er i tabellen under merket med grønn, gul eller rød farge.

Grønn betyr at realisering av planen ikke krever særskilte investeringer i kommunal infrastruktur fra kommunens side. Grønn farge forutsetter at behovet for infrastruktur dekkes av det enkelte byggeprosjektet. Gult betyr at de kommunale tiltakene er lagt inn på et investeringsbudsjett. Rødt betyr at kommunal finansiering foreløpig er uavklart.

Reguleringsplaner i Ski sentrum		Status for teknisk og sosial infrastruktur: Nødvendig infrastruktur (bortsett fra VA) er definert i områderegulering for Ski sentrum. Konkretiseres videre som rekkefølgekrav i detaljreguleringer.	Kommunale investeringsbehov: Egen finansierings- og tiltaksplan. Investeringer til vann og avløp kommer i tillegg.
1	Hotellkvartalet (Felt S7)	Avløpsnett nedstrøms frem til Eikeliveien har behov for utbedring. Dette berøre flere av utbyggingsområdene i Ski.	Kommunen har startet KVVU for nytt ledningsnett mellom Eikeliveien og krysset Jernbaneveien/Sanderveien. Budsjettert slutført i 2029.
2	Ski stasjonsområde vest (inkl. Vestveien, Nordre halvdel)	Utbyggingsområdet må dekke egne behov for vann og avløp, herunder tilstrekkelig slukkevann.	Investeringsbehov for Vestveien er uavklart.
3	Ski stasjonsområde øst	Flomvei renner mot Åsveien til jernbanebrua. Dette punktet trenger avlastning/tiltak.	Ny avløpsledning mellom Eikeliveien og krysset Jernbaneveien/Sanderveien.
4	Holtekvartalet	Trenger tilrettelegging for gående og kryssende over Nordbyveien. I dag krysser trafikanter utenom fotgjengerfelt og lyskryss. Utbyggingsområde må dekke egne behov for vann og avløp, herunder tilstrekkelig slukkevann.	Forutsetter gjennomføring av finansierings- og tiltaksplanen.
5	Vestveien, Søndre halvdel Vestveien er kommunal vei	Teknisk infrastruktur må samkjøres med utbygging i Villenga.	Investeringsbehov er uavklart.
6	Eikeliveien 1	Må ses i sammenheng med fylkeskommunens regulering for Åsveien.	
7	Åsveien (fylkesvei) fra Jernbaneveien til Vestveien	Planene bør sees i sammenheng med utbedring av rørnett, konsept for Søndre bro samt flytting av Østre linje- det gjelder også alle utbyggingsområder i langs Åsveien på denne strekningen.	Ny avløpsledning mellom Eikeliveien og krysset Jernbaneveien/Sanderveien. Budsjettert gjennomført i 2029.
8	Skorhaugåsen	Barnehage- og skole kapasiteten må økes. Utbyggingen må dekke egne behov for vann- og avløpsledninger, inkl. tilstrekkelig med slukkevann. Deler av Skorhaugåsen drenerer mot Kjeppestadveien i øst. Her må VA-nettet fornyes.	For Skorhaugåsen er det under utarbeiding en veiledende plan for infrastruktur. Den vil avklare behovet for kommunale investeringer. Kommunen må investere i tomt til barnehage, inkludert nødvendig infrastruktur til VA. Ny ledning mellom Eikeliveien og krysset

			Jernbaneveien/Sanderveien: Budsjettert slutført i 2029.	
9	Nordre Finstad gård	Vestveien skal reguleres først.	Investeringsbehov uavklart	
Reguleringsplaner i Ski øst		Status for infrastruktur:	Kommunale investeringer:	
10	Områderegulering for Ski Øst (Ellingsrudgrenda)	Barnehage- og skolekapasiteten må økes. Sosial infrastruktur utredes og avklares i KVVU for østre del av Ski.	Kommunen må investere i tomter til skole og barnehage.	
11	Utvidelse av Ski idrettspark, Arnejordet	Vil kreve store omlegginger av det kommunale ledningsnett. Vannledningsnett må forsterkes slik at man får tilstrekkelig med slukkevann til området.	Kommunale investering er uavklart.	
Reguleringsplaner på Kolbotn		Status for infrastruktur: Generelt gjelder at barnehagekapasiteten må økes.	Kommunale investeringsbehov: Barnehage. Kolbotn har egen tiltaks- og finansieringsplan.	
12	Kolbotnveien 16		Ledningsnett mellom Strandliveien og Båtsleppa må fornyes. Budsjettert slutført i 2027.	
13	Ormerudveien 18-20	Utfordringer med overvann og flom.		
14	Edvard Griegs vei 1	Utfordringer med overvann og flom.		
15	Perronggården (Sentrumsgården Kolbotn)	Behov for utbedring av veg og avløpsledning i Theodor Hansens vei.	Mindre VA-kostnad for kommunen, men ikke avklart. Ligger inne i budsjett med usikker oppstart.	
16	Kolbotnveien (fra Skiveien forbi Kolbotn stasjon til Kapellveien)	Investering vei gjennom Program for Kolbotn. Planleggingsmidler fra Byvekstavtalen. Kommunen skal i tillegg bytte ledninger i Kolbotnveien. Oppgradering av VA utføres i samarbeid med Vei og park.	VA-kostnader uavklart.	
Øvrige reguleringsplaner		Status for infrastruktur:	Kommunale investeringsbehov:	
17	Anlegg for håndtering av slam fra drikkevannsproduksjon (Bjørnemyrveien/ Haukeliveien)	Dette er et helt nytt anlegg som planlegges bygget 2028 – 2030.	KVVU har beregnet kostnadene til 200 millioner kr (P50).	

18	Stasjonsveien 10 A, 10 B og 12, Kråkstad	Flomutsatt område (Kråkstadelva) Vann, avløps- og slukkevannkapasitet må utredes.	Kommunale investeringsbehov i VA er uavklart.	
19	St. Hansveien 9, Hebekk omsorgsboliger	Kommunalt byggeprosjekt må dekke egne behov for infrastruktur.	Forutsatt dekket av byggeprosjektet.	
20	Trollåsveien 30, Mastemyr	Mangler fortau fram til Ingierveien.	Finansiering av fortau på kommunal vei er uavklart.	
21	Fløysbonn ungdomsskole	Kommunalt byggeprosjekt som må dekke egne behov for infrastruktur.	Forutsatt dekket av byggeprosjektet.	
22	Områderegulering for Fløysbonn	Barnehagekapasitet må vurderes. Det er behov for sikre flomveier i området Sofiemyr og Fløysbonn. Gamle, dårlige avløpsledninger nedstrøms frem til Frøyas vei må utbedres.	Kommunen må påregne VA-kostnader for nye ledninger frem til Frøyas vei. Budsjettet sluttført i 2029.	
23	Vardåsveien 2-8	Vann- og avløpsledning i Vardåsveien må oppgraderes, herunder tilstrekkelig med slukkevann. Utbyggingen må dekke egne behov.		
24	Kvakestad næringsområde	Utbyggingen må dekke egne behov for vann og avløp, herunder tilstrekkelig slukkevann.		
25	Langhus gård Endring av reguleringsplan	Regulering av frittstående barnehagetomt innenfor planområdet.	Kommunen må investere i barnehagetomt.	
26	Østreng	Utbyggingsområde må dekke egne behov for vann og avløp, herunder tilstrekkelig slukkevann. Behov for oppgradering av (deler av) spillvannsnettet og pumpestasjon frem til Parkveien må utredes nærmere.	Kommunale investeringsbehov i VA er uavklart.	

- Planen krever ikke særskilte investeringer i kommunal infrastruktur fra kommunens side. Behovet for infrastruktur forutsettes dekket av det enkelte byggeprosjektet.
- De kommunale investeringsbehovene er lagt inn på et investeringsbudsjett.
- Kommunal finansiering av infrastruktur er foreløpig uavklart.

Bærekraftig økonomi

4. Bærekraftig økonomi

Kommunedirektørens forslag til omstillingstiltak for 2026–2029 ble først presentert som tema i kommunestyremøtet i mars¹¹. I mai 2025 behandlet kommunestyret¹² hvilke tiltak som burde utredes videre frem mot fremleggelsen av Økonomi- og handlingsplan (ØHP) 2026–2029.

Kommunestyret ga klare føringer om enkelte tiltak som ikke skulle utredes videre, og ba samtidig om utredning av nye tiltak. Disse innspillene er ivaretatt i det videre arbeidet. I løpet av prosessen har det også blitt tydelig at enkelte tiltak enten ikke er gjennomførbare eller har en annen økonomisk effekt enn først antatt. Derfor vil tiltakene som nå er innarbeidet i Økonomi- og handlingsplan 2026–2029 kunne avvike noe fra det som ble presentert i mai, både når det gjelder innhold og forventede økonomiske gevinster.

4.1 Oppsummering av tiltak med økonomisk konsekvens

Tiltakene fra Bærekraftig økonomi som er videreført inn i ØHP, er oppsummert nedenfor. Tiltakene er gruppert i de samme tiltakspakkene som i KST-sak 33/25. Alle tall vises i hele tusen.

Sum innarbeidede omstillings- og innsparingstiltak:

Omstillings – og innsparingstiltak	2026	2027	2028	2029
Sum	-87 546	-152 854	-186 669	-201 859

Flere av tiltakene har fått justert innhold eller nytt navn, noen er slått sammen, og forventet økonomisk effekt er kvalitetssikret. Endringer er nærmere beskrevet i avsnittet «Hva er endringer/ikke gjennomført i forhold til forslagene i vår».

Tiltak som tidligere var plassert under «hele organisasjonen» er nå fordelt til direktørområdene for å tydeliggjøre ansvar for gjennomføring. Enkelte av disse tiltakene er tverrgående, og gir innsparing på tvers av flere direktørområder. For disse tiltakene vil tiltakstekstene vises under alle berørte direktørområder. Tabellene under viser den totale innsparingen knyttet til tiltakene – fordelingen per direktørområde finnes i kapittelet «Kommunens direktørområder».

Organisering, ledelse og digital transformasjon

Vi skal sikre bærekraftige tjenester gjennom en robust organisering, endringsledelse og økt bruk av teknologi. Vi må tilpasse oss en ny virkelighet med økte krav og begrensede ressurser og øke bruk av kunstig intelligens.

Organisasjon i endring	2026	2027	2028	2029	Område
Avvikle intranett	-250	-500	-500	-500	ESØ
Effektivisering av renhold	-2 070	-2 920	-3 020	-3 020	ESØ
Ett beredskapsvaktlag	-125	-300	-300	-300	ESØ
Utføre årskontroll på brannsentralen i egen regi	-100	-200	-250	-250	ESØ

¹¹ Nordre Follo kommune - Bærekraftig økonomi 2026–2029, <https://www.nordrefollo.kommune.no/okonomiske-analyser-og-planer/barekraftig-okonomi-2026-2029/>

¹² Politiske møter - Møter - Kommunestyret (21.05.2025), <https://opengov.360online.com/Meetings/NORDREFOLLO/Meetings/Details/1387408?agendaItemId=214379>

GAT kun for turnusarbeid / turnusvirksomheter	-500	-1 000	-1 000	-1 000	OU
Gevinster av ny sak- og arkivløsning og KI på postmottak	-1 845	-1 845	-1 845	-1 845	OU
Reduksjon av bemanning gjennom omlegging og prioritering av oppgaver og arbeidsprosesser	-970	-1 370	-1 370	-1 370	OU
Strategisk bemanning ¹	-12 020	-23 020	-35 020	-45 020	ALLE
Øke lederspenn - og redesign av direktørområder	-14 754	-22 104	-22 104	-22 104	ALLE
Økt effektivisering og omstilling - vedtatt økning i ØHP 2024-2027 innbakes i tiltaket Økt lederspenn	5 000	10 000	10 000	10 000	ESØ
Automatisk tildeling av tjenester	-450	-750	-1 000	-1 000	OL
Endring av lederstruktur i barneverntjenesten	-150	-150	-150	-150	OL
KI som pedagogisk beslutningsstøtte	0	-1 000	-2 500	-3 000	OL
Samordning gjennom tverrfaglig team	0	-1 000	-1 000	-1 000	OL
Restrukturere fagstruktur Utviklingsteamet i Helse og Mestring	-500	-1 000	-1 000	-1 000	HM
Restrukturering av samfunnshelse	-500	-1 000	-1 000	-1 000	HM
Effektivisering av kjøretøykontoret	-1 000	-3 000	-5 000	-5 000	ST
Innsynsløsning eiendomsarkiv	0	-800	-800	-800	ST
Restrukturering av kommunalsjefområde Samfunn, klima og miljø	-1 000	-1 000	-1 000	-2 000	ST
Restrukturering av kommunalsjefområde Teknikk	0	-2 200	-2 200	-2 200	ST
Sum tiltak	-31 234	-55 159	-71 059	-82 559	

1) Tiltaket er fordelt på alle direktørområdene ut fra områdenes størrelse, her vises den totale innsparingen knyttet til tiltaket. Det må forventes at fordelingen mellom områdene vil endre seg i løpet av perioden, da mye av beløpet skal hentes ut gjennom utvikling og digitale løsninger, herunder bruk av kunstig intelligens.

Stordriftsfordeler

Vi skal bruke ressurser mer effektivt gjennom stordrift. Vi kan både redusere kostnader og få bedre kvalitet på tjenestene. Erfaringer fra norske kommuner viser at samarbeid kan redusere utgifter, styrke fagmiljøer og øke kvaliteten.

Stordriftsfordeler	2026	2027	2028	2029	Område
Flere og større rammeavtaler, felles innkjøpskontor i Follo ¹	-500	-2 000	-9 500	-11 000	OU
Regionalt samarbeid om samfunnshelse	0	-300	-600	-600	HM
Sum tiltak	-500	-2 300	-10 100	-11 600	

1) Slått sammen med tiltak om flere rammeavtaler, som tidligere lå under stram økonomistyring. Effekten av tiltaket vil bli hentet ute i organisasjonen der innkjøpene gjøres.

Stram økonomistyring

Vi skal ha strammere økonomirutiner for innkjøp, personalutgifter og standardisering av utstyr for å sikre en mer bærekraftig økonomistyring og unngå unødvendige kostnader.

Stram økonomistyring	2026	2027	2028	2029	Område
Effekt av forbedret boligforvaltning, utleieboliger	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	ESØ
Oppsigelse av medarbeidersystemet for valgavvikling	-120	-120	-120	-120	ESØ
Reduksjon av mva sats for vann- og avløpsgebyrer	-350	-350	-350	-350	ESØ
Reduksjon av strømbudsjett	-11 600	-11 700	-11 900	-11 900	ESØ
Reduksjon i løpende abonnement og medlemskap ¹	-160	-160	-160	-160	Alle
Økt kontroll av avtaler	-200	-200	-200	-200	ESØ
Jubileumsarrangement og andre velferdsgoder	-517	-517	-517	-517	OO
Mobiltelefoni - justert avtale og rimeligere løsninger	-670	-670	-670	-670	OU

Mobiltillegg - fjern de som får dobbelt	-55	-55	-55	-55	OU
Personalforsikringer ut over det som er lovpålagt	-300	-300	-300	-300	OU
Redusere konsulentbruk til varslingssaker	-300	-300	-300	-300	OO
Reduserte lisensutgifter etter kritisk gjennomgang av behov, m.m	-1 790	-1 870	-1 870	-1 870	OU
Sentral kontraktsoppfølging, innkjøpskontroll og avtalelojalitet	0	-2 450	-2 450	-2 450	OU
Utskriftskostnader	0	-500	-500	-500	OU
Avslutte avtale med Ungt entreprenørskap	-140	-140	-140	-140	OL
Effektivisere årlig innkjøp av digitale lisenser, læremidler og læringsressurser	-600	-600	-600	-600	OL
Reduksjon av egne kompetansemidler og videreutdanning av lærere	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100	OL
Redusere bruk av møter og overtid i barnehager.	-500	-500	-500	-500	OL
Kantinen på Rådhuset	0	-1 000	-1 000	-1 000	HM
Avvikle kantinedrift i Sofiemyrveien 8	-650	-650	-650	-650	ST
Klimabudsjett fra og med 2026	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	ST
Sum tiltak	-22 552	-26 682	-26 882	-26 882	

1) Tiltaket er fordelt på alle direktørområder, ut fra andel av driftsbudsjettet.

Arealene våre

Vi skal effektivisere kommunens eiendomsportefølje ved å avhende bygg vi kan klare oss uten, samlokalisere tjenester for å redusere driftskostnader og sikre at investeringer kun gjennomføres der det er påkrevd. Å drifte, vedlikeholde og utvikle bygg krever mye ressurser. Vi må utnytte bygg og fast eiendom mer effektivt for å frigjøre midler til prioriterte tjenester.

Effektiv arealbruk og avhending av eiendom	2026	2027	2028	2029	Område
Pilot Samarbeid lokalt barnevern og barnevernvakt	-200	-400	-400	-400	OL
Avslutte leieavtale i Jernbaneveien 4	-825	-3 200	-3 200	-3 200	ST
Frigjøre arealer med netto innsparing ¹	-1 100	-6 923	-10 923	-13 113	ESØ/ST
Sum tiltak	-2 125	-10 523	-14 523	-16 713	

1) Tiltaket er fordelt mellom direktørområdene Samfunn og teknikk og Eiendom, strategi og økonomi

Politikk og styring

Vi skal redusere kostnader knyttet til politisk styring ved å effektivisere beslutningsprosesser, redusere antall politiske utvalg og stramme inn på møte- og godtgjørelseskostnader.

Politikk og styring	2026	2027	2028	2029	Område
Redusert omfang på forvaltningsrevisjoner	-500	-500	-500	-500	OO
Sum tiltak	-500	-500	-500	-500	

Økte inntekter

Vi skal øke kommunens inntekter gjennom strategisk utnyttelse av eiendommer, infrastruktur og innovative inntektsmuligheter. Vi har et potensial for økte inntekter i bedre utnyttelse av egne eiendommer og infrastruktur. Flere kommuner har vist at aktiv utleie av lokaler og infrastruktur kan gi positive økonomiske bidrag.

Utnytte inntekspotensialet for eiendom og infrastruktur	2026	2027	2028	2029	Område
Ansattbetaling på p-plasser	-350	-750	-750	-750	ST
Infrastruktur i kommunale veier	-60	-60	-60	-60	ST
Ta betaling for erklæringer/tillatelser fra kommunen som grunneier	-110	-110	-110	-110	ST
Øke parkeringsavgift til 50 kroner per time i sentrumskjernen	-250	-250	-250	-250	ST
Sum tiltak	-770	-1 170	-1 170	-1 170	

Vi skal styrke vårt økonomiske handlingsrom gjennom strategisk samarbeid med eksterne aktører, økt salg av tjenester og bedre utnyttelse av tilgjengelige tilskudd. For å lykkes må vi jobbe systematisk med å identifisere nye inntektskilder, bruke eksisterende tilskuddsordninger aktivt og styrke dialogen med eksterne aktører.

Økt finansiering gjennom salg og tilskudd	2026	2027	2028	2029	Område
Økt fokus på søknader om tilskudd og støtte	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	ESØ
Foreldrekurs: betaling for noen kurs	-100	-100	-100	-100	OL
Selge norskurs til Nav-kontorer i omliggende kommuner	-150	-200	-200	-200	HM
Reklamepunkter på kommunale eiendommer	0	-500	-1 000	-1 000	ST
Sum tiltak	-1 750	-2 300	-2 800	-2 800	

Morgendagens tjenestetilbud – endrede rammer

Vi skal sikre bærekraftige tjenester gjennom økt samhandling, tidlig innsats og målrettet bruk av ressurser. Vi skal prioritere tjenester som gir størst verdi for innbyggerne, og legge til rette for at frivillige, private og andre aktører kan bidra der kommunen ikke er best egnet til å utføre oppgavene.

For å sikre gode tjenester for barn og unge innenfor bærekraftige økonomiske rammer, skal vi dreie aktiviteten mot tidlig innsats, inkluderende opplæring og økt samarbeid mellom tjenestene.

Behovet for helse- og mestringstjenester øker, samtidig som tilgangen på ressurser og kompetent arbeidskraft er begrenset. For å møte disse utfordringene må vi tenke nytt rundt hvordan vi organiserer tjenestene, og hvem som best kan utføre oppgavene. Vi skal bruke alle tilgjengelige ressurser og legge til rette for arbeidsinkludering. Vi skal samle tjenester på færre steder, ta i bruk mer teknologi og dreie innsatsen mot tiltak med størst effekt.

Morgendagens tjenestetilbud – endrede rammer	2026	2027	2028	2029	Område
Redusert drift skolebibliotek	-500	-1 200	-1 200	-1 200	OL
Bærekraftig barnehage - 3 årig program med prosjektressurs	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	OL
Ferieavvikling i barnehage	-600	-600	-600	-600	OL
Fra Newtonrom til realfagsatsning	-485	-1 125	-1 125	-1 125	OL
Omstilling psykisk helsetilbud for barn og unge	-500	-3 000	-3 000	-3 000	OL
Oppsigelse av barnehage- og SFO plass ved utestående foreldrebetaling	-200	-500	-500	-500	OL
Organisering av arbeidet med trygt og godt barnehage- og skolemiljø, inklusiv mobbeombudsfunksjon	-500	-1 000	-1 000	-1 000	OL
Videreutvikle og drifte Home-Start med frivillig organisasjon	-250	-250	-250	-250	OL
Åpen barnehage finansieres av tilskuddsmidler	-550	-550	-550	-550	OL

Avvikle bruk av lege i Skolestartundersøkelsen	-600	-600	-600	-600	HM
Avslutte vertskommunesamarbeid om KAD ¹	-3 400	-4 300	-4 300	-4 300	HM
Brukerbetaling helse og omsorgstjenester	-150	-300	-300	-300	HM
Fact team voksen	0	0	-3 700	-3 700	HM
Holde seks plasser ledig på Høyås bo- og rehabiliteringssenter	-5 400	-5 400	-5 400	-5 400	HM
Konkurranseseksponeere omsorgsboliger og sykehjem	0	-3 006	-4 100	-4 100	HM
Omstille Frisklivssentralen	-1 400	-2 800	-2 800	-2 800	HM
Omstille Seniorkontakter	0	-800	-800	-800	HM
Omstille Seniorsentrene	-1 000	-2 800	-2 800	-2 800	HM
Reduksjon av dagsenterplasser	-1 150	-2 300	-2 300	-2 300	HM
Redusere serviceutgifter Trygghetsalarm	-300	-600	-600	-600	HM
Restrukturere fagsenteret i Helse og mestring	-800	-800	-800	-800	HM
Samle alle korttidsplasser på en lokasjon	0	-2 000	-2 000	-2 000	HM
Optimalisere transporttjenesten	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	ST
Redusert og endret tilbud om varmtvannsbasseng	-325	-625	-625	-625	ESØ
Sum tiltak	-20 610	-37 056	-41 850	-41 850	

1)Tiltaket fordeles mellom Helse og mestring (besparelse), og Eiendom, strategi og økonomi og Organisasjon og utvikling (begge områder reduserte inntekter).

Nærmiljø, kultur, fritid og idrett

Vi skal omstille nærmiljø-, kultur-, fritids- og idrettstilbudene for å sikre bærekraftige løsninger og videreføring av sentrale tilbud. Dette innebærer en tydeligere oppgavedeling mellom kommunen, frivilligheten og private aktører. Vi reduserer vårt driftsansvar og legger til rette for mer selvstyrte løsninger.

Nærmiljø, kultur, fritid og idrett	2026	2027	2028	2029	Område
Kulturskolen finansieres med en større grad av egenbetaling	-400	-800	-800	-800	OL
Nordre Follo gatekunst avvikles	-700	-1 100	-1 100	-1 100	OL
Endring av drift ved Kolben kino	-200	-200	-200	-200	ESØ
Private aktører (eller idrettslag) overtar drift og ansvar av idrettshaller og utendørs idrettsanlegg	-100	-2 300	-2 300	-2 300	ESØ/ST
Ta betalt for renhold/materialer etter arrangementer i formålsbygg	0	-270	-270	-270	ESØ
Avvikle undervarme på kunstgressbaner	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300	ST
Kulturskolen - samlokalisering av lokaler og bedre arealutnyttelse ¹	0	-1 029	-1 550	-1 550	ESØ/ST
Legge natur-is på isflaten i Ski idrettspark	-380	-380	-380	-380	ST
Strøkslekeplasser og løkker	0	-50	-50	-50	ST
Sum tiltak	-3 080	-7 429	-7 950	-7 950	

Vedlikehold og drift av formålsbygg og infrastruktur

Vi skal redusere kostnadene til vedlikehold og drift av formålsbygg, veier og parker/grøntområder. Kommunen skal prioritere tjenester som kommer flest mulig innbyggere til gode, spesielt de med størst behov. Vi må unngå uforholdsmessige store utgifter knyttet til enkeltområder med få brukere.

Vedlikehold og drift av formålsbygg og infrastruktur	2026	2027	2028	2029	Område
Avvikle drift av private veier	-100	-100	-100	-100	ST
Brøyting av uteområder og kommunale veier	0	-2 000	-2 000	-2 000	ST
Ingen gatevarme ved høy strømpris	-200	-200	-200	-200	ST
Privatisere de minste kommunale veiene	0	-1 000	-1 000	-1 000	ST
Redusere/avvikle drift av uteområder	-400	-400	-400	-400	ST
Nedtrekk av driftsrammer til Forvaltning, drift og vedlikehold Eiendom (FDV kostnader)	-3 725	-6 035	-6 135	-6 135	ESØ
Sum tiltak	-4 425	-9 735	-9 835	-9 835	

Hva er endringer i forhold til forslagene i sak 33/25?

Det er jobbet videre med alle tiltak, unntatt tiltakene som er nevnt i vedtakspunkt 1. I tillegg er det noen tiltak som er endret eller tatt ut:

1. Redusere bruk av tolk ved hjelp av digitale løsninger og felles bestillinger. Gjennomføres uten at det legges inn økonomisk tiltak da kostnadsreduksjonen går mot tidligere merforbruk.
2. Holde seminarer og møter i egne lokaler. Det utarbeides intern retningslinje, uten at det legges inn som økonomisk tiltak, da potensialet ikke var tilstrekkelig utredet, og betydelig overvurdert.
3. Rive Sofiemyr skole. Tiltaket gjennomføres: reduksjon i FVD inngår i Arealjusteringer bygg.
4. Forskjøvet oppstart av Hebekk omsorgsboliger. Gjennomføres: effekten inngår i Arealjusteringer.
5. Redusere antall kommunestyremedlemmer. Ble i KST-sak 82/25 vedtatt ivaretatt gjennom arbeidet med revidering av politisk reglement.
6. Redusere antall medlemmer i formannskapet. Ble i KST-sak 82/25 vedtatt ivaretatt gjennom arbeidet med revidering av politisk reglement.

Følgende investeringstiltak er gjennomført – effekten er innbakt i investering og samlede finanskostnader:

- Utsette utvidelse av Finstad skole til 4 parallell
- Vedtatt i LDIP: Utsettelse av barnehage og skole
- Vedtatt i LDIP: Utsettelse av personalbase og utvidelse sykehjem
- Nedtrekk i investeringer i gjennomføring av byggeprosjekter
- Vedtatt i LDIP: utsettelse av idrettshall

4.2 Oppfølging av kommunestyrets vedtak om utredninger

I sak 33/25 ba kommunestyret om at det skal jobbe videre med å se på/utrede en rekke tiltak. I tabellen under ser dere status for disse tiltakene og hvilke tiltak som er innarbeidet i ØHP.

Oppdrag i KST 33/25	Status	Beskrivelse status
Se på mulighet for én felles driftstasjon	Pågående	Per nå jobbes det med å avklare behov på en eventuelt fremtidig driftstasjon. Utredningen vil gjennomføres som en konseptvalgsutredning, og gjennomføres når det er ledige ressurser til dette. Forventes å fremme en konseptvalgsutredning med sak om beslutning av eventuell lokalisering i begynnelsen av 2027.

Oppdrag i KST 33/25	Status	Beskrivelse status
Se på alternative driftsformer av kantine på rådhuset og driftssentralene og hvordan eksisterende arbeidstrening her ivaretas	Pågående	Foreslått tiltak «Kantinen på rådhuset», målet er å starte omstilling i løpet av 2026, med økonomisk effekt fra 2027. Se under rammeoversikten til Helse og mestring for mer informasjon om tiltaket.
Se på mulig reduksjon av kommunestyrerepresentanter	Ferdig	Inngår i KST-sak 82/25 Nedsetting av reglementsutvalg for arbeid med revidering av politisk reglement.
Se på mulig reduksjon av antall medlemmer i formannskapet	Ferdig	Inngår i KST-sak 82/25 Nedsetting av reglementsutvalg for arbeid med revidering av politisk reglement.
Se på mulig reduksjon av medlemmer og antall utvalg fra valgperiode 2027-2030	Ferdig	Inngår i KST-sak 82/25 Nedsetting av reglementsutvalg for arbeid med revidering av politisk reglement.
Se på reduksjon av antall møterrekker	Ferdig	Inngår i KST-sak 82/25 Nedsetting av reglementsutvalg for arbeid med revidering av politisk reglement.
Se på alternativ drift av Newton-rommet	Ferdig	Foreslått tiltak «Fra Newtonrom til realfagsatsning». Se under rammeoversikten til Oppvekst og læring for mer informasjon om tiltaket.
Se på alternativ organisering av mobbeombudsfunksjonen	Ferdig	Foreslått tiltak «Organisering av arbeidet med trygt og godt barnehage- og skolemiljø, inklusiv mobbeombudsfunksjon». Se under rammeoversikten til Oppvekst og læring for mer informasjon om tiltaket.
Se på alternative løsninger for organisering av skolebibliotekene, for eksempel, men ikke begrenset til sambruk på tvers av skolene og ambulerende bemanning	Ferdig	Foreslått tiltak «Redusert drift skolebibliotekene». Se under rammeoversikten til Oppvekst og læring for mer informasjon om tiltaket.
Omstilling av psykisk helsehjelp for barn og unge slik at tilbudet ikke reduseres	Pågående	Utredningsarbeid igangsatt med mål om å starte omstilling i løpet av 2026, med full effekt fra 2027.
Vurdere strukturen/organiseringen av KAD	Ferdig	Politisk behandling. Egen sak i kommunestyremøte oktober 25.
Konkurranse eksponere omsorgsboliger og sykehjem. Kommunen skal selv delta i eventuelle anbudsprosesser	Pågående	Politisk behandling i 2026.
Utrede parkeringsavgift ved Vevelstad stasjon	Pågår	Utredningsarbeidet er i gang, og kan innføres med effekt i løpet av 2026.
Gå i dialog med idretten for å overta driften for publikumsåpent i Langhus og Sofiemyr bad	Ferdig	Publikumsbad Langhus bad og Sofiemyr basseng drives av idretten etter avtale med kommunen. Ingen økonomisk gevinst løst ut.
Se på overføring av eierskap og drift av strøkslekeplasser og løkker til grendelag og velforeninger, ev. andre aktører	Ferdig	Anbefaler å ikke gå videre med tiltaket. Ønsker heller å gi en brukstillatelse til sameier og grendelag som vil gjøre seg nytte av de aktuelle arealene. Små driftsutgifter i dag sett opp mot hva det koster å overføre eiendommene.
Vurdere å konkurranseutsette brøyting og sommerdrift	Pågår	Politisk sak om konkurranseutsetting fremmes som egen sak for kommunestyret i første kvartal 2026.
Utsette investering av utstyr innenfor brøyting o.l. i påvente av avklaring av konkurranseeksponering	Ferdig	Alle investeringer er som ikke er nødvendige for å gjennomføre vinterdriften neste vintersesong,

Oppdrag i KST 33/25	Status	Beskrivelse status
		er utsatt i påvente av avklaring av konkurranseeksponering.
Vurdere å opprette nærmiljøgrupper som kan overta ansvar for beplantning o.l	Pågående	Eget notat om dette er et tiltak som gir faktiske innsparinger utarbeides i 2026.
Selge kunst	Ferdig	Da det antas at mulig salgsverdi, som må føres mot investeringsregnskapet, er lavere enn forventet kostnad knyttet til å gå gjennom og verdsette kunsten, anbefales det ikke at det jobbes videre med dette tiltaket.
Se på muligheten for samlokalisering av helsestasjonene	Ikke påbegynt	Mål om ferdigstillelse av utredning i løpet av 2026.
Se på mulighet for å samlokalisere Forsterket skoletilbud og avlastning	Pågående	Mål om ferdigstillelse av utredningen i løpet av 2026.
Se på konkurranseeksponering av barnehager	Pågående	Utredningsarbeid igangsatt. Planlagt som to politiske saker som kommer til politisk behandling i 2026: først retningsvalg og deretter eventuell effektivisering (basert på retningsvalg).
Gå i dialog med tillitsvalgte for avvikling/ending av F3 dager og en gjennomgang av turnusordning for øvrig	Ikke påbegynt	Utsettes til senere tidspunkt.
Se på etablering av dobbeltrom på korttidsavdelinger. Det skal være midlertidighet og kun korttidspasienter	Pågående	Inngår i politisk sak om overføring av KAD plasser, som kommer til politisk behandling i oktober 2025.
Se på muligheten for at kulturskolen finansieres med en større grad av egenbetaling	Ferdig	Foreslått tiltak «Kulturskolen finansieres med en større grad av egenbetaling». Se under rammeoversikten til Oppvekst og læring for mer informasjon om tiltaket.
Se på mulighet til omstilling eller annen organisering av UNG fritid	Pågående	Utredningsarbeid igangsatt med mål om å definere mulig omstilling og innsparing i ØHP 2027-2030.
Se på mulighet til å organisere fritidsklubbene til skolene	Pågående	Utredningsarbeid igangsatt med mål om å definere mulig omstilling og innsparing i ØHP 2027-2030. Arbeidet gjøres samtidig med tiltaket ovenfor.
Gjennomgang av belysning i lysløyper, ballbaner etc	Pågående	Kommunedirektøren vil gå gjennom oppetid på belysningen i lysløyper og idrettsanlegg.
Øke tempo og portefølje for salg av eiendom	Pågående	Kommunedirektøren har utarbeidet oversikt over kommunalt eide eiendommer, for å synliggjøre potensialet for salg av kommunalt eide eiendommer i kommunen.
Ekstern gjennomgang av tiltak mot høyt sykefravær	Pågående	Vurdering og arbeid med intern og eksterne løsninger, for å forebygge, belyse og spisse oppfølging av sykemeldte.
Vurdere å avslutte ordning med vennskapskommuner	Ferdig	Ble behandlet i KST-sak 96/25, og det ble vedtatt å avslutte ordning med vennskapskommuner. Det er ikke innarbeidet noen økonomisk effekt.
Se på mulighet for å konkurranseeksponere OMA og Rufus	Ferdig	Politisk behandling. Egen sak i kommunestyremøte oktober 25
Fortsette og ha en rask prosess for mulighet for å bytte av pensjonsordning med effekt fra og med 2026 (med seneste behandling i KST møte 22.10.2025)	Ferdig	Politisk behandling. Egen sak i kommunestyremøte oktober 2025

Oppdrag i KST 33/25	Status	Beskrivelse status
Se på mulighet for mer utleie av areal og markedsføre tilbudet	Ikke startet	Må sees i sammenheng med effektiv arealbruk og salg av eiendom.
Kommunedirektøren skal jobbe med interkommunalt samarbeid f.eks. innenfor beredskap og stab- og støttefunksjoner	Under arbeid	Dette er fortsatt pågående prosesser. Når det gjelder beredskap er det konkludert med at det ikke vil gi økte gevinster, men kan gi merverdi i et tettere samarbeid. Sammenslåing med FIK står som eget tiltak som det jobbes med gjennom 2026. Her er det etablert et tett samarbeid allerede.
Omstille seniorkontaktstillingen: tiltaket skal ikke avvikles i kommunal drift uten at det foreligger et alternativ. Det skal også ses på mulighet for egenandeler og samordning av ulike tiltak	Ferdig	Foreslått tiltak «Omstille seniorkontakter». Se under rammeoversikten til Helse og mestring for mer informasjon om tiltaket.
Omstille seniorsentrene: tiltaket skal ikke avvikles i kommunal drift uten at det foreligger et alternativ. Det skal også ses på mulighet for egenandeler og samordning av ulike tiltak	Ferdig	Foreslått tiltak «Omstille seniorsentrene. Se under rammeoversikten til Helse og mestring for mer informasjon om tiltaket.
Avvikle FACT-team: tiltaket skal ikke avvikles i kommunal drift uten at det foreligger et alternativ. Det skal også ses på mulighet for egenandeler og samordning av ulike tiltak	Ferdig	Forslått tiltak «FACT-team voksen. Se under rammeoversikten til Helse og mestring for mer informasjon om tiltaket.
Avvikle Frisklivssentralen: tiltaket skal ikke avvikles i kommunal drift uten at det foreligger et alternativ. Det skal også ses på mulighet for egenandeler og samordning av ulike tiltak	Ferdig	Forslått tiltak «Omstille Frisklivssentralen». Se under rammeoversikten til Helse og mestring for mer informasjon om tiltaket.
Varmtvannsbassenger: få oversikt over antall brukstimer, kostnader, byggeteknisk stand etc. Se på mulighet for ett basseng i begge deler av kommunen, og se på mulighet til økte egenandeler/leieinntekter. Omstillingstiltaket skal utredes nærmere for å belyse konsekvenser av tiltaket. Tiltaket skal følgelig ikke anses som et endelig vedtak for innarbeiding i arbeidet til ØHP.	Pågående	Utredning pågår. Indikasjoner så langt tilsier at vi kan gå fra dagens tre, til to varmtvannsbasseng, og samtidig sikre at vi opprettholder de viktigste tilbudene. Se under rammeoversikten til Eiendom, strategi og økonomi for mer informasjon om tiltaket.
Vurdere alternative driftsformer for BUA, inkl. samarbeid med andre frivillige organisasjoner. Omstillingstiltaket skal utredes nærmere for å belyse konsekvenser av tiltaket. Tiltaket skal følgelig ikke anses som et endelig vedtak for innarbeiding i arbeidet til ØHP.	Pågående	Tiltaket tas ut for 2026, men skal vurderes for effekt fra 2027.

Oppdrag i KST 33/25	Status	Beskrivelse status
Kommunedirektøren skal straks gå i dialog med idretten, frivilligheten, organisasjonsliv etc. i de tiltak som innebærer at andre kan bidra til å utføre ulike tjenester som er foreslått avvirket eller driftet av andre.	Under arbeid	Dialog igangsatt og i god utvikling, men vi står et stykke fra hverandre på hva dette innebærer og behov for å redusere kommunens kostnader. Det følges opp rundt 3 ulike modeller; tilskudd, konkurranse og eiendomsoverføring. Anskaffelsesregelverk og økonomiske grenser for tilskudd blir viktige avklaringer. Modningsprosess på muligheter med oppgaver, kostnadsbilde, gevinstpotensial og modellvurdering. Det er et mål å få en avklaring på aktuelle modeller i 2025. Dette vil gi et svar på hvilke modeller det er mulig å gå videre med, og ha betydning for om avtalen(e) må gjennom en anskaffelse. Det er et mål å ha en full oversikt i første halvdel av 2026.
Avvikle eller overføre drift av Kolben kino til private	Ferdig	Foreslått tiltak «Endring av drift ved Kolben kino» (se rammeoversikt til direktørområdet). Manglende interesse fra kommersielle aktører. Innsparingskravet løst ved synergier mellom kino- og kulturhusdrift samt økte billettpriser.

Konsekvenser for innbyggere

De foreslåtte tiltakene innebærer endringer i hvordan kommunen organiserer og leverer tjenester, med mål om å sikre en mer bærekraftig økonomi og høyere verdi for innbyggerne.

Kommunedirektøren har valgt ut tiltak som, etter faglig vurdering, antas å ha minst negativ effekt for innbyggerne. Dette innebærer at enkelte tjenester med lav dokumentert effekt eller som ikke er lovpålagte, kan bli redusert eller avvirket.

Ved å åpne for større samspill med frivillige, private og ideelle aktører, kan kommunen tilby et mer mangfoldig og fleksibelt tjenestetilbud.

For innbyggerne kan dette oppleves som krevende, særlig når kjente tilbud endres eller forsvinner. Selv om endringene kan føre til mer målrettede og tilgjengelige tjenester, blant annet gjennom økt bruk av teknologi og automatisering, er det avgjørende at kommunen og politikerne tar ansvar for å trygge innbyggerne i denne prosessen. Det krever tydelig og åpen kommunikasjon om hvorfor endringene skjer, hva som kommer i stedet, og hvordan innbyggernes behov fortsatt skal ivaretas.

Risiko- og sårbarhetsanalyser

I arbeidet med kommunedirektørens forslag til ØHP 2026–2029 har vi gjennomført risiko- og sårbarhetsanalyser for å vurdere konsekvenser av foreslåtte tiltak. Hvert direktørområde har hatt ansvar for å gjennomføre analysene i egen linjeorganisasjon, i tråd med prinsippet om medvirkning og medbestemmelse.

Analysene har i hovedsak vært rettet mot tiltak som foreslås iverksatt og med økonomisk besparelse i 2026. Det er særlig lagt vekt på å vurdere konsekvenser for tjenestekvalitet, arbeidsmiljø og omdømme.

Tillitsvalgte og verneombud har vært involvert i arbeidet på avdelings- og virksomhetsnivå. Hovedtillitsvalgte og hovedverneombud har både deltatt på overordnede risikoanalyser og fått presentert rapporter på gjennomført risiko- og sårbarhetsanalyser. Der det er avdekket kritisk risiko, planlegges det avdempende tiltak.

Økonomisk utvikling og handlingsregler

5. Økonomisk utvikling og handlingsregler

Kommuneloven pålegger alle kommuner å vedta finansielle måltall for utvikling av kommunens økonomi. Måltallene skal benyttes som styringsverktøy. Kommuneloven stiller ikke krav til valg av måltall eller hvilket nivå måltallene skal ligge på. Dette vurderes lokalt av den enkelte kommunen. Måltallene skal fastsettes slik at de gjenspeiler hva som skal til for å oppnå en forsvarlig, langsiktig økonomisk utvikling. Loven krever ikke at de finansielle måltallene skal være bindende for årsbudsjettet og økonomiplanen.

For å sikre en god og bærekraftig økonomiforvaltning er disse økonomiske handlingsreglene vedtatt av kommunestyret:

1. Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (resultatgrad)
2. Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter (gjeldsgrad)
3. Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter

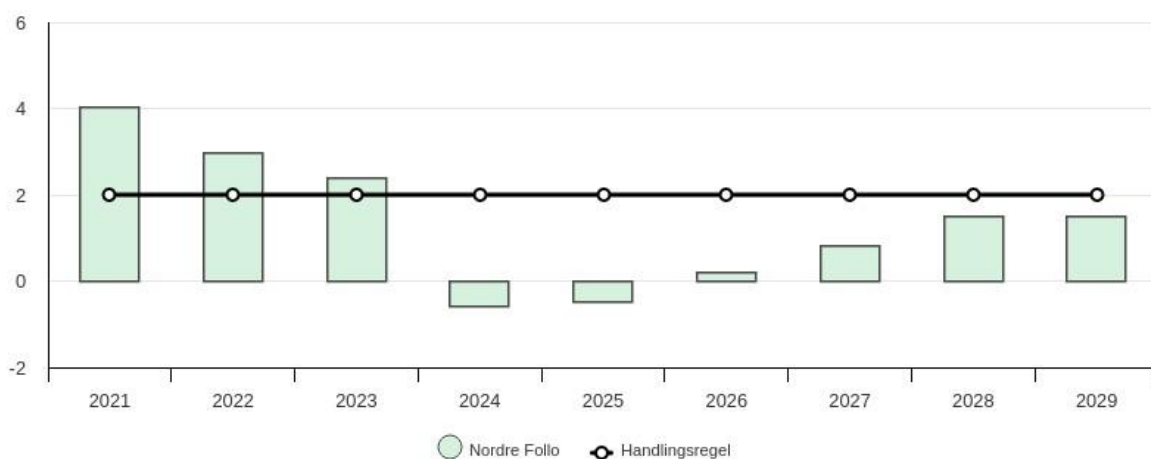
Resultat- og gjeldsgraden anses som spesielt viktige for å sikre Nordre Follo kommunes økonomiske handlingsrom over tid.

Nivå på resultatgrad og gjeldsgrad bestemmer i hvilken grad det økonomiske handlingsrommet må prioriteres for å sikre fremtidig tjenestetilbud. Det vil også forbedre grunnlaget for å kunne gi politisk handlingsrom lokalt.

Alle tall i økonomiplanen er for kommunens budsjett («kassetall» ikke konserntall), mens regnskapstall til og med 2024 er konserntall.

5.1 Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

Grafen er i %

Tabell	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	Budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Nordre Follo	4,0 %	3,0 %	2,4 %	-0,6 %	-0,5 %	0,2 %	0,8 %	1,5 %	1,5 %
Handlingsregel	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter viser hvor stor andel av kommunens driftsinntekter som gjenstår etter at driftsutgifter og netto finansutgifter er dekket inn. Nøkkeltallet kalles resultatgrad, og er det viktigste nøkkeltallet for å beskrive om kommunen har god økonomisk styring. Et positivt netto driftsresultat skal også være en buffer mot uforutsette utgifter eller inntektssvikt, som også sikrer handlingsrommet til kommunen.

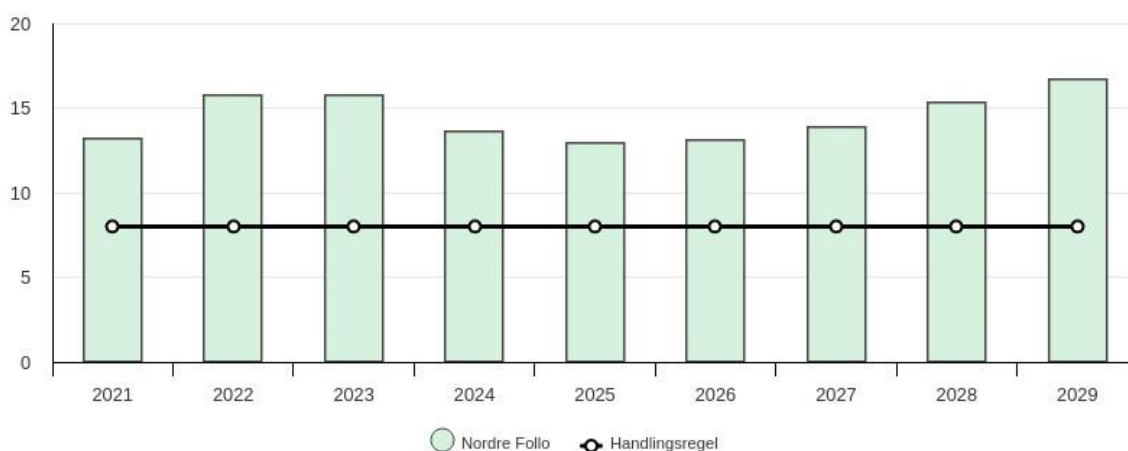
Et godt netto driftsresultat er en forutsetning for gode økonomiske nøkkeltall ellers, men kan ikke brukes isolert sett ett enkelt år som indikator for sunn og bærekraftig økonomisk styring av kommunen.

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter fremover er svært utsatt for reduserte inntekter eller kostnadsvekst, for eksempel på grunn av høy prisvekst som ikke blir kompensert gjennom inntektssystemet. For å forbedre den økonomiske utviklingen må måloppnåelse prioriteres slik at kommunen kan sette av mer til disposisjonsfond, og helst også årlig kunne overføre midler fra drift til investeringer som egenkapital. Dette vil redusere behovet for låneopptak.

Kommunedirektørens forslag til økonomiplan tilsvarer gir et netto driftsresultat i tråd med kst-sak 33/25 med 0,2 prosent i 2026, 0,8 prosent i 2027 og 1,5 prosent i resten av perioden. Måltallet forutsetter en omstilling på om lag 265 mill. kroner i perioden. Netto driftsresultat kan forbedres gjennom omstilling, innsparing og stram prioritering i planperioden.

5.2 Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

Grafen er i %

Tabell	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	Budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Nordre Follo	13,2 %	15,7 %	15,8 %	13,6 %	12,9 %	13,1 %	13,9 %	15,3 %	16,7 %
Handlingsregel	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %

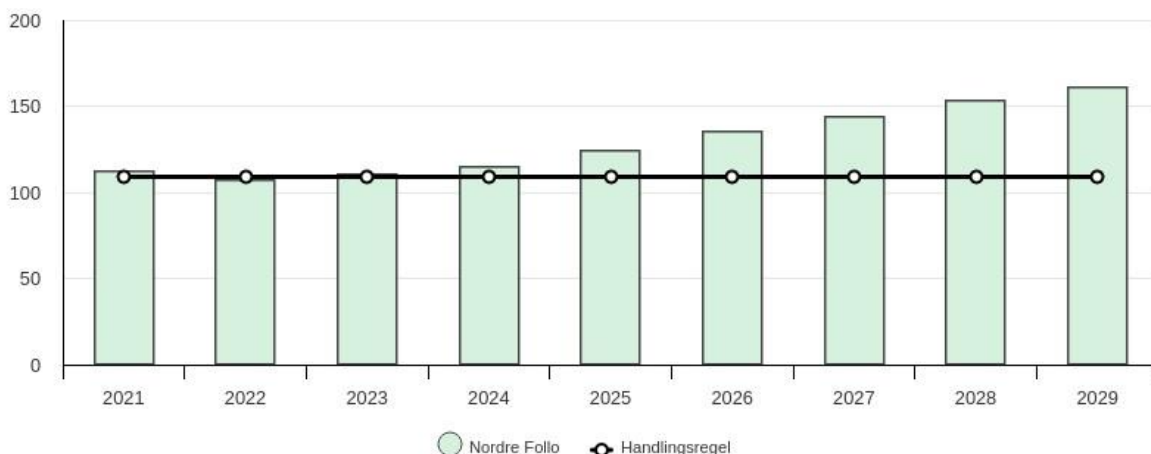
Størrelsen på disposisjonsfondet gjør det mulig for kommunen å ha en stabil tjenesteproduksjon, selv om de økonomiske forholdene skulle svinge. Det er ikke et mål i seg selv at dette fondet skal være så stort som mulig, men stort nok til å tåle dårlige år, og gi kommunen tid og mulighet til omstilling når forholdene krever det.

Regnskap for 2024 og budsjett for 2025 viser negativt netto driftsresultat for disse to årene, og tydeliggjør viktigheten av å ha mulighet til å bruke av fondsmidler i en økonomiske krevende periode, for å gi rom til omstilling.

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter er budsjettet med en økning i hele perioden. Måltallet øker igjen i slutten av økonomiplanperioden, og vil i 2029 være på 16,7 prosent hvis omstilling i perioden 2026–2029 gjennomføres som forutsatt.

5.3 Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

Grafen er i %

Tabell	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	Budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Nordre Follo	112,4 %	107,0 %	110,1 %	115,0 %	124,2 %	134,9 %	143,8 %	153,6 %	160,9 %
Handlingsregel	109,0 %	109,0 %	109,0 %	109,0 %	109,0 %	109,0 %	109,0 %	109,0 %	109,0 %

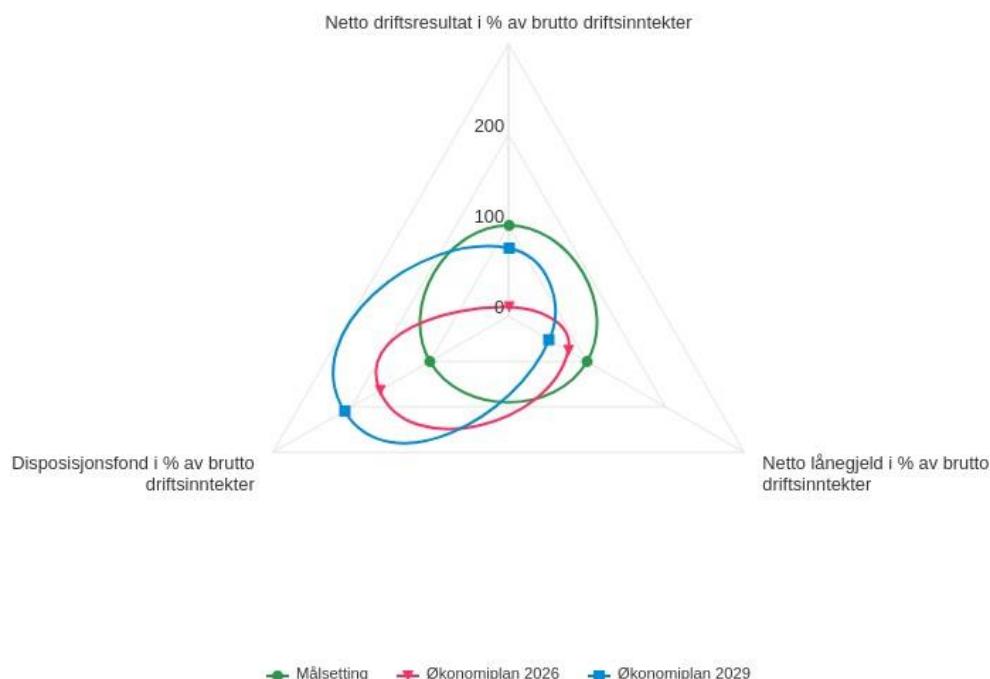
I henhold til kst-sak 22/23 Revidering finansiell handlingsregel – gjeldsgrad, skal netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter (gjeldsgrad) ikke overstige 109 prosent i gjennomsnitt i økonomiplanperioden 2024-2027, og reduseres til 100 prosent innen 2033.

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter utvikler seg negativt i planperioden som følge av et høyt investeringsbudsjett. Dette vil gi et betydelig mindre handlingsrom fremover. Måltallet kan forbedres ved å redusere lånegjelden ved å redusere planlagte investeringer eller betale ekstra avdrag.

Prognosen i grafen forutsetter at låneopptak gjennomføres, men historisk sett har det vært noen forsinkelser i gjennomføringen av investeringene og dermed lavere låneopptak enn forutsatt. Inntektene i planperioden er ikke justert for deflator fra og med 2027. Hvis inntektene øker mer enn budsjettet, blir gjeldsgraden lavere. Dette tilsier at gjeldsgraden vil bli noe lavere mot slutten av perioden enn det grafen viser.

5.4 Kommunaløkonomisk bærekraft (KØB)

Grafen viser avviket mellom vedtatte mål for de tre viktigste finansielle indikatorene som skal bidra til kommunaløkonomisk bærekraft (KØB). Verdiene i trekanten er relative, og målet er omregnet til 100 for alle tre indikatorene. Verdi under 100 indikerer behov for ytterligere tilpasning for å nå målsettingen.

Virkelige verdier

Indikatornavn	Målsetting	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2029
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	2,0 %	0,2 %	1,5 %
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	109,0 %	134,9 %	160,9 %
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	8,0 %	13,1 %	16,7 %

Relative verdier

Indikatornavn	Målsetting	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2029
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	100,0 %	10,0 %	75,0 %
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	100,0 %	76,0 %	52,0 %
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	100,0 %	164,0 %	209,0 %

Modellen for kommunaløkonomisk bærekraft (KØB) viser den økonomiske bærekraften i økonomiplanperioden når de tre nevnte nøkkeltallene sees i sammenheng.

Det er veksten i lånegjeld som i størst grad trekker ned utviklingen i økonomisk bærekraft i planperioden. Netto driftsresultat er budsjettert lavt i forhold til måltallet for 2026 og bidrar negativt for den totale økonomiske bærekraften, men øker mot 2029. Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter bidrar positivt inn for utviklingen i hele perioden. Totalt sett viser nøkkeltallene en forbedring av kommunenes økonomiske bærekraft mot 2029.

Budsjettvedtak

Turskilt - alle veier fører til Kloppa.
Foto: Nordre Follo kommune

6. Budsjettvedtak

Forslag til budsjettvedtak bygger videre på Økonomi- og handlingsplan 2025–2028, justert for endringene i de økonomiske rammebetingelsene som har kommet frem i løpet av høsten, herunder de forutsetninger som ligger i forslag til statsbudsjett og lokale prognoser for skattevekst.

6.1 Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Rammetilskudd	-1 863 371	-1 917 757	-2 204 952	-2 219 452	-2 245 452	-2 245 452
Innteks- og formuesskatt	-2 616 449	-2 945 791	-2 965 836	-2 987 936	-3 010 428	-3 033 048
Eiendomsskatt	0	0	0	0	0	0
Andre generelle driftsinntekter	-12 564	-12 000	-11 400	-10 700	-10 100	-10 100
Sum generelle driftsinntekter	-4 492 384	-4 875 548	-5 182 188	-5 218 088	-5 265 980	-5 288 600
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	4 001 921	4 317 448	4 540 155	4 491 516	4 449 157	4 421 247
Avskrivninger	440 490	403 700	440 492	440 492	440 492	440 492
Sum netto driftsutgifter	4 442 411	4 721 148	4 980 647	4 932 008	4 889 649	4 861 739
Brutto driftsresultat	-49 973	-154 400	-201 541	-286 080	-376 331	-426 861
Renteinntekter	-125 958	-117 000	-120 000	-115 000	-105 000	-95 000
Utbytter	-49	-22	-22	-22	-22	-22
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	352 435	392 020	434 198	462 618	493 920	528 893
Avdrag på lån	301 948	337 000	315 000	325 000	325 000	330 000
Netto finansutgifter	528 376	611 998	629 176	672 596	713 898	763 871
Motpost avskrivninger	-440 490	-403 700	-440 492	-440 492	-440 492	-440 492
Netto driftsresultat	37 913	53 898	-12 857	-53 976	-102 925	-103 482
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	14 152	12 500	13 000	13 500	14 000	14 500
Avsetninger til bundne driftsfond	48 615	6 531	6 531	6 531	6 531	6 531
Bruk av bundne driftsfond	-28 901	-20 195	-20 195	-20 195	-20 195	-20 195
Avsetninger til disposisjonsfond	38 295	0	46 521	77 640	126 589	117 146
Bruk av disposisjonsfond	-110 074	-52 734	-33 000	-23 500	-24 000	-14 500
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-37 913	-53 898	12 857	53 976	102 925	103 482
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

6.2 Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Eiendom, strategi og økonomi	335 241	359 558	351 007	335 562	332 042	322 192
Organisasjon og utvikling	170 552	196 391	190 434	181 887	173 687	170 187
Oppvekst og læring	1 879 896	1 888 555	1 992 749	1 968 539	1 966 729	1 961 869
Helse og mestring	1 748 736	1 740 060	1 788 109	1 676 541	1 673 087	1 689 787
Samfunn og teknikk	179 142	192 490	209 065	173 957	159 963	154 638
Område selvkost	-140 346	-168 863	-154 255	-168 054	-180 485	-197 110
Interkommunale samarbeid	0	0	0	0	0	0
Overordnede områder	-150 218	95 576	149 366	309 403	310 453	306 003
Sum bevilgninger drift, netto	4 023 003	4 303 767	4 526 474	4 477 835	4 435 476	4 407 566
Herav:						
Avskrivninger	440 490	403 700	440 492	440 492	440 492	440 492
Motpost avskrivninger	-440 490	-403 700	-440 492	-440 492	-440 492	-440 492
Netto renteutgifter og -inntekter	-317	-17	-17	-17	-17	-17
Overføring til investering	1 764	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	48 615	6 531	6 531	6 531	6 531	6 531
Bruk av bundne driftsfond	-28 055	-20 195	-20 195	-20 195	-20 195	-20 195
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-925	0	0	0	0	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	4 001 921	4 317 448	4 540 155	4 491 516	4 449 157	4 421 247

6.3 Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Investeringer i varige driftsmidler	1 411 664	1 391 975	1 278 538	1 133 532	1 317 082	1 041 638
Tilskudd til andres investeringer	13 556	5 000	5 500	5 500	5 500	4 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	11 541	12 500	13 000	13 500	14 000	14 500
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	1 436 761	1 409 475	1 297 038	1 152 532	1 336 582	1 060 138
Kompensasjon for merverdiavgift	-226 095	-229 495	-198 200	-172 561	-208 576	-113 808
Tilskudd fra andre	-139 620	-14 450	-30 750	-25 714	-11 126	-35 000
Salg av varige driftsmidler	-18 808	3 500	-8 000	-19 750	-39 000	-28 800
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-1 117 280	-1 156 530	-1 047 088	-921 007	-1 063 880	-868 030
Sum investeringsinntekter	-1 501 803	-1 396 975	-1 284 038	-1 139 032	-1 322 582	-1 045 638
Videreutlån	308 176	320 000	320 000	320 000	320 000	320 000
Bruk av lån til videreutlån	-244 179	-320 000	-320 000	-320 000	-320 000	-320 000
Avdrag på lån til videreutlån	26 734	38 915	41 750	53 856	65 970	77 851
Mottatte avdrag på videreutlån	-90 732	-38 915	-41 750	-53 856	-65 970	-77 851
Netto utgifter videreutlån	0	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-14 152	-12 500	-13 000	-13 500	-14 000	-14 500
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	79 194	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	65 042	-12 500	-13 000	-13 500	-14 000	-14 500
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

6.4 Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Sofiemyr barneskole	236 158	109 098	44 122	0	0	0
Magasinparken ungdomsskole	203 467	161 798	62 978	0	0	0
Kolbotn omsorgsboliger	874	0	0	0	0	0
Komm. boliger, kjøp, salg og oppgradering	20 513	10 625	14 875	17 000	17 000	17 000
Oppgradering og sikring, uteområder	2 207	12 000	10 400	10 000	8 625	11 000
Kolbotn sentrum, infrastruktur	20 888	15 317	16 802	0	2 373	0
Biler, maskiner og utstyr	15 781	1 027	2 607	4 320	5 200	3 513
Innsynsløsning, bygge-/delesaksarkiv	0	375	2 000	0	0	0
Kartløsninger	26	460	0	0	0	0
Tiltak, velferdsteknologi	15 967	5 738	21 621	6 450	12 750	7 800
Tiltak, vann- og avløpsnett (VA)	101 703	157 250	224 325	240 725	242 200	190 600
Elektroniske vannmålere (VA)	1 961	5 020	500	0	0	0
Ski-Haugbro overføringsledning (VA)	395	0	0	0	0	0
Vannverket oppgradering (VA)	39 672	40 550	23 996	0	0	240 000
Biler, maskiner og utstyr (VA)	2 646	6 101	11 200	3 000	5 000	5 000
Tiltak, fritidsaktiviteter	23 504	3 825	28 250	10 153	10 188	8 750
NF scener, høytaleranlegg	0	638	0	0	0	0
Tiltak, kommunale bygg	152 755	51 000	110 000	110 000	110 000	110 000
Tiltak, vei og park	24 550	1 700	19 000	10 500	9 000	9 000
Tiltak, gang- og sykkelveier	6 811	1 275	5 275	2 050	3 000	3 000
Tiltak, el, brann og energi	26 385	10 227	14 000	15 000	13 000	14 000
Etterarbeider	0	249	100	100	100	100
Mindre utredninger	0	250	500	500	500	500
Hebekk omsorgsboliger	4 349	0	28 250	169 500	295 000	56 500
Vevelstad-Kongslia avløpstunnel (VA)	44 186	12 960	0	0	0	0
Langhusbadet	62 928	5 400	1 600	0	0	0
Langhus idrettspark, utredning tomtareal	0	980	0	0	0	0
Fylkesvei 152 Stenfelt-Greverud, gang-/sykkelvei	1 263	5 500	3 600	0	0	0
Klima: Ladeinfrastruktur, tjenestebiler	984	900	3 000	1 000	500	500
Magasinparken barnehage	49 858	102 600	11 400	0	0	0
Finstadhallen	56 047	117 100	16 788	0	0	0
Ski sykehus, legevakt	27 106	31 705	39 000	10 000	0	0
Oppegård bru, Byvekstavtale	1 094	22 000	56 000	0	0	0
NAV, inventar og sikring	0	3 600	4 000	0	0	0
Parkeringsplasser, ladere og infrastruktur	963	1 760	1 500	0	0	0
Ski barneskole, rehab.	7 771	0	25 000	0	0	0
Finstad barneskole, utvidelse	3 970	29 590	30 000	0	0	0
Greverud skole, utv./rehab.	165	0	0	2 000	0	0
Småhus/tilrettelagte boliger	5 615	15 000	18 000	15 000	0	23 980

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Ski sentrum gågate og torg, utb. omr. 1	70 029	114 390	84 010	0	0	0
Ski sentrum rest infrastruktur, utb. omr. 1	1 841	0	0	0	0	0
Magasinparken ungdomsskole, inventar	48	13 050	0	0	0	0
Sofiemyr barneskole, inventar	0	15 075	0	0	0	0
IKT utstyr, fellesinnkjøp	31 741	32 912	43 000	47 000	40 300	28 000
Digitale utviklingsprosjekter	1 045	9 350	9 925	8 500	8 500	8 500
ENØK tiltak	21 555	7 000	17 000	21 000	11 300	0
Lysnetoppen, forsterkede boliger	284	9 500	22 000	0	0	0
Villenga/Ski vest, personellbaser	0	15 000	1 000	14 000	15 000	0
Bjørkås sykehjem, rehabilitering	68 253	106 200	13 800	0	0	0
Strategisk eiendomskjøp	15 192	10 000	10 000	10 000	10 000	20 000
Solborg sansehage	3 157	0	0	0	0	0
Ski sentrum, vest	0	900	6 900	6 722	31 722	2 805
Barnevern, sikringsutstyr	2 015	0	0	0	0	0
Greverud sykehjem, utv.	395	3 000	8 200	3 000	150 000	163 790
Ski sentrum, tiltaksplan	0	11 315	15 090	20 090	23 325	40 000
Sofiemyr kunstgressarena	866	12 000	43 585	0	0	0
Østli skole, utv. klasseromskapasitet	0	14 500	4 000	0	0	0
Klima: Ladestasjon (VA)	0	640	640	0	0	0
Tilfluktsrom, rehab.	0	0	0	0	2 000	10 000
Fremtidige skolebygg (LDIP)	0	65 000	0	0	0	0
Fremtidige barnehagebygg (LDIP)	0	4 500	0	0	0	0
Ski sentrum, Vestråtparken	242	4 025	0	0	0	0
Samlokaliserte forsterkede boliger	0	0	1 000	39 000	0	0
Nødgeneratorer, back-up og beredskap	0	0	5 000	0	0	0
Fløysbonn, ny ungdomsskole	0	0	120 000	260 000	160 000	17 300
Ski øst, KVV	0	0	3 500	0	0	0
Lilleskogen, ny barnehage	0	0	1 000	31 423	120 000	50 000
Adgangsstyring boliger	0	0	3 500	3 000	0	0
Forsterket bolig med personellbase	0	0	10 000	20 000	10 000	0
Solborg, omb. til skjermede plasser	0	0	1 500	0	0	0
Høyås basseng, rehab.	0	0	0	20 000	0	0
NF scener, teleslynge	0	0	200	0	0	0
NF scener, teleskopamfi	0	0	3 000	2 000	0	0
NF scener, lysmikser	0	0	0	500	500	0
Investeringer i varige driftsmidler	1 379 225	1 391 975	1 278 538	1 133 532	1 317 082	1 041 638

Tilskudd til andre investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Kommunale boliger, kjøp, salg og oppgradering	83	0	0	0	0	0
Tiltak vann- og avløpsnett (VA)	12	0	0	0	0	0
Tilskudd, Nordre Follo kirkelig fellesråd	11 200	5 000	5 500	5 500	5 500	4 000
Startlån	124	0	0	0	0	0
Momsavtaler og justering av moms	2 137	0	0	0	0	0
Tilskudd til andre investeringer	13 556	5 000	5 500	5 500	5 500	4 000

Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Egenkapitaltilskudd, KLP	0	12 500	0	0	0	0
Kjøp og salg av aksjer og eiendeler	11 541	0	0	0	0	0
Egenkapitaltilskudd KLP	0	0	13 000	13 500	14 000	14 500
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	11 541	12 500	13 000	13 500	14 000	14 500

Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	1 404 322	1 409 475	1 297 038	1 152 532	1 336 582	1 060 138

Driftsbudsjettet

7. Driftsbudsjettet

Budsjettvedtak for drift går frem av bevilgningsoversikt drift etter §5-4 første ledd. Her forklares de ulike summene i bevilgningsoversikten.

7.1 Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Regnskap Oppr. bud. 2024 i fjor 2025		Økonomiplan			
			2026	2027	2028	2029
Ordinært rammetilskudd	-1 863 371	-1 917 757	-2 204 952	-2 219 452	-2 245 452	-2 245 452
Skatt på inntekt og formue	-2 616 449	-2 945 791	-2 965 836	-2 987 936	-3 010 428	-3 033 048
Andre generelle statstilskudd	0	-12 000	-11 400	-10 700	-10 100	-10 100
Sum sentrale inntekter	-4 479 820	-4 875 548	-5 182 188	-5 218 088	-5 265 980	-5 288 600

Skatteinntekter og rammetilskudd er sentrale inntekter for kommunen. Dette er midler kommunene i prinsippet fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler. De omtales derfor som frie inntekter.

Lokal skatteinngang påvirker nivået på skatteinntektene, mens rammetilskuddet beregnes gjennom det kommunale inntektssystemet. Kommunenes inntektssystem skal bidra til at alle kommuner skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne. Skatteinntektene blir derfor delvis utjevnet mellom kommunene gjennom året.

Tilførsel eller trekk gjennom inntektsutjevningen avregnes mot det statlige rammetilskuddet. Inntektsutjevningen for desember er først klar i begynnelsen av februar året etter. Rammene for skatt og rammetilskudd må derfor sees i sammenheng. Anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i statsbudsjettet bygger blant annet på en sysselsettingsvekst på 0,7 prosent og en årslønnsvekst på 4 prosent fra 2025 til 2026.

De forutsetningene som legges til grunn ved beregning av frie inntekter for 2026 og videre i planperioden, er basert på forslag til statsbudsjett for 2026 og forventninger om den videre økonomiske utviklingen i Nordre Follo kommune. Det vil i løpet av kort tid etter fremleggelsen av kommunedirektørens forslag til økonomiplan, bli lagt frem et tilleggsnotat med anslag for skatt- og rammetilskudd basert på kommunens egne befolkningsprognoser. Da vil KS ha oppdatert sin prognosemodell som kommunedirektøren benytter i beregningen av frie inntekter.

Siste fase i revisjonen av inntektssystemet og forslag til statsbudsjett er innarbeidet i modellen. Per 30.9.2025 er kommunens skatteinngang under periodisert budsjett med om lag 30 mill. kroner. Dette er etter at kommunestyret nedjusterte skatteanslaget for 2025 med 30 mill. kroner i forbindelse med behandlingen av 1. tertialrapport.

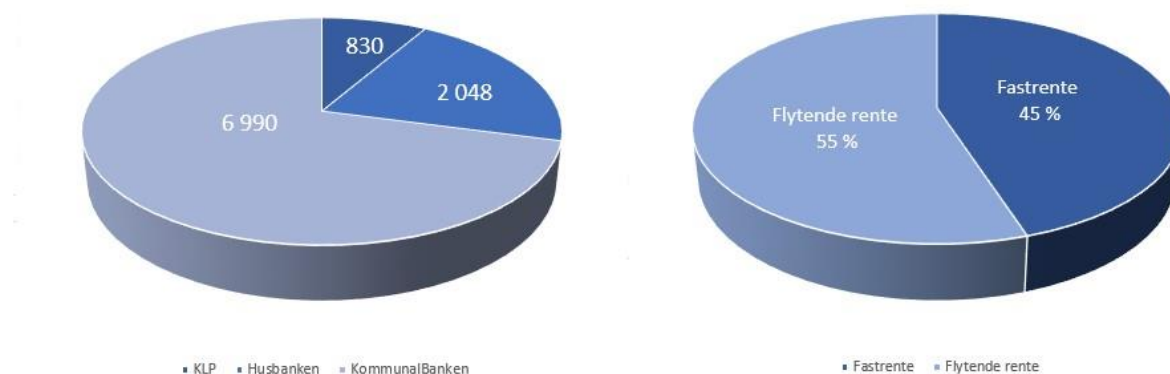
Posten for andre generelle statstilskudd er knyttet til ordningen for rentekompensasjon for tidligere investeringer ved Reform 94, sykehjem og omsorgsboliger, skoleanlegg og kirkebygg.

7.2 Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap Oppr. bud. 2024 i fjor 2025		Økonomiplan			
			2026	2027	2028	2029
Renteinntekter	-119 553	-117 000	-120 000	-115 000	-105 000	-95 000
Renteutgifter	352 416	392 015	434 193	462 613	493 915	528 888
Avdrag på lån	301 948	337 000	315 000	325 000	325 000	330 000
Bruk av fond	0	0	0	0	0	0
Netto finansinntekter/finansutgifter	534 812	612 015	629 193	672 613	713 915	763 888
Finansutgifter i direktørområdene	-6 435	-17	-17	-17	-17	-17
Totale finansutgifter	528 376	611 998	629 176	672 596	713 898	763 871

Nordre Follo kommunes totale lånegjeld beløper seg til om lag 9,8 mrd. kroner per september 2025. Av dette er om lag 2,0 mrd. kroner lån i Husbanken, mens 7,8 mrd. kroner er lån til investeringer. Det er foretatt ett låneopptak til investeringer i august 2025 – på 300 mill. kroner. Det andre låneopptaket for 2025 vil gjøres i november/desember, og størrelsen på lånet avhenger av fremdrift i investeringsprosjektene. Størrelsen på dette lånet er beregnet til om lag 750 mill. kroner, og inngår ikke i diagrammene under.

Renteinntekter

For avkastning på innskudd har kommunedirektøren lagt til grunn følgende rentesatser i planperioden:

	2026	2027	2028	2029
Gjennomsnittsrente, innskudd	4,50 %	4,25 %	4,00 %	3,75 %

Innskuddsrenten er justert i tråd med forventet utvikling i styringsrenten. Basert på erfaringstall og Finansreglementets krav til ledig likviditet, er det lagt til grunn en årlig gjennomsnittslikviditet på 1 mrd. kroner i planperioden 2026-2029.

Renteinntekter for startlån inngår i kommunens renteinntekter. Låntakere av startlån tilbys den samme rentesatsen på lånene som kommunen selv oppnår i Husbanken, med et tillegg på 0,25 prosentpoeng. Denne merinntekten skal finansiere kommunens administrasjonskostnader i forbindelse med forvaltning av ordningen.

Renteutgifter

Estimerte renteutgifter for perioden baserer seg på forslag til låneopptak i kommunens investeringsbudsjett. Eventuell forsinket eller flyttet fremdrift i investeringene gir grunnlag for reduksjon/økning i anslaget på renteutgiftene påfølgende år.

Renteutgiftene inkluderer alle Nordre Follo kommunes lån (inkludert startlån) og lån til de selvfinansierende områdene.

Startlån

Renteutgifter til startlån følger rentebanen til Husbanken. Det er budsjettet med årlig låneopptak på 320 mill. kroner. Basert på låneoppfølgingsverktøyet til Kommunalbanken/Husbanken gir dette gjennomsnittsrenter som vist under.

	2026	2027	2028	2029
Gjennomsnittsrente startlån	4,27 %	4,30 %	4,34 %	4,35 %

Investeringer

Kommunedirektøren har lagt til grunn forventet flytende rente for opptak av nye lån til investeringer. Forventet flytende rente er beregnet ut ifra gjennomsnittlig markedsrente, inkludert bankenes påslag.

Kommunedirektøren vil, som vedtatt i *Finansreglementet*, vurdere om det bør inngås fastrenteavtaler ved nye låneopptak. Eventuelle fastrenteavtaler vil over tid sannsynligvis ha en høyere rentesats enn lån med flytende rente, men vil kunne være risikoreduserende og sikre finansiell stabilitet.

Kommunens eksisterende låneportefølje til investeringer hadde i begynnelsen av september 2025 en gjennomsnittlig rente på 3,97 prosent. Beregningen av fremtidig gjennomsnittsrente er gjort i Kommunalbankens verktøy for låneoppfølging. Denne porteføljen består i september 2025 av om lag 45 prosent lån med fastrente (ekskl. startlån), og gjennomsnittsrentene er ventet å utvikle seg som følger:

	2026	2027	2028	2029
Gjennomsnittsrente eksisterende lån	4,05 %	3,95 %	3,94 %	4,01 %

Avdrag på lån

Avdragsutgiftene er beregnet ut fra kommunens gjeld. I beregningen tas det høyde for forventede låneopptak mot slutten av 2025, og budsjetterte låneopptak i resten av økonomiplanperioden. Det er også tatt hensyn til minimumsavdrag for kommunen i beregningen av avdragskostnadene. Avdrag på startlån belastes investeringsbudsjettet og inngår ikke her.

Minimumsavdraget er meget usikkert. Dette skyldes at budsjett- og regnskapsforskriften blir endret, noe som fører til at avskrivningsreglene for flere typer kommunale anleggsmidler endres. Dette gjelder særlig for ledningsnett innenfor vann- og avløpssektoren, der avskrivningstiden blir endret fra 40 til inntil 80 år. I tillegg endres avskrivningstiden for nye formålsbygg fra 40 til 50 år.

Disse endringene vil redusere kommunens minimumsavdrag, men hvor mye det endres, er vanskelig å budsjettere nøyaktig nå. Det er tatt høyde for disse endringene i de estimerte minimumsavdragene i økonomiplanperioden, men hvordan endringene slår ut på de faktiske minimumsavdragene er usikkert.

Kommunens nye lån er budsjettert med en avdragstid på 25 år. Avdragstiden er innenfor kommunelovens bestemmelser om minimumsavdrag. Kommunen har også noen lån med avdragsfrihet. Mål om minimumsavdrag blir nådd ved å justere hva som betales i avdrag på disse lånene.

Under følger budsjetterte avdragskostnader:

Avdrag (i 1000 kr)	2026	2027	2028	2029
Avdragskostnader	315 000	325 000	325 000	330 000

7.3 Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000

	Regnskap Oppr. bud. 2024 i fjor 2025		Økonomiplan			
			2026	2027	2028	2029
Overført til investering	12 387	12 500	13 000	13 500	14 000	14 500
Avsetning til fond	38 295	0	46 521	77 640	126 589	117 146
Bruk av fond	-109 149	-52 734	-33 000	-23 500	-24 000	-14 500
Netto avsetninger	-58 467	-40 234	26 521	67 640	116 589	117 146
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i direktørområdene	21 399	-13 664	-13 664	-13 664	-13 664	-13 664
Totale avsetninger	-37 913	-53 898	12 857	53 976	102 925	103 482

Per 31. desember 2024 var disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter på 13,8 prosent. I 2025 er det jfr. Økonomi- og handlingsplan 2025-2028, justert i 1. og 2. tertial 2025, budsjettert med en netto bruk av disposisjonsfond på om lag 14,5 mill. kroner i 2025. Basert på anslag i tertialrapporten per 31. august 2025, anslås det at Nordre Follo ved inngangen til 2026 vil ha om lag 877 mill. kroner på disposisjonsfond.

Det er viktig å bygge opp reserver for å ha en bærekraftig økonomi og for å kunne håndtere uforutsette hendelser. Det er også viktig for kommunens likviditet at disposisjonsfondene er på det anbefalte nivået. Kommunestyret har vedtatt en handlingsregel om at disposisjonsfondet skal være minimum 8 prosent av brutto driftsinntekter.

Kommunedirektørens overordnede målsetting er fortsatt at det ikke skal brukes av disposisjonsfond for å finansiere driften. De nødvendige tilpasningene til et bærekraftig budsjettnivå må skje ved fortsatt omstilling og stram prioritering av alle tiltak for drift.

I kommunedirektørens forslag til Økonomi- og handlingsplan for 2026-2029 foreslås det derfor å sette av om lag 13,5 mill. kroner til disposisjonsfond i 2026. Dette består av bruk av fond på 13 mill. kroner til finansiering av egenkapitaltilskuddet i investeringsregnskapet, bruk av fond på 20 mill. kroner til finansiering av vedlikeholdsfondet i 2026-2028 og avsetning til fond av budsjettert årsoverskudd drift på 46,5 mill. kroner. Netto avsetninger tilsvarer netto driftsresultat.

Bruk av vedlikeholdsfondet vil bare være faktisk bruk til vedlikehold av skoler/barnehager. Dette belastes disposisjonsfondet det enkelte år. Ved positivt netto driftsresultat vil bruk av fond strykes i henhold til regnskapsforskriften.

Investeringsbudsjettet

8. Investeringsbudsjettet

8.1 Slik vil vi investere

Nordre Follo kommune er opptatt av å imøtekomme investeringsbehovet både knyttet til forventet befolkningsvekst, interesserte og aktuelle utbyggingsaktører og ikke minst egne innbyggere. Det er mange og store behov. Vi er opptatt av å bygge mest mulig bærekraftig og klimariktig der det er mulig. Samtidig har vi stram økonomi, og må holde igjen der det er forsvarlig.

I 2025/2026 avslutter vi flere større byggeprosjekter: to skoler, en barnehage, en svømmehall, en idrettshall, to vann- og avløpsstrekninger og et flott torg. Om lag halvparten av investeringene som avsluttes nå avslutter vi innenfor styringsrammen på P50, og det viser god prosjekt- og økonomistyring.

Utover i perioden prioriterer vi rehabilitering av de formålsbyggene som det er mulig å bruke i noen år til, blant annet tre skoler. En ny ungdomsskole og en ny barnehage skal bygges i perioden. Det er dessuten høyt tempo i utskifting av infrastruktur under bakken, flere omsorgsboliger og et nytt sykehjem skal bygges, og det er stor satsing på digitale tjenester og e-helse.

Nordre Follo Eiendomsutvikling AS, et heleid kommunalt eiendomsselskap, er opprettet, og vi avventer beslutning fra Norges Fotballforbund. Begge deler gir mange spennende utfordringer og muligheter for kommunen vår i årene som kommer.

8.2 Fremtidig investeringsbehov og utfordringer

Investeringsbudsjettet vårt er fortsatt høyt, og fremtidige arealplaner gjenspeiler ønske om å legge til rette for høy befolkningsvekst, som igjen utløser behov for kapasitetsøkninger og oppgraderinger.

Kommunen har per i dag stor bygningsmasse. Omfattende kartlegging av formålsbygg og infrastruktur med tanke på tilstand og utnyttelsesgrad, i tillegg til fremtidig behov og eventuell avvikling av arealer, er fortsatt viktig. Vi har både forpliktelser overfor og forventninger fra våre innbyggere og ulike utbyggingsaktører.

Gode beslutninger, strategiske og økonomisk forsvarlige løsninger over mange år fremover vektlegges, og ivaretas i kommunens Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan (LDIP), sist vedtatt i 2024.

Vår krevende økonomiske situasjon kan knyttes til mange store og kostnadskrevenne byggeprosjekter som ferdigstilles i disse dager, og flere er under prosjektering.

Det høye investeringsnivået gir store konsekvenser for driftsbudsjettet i form av renter og avdrag, og en stadig større andel av kommunens fremtidige frie inntekter brukes til å betale finanskostnader. Kommunesektorens inntektssystem gir ikke kompensasjon for økte finanskostnader, som må dekkes ved omprioritering av kommunens samlede frie inntekter.

Isolert sett gir et nytt lånopptak på 100 mill. kroner med dagens rentenivå, en økt årlig rente- og avdragsbelastning på drift med om lag 8,5 mill. kroner. Samtidig gir det en økt gjeldsgrad på rundt to prosentpoeng. Hvis vi på sikt ikke reduserer investeringsnivået, vil det ikke være midler til å opprettholde eller videreutvikle dagens tjenestetilbud. Det knyttes også større sårbarhet til lavere skatteinntekter, økt rentenivå og andre uforutsette utgifter.

Vi har vedtak på at netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter ikke skal overstige 109 prosent i gjennomsnitt i gjeldende økonomiplanperiode, og det skal reduseres til 100 prosent innen 2033. Vi jobber kontinuerlig for å oppnå et bærekraftig investeringsnivå, og viderefører/innfører følgende:

- Oppbremsing, prioritering og reduksjon i bygging av nye formålsbygg, og utrede nullalternativ
- Bygge billigere (modulbygg) der det er mulig, og eventuelt nedskalere krav fra interne/eksterne
- Bruke byggene våre så lenge det er mulig, og vurdere å rive bygg som er i svært dårlig stand
- Øke bevisstheten rundt driftskonsekvenser
- Utarbeide gode behovsanalyser
- Redusere kommunens eiendomsmasse gjennom avhending og salg
- Investeringer med politisk beslutningspunkt 2 (B2): Beregnet reservepott (P85) flyttes fortsatt ut av ØHP perioden og legges til år 2030, uansett ferdigstillestidspunkt. Her står midlene til prosjektet er ferdig og overtatt. Det betyr at finanskostnader kun beregnes av prosjektets styringsramme (P50). Verken ferdigstillestidspunkt eller total projektramme endres.
- Løpende investeringer: Det vil være en reell årlig ramme, forseringer fra senere år til inneværende år vil ikke lenger være mulig. Slike investeringer utgjør om lag halvparten av investeringsporteføljen, og dette vil bidra til å gjøre årsbudsjettene mer forutsigbare.

Planperioden 2026–2029

Det er viktig å identifisere tiltak som bidrar til at vi når målene i kommuneplanen og samtidig oppnår en bærekraftig økonomi på sikt. For kommende planperiode har vi jobbet helhetlig og systematisk videre med alle investeringer med tanke på fremdrift, realisme og gjennomføringsevne. I den forbindelse legger vi opp til følgende nye prinsipper for investeringsporteføljen:

- Av total prosjektportefølje beregnes det finanskostnader av kun 85 prosent av planperiodens samlede budsjetter. Dette er et realistisk grep på bakgrunn av at faktisk forbruk historisk sett ender på rundt 85 prosent av revidert årsbudsjett. Finansutgifter som belastes driftsbudsjettet baseres på et erfaringsmessig mer realistisk investeringsnivå.

Forslag til investeringsbudsjett for økonomiplanperioden 2026–2029 har vært gjenstand for flere runder med fagmiljøene, kritiske vurderinger, erfaringstall og ikke minst prioriteringer. Samlet er de oppjustert med om lag 245,9 mill. kroner (brutto). Planperiodens foreslåtte investeringsbudsjett beløper seg da til i underkant av 4,85 mrd. kroner, noe som gir et snitt per år på 1,2 mrd. kroner. I perioden ligger det inne bygging av flere større formålsbygg, som sykehjem/omsorgsboliger, ny skole og ny barnehage med mere.

Se vedlegg «Forslag til endringer i investeringsbudsjett for ØHP 2026–2029» og «Formål og fremdrift for investeringer med foreslått budsjetttramme» for mer informasjon og omtale av de enkelte investeringsprosjektene.

8.3 Usikkerhetsmomenter i investeringsprosjekter

For mange av våre investeringsprosjekter, og spesielt for bygge- og anleggsprosjekter, foreligger det flere usikkerhetsmomenter.

Som et utgangspunkt vises alle investeringsprosjekter uten prisjustering for inneværende år, bortsett fra prosjekter med politisk beslutningspunkt 2 (B2). Prisjustering er derfor beløpsmessig ikke medtatt i budsjettforslaget, men innarbeides i prosjektene etter hvert som de nærmer seg tidsmessig.

Prisstigning på varer og tjenester har variert de siste årene, men markedet har roet seg etter flere år med pandemi og krig. Vi antar likevel at de fleste av kommunens investeringsprosjekter frem i tid kan bli vesentlig dyrere enn først estimert. Prisstigning isolert sett kan bety betydelig høyere finansutgifter.

8.4 Investeringsenes budsjettvedtak

Budsjettvedtak for investeringene går frem av bevilgningsoversikt investering etter §5-5 første ledd. Her forklares de ulike summene i bevilgningsoversikten.

Sum investeringsutgifter

Investeringer i varige driftsmidler, inklusiv avgiftsfinansierte investeringer, utgjør samlet for økonomiplanperioden i underkant av 4,85 mrd. kroner (brutto). Dette er inklusive investeringstilskudd til andres investeringer (Nordre Follo Kirkelig Fellesråd) og egenkapitaltilskudd (KLP).

Investeringer i varige driftsmidler utenfor kompensasjonsordningen for merverdiavgift utgjør i underkant av 1,4 mrd. kroner i fireårsperioden, hovedsakelig knyttet til selvkostområdet vann og avløp.

Årsbudsjett for 2026 er foreslått til om lag 1,28 mrd. kroner. Årsbudsjettet er fortsatt høyt blant annet som følge av at flere B2 prosjekter har restbudsjett i 2026, på til sammen om lag 250 mill. kroner, til tross for ferdigstilling i 2025. Her er vi i stor grad bundet av faktureringsplaner fra entreprenører. Andre større poster utgjøres av vann- og avløpsprosjekter, rehabilitering av kommunale formålsbygg, to skolerehabiliteringer ved Ski og Finstad, byggestart av ny ungdomsskole på Fløysbonn, IKT-løsninger i tillegg til en byvekstavtale og oppgradering av Sofiemyr kunstgressarena.

Tilskudd til andres investeringer: Posten utgjør 20,5 mill. kroner i fireårsperioden og er tilskudd til Nordre Follo Kirkelig Fellesråd. Kirken har levert en prioritert behovsplan for både bygg, gravplasser, maskiner og utstyr for de neste fire årene, og investeringsplanen er vurdert av kommunedirektøren.

Investeringer i aksjer og andeler i selskaper: Posten utgjør 55 mill. kroner i fireårsperioden og gjelder pliktig egenkapitaltilskudd til KLP, som er en av våre pensjonsleverandører. Dette skal i henhold til forskriften belastes investeringsbudsjettet enten ved overføring fra driftsregnskapet eller ved bruk av disposisjonsfond. Det er ikke anledning til å lånefinansiere dette.

Sum investeringsinntekter

Vi har flere inntektsmuligheter som bidrar til å finansiere investeringene, og som i stor grad reduserer kommunens lånopptak.

Merverdiavgiftskompensasjon på investeringer er inntekter knyttet til ordningen med refusjon av merverdikompensasjon på investeringer og gir kommunen en betydelig inntekt. Beløpet vil variere fra år til år i takt med de kompensasjonsberettigede utgiftene som påløper i regnskapet.

Tilskudd fra andre er inntekter i form av ulike tilskudd, som anleggs-/utbyggerbidrag, byvekstmidler, klimasatmidler, spillemidler/nærmiljømidler fra staten med mer. Midlene inntektsføres overordnet og vises her som en delfinansiering. Det er ofte usikkerhet knyttet til hvilket år midlene mottas, og inntektene periodiseres etter beste skjønn. I hovedsak forskutteres slike midler ved bruk av lån.

Det forventes slike inntekter i størrelsesorden 102,6 mill. kroner i planperioden, herunder litt over 30 mill. kroner i 2026. Inntektene i 2026 knytter seg hovedsakelig til utbygging av Ski sentrum vest med 13

mill. kroner, omsorgsboliger med heldøgns bemanning med 7,8 mill. kroner, deltidsnatt for Finstadhallen på 3,3 mill. kroner og resten består av flere småbeløp. For noen av inntektene er det mottatt tilsagnsbrev, mens andre inntekter er et estimat basert på investeringenes forventede kostnad.

Salg av varige driftsmidler: Det forutsettes inntekter fra salg av varige driftsmidler, eiendommer og tomter for til sammen 95,6 mill. kroner i økonomiplanperioden. Forventede inntekter er knyttet til eiendommene Arnestadjordet, eneboligtomt ved Haugbro terrasse, Liaveien 25, samt feltene BBB1 og BKB ved Oppegård lokalsenter. Augestadkollen barnehage er avviklet og det er budsjettert med salg av eiendommen i perioden. Før salg vil det utredes om eiendommen bør overføres til Nordre Follo Eiendomsutvikling AS for å optimalisere eiendomsverdiene gjennom utvikling. Det er også forventning om noe inntekter fra salg av mindre stripearealer.

Betalingstidspunkt for arealer som inngår i private utbyggingsprosjekter knyttes som regel til milepæler i utviklingen, ofte igangsettelsestillatelsen, som følge av hvordan kontantstrømmen i prosjektene opptrer. Dette gir en usikkerhet for når inntektene forfaller til betaling, både for inngåtte og fremtidige kontrakter. Kjøpekontraktene for Arnestadjordet og felt BKB ved Oppegård lokalsenter inneholder i tillegg vilkår som må oppfylles før kjøpesummen forfaller til betaling. Det gir usikkerhet for betalingstidspunktet, og hvis vilkårene ikke oppfylles eller frafalles kan det medføre at salget ikke gjennomføres.

Etableringen av Nordre Follo Eiendomsutvikling AS forventes å medføre at de større og mest inntektsbringende eiendommene overføres til selskapet. Forventede salgsinntekter på posten må i dette tilfelle justeres tilsvarende. Som eier av selskapet kan kommunen derimot motta utbytte.

Bruk av lån for planperioden 2026–2029 er estimert til et samlet lånebehov på om lag 3,9 mrd. kroner. Om lag 1,05 mrd. kroner gjelder 2026. Det er ikke lagt til grunn bruk av disposisjonsfond. Startlånsopptak kommer i tillegg.

Sum netto utgifter videre utlån

Nordre Follo kommune bruker i stor grad boligvirkemidler som startlån og bostøtte formidlet gjennom Husbanken. I tillegg kommer kommunale tilskudd til etablering og tilpasning av bolig. Husbanklån tilbys langvarig vanskeligstilte på boligmarkedet, og i tråd med Husbankens retningslinjer er startlån behovsprøvd. Boligmarkedet i vår kommune er preget av høye boligpriser, og vi mottar over 400 søknader om startlån og tilskudd årlig.

Startlån brukes som hovedregel som fullfinansiering, i tillegg gjør gunstig flytende eller fast rente og fleksibel nedbetalingstid det enklere for mange å komme inn på boligmarkedet. For økonomiplanperioden 2026–2029 budsjetteres det med videreformidling av startlån på til sammen 1,28 mrd. kroner, fordelt med 320 mill. kroner årlig. Det er også mulighet for å låne ut ubrukte lånemidler avsatt tidligere år, i tillegg til at innbetalte ekstraordinære avdrag kan lånes ut på nytt.

Sum overføring fra drift og netto avsetninger

Overføring fra drift: Posten brukes blant annet til å dekke betaling av egenkapitaltilskudd til KLP. Til sammen i planperioden utgjør dette 55 mill. kroner. Det er ikke budsjettert med bruk av eller avsetning til bundne eller ubundne investeringsfond i perioden. Hvis det ikke er mulig å avslutte driftsbudsjettet med et positivt netto driftsresultat som dekker dette tilskuddet, må egenkapitaltilskuddet finansieres ved bruk av disposisjonsfond.

Klima- og miljøbudsjettet

Kano på Langen.
Foto: Nordre Follo kommune

9. Klima- og miljøbudsjettet

Kommunen har satt ambisiøse mål for arbeidet med klima og miljø gjennom kommuneplanens areal- og samfunnsdel, kommunedelplan for naturmangfold, temaplan for klima og energi og temaplan for mobilitet.

Klima- og miljøbudsjettet er kommunens handlingsplan for klima

I Temaplan for klima og energi¹³ er det satt mål for klima- og miljøarbeidet for 2021–2030. Det er fire klimamål, fordelt på indirekte og direkte utslipp for kommunen som samfunn, og for kommunen som organisasjon. Målene bygger opp under internasjonale avtaler (Parisavtalen) som Norge har forpliktet seg å oppfylle.

	Nordre Follo som organisasjon	Nordre Follo som samfunn
Direkte utslipp	50 prosent utslippsreduksjon innen 2025 sammenlignet med 2020	55 prosent utslippsreduksjon innen 2030 sammenlignet med 2009 (reduksjon av utslipp innenfor kommunens grenser)
Indirekte utslipp	Klimafotavtrykket fra kommunal virksomhet er lavere i 2025 sammenlignet med 2020	20 prosent utslippsreduksjon innen 2030 sammenlignet med 2020 (reduksjon i klimafotavtrykket til innbyggerne i kommunen)

Tabell: Nordre Follo kommunes fire klimamål.

For å nå målene har vi laget et klimabudsjett. Her viser vi hvilke tiltak vi skal gjennomføre for å redusere klimagassutslippene. Klimabudsjettet skal også gi svar på om tiltakene er tilstrekkelige for å nå våre klimamål.

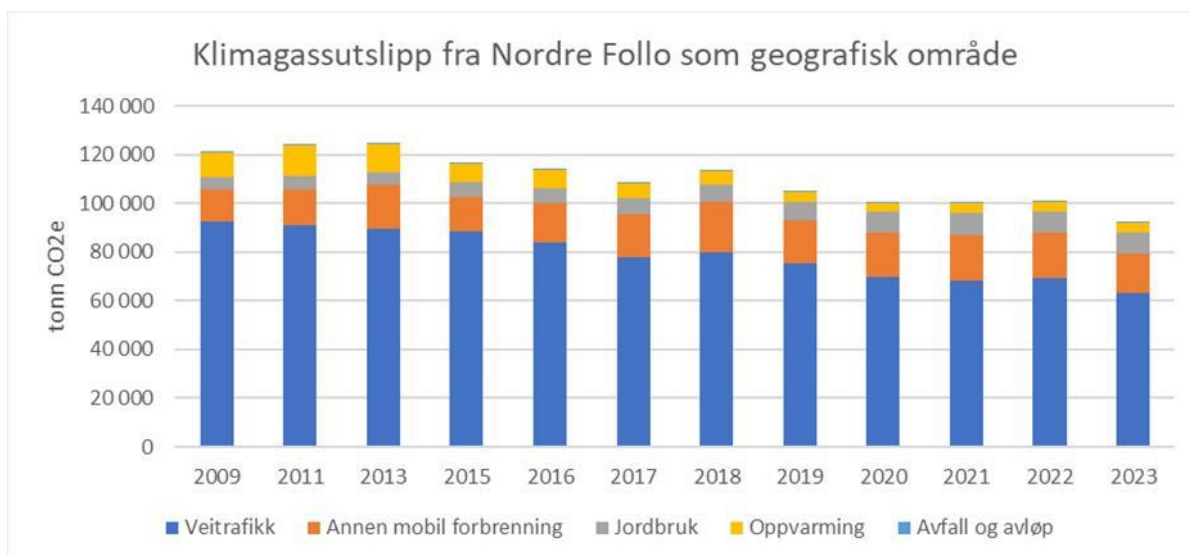
Status i dag – Klimagassutslippene er redusert med hele 8 prosent i 2023

Siste publiserte tall fra Miljødirektoratet for direkte utslipp innenfor kommunes geografiske grenser er fra 2023. Reduksjonen er stor sammenlignet med tidligere år.

Veitrafikken er fremdeles den største kilden til utslipp av klimagasser. Utslippene fra veitrafikken reduseres på grunn av økt andel innblanding av biodrivstoff i bensin og diesel (omsettingskravet), mer energieffektive kjøretøy og økt andel personbiler på el.

Utslippene fra ikke veigående kjøretøy (blant annet anleggsmaskiner) har økt på lang sikt. Dette kommer sannsynligvis av økt byggeaktivitet i kommunen, og at anleggsmaskinene i hovedsak drives av fossilt drivstoff. Disse utslippene har imidlertid blitt redusert de siste to årene, blant annet som en følge av økt innblanding av biodrivstoff i anleggsdiesel (omsettingskravet), og at kommunen stiller krav om fossilfri og utslippsfri bygg- og anleggsplass.

¹³ <https://www.nordrefollo.kommune.no/vi-utvikler-nordre-follo/planer/temaplaner/>

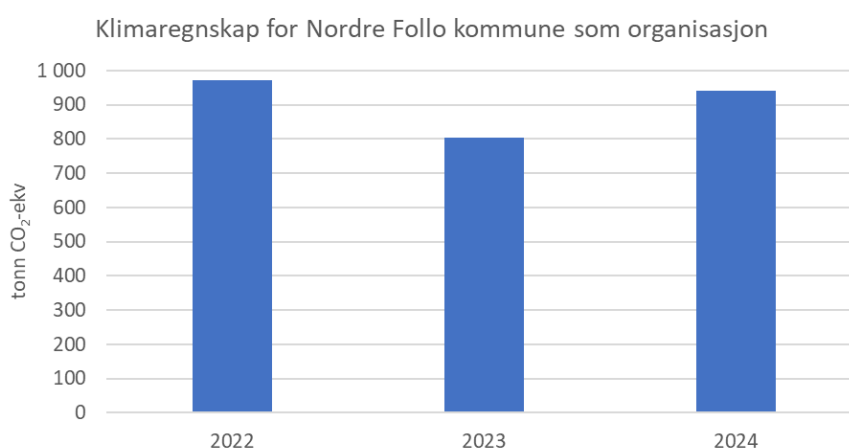
GRAF: Klimagassutslipp fra Nordre Follo som geografisk område. Kilde: [Miljødirektoratet](#)

Målet i temaplanen er at direkte utslipp skal reduseres med 55 prosent innen 2030 sammenlignet med 2009. I 2023 var utslippene redusert med 24 prosent. Det er først og fremst reduserte utslipp fra personbiler og oppvarming som har bidratt til dette.

Kommunens direkte klimagassutslipp inkluderer kun drivstofforbruk til kjøretøy

Drivstoff brukes til kjøretøy som blant annet brøyter, fjerner sand og grus og driver anleggsarbeid. Foreløpige tall viser at utslippene i 2024 er økt sammenlignet med 2023. En grunn til det kan være at vinteren 2024 var kaldere og krevde mer brøyting og strøing.

Vi har byttet ut mange fossildrevne person- og varebiler med elektriske biler de siste årene. Merknader til dette har i hovedsak kommet fra klimabudsjettet.

GRAF: Klimagassutslipp fra Nordre Follo som organisasjon. Kilde: Internt regnskap.

Målet i Klima og energiplanen¹⁴ er at utslipp fra kjøretøyer skal reduseres med 50 prosent innen 2025. Vi skal altså kutte utslippene med 50 % i forhold til 2022.

Klimagassutslipp fra arealbruksendringer: opptaket av CO₂ har blitt betydelig redusert

Ifølge Miljødirektoratet var utslippene fra arealbruksendringer cirka 14 000 tonn CO₂e i kommunen for perioden 2016–2020. Det tilsvarer nesten halvparten av utslippene fra innbyggernes kjøring med fossildrevne personbiler i et år.

Tidsperiode	Utslipp av klimagasser fra arealbruksendringer per år	Opptak av klimagasser per år
2011 – 2015	13 490 tonn CO ₂ e	33 341 tonn CO ₂ e
2016 – 2020	14 217 tonn CO ₂ e	24 321 tonn CO ₂ e

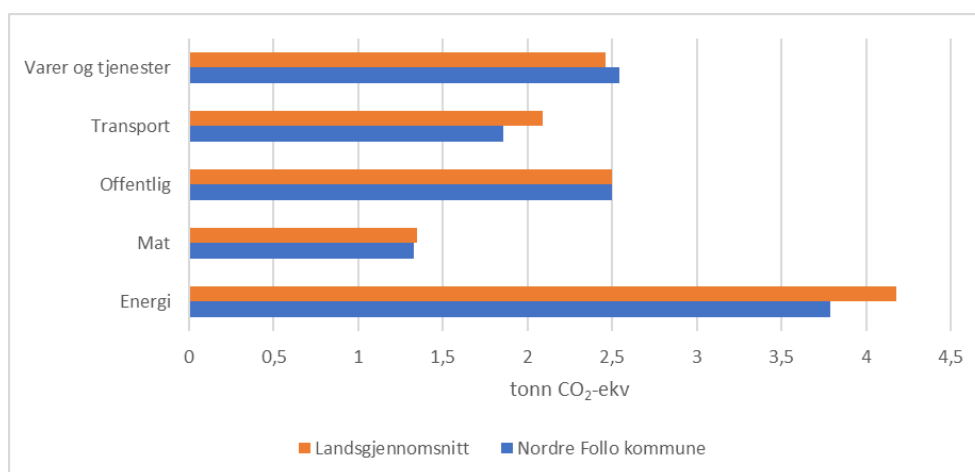
Tabell: Klimagassutslipp fra arealbruksendringer i Nordre Follo kommune. Kilde: Miljødirektoratet

Selv om skogen har det høyeste opptaket av CO₂ i kommunen, har opptaket blitt betydelig redusert sammenlignet med tidligere tidsperiode. Dette til tross for at skogsarealet er nesten like stort som tidligere. En årsak kan være at vi stadig får eldre trær i den skogen som er igjen, og denne skogen har lavere opptak av CO₂ enn litt yngre skog. Tørke kan også påvirke karbonopptaket, særlig sommeren 2018 var tørr.

Utslippene er størst fra utbygd areal og dyrket mark. Dyrket mark inneholder store mengder karbon, og kultivering kan føre til utslipp av klimagasser.

Innbyggernes klimafotavtrykk: Utslipp fra transport og energi er litt lavere i vår kommune sammenlignet med landsgjennomsnittet

Nettsiden Folkets Fotavtrykk¹⁵ lager analyser over klimafotavtrykk for alle norske kommuner. Grunndata om for eksempel kjøretøy, inntekt og energiforbruk per kommune bidrar til å lage et gjennomsnittstall for hver kommune i Norge. I vår kommune er totalt utslipp fra en innbygger på 12 tonn CO₂-ekv per år.

GRAF: Klimafotavtrykket til innbyggerne i Nordre Follo kommune i 2023.

¹⁴ <https://www.nordrefollo.kommune.no/vi-utvikler-nordre-follo/planer/temaplaner/>

¹⁵ <https://www.miljodirektoratet.no/klimakur>

Grunnen til det kan være god tilgang på kollektivtransport, og at vi bor i energieffektive bygg. Utslippene fra varer og tjenester er derimot høyere enn landsgjennomsnittet. Det kan komme av at vi har god tilgang på butikker og relativt høy kjøpekraft.

Klimafotavtrykket må reduseres med om lag to tonn CO₂-ekvivalenter per innbygger innen 2030, hvis vi skal nå målet i temaplanen for klima og energi om å redusere klimafotavtrykket med 20 prosent.

Hvordan blir utslippene i fremtiden?

Hensikten med framskrivninger er å avgjøre om vi har nok kraftfulle tiltak for å nå klimamålene våre.

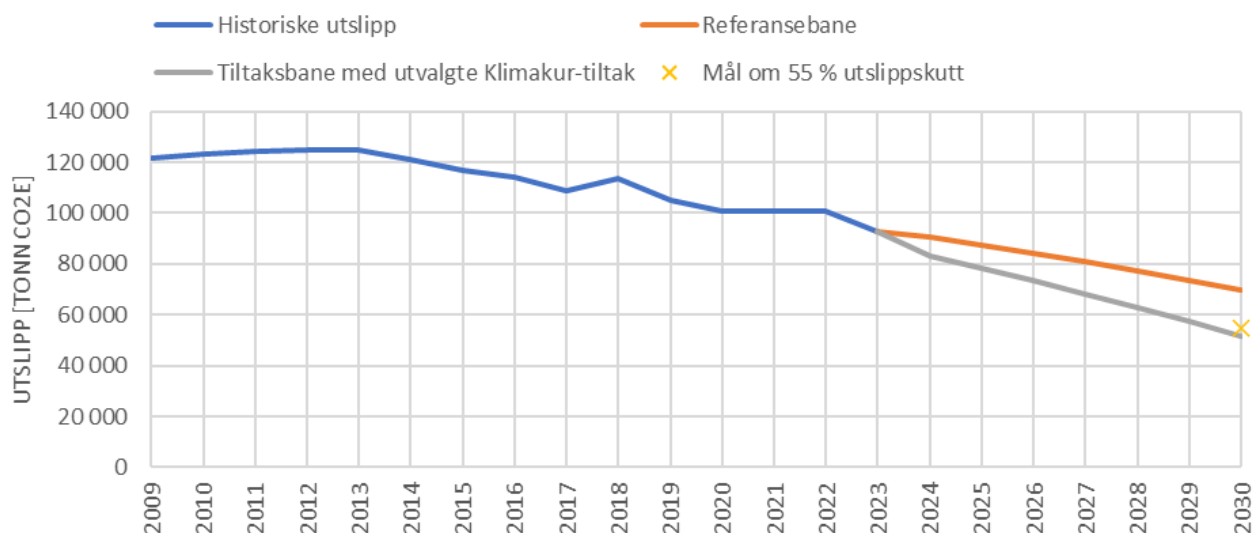
Vi bruker Miljødirektoratets framskrivning «Klimakur»¹⁶ for å få en indikasjon på hvordan klimagassutslippene i kommunen vår utvikler seg frem mot 2030. Klimakur er en nasjonal framskrivning som bruker mange tiltak for å beregne hvordan klimagassutslippene i Norge kan utvikle seg.

Vi har valgt ut 22 Klimakur-tiltak som vi som kommune kan påvirke, og estimert hvordan disse tiltakene vil påvirke klimagassutslippene i kommunen.

I figuren under ser du hvordan klimagassutslippene i kommunen utvikler seg hvis vi ikke gjennomfører tiltak (referansebanen), og hvordan de utvikler seg med utvalgte tiltak.

De siste utslippstallene for kommunen er fra 2023, og referansebanen starter derfor i 2024.

Mål om 55 prosent utslippskutt er vist med gult kryss.

GRAF: Prognose for fremtidige klimagassutslipp fra Nordre Follo som geografisk område. Referanse- og tiltaksbane stater i 2024, siden siste utslippstall er fra 2023.

Utslippene reduseres noe frem mot 2030 uavhengig av tiltak.

¹⁶ https://www.nordrefollo.kommune.no/globalassets/nordre-follo/planer-og-horinger/vedtatte-planer/klimaplan_2021.pdf

For veitrafikk er det forventet reduksjon. Utslippene vil fortsette å reduseres frem til 2030 som følge av økt andel el-kjøretøy, økt andel innblanding av biodrivstoff og redusert behov for transport som følge av fortettingen rundt kollektivtrafikkpunktene. Utslipp fra oppvarming og jordbruk er forventet å ligge på samme nivå.

Utslippene fra annen mobil forbrenning er antatt å øke med åtte prosent frem til 2030 på grunn av økt byggeaktivitet som skyldes befolkningsøkning.

Med tiltak vil vi derimot kunne nå målet i 2030

Det vil fortsatt kreve stor innsats og mange tiltak for å nå utslippsmålet. Først og fremst for å redusere utslippene fra veitrafikken.

De tre tiltakene som gir størst kutt i utslipp for Nordre Follo kommune sin del frem til 2030 er at

- 70 prosent av anleggsmaskinene i kommunen er elektriske i 2030
- avansert flytende biodrivstoff brukes i anleggsdiesel
- logistikk og effektivisering av lastebiler blir forbedret

For å fremme disse tiltakene må vi stille krav til utslippsfrie bygg og anleggsplasser, få på plass energistasjoner for tungtransport, arbeide for samordnet varedistribusjon i kommunale virksomheter og utvikle nye boligområder nær kollektivknutepunkter med mer.

Tiltak i klimabudsjettet for 2026–2029

I klimabudsjett for 2026–2029 vil vi sette av midler fordelt på hovedkategorier. Det gir større fleksibilitet og mulighet til å rette innsatsen der den gir størst effekt.

Tabellen viser prioriterte temaer og eksempler på tiltak for perioden 2026–2029. Rammen for klimabudsjettet er redusert fra 5,2 til 3,5 millioner kroner i 2026 og 2,9 millioner kroner i 2027–2029. Reduksjonen er i hovedsak foreslått i tilskudd til kjøp av utslippsfrie kjøretøy og etablering av nye ladepunkt og klimakampanjer.

Tema	2025	2026	2027	2028	2029	Eksempel på tiltak
Klimavennlige anskaffelser	0,6	0,6	0,2	0	0	Klimarådgiver på anskaffelser
Klimavennlig mobilitet	2,7	1,841	1,641	1,841	1,841	Ladepunkter
						Merkostnad for nullutslippskjøretøy
						Tiltak for redusert transportbehov
						Tiltak for klimavennlig mobilitet
Klimavennlig arealbruk	0	0	0	0	0	Restaurering av myr (midler fra annet budsjett)
Klimavennlige bygg og anlegg	1	0,5	0,5	0,5	0,5	Merkostnader for klimavennlige materialer
						Redusert byggesaksgebyr for FutureBuilt-prosjekter

						Torvfri jord
						Merkostnad for utslippsfri anleggsplass
Ombruk og gjenbruk	0,7	0,52	0,52	0,52	0,52	Gjenbrukslager
Klimavennlig mat	0,2	0,06	0,06	0,06	0,06	Grønnsaksdyrking i barnehager og skoler
						Matsvinn
SUM	5,2	3,521	2,921	2,921	2,921	

Tabell: Prioriterte temaer og eksempler på tiltak for perioden 2026-2029. Tall i millioner kroner.

Klimavennlige anskaffelser

Å stille klima- og miljøkrav i kommunale anskaffelser et av kommunens viktigste virkemiddel for å redusere klimagassutslippene. Kommunen har fått støtte fra Miljødirektoratets støtteordning Klimasats til en miljørådgiver til anskaffelsesavdelingen. Støtten gjelder for tre år, og ansettelsen vil være et treårig engasjement (til våren 2027).

Rådgiverens arbeidsoppgaver er å utvikle klima- og miljøkrav i kommunens anskaffelser, følge opp kontrakter og rapportere klimagevinster.

Potensial for klimagasskutt: Høyt potensial, flere tusen tonn CO₂e.

Indikator/rapportering: Klimagassreduksjon fra kommunale anskaffelser / Hvert år

Klimavennlig mobilitet

Veitrafikken er en stor kilde til klimagassutslipp i kommunen. På grunn av blant annet høye merkostnader og høyere effektbehov ved lading, er det en utfordring å elektrifisere tunge kjøretøy. Enova og klimasats støtter 40–75 prosent av merkostnader for dette. Midler som er avsatt i denne kategorien skal dekke resterende merkostnader. Tiltak som reduserer transportbehov eller øker kollektiv, sykkel og gangandelen vil også være aktuelle. Et eksempel er Vei, park og idretts merkostnader for anskaffelse av elektriske minibusser.

Potensial for klimagasskutt: Middels til høyt potensial, høyest potensial ligger i å endre reisevanene til innbyggerne og er et tiltak som følges opp i kommunens arealplanlegging.

Indikator/rapportering: Effekter av tiltaket vil fanges opp i klimaregnskap som lages årlig.

Klimavennlig arealbruk

Klimavennlig arealbruk vil lede til økt opptak av karbondioksid, og unngå økte utslipp som følge av nedbygging av natur. Kommunen har store arealer som både tar opp og lagrer karbon. Arealnøytralitet er derfor et viktig virkemiddel for å fremme økt opptak av karbon og klimavennlig arealbruk i tillegg til å ta vare på naturen. Eksempler på tiltak i denne kategorien vil være restaurering av myr.

Potensial for klimagasskutt: Middels potensial

Indikator/rapportering: Arealregnskap og rapportering av myrrestaurering / Hvert år

Klimavennlige bygg og anlegg

Bygge og anleggsbransjen er en stor bidragsyter til klimagassutslipp i Norge og verden. Midlene skal brukes for å kompensere for kommunale virksomheters merkostnader for klimavennlige byggematerialer og utslippsfrie anleggsmaskiner, men energitiltak og redusert byggesaksgebyr for FutureBuilt-prosjekter er også aktuelt.

I 2027 er det for eksempel forventet at kvartal S7 i Ski sentrum vil bygges som et FutureBuilt-forbildeprosjekt. Det vil dermed utløse redusert byggesaksgebyr. Kostnaden for prosjektet dekkes av klimabudsjettet.

Potensial for klimagasskutt: Høy potensial, flere tusen tonn CO₂e.

Indikator / rapportering: Klimagasskutt fra bruk av lavkarbonmaterialer, gjenbruksgrad i kommunale bygg- og anleggsprosjekt samt strømforbruk i kommunale bygg / Hvert år.

Ombruk og gjenbruk

Det er store miljøgevinster innenfor ombruk og gjenbruk. Et generelt tall er at ombruk av byggematerialer reduserer klimagassutslipp med 90 %. I kommunens anskaffelsesstrategi er et av satsningsområdene miljø og klima og sirkulære anskaffelser.

Avsatte midler til dette tiltaket skal brukes til å fortsette samarbeidet med «Utafor boksen» for drift av gjenbrukslageret. Kommunen er i gang med å arealeffektivisere kommunens bygg, der målet er å redusere både antallet bygg og øke utnyttelsen av tilgjengelige bygg. Dette vil medføre flytting av kontorer og lokaler for kommunale tjenester, som vil gi endrede behov for møbler og inventar.

Potensial for klimagasskutt: Høyt potensial ved gjenbruk av materialer med høyt fotavtrykk, flere tusen tonn CO₂e.

Indikator/rapportering: Klimagassbesparelse for bruk av gjenbrukslager / Hvert år

Klimavennlig mat

Matvarer er av de produktene som har høyest klimapåvirkning. Overgang til mer plantebasert kosthold vil gi store indirekte utslippskutt.

I 2025 startet prosjektet «Fra jord til bord» som er et holdningsskapende arbeid blant skoleelever og barnehagebarn for å redusere klimafotavtrykket fra produksjon og forbruk av mat. 15 barnehager og en skole er med i prosjektet. Tilbakemeldinger fra barnehager som har jobbet med dette over tid, viser at barna er mer villig til å smake på mer variert mat, maten smaker bedre og det gir redusert matsvinn. Midler avsatt til dette vil brukes hvis flere barnehager og skoler ønsker å delta, i tillegg til påfyll av jord og nye planter.

I tillegg samarbeider barnehagene og skolene med NMBU om førskole- og skolehage. Målet er at dette skal gi kunnskap, ferdigheter, ideer og et nettverk for erfaringsutveksling.

Potensial for klimagasskutt: Middels til høyt potensial, høyest potensial ligger i å redusere matsvinn og øke plantebasert kost blant innbyggere.

Indikator/rapportering: Klimagassreduksjon fra kommunale anskaffelser / Hvert år

Andre tiltak og prosesser som har betydning for klima

I tillegg til tiltak i klimabudsjettet, jobber vi med følgende andre miljøtiltak som har betydning for utslipp av klimagasser.

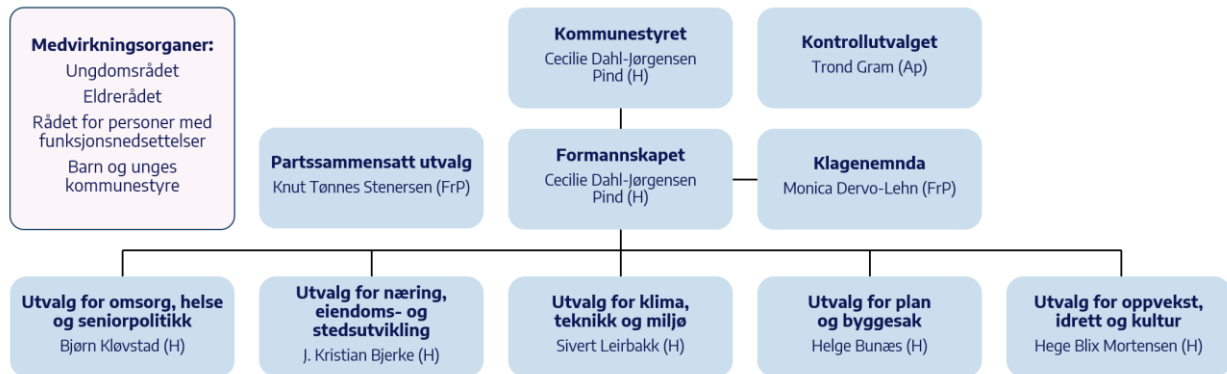
- Oppfølging av arealstrategiene i kommuneplanen 2023–2034 som gjenbruk av arealer, arealnøytralitet og bevaring av skog, våtmarker, myrer og landbruksområder. Skogen har det høyeste opptaket av klimagasser i vår kommune, og vern av skog slik som Østmarka nasjonalpark bidrar til reduserte utslipp og at vi tar vare på natur. Myr inneholder store mengder karbondioksid, og restaurering av myr er derfor viktig for å begrense både klimaendringene og unngå naturtap.
- Bruke spisskompetansen i FutureBuilt. Magasinparken ungdomsskole åpner i 2025 og er kommunens første FutureBuilt-prosjekt. Et FutureBuilt-forbildeprosjekt må være innovativt og må oppfylle ambisiøse sosiale-, klima- og energikriterier.
- Øke fokus på klimakrav i anskaffelser. Der det er mulig, stilles det krav om nullutslippstransport, gjenbrukte varer og materialer med mer.
- Kommuneplanen setter strenge krav til klima i reguleringsarbeidet, og utbygger skal levere klimagassregnskap og etterstrebe at det blir bygget med 20–35 prosent lavere utslipp sammenlignet med et TEK17-bygg.
- Utslippsfrie bygg- og anleggsplasser. I 2025 vil vi starte arbeidet med å utarbeide forslag til lokal forskrift om utslippsfrie bygg- og anleggsplasser i kommunen. Teknologien er i rask utvikling og de fleste maskintyper finnes nå som elektriske. Erfaringer fra Oslo og Stavanger kommune er at merkostnadene for utslippsfrie bygg og anleggsplasser er synkende fordi entreprenører opparbeider seg erfaring med bruk av utslippsfrie maskiner. I disse kommunene har flere prosjekter blitt gjennomført til lave eller ingen merkostnader.
- Både regionale og nasjonale beslutninger kan påvirke kommunens klimagassutslipp. Fylkeskommunale eller statlige klimatiltak er ikke tatt med i vårt klimabudsjett, men flere av tiltakene er tatt med i prognosen for fremtidige utslipp.
- Klima og energinettverket i Follo samarbeider blant annet om et økt fokus på klima i plansaker. En klimaplanlegger og en veileder for beregning av klimagassutslipp for utbyggingsprosjekter vil ferdigstilles og bli en del av planavdelingenes rutiner i 2025. Arbeidet vil øke forståelsen for å ivareta klima blant utbyggere og at klimaarbeidet i Follo-kommunene blir mer likt.

Organisering og ansvarsfordeling

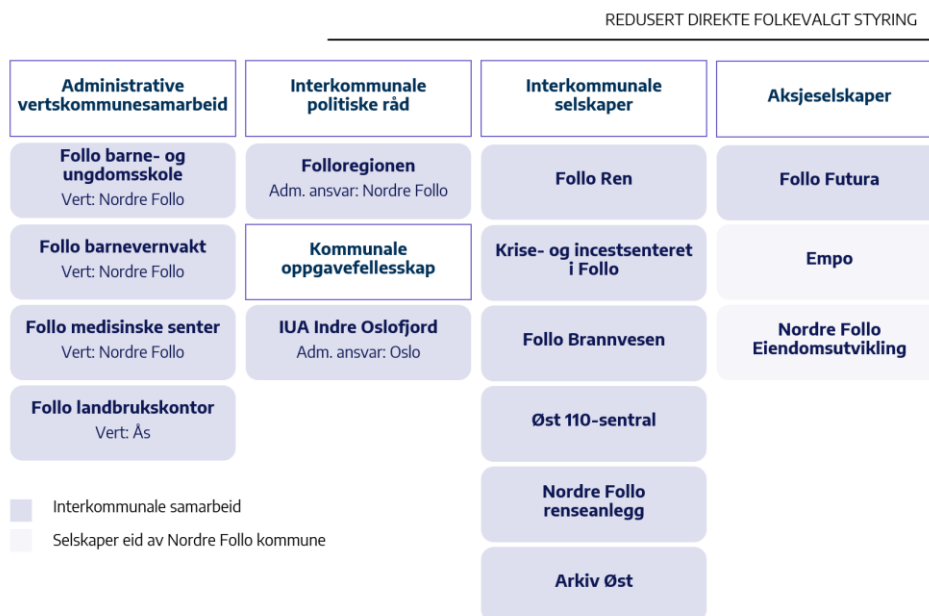
10. Organisering og ansvarsfordeling

Politisk organisering

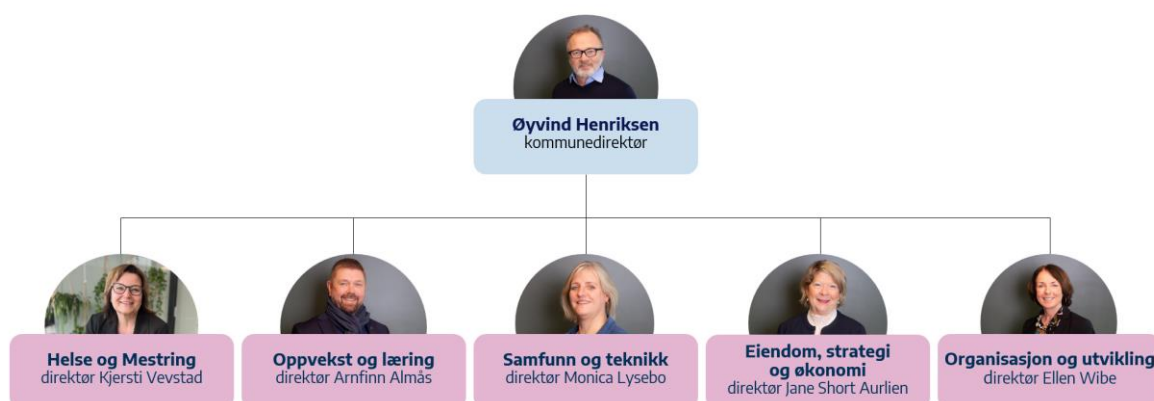
Politisk organisering med utvalgsledere per oktober 2025

Interkommunale samarbeid og selvstendige selskaper

Interkommunale samarbeid og selvstendige selskaper per oktober 2025

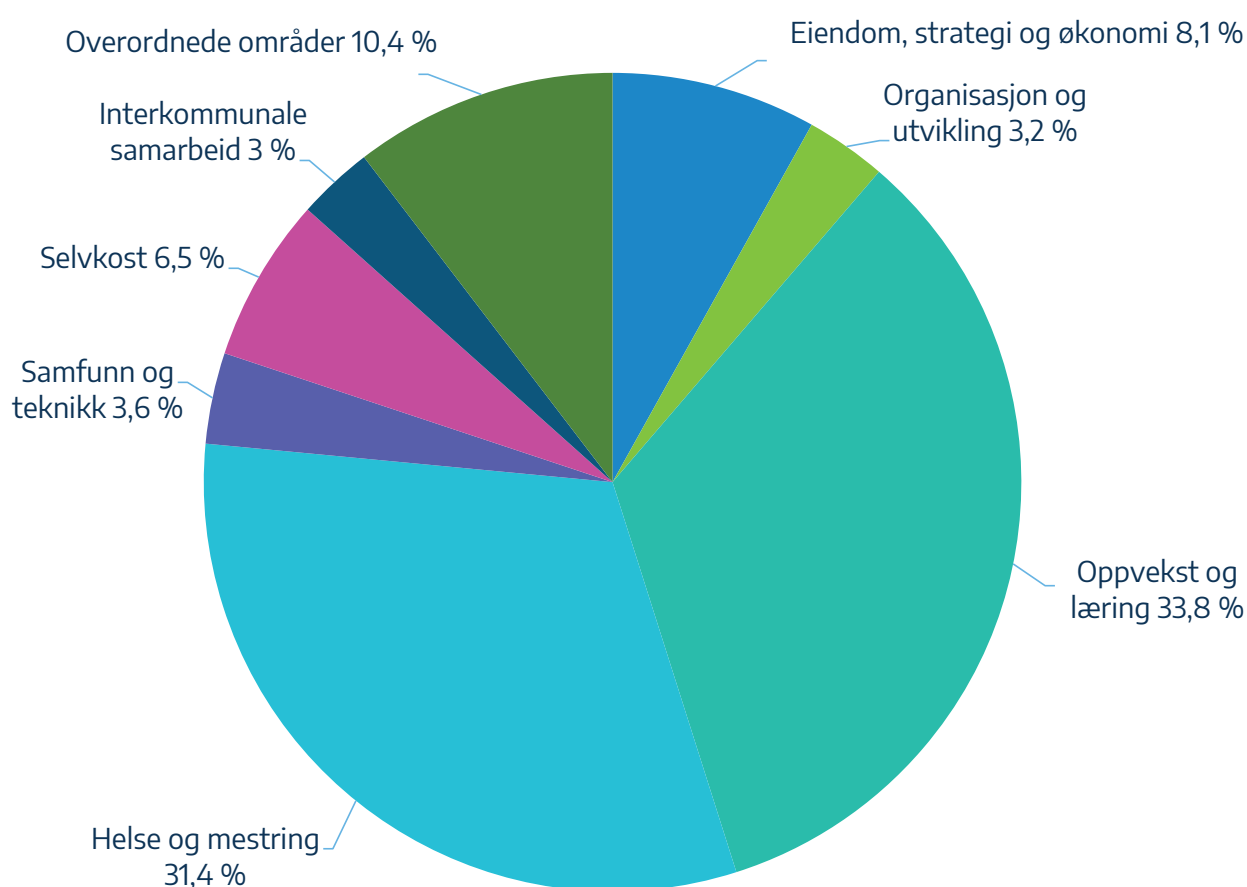
Administrativ organisering

Administrativ organisering med ledere per oktober 2025

Kommunens direktørområder

Andel av kommunens totale brutto utgifter

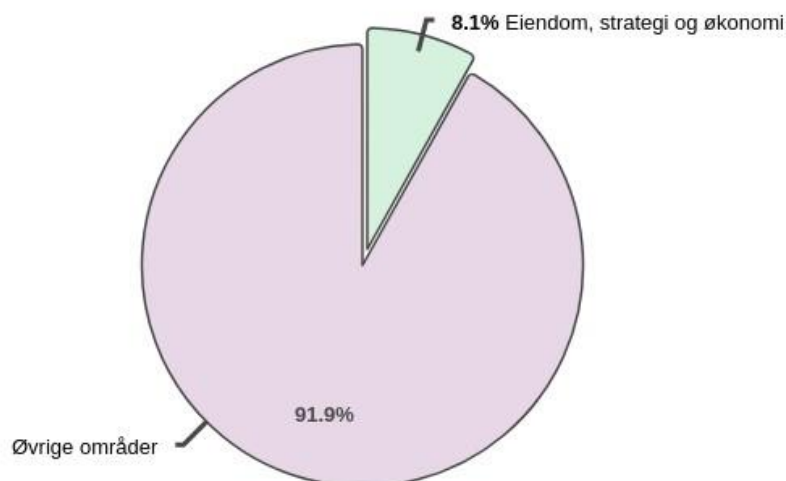

Eiendom, strategi og økonomi

11.1 Eiendom, strategi og økonomi

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Beskrivelse av direktørområdet

Organisering per oktober 2025

Direktørområdets ansvar er rettet mot innbyggere, næringsliv og interne brukere:

- Utleieboliger, startlån og bostøtte
- Bibliotek
- Kino
- Kulturminneforvaltning og tilskudd til museer, samlinger og kulturvernarbeid
- Samarbeid med næringslivet
- Eiendomsforvaltning og byggeprosjekter
- Politisk sekretariat
- Advokattjenester

Direktørområdet har også ansvar for helhetlig styring og utvikling av kommunen, og gir støtte internt i organisasjonen innenfor disse områdene:

- Samfunnssikkerhet og beredskap
- Personvern
- Økonomi- og eierstyring
- Kommunikasjon
- Politiske saker
- Juridiske temaer
- Samskaping og samarbeid

Området har ansvar for vertskommunesamarbeidene Folloregionen interkommunale politiske råd og Kompetansehjulet i Follo, som budsjetteres i kapittelet Interkommunale samarbeid.

Måltabell¹⁷

Hovedmål	Delmål	Strategi for å nå delmål
Vi har attraktive og levende lokalsamfunn	Vi har et levende kulturliv, og en næringsutvikling som gir relevante jobbmuligheter	Attraktivitet: Kommunen legger til rette for at bedrifter skal ønske å etablere seg eller bli værende i Nordre Follo Fremtidsrettet næringsvekst basert på nye markedsbegreper, våre geografiske fortrinn og innbyggernes høye kompetansenivå Samskaping: Vi går sammen med næringslivet for å finne nye løsninger på felles utfordringer og utvikle nye, fremtidsrettede tjenester
	Vi har mangfoldige bomiljøer	Flere skal eie egen bolig Gi botilbud til innbyggere som trenger det. Gi innbyggerne mulighet til å bo trygt hjemme så lenge som mulig. Ha ulike boligtyper som bidrar til balansert befolkningssammensetning. Legge til rette for inkludering og mangfold i boligutviklingen Leie skal være et trygt alternativ Sosial bærekraft i boligpolitikken Strategisk kjøp av eiendom Tydelige roller, og nødvendig kunnskap og kompetanse i boligutviklingen
Vi har god livskvalitet og lever aktive liv	Vi har trygge og varierte møteplasser og arealer for lek og rekreasjon i nærmiljøene	Legge til rette for kulturelle møteplasser
	Innbyggerne er i aktivitet og bruker natur-, kultur- og fritidstilbud	Legge til rette for kulturelle muligheter
	Innbyggerne er inkluderende og deltar i arbeids- og samfunnsliv	Ivareta mangfold i kommunens tjenester Oppfordre til mangfold og inkludering i rollen som samfunnsutvikler

¹⁷ Oversikt over mål fra ny kommuneplanens samfunnsdel og vedtatte strategier/innsatsområder fra temaplanene som er særlig relevante for direktørområdet.

Hovedmål	Delmål	Strategi for å nå delmål
	Innbyggerne mestrer sin egen hverdag	
	Innbyggerne realiserer sitt potensial for utvikling og læring	
Vi tar ansvarlige valg for klima, natur og miljø	Vi bidrar til lavutslippssamfunnet	Private og kommunale bygg er energieffektive og energismarte
Vi utvikler Nordre Follo kommune sammen	Innbyggere og andre aktører bidrar aktivt til å løse samfunnets utfordringer	Barn og unge deltar når kommunen planlegger og utvikler tjenester og lokalsamfunn Gjøre det enkelt å drive frivillig arbeid Være pådriver for samskaping
	Vi har en kommuneorganisasjon som samskaper, og fremmer innovasjon og ansvarlig samfunnsutvikling	Beholde og rekruttere kompetente medarbeidere For å ha nok ressurser til å ivareta dem som har størst behov for tjenester må vi sette innbyggerne i stand til å mestre eget liv i så stor grad som mulig gjennom hele livet. Innbyggere med store behov, og behov som ingen andre kan ta ansvar for, blir prioritert for kommunale tjenester og boliger. Organisere arbeidet slik at vi styrer, utvikler og bruker ressurser på en helhetlig måte Prioritere mangfold i rollen som arbeidsgiver Utvikle ledere som leder slik at kultur og strategi forsterker hverandre Utvikle medarbeidere som sammen tar ansvar for resultatene de skaper, for arbeidsmiljøet og for arbeidsplassen som helhet
	Vi tar felles ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap	I all krisehåndtering skal tiltak som reduserer risikoen for liv og helse prioriteres høyest. Deretter prioriteres miljø, materielle verdier og omdømme. Krisehåndtering skal så langt som mulig basere seg på den daglige tjenestestrukturen og tilgjengelige ressurser

Utviklingstrekk

Kultur er en drivkraft i lokalsamfunnet

Kulturarenaene fungerer som viktige møteplasser og motorer for aktivitet. Frivilligheten bidrar med betydelig innsats, men har også behov for mer forutsigbare rammer. Samtidig melder flere aktører om begrensede ressurser og behov for mer stabile rammevilkår.

Næringslivet viser interesse for å etablere seg og bidra i lokalsamfunnet, men peker på barrierer knyttet til arealer og saksbehandling. For kulturlivet er det behov for bedre samordning av aktiviteter, samtidig som vi har utfordringer knyttet til langsiktig bruk av lokaler og finansiering.

Koblingen mellom kultur og næring er allerede tydelig, gjennom arrangementer og aktiviteter som skaper liv i sentrum, styrker lokal identitet og gir direkte ringvirkninger for handel og servering.

Vi har en sentral rolle i Norges totalforsvar

En skjerpet sikkerhetspolitisk situasjon setter nye og andre krav. Regjeringen har vært tydelig på at kommunene skal være rustet til å håndtere både sivile kriser og sikkerhetspolitiske hendelser.

KOSTRA-tall¹⁸

	Nordre Follo 2023	Nordre Follo 2024	Lillestrøm	Larvik	Ullensaker	Lørenskog	Kostragruppe 11
Prioritet							
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner *)	2 653	2 721	3 572	2 457	3 338	3 681	2 751
Netto driftsutgifter per innbygger (100) politisk styring (B) *) **)	241	212	199	298	354	351	301
Netto driftsutgifter per innbygger (120) administrasjon (B) *) **)	3 978	3 764	3 358	3 459	3 510	3 123	3 577
Netto driftsutgifter per innbygger (370) bibliotek (B) *) **)	272	242	363	323	262	283	304
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Adm, styring og fellesutgifter (B) *) **)	5 473	4 953	4 848	4 409	4 887	4 046	4 887
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger (B) *) **)	8 050	7 663	7 157	5 570	7 427	7 834	6 123
Samlet areal på formålsbyggene i kvadratmeter per innbygger (B)	4,1	4,5	4,3	4,0	4,4	4,3	4,1
Produktivitet							
Herav utgifter til renholdsaktiviteter, administrasjonslokaler per kvadratmeter (B) *)	95	136	211	333	254	184	201
Herav utgifter til renholdsaktiviteter, førskolelokaler per kvadratmeter (B) *)	375	384	305	421	445	270	328
Herav utgifter til renholdsaktiviteter, institusjonslokaler per kvadratmeter (B) *)	484	281	224	182	354	206	206
Herav utgifter til renholdsaktiviteter, kommunale kulturbygg per kvadratmeter (B) *)	83	117	116	491	168	157	130
Herav utgifter til renholdsaktiviteter, skolelokaler per kvadratmeter (B) *)	180	186	220	206	207	183	186
Netto utgift per kvm, formålsbygg samlet (B)	1 894	1 721	1 678	1 398	1 701	1 801	1 478
utg til renholdsaktiviteter Kommunale idrettsbygg utg per kvadratmeter bygg (kr) *)	97,4	86,6	100,2	46,2	143,9	79,4	90,4
Økonomi							
Korrigerte brutto driftsutgifter (385) andre kulturaktiviteter	18 513	19 946	25 821	41 190	4 024	34 739	350 365
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Gjennomsnittsbetløp for startlån videretildelt av kommunen, i kroner (kr) *)	3 329 699	3 062 341	2 941 145	1 951 829	2 717 905	3 216 644	20 297 193
Kommunalt eide boliger	901	903	999	457	452	505	7 676

¹⁸ Oversikt over ressursbruk og kvalitet sammenlignet med andre kommuner av lik størrelse eller struktur.

Kommunalt innleide boliger	196	263	41	388	18	27	2 290
Nyinnflyttede flyktninger (antall)	180		19		4		80
Privat eide boliger med kommunal disposisjonsrett	20	28	111	262	90	157	1 641
Totalt antall kommunalt disponerte boliger (antall)	1 117	1 194	1 151	1 107	560	689	11 607

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Aktivitetsnøkkeltall ¹⁹

Boligsosiale tiltak

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Andel barnefamilier med utbetaling, startlån	71,0 %	71,4 %	83,6 %	77,8 %
Antall boliger godkjent av kommunen for finansiering med startlån	86	84	73	101
Antall husstander tildelt utleiebolig i alt	168	220	378	75
Antall husstander tilkjent statlig bostøtte fra Husbanken per 1000 innbyggere (antall)	11,2	13,9	15,0	13,9
Antall søknader på kommunale utleieboliger, inneværende år	363	363	604	349
Totalt antall kommunalt disponerte utleieboliger	923	1 007	1 117	1 194

Formålsbygg

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Eid areal (m2), kommune	278 863,0	253 949,0	256 829,0	264 955,0
Energibruk per m2 eid areal (kWh), kommune	156	158	146	-
Leid areal (m2), kommune	-	-	3 200,0	3 350,0
Pågående byggeprosjekter	7	9	8	15
Pågående rehabiliteringsprosjekter	28	17	18	18

Kultur- og fritidstilbud

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Antall besøk i folkebibliotek, totalt	193 100	244 699	275 712	289 794
Antall frivillige lag og foreninger (andre kulturaktiviteter) som mottar kommunalt tilskudd	25	65	94	85
Antall kinobesøk, totalt	111 547	171 666	180 901	162 802
Antall solgte billetter, kommunens kulturhus	15 766	39 795	48 749	60 919
Utlån alle fysiske medier fra folkebibliotek	170 547	-	173 002	172 288

Saksbehandling og informasjon

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Antall seere på kommune-tv	50 881	9 799	13 589	10 319
Saker til behandling i politiske utvalg	641	693	559	636

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Kommunale vielser	77	77	90	84

¹⁹ Oversikt over utviklingen i aktiviteter og kvalitet.

Dette skal vi få til sammen

For å oppnå målene og imøtekomme utviklingen, vil vi i perioden særlig jobbe med:

Kommunikasjon som et viktig strategisk verktøy

Kommunikasjon blir avgjørende når vi i årene fremover skal gjennomføre omfattende endringer for å sikre en bærekraftig økonomi. For å lykkes må vi legge til rette for en åpen og ærlig dialog med medarbeidere, folkevalgte, næringsliv, lag og foreninger – og ikke minst med kommunens egne innbyggere.

Vi må sørge for en felles forståelse av virkeligheten, med tydelige rolleavklaringer og løsninger som er godt forankret og til det beste for hele samfunnet.

Slik skal vi gjøre det:

- Fortsette å videreutvikle kommunikasjonsarbeidet vårt slik at det dekker innbyggernes behov for informasjon i hverdag og krise
- Bidra til å skape forståelse for fremtidens utfordringer ved å være mer åpne, tydelige og ærlige i kommunikasjonen
- Jobbe med intern forankring og involvering gjennom lederutvikling, spørretimer, videohilsener og intranett, skape forståelse for at kommunikasjon er et felles ansvar
- Jobbe strategisk med å fortelle medier og myndigheter om hva som skjer i Kommune-Norge gjennom møter, nettverk og konferanser – bruke LinkedIn som hovedkanal for samfunnspåvirkning
- Bruke et enda klarere språk i all kommunikasjon med folkevalgte, media og innbyggerne og bygge en kultur for kommunikasjon som gjør at vi tåler å stå i vanskelige budskap

Effektiv og trygg drift av kommunens eiendomsportefølje

Vi skal bruke eksisterende bygg fremfor å bygge nytt når det er mulig. Vi skal prioritere vedlikehold og oppgradering av eksisterende bygningsmasse når det er hensiktsmessig.

Slik skal vi gjøre det:

- Redusere antall kvadratmeter og bruke hver kvadratmeter så godt som mulig
- Bare rehabilitere og bygge når vi må
- Samlokalisere for å redusere driftskostnader til eiendomsforvaltningen og bedre arealutnyttelse
- Velge kostnadseffektive løsninger når vi bygger for å redusere både finanskostnader og låneopptak
- Implementere nye arealnormer og standardprogram for barnehage- og skoleanlegg
- Endre bruken av omsorgsbygg i tråd med vår omstilling, nye tider og fremtidens velferdssamfunn

Stram og trygg økonomistyring

Økonomistyringen skal være slik at økonomien er i balanse og forblir solid i et langsiktig perspektiv. Fortsatt stram porteføljestyling og raskere gjennomføring av prosjekter – både når det gjelder tid, kostnader og kvalitet – blir viktig også i årene fremover.

Slik skal vi gjøre det:

- Finne frem til de prosjektene som gir gevinster og mer effektiv drift– det betyr at vi alle må tenke på og prioritere arbeidet med gevinstrealisering
- Jobbe sammen med akademia, sosiale entreprenører, frivillige og næringsliv for å løse felles utfordringer
- Ha strammere økonomirutiner for å sikre en bærekraftig økonomi og fjerne unødvendige kostnader
- Bli enda mer bevisst på hvordan vi bygger og være oppmerksomme på hva som fordyrer investeringene våre

Bygge attraktivitet gjennom næring og kultur

Koblingen mellom næring og kultur skal gi liv til sentrum, og lokal identitet skal styrkes. I planperioden skal vi bruke ressursene mest mulig effektivt, sikre bedre samordning på tvers i organisasjonen og prioritere tiltak som gir størst samfunnsverdi.

Vi skal ta initiativ til tiltak som både styrker innbyggernes livskvalitet og øker kommunens attraktivitet for næringsliv og frivillighet.

Slik skal vi gjøre det:

- Realisere temaplanen for næringsutvikling og kulturstrategien
- Prioritere kommunens attraktivitet for næringsliv og frivillighet, og invitere til den gode og åpne dialogen
- Sørge for at lokalt næringsliv er en døråpner til arbeidslivet
- Samskape med kommunale og andre offentlige virksomheter, næringsliv, frivilligere organisasjoner og andre aktører om helhetlig kulturtilbud
- Videreutvikle bibliotekene som gode møteplasser
- Sikre allsidighet, kvalitet og aktualitet i produksjonen og formidling av kunst og kultur

Beredskap og samfunnssikkerhet

Vi skal følge opp Statsforvalterens forventningsbrev for 2025, som understreker behovet for at kommunene følger opp nasjonale styringssignaler og integrerer samfunnssikkerhet i planlegging og budsjettarbeid.

Slik skal vi gjøre det:

- Bruke oppdaterte og helhetlige ROS-analyser som grunnlag for planverk og tiltak
- Øke øvingsaktivitet og kompetanseheving i alle sektorer, internt og eksternt
- Sikre robust infrastruktur og sikkerhetstiltak innenfor samfunnskritiske tjenester
- Samarbeide lokalt og regionalt med aktuelle beredskapsaktører, også frivillige organisasjoner
- Bidra til befolkningens egenberedskap

For å innfri kommunens økonomiske omstillingsbehov, vil vi i tillegg prioritere de økonomiske tiltakene som er omtalt under rammeoversikten.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	359 558	359 558	359 558	359 558
Sum Tekniske justeringer	0	-9 120	-6 390	-18 050
Sum Vedtak forrige periode	-5 623	-15 828	-16 628	-16 628
Sum Budsjettendring forrige år	7 539	17 256	17 256	17 256
Vedtatte endringer	1 916	-7 692	-5 762	-17 422
Konsekvensjustert ramme	361 474	351 866	353 796	342 136
Driftskonsekvens				
Arealjustering bygg - ØHP 2026-2029	149	41	-3 959	4 041
Arealjustering ved salg av eiendommer (Bærekraftig økonomiprosessen) - ØHP 2026-2029	-135	-135	-135	-135
Driftskonsekvens av nye forsterkede boliger	0	0	0	1 000
Sum Driftskonsekvens	14	-94	-4 094	4 906
Omstilling- og innsparingstiltak				
Avslutte vertskommunesamarbeid om KAD	2 540	2 540	2 540	2 540
Avvikle intranett	-250	-500	-500	-500
Effekt av forbedret boligforvaltning, utleieboliger	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Effektivisering av renhold	-2 070	-2 920	-3 020	-3 020
Endring av drift ved Kolben kino	-200	-200	-200	-200
Ett beredskapsvaktlag	-125	-300	-300	-300
Ferieavvikling i barnehage	-200	-200	-200	-200
Frigjøre arealer med netto innsparing	0	-1 823	-1 823	-2 013
Kulturskolen - samlokalisering av lokaler og bedre arealutnyttelse	0	-300	-300	-300
Nedtrekk av driftsrammer til Forvaltning, drift og vedlikehold Eiendom (FDV kostnader)	-3 725	-6 035	-6 135	-6 135
Oppsigelse av medarbeidersystemet for valgavvikling	-120	-120	-120	-120
Private aktører (eller idrettslag) overtar drift og ansvar av idrettshaller og utendørs idrettsanlegg	-100	-1 900	-1 900	-1 900
Reduksjon av mva sats for vann- og avløpsgebyrer	-350	-350	-350	-350
Reduksjon av strømbudsjett	-11 600	-11 700	-11 900	-11 900
Redusert og endret tilbud om varmtvannsbasseng	-325	-625	-625	-625
Strategisk bemanning	-1 000	-1 800	-2 800	-3 600
Ta betalt for renhold/materialer etter arrangementer i formålsbygg	0	-270	-270	-270
Utføre årskontroll på brannsentralen i egen regi	-100	-200	-250	-250
Øke lederspenn - og redesign av direktørområder	-2 870	-4 520	-4 520	-4 520
Økt effektivisering og omstilling - vedtatt økning i ØHP 2024-2027 innbakes i tiltaket Økt lederspenn	5 000	10 000	10 000	10 000
Økt fokus på søknader om tilskudd og støtte	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Økt kontroll av avtaler	-200	-200	-200	-200
Sum Omstilling- og innsparingstiltak	-19 195	-24 923	-26 373	-27 363
Konsekvensjusteringer				
Driftskonsekvenser av opprettelse Nordre Follo Eiendomsutvikling AS	1 529	1 529	1 529	1 529
Follo Pride	200	200	200	200
Forsikringspremie - varslet økning	1 400	1 400	1 400	1 400
Kommunale gebyrer, etterslep på grunn av prisøkning tidligere år	3 000	3 000	3 000	3 000
Lisenskostnader	2 200	2 200	2 200	2 200
Tap av leieinntekt Oppegård golfklubb	385	385	385	385
Valg 2029 - budsjettmidler legges inn	0	0	0	3 800
Vedlikeholdsfond for skoler, barnehager og kommunale lekeplasser	0	0	0	-10 000
Sum Konsekvensjusteringer	8 714	8 714	8 714	2 514
Nye tiltak og realendringer budsjett	-10 467	-16 303	-21 753	-19 943
Ramme 2026-2029	351 007	335 562	332 042	322 192

Driftskonsekvens

Arealjustering bygg – ØHP 2026–2029

Justering av driftskonsekvenser ved nye bygg og avvikling av bygg/arealer. Kostnadene består hovedsakelig av forvaltning, drift, vedlikehold og renhold.

Arealjustering ved salg av eiendommer (Bærekraftig økonomiprosessen) – ØHP 2026–2029

Justering av forvaltning, drift, vedlikeholdskostnader i forbindelse med salg av eiendommer.

Driftskonsekvens av nye forsterkede boliger

Økte drifts-/FDV-kostnader for forsterkede boliger med personellbase er beregnet med helårsvirkning fra 2029. Totalt planlegges det for fire til fem boliger inklusiv personellbase.

Omstilling- og innsparingstiltak

Avslutte vertskommunesamarbeid om KAD

Tiltaket behandles politisk i oktober 2025.

KAD (Kommunal akutt døgnenhet) er i dag en tjeneste som vi leverer i samarbeid med Ås, Enebakk og Frogn. KAD er en lovpålagt tjeneste. Kommunedirektørene i alle samarbeidskommunene har foreslått å tilbakeføre KAD til egne kommuner med virkning fra 1.1.2026. Utredningen som er gjort i den sammenhengen baserer seg på at Nordre Follo kan drifte KAD til en lavere kostnad i egen kommune. Per i dag er KAD i en omstillingsprosess ved at avdelingen reduseres fra 14 pasientsenger til 10 pasientsenger.

Tiltaket er foreslått med drift av 6 pasientsenger kun for Nordre Follo i tilknytning til korttidsavdeling i området Omsorg. Legeressursene til denne avdelingen vil leveres av Legetjenester i området Helse.

Økonomisk endring omhandler reduksjon av antall årsverk det er behov for i avdelingen. Netto innsparing er 3,4 mill. kroner i 2026, og 4,3 mill. kroner for resten av perioden 2027-2029. Disse beregningene er ved en avdeling med 14 pasientsenger. Siden vi nå er i ferd med å redusere til 10 senger, må det gjennomføres en ny beregning av faktisk kostnadsbesparelse. Område Eiendom og Organisasjon og utvikling vil som følge av tiltaket få reduserte inntekter. Dette er kompensert for på de respektive direktørområdene.

Avvikle intranett

Ved å legge ned intranett etter dagens modell, kan det spares om lag 0,25 mill. kroner i 2026, med helårsvirkning på 0,5 mill. kroner i 2027. Det må arbeides med alternative tiltak for å informere ansatte. Deler av organisasjonen er allerede i ferd med å utvikle egne løsninger, og dette vil bli satt i system i 2026.

Effekt av forbedret boligforvaltning, utleieboliger

De senere år er det gjennomført en rekke forbedringer innenfor boligforvaltning som husleiefastsetting, vedlikeholdsplanlegging og gjennomføring, tildeling av boliger i boligteam og regulering i henhold til konsumprisindeksen.

Effektivisering av renhold

Ved å innføre flere roboter kan vi redusere arbeidstimer. Dette vil også redusere bruk av vikarer ved sykefravær med å redusere monotone og kjedelige arbeidsoppgaver.

I juni, juli og august er det redusert aktivitet i administrasjonslokalene. Det er også de siste årene økt bruk av hjemmekontor. Til sammen utgjør dette i perioden 0,27 mill. kroner.

I juni, juli og august er det redusert aktivitet i barnehagebyggene på grunn av ferieavvikling. Det er også tørrere ute i sommermånedene slik at det kommer mindre smuss inn i byggene.

Vedtak om konkurranseutsetting av renhold kan få konsekvenser for effekten av dette tiltaket - dette vil vi komme tilbake til i 2026.

Endring av drift ved Kolben kino

Kolben kino ligger i Kolben kulturhus og er kommunalt driftet. Det er ansatt en kinosjef i 100% fast stilling, en medarbeider i 10% fast stilling og flere ekstravakter som lønnes på timebasis. Privatisering av Kolben kino har vært utredet tidligere (2021) og har også vært utredet i Ås (2024). Det er manglende interesse fra kommersielle aktører for å overta drift av en liten kino fordi inntjeningen blir for dårlig.

Vi mener det er muligheter for å redusere kostnadene gjennom andre tiltak enn å sette tjenesten ut til privat drift eller avvikling. Kinoen er samlokalisert med kulturhuset, og vi vil utnytte synergien mellom kino- og kulturhusdrift bedre. Personell kan i større grad gjøre arbeidsoppgaver på tvers av tjenestene. Det vil redusere behovet for ekstrahjelp, og vi sparer lønnskostnader. Det er også potensiale for økte inntekter ved å øke billettprisene og se på vareutvalg og priser i kiosken. Disse tiltakene vil dekke innsparingskravet på 0,2 mill. kroner.

Ett beredskapsvaktlag

Tiltaket gjennomføres da det lå til grunn ved kommunesammenslåingen at det etter en periode med opplæring og erfaringsutveksling skulle reduseres til et vaktlag. Ved sammenslåingen kom det inn to vaktlag på syv personer som skulle dele erfaringer og kompetanse på tvers før det ved en senere anledning skulle reduseres til ett vaktlag.

Tiltaket gjennomføres for å kunne bidra til en bærekraftig økonomi og styre mot balanse i virksomhetens eget budsjett. Det er i dag 14 personer som deltar i vaktordningen og som vil bli berørt når ordningen/vakt avtalen sies opp for å endres. At vaktordningen går videre med kun 7 personer er kvalitets sikret gjennom andre sammenlignbare kommuner som har denne løsningen og ved at dette ikke er en lovpålagt tjeneste, i tillegg til at vaktordningen kun skal respondere på saker som klassifiseres som "fare for liv og helse" og "fare for tap av verdier".

Ferieavvikling i barnehage

I henhold til nye barnehagevedtekter vil barnehagene holde stengt i romjul og påske, men gi et tilbud til de som trenger det som følge av jobb. Antall barnehager som vil være åpen sommer, romjul og påskeuke vil reduseres, og antallet åpne barnehager vil avhenge av antall påmeldte barn. Dette vil redusere behovet for bemanning, og også gi lavere FDV-kostnader.

Tiltaket vil gi økt kvalitet i barnehagetilbudet som følge av at flere faste ansatte er til stede gjennom barnehageåret når de fleste barna er i barnehagen. Det gir en noe redusert fleksibilitet for uttak av ferie for ansatte og innbyggere. I ferieperiodene vil barn få tilbud i en annen barnehage og det vil kunne bli noe lengre reisevei for de som må ha barnehageplass i aktuelle perioder. I 2024 brukte barnehagene 0,6 mill. kroner på ferievikarer. Tiltaket innebærer en reduksjon på 0,6 mill. kroner, der 0,2 mill. kroner er spart renhold og strøm og 0,4 mill. kroner er reduserte vikarutgifter.

Frigjøre arealer med netto innsparing

Vår langsiktige strategi (utenfor økonomiplanperioden) er å øke utnyttelsen av arealene i Kolben og frigjøre lokaler i gamle Oppegård rådhus for utleie. For å realisere besparelser innenfor økonomiplanperioden må alternative grep vurderes.

Dette innebærer blant annet å avslutte innleieavtaler der eide lokaler kan benyttes, øke samlokalisering og gjøre bygg tilgjengelige for utleie eller salg gjennom omstillingstiltak. Arealer kan først frigjøres når tjenestene tilpasses nye rammer og arbeidsformer. Flere fagmiljøer vil bli berørt.

Kulturskolen – samlokalisering av lokaler og bedre arealutnyttelse

Som del av arbeidet med arealeffektivisering skal Kulturskolens samlede tilbud og lokalisering vurderes slik at bygget Kontra kan avhendes. Dette kan få konsekvenser for tilbudet.

Det gjennomføres en konsekvensutredning av Kontra kulturskole, jfr. Politiske møter - Møter - Kommunestyret (04.12.2024)²⁰.

Nedtrekk av driftsrammer til Forvaltning, drift og vedlikehold Eiendom (FDV kostnader)

Siden enkelte tiltak i Bærekraftig økonomi ikke lar seg gjennomføre som planlagt, vil resterende ramme måtte bli løst gjennom reduserte FDV-kostnader på kommunalområdet Eiendom. Dette vil bety en reduksjon av drift- og vedlikeholdstiltak for kommunens formålsbygg. Planlagte tiltak som ikke er kritisk når det gjelder forskrift og lovkrav, vil bli nedprioritert. Oppståtte avvik, slik som hærverk og lignende vil ikke bli rettet, med mindre det har betydning for driftsfunksjon i formålsbyggene.

Oppsigelse av medarbeidersystemet for valgavvikling

Mobilise er et system som brukes for å forenkle organiseringen av valggjennomføringen, særlig med tanke på organisering av vakter og valgmedarbeidere. Tiltaket er en del av en større økonomisk omstilling av valgarbeidet. Tiltaket gjennomføres ved at avtalen med Mobilise ikke fornyes. Beløpet som spares inn er den årlige lisensen til systemet. Organiseringen av valgmedarbeiderne vil da gjennomføres på de andre plattformene som er tilgjengelig for kommunens medarbeidere.

Private aktører (eller idrettslag) overtar drift og ansvar av idrettshaller og utendørs idrettsanlegg

Utendørsanleggene (gjelder kommunalsjefområde Teknikk):

Kommunen bruker hvert år betydelige midler på drift av utendørs idrettsanleggene. Budsjettposten ligger på rundt 8 mill. kroner per år inkludert fastlønn for om lag 2,5 personer. Hensikten med tiltaket er å avvikle kommunens drift av idrettsanlegg ved å overføre anleggene til det enkelte idrettslag for å kunne redusere driftsbudsjettet på denne tjenesten.

Ved et eventuelt salg eller kommunen gir eiendom til et idrettslag, så må dette vurderes mot statsstøtteregelverket.

Idrettshallene (gjelder kommunalsjefområde Eiendom):

Driften av de enkelte hallene som brukes til lovpålagte tjenester på dagtid kan settes bort til idretten ved å inngå en driftsavtale som skal gjenspeile bytte av tjenester og idrettens bruk av lokalene utenom kommunens brukstid.

Ved å inngå en driftsavtale med Idretten som gjenspeiler bytte av tjenester så kan kommunen gi et driftstilskudd som er betydelig lavere enn dagens kostnad for drift av den enkelte hall.

²⁰ <https://opengov.360online.com/Meetings/NORDREFOLLO/Meetings/Details/1125554?agendaItemId=212819>

Tjenestene som leveres i idrettshallene gjennom idretten er ikke lovpålagte, men skolene har lovpålagt aktivitet i hallene på dagtid.

Ski ishall og Ski turnhall (gjelder kommunalsjefområde Eiendom):

Driften av ishallen og turnhallen er ikke en lovpålagt oppgave og det foregår heller ikke lovpålagte aktiviteter i hallene, derfor er det ønskelig at driften overtas i sin helhet av private aktører eller aktuelle klubber. Ved å selge/gi bort bygningsmassen til aktuelle klubber eller private og gi tilskudd for driften vil vi kunne spare store summer på faste drift- og vedlikeholdskostnader og videre behov for investering.

Ved å gi bort bygningsmassen og beholde tomten, kan vi gi tilskudd til drifter (idretten/privat aktør) for å kunne benytte hallens fasilitet ut fra kommunens behov.

Reduksjon av mva sats for vann- og avløpsgebyrer

Stortinget har vedtatt en reduksjon i mva-gebyr for vann og avløp fra 25 prosent til 15 prosent. Dette gir en gevinst for de bygg hvor kommunen ikke har momskompensasjon.

Reduksjon av strømbudsjett

Nedtrekk strømbudsjett:

Grunnet mindreforbruk av energikostnader 2024, inngåelse av fastpris på 70 prosent av strømkjøp, motregnet økte nettleiekostnader kan budsjettet reduseres med totalt 8 mill. kroner per år i perioden.

Reduksjon av nettleie:

Regjeringen legger opp til en reduksjon av nettleie på 15 prosent. I revidert nasjonalbudsjett 2025 ble det vedtatt at El-avgiften reduseres med 4,4 øre pr kWh fra 1.10.2024. I tillegg reduseres Enova-avgiften med 1 øre pr kWh fra 1.1.2026. Beløpene er ekskl. mva. Dette gir direkte konsekvens på redusert driftsbudsjett. Beregnet ut fra rapportert kWh-forbruk i 2024.

Senke innetemperatur med 1-2 grader i formålbygg (ikke sykehjem)

Tiltaket bør gjennomføres for å spare penger ved å redusere strømforbruket (reducere kwh i en rekke formåls bygg). Vi gjennomførte dette tiltaket et par måneder i 2023/2024 på grunn av ekstreme strømpriser (egen politisk sak). Dette tiltaket vil berøre veldig mange formålsbygg (skoler, barnehager, idrettsbygg og administrasjonsbygg). Vi reduser varmepådraget overordnet, dette vil igjen påvirke strømforbruket som vil påvirke strømregningen.

Det er veldig vanskelig å si nøyaktig hva dette vil bli i kroner og øre, da strømprisen varierer mye. Så innsparingen på dette tiltaket er høyst usikkert. Vi sparer kwh, og hva strømprisen er fra dag til dag vet vi jo ikke, men med et estimat på 1,50 kr per Kwh kan det dreie seg om en besparelse på 0,5 til 0,8 mill. kroner per år. Vi må forholde oss til minstemperaturen anbefalt av folkehelse instituttet og tilsvarende instanser.

Redusert og endret tilbud om varmtvannsbasseng

Det er i dag tre varmtvanns basseng hvorav to av bassengene på Høyås og Dagbo er over teknisk levealder og vil kreve større investering de neste årene. Varmtvannsbasseng er dyrt å drifte, vedlikeholde og rehabilitere.

Det er opprettet en arbeidsgruppe til å vurdere behovet for varmtvannsbassenger. Arbeidsgruppen har vurdert to alternativer:

- Stenge varmtvannsbassen på både Dagbo og Høyås
- Stenge Dagbo og rehabilitere Høyås

Å stenge både Dagbo og Høyås vil redusere tilbudet til skole og helse med 66 prosent. Det er vurdert å ha så inngripende konsekvenser på tjenestetilbudet at kommunedirektøren ikke anbefaler tiltaket. Det jobbes videre med et alternativ der vi tilbyr tjenesten i begge deler av kommunen, og beholder to varmtvannsbasseng: et på Finstad og et på Høyås.

Det er vurdert at dette er mulig innenfor rimelige konsekvenser for tjenesten. Bassenget på Høyås vil kreve rehabiliteringsmidler for om lag 20 mill. kroner over investeringsbudsjettet i 2027. Nedleggelse av Dagbo vil gi reduserte driftskostnader på 1,3 mill. kroner årlig, tapte inntekter på om lag 0,25 mill. kroner i 2026 med helårseffekt på 0,5 mill. kroner i 2027, samt en unngått rehabiliteringskostnad på 20 mill. kroner for dette bassenget. Nettogevinst er 0,63 mill. kroner året, med halvårseffekt i 2026.

Strategisk bemanning

Dette tiltaket skal gjennomføres fordi vi må tilpasse oss en ny virkelighet med økte krav, begrensede ressurser og rask teknologisk utvikling. For å sikre en bærekraftig organisasjon, må vi kombinere økt bruk av kunstig intelligens (KI) og automatisering med en mer fleksibel og robust organisering.

Dette tiltaket vil berøre alle virksomheter i organisasjonen. Der det er mulig, skal oppgaver omfordes, automatiseres eller håndteres på nye måter. Vi legger opp til en kontrollert reduksjon på om lag ti stillinger i kommunen per år, der vurderingene knyttes tett opp mot strategiske behov og prioriteringer i organisasjonen. Alle de identifiserte tiltakene i omstillingen vil gjennomføres som egne tiltak med tett oppfølging. Tiltaket er tett knyttet opp mot arbeidet som gjøres i KI-løftet og skal følge samme styringssyklus som det KI-løftet gjør for å sikre samlet prioritering.

Beløpene i rammeoversikten viser det enkelte direktørområdes andel av det samlede tiltaket.

Ta betalt for renhold/materialer etter arrangementer i formålsbygg

Øke husleieinntekt for å dekke faktiske utgifter til renhold og tørkepapir ved utleie av kommunens lokaler til arrangementer. Kostnadene som skal dekkes av økt inntekt er beregnet til 0,27 mill. kroner.

Utføre årskontroll på brannsentralen i egen regi

Byggdrift effektiviser og omdisponerer ressurser til å ta årskontroll på brannsentraler i noe bygg. Dette løser vi innenfor virksomheten. Vi har omorganisert samt ansatt kompetanse til å ta årskontroll selv. Dette for å spare penger på eksterne som tidligere har utført denne jobben.

Øke lederspenn - og redesign av direktørområder

Lederspenn er et viktig begrep innen organisasjonsledelse. Det viser balansen mellom antall årsverk per leder og er en viktig faktor for effektiviteten og organisasjonens evne til å nå sine mål. Med flere medarbeidere blir det nødvendig å delegere oppgaver og ansvar, noe som gir mer autonomi til ansatte. Økt eierskap kan øke både motivasjon og engasjement. Med tilstrekkelig antall årsverk kan ressursene utnyttes mer effektivt. Ledere kan fokusere på strategiske oppgaver og tildele ansvar på en måte som maksimerer teamets ytelse.

Tiltaket innebærer en gjennomgang av 50 identifiserte avdelinger/virksomheter som i dag har et lederspenn under åtte årsverk. En målrettet tilnærming til lederspenn vil medføre restrukturering og omorganisering. For å sikre en smidig overgang og implementering av nye ledelsesstrategier er endringsledelse avgjørende. Prinsippet om minimum lederspenn på åtte årsverk gjelder på alle nivåer, med unntak av kommunedirektøren. Innføringen av prinsippet om lederspenn vil bidra til gevinstrealisering på 14 mill. kroner i 2026 og ytterligere 6 mill. kroner i 2027.

I forbindelse med naturlig avgang, vil stillingen som assisterende kommunedirektør bli borte fra sommeren 2026. Effekten er lagt inn med helårsvirkning fra 2027 i Eiendom, strategi og økonomi.

Beløpene i rammetabellen viser det enkelte direktørområdets andel av det samlede tiltaket.

Økt effektivisering og omstilling – vedtatt økning i ØHP 2024–2027 innbakes i tiltaket Økt lederspenn

I vedtaket i ØHP 2024-2027 om økt effektivisering og omstilling ligger en økt omstilling på 5 mill. kroner fra 2026, og 10 mill. kroner fra 2027. Denne økningen er nå innbakt i tiltaket Økt lederspenn, og vil bli fulgt opp i de ulike direktørområdene. Rent teknisk reverseres derfor tiltaket på Eiendom, strategi og økonomi.

Økt fokus på søknader om tilskudd og støtte

Det er en rekke tilskuddsordninger som norske kommuner og deres samarbeidspartnere kan søke på, for å øke graden av ekstern finansiering til virksomheten og prosjekter. Gjennom dette tiltaket skal vi definere flere tilskuddsordninger som passer for oss og levere inn flere søknader. En medarbeider vil få særskilt ansvar for å ha fokus på å øke kommunens søknader om ulike tilskudd. Tilskuddene vil bli inntektsført på de virksomhetene i kommunen som får tilskuddet, men en liten andel av dette vil bli brukt til å dekke opp inntektskravet.

Økt kontroll av avtaler

Det er behov for økt kontroll av kostnader fra rammeavtaler og ved innkjøp utført av driftsteknikere. Dette svares best ut ved å få på plass en ressurs som kan ha kontroll på rammeavtaler, serviceavtaler og leieavtaler.

Konsekvensjusteringer

Driftskonsekvenser av opprettelse Nordre Follo Eiendomsutvikling AS

I kst-sak 106/25 ble det vedtatt å opprette Nordre Follo Eiendomsutvikling AS (NFE). Fra og med 1.5.2025 ble NFE etablert som et heleid kommunalt aksjeselskap. Selskapet skal ivareta kommunens utviklerrolle for eiendommer som ikke er knyttet opp til kommunens tjenesteproduksjon.

Westgaarden 1. etasje seksjon 2 og 9 og Kolbotnveien 23 (K23) er solgt fra Nordre Follo kommune til NFE.

Nordre Follo kommune har tegnet 10 års leiekontrakt med K23 i 3. etasje (p.t. helsestasjon), og eiendomsselskapet har forpliktet seg til å oppgradere disse lokalene i henhold til dagens krav til standard for 8 mill. kroner ekskl. mva. Investeringskostnader utover 8 mill. kroner skal Nordre Follo kommune nedbetale i 10-årsperioden, det vil si 10 prosent hvert år. Per i dag er total kostnad beregnet å bli 23 mill. kroner, det vil si en ekstrakostnad på 15 mill. kroner fordelt på 10 år, 1,5 mill. kroner per år. Dette blir først gjeldende fra og med 1.1.2026. I tillegg kommer kostnad for ordinær husleie.

Nordre Follo kommune viderefører leieforholdet i Westgaarden AS med en 10 års leiekontrakt for de lokaler kommunen benytter og har leiekontrakt på per i dag.

Disse endringene medfører driftskonsekvenser, blant annet tap av husleieinntekter, endringer i faste drift- og vedlikeholdskostnader og økt husleie for innleie av lokalene. Se oversikt under:

Direktørområde Eiendom, strategi og økonomi:

- Tap av husleieinntekter for K23 og Westgaarden - 2,8 mill. kroner
- Endringer FDV-kostnader og nye driftsavtaler - 1,3 mill. kroner i fratrekk
- Dette gir en nettokostnad på 1,5 mill. kroner

Direktørområde Samfunn og teknikk:

- Nedtrekk av 0,5 stilling – besparelse på 0,5 mill. kroner
- Husleie K23-Helsestasjonen og Westgaarden AS – kostnad på 3,9 mill. kroner (inkl. 1,5 ekstrakostnad på grunn av investeringen av helsestasjonen)
- Dette gir en nettokostnad på 3,4 mill. kroner

Til sammen blir det en nettokostnad på 4,9 mill. kroner for begge direktørområdene.

Follo Pride

FolloPride er et årlig mangfoldsarrangement i regionen, som har gått på omgang mellom Follokommunene. Nordre Follo hadde det sist i 2020 og er pekt ut som vert for neste års Follopride. Det er et mål å styrke arrangementets budsjett med ekstern finansiering.

Forsikringspremie – varslet økning

Forsikringspremien har økt betydelig siden 2022 og det er varslet en økning på ytterligere 1,4 mill. kroner i 2026. Økningen i forsikringskostnader fra 2022 og frem til i dag er som følge av økning i premiekostnader, økning i antall nye maskiner og kjøretøy totalt i kommunen samt nye bygg. Økningen som har kommet for nye bygg er ikke medregnet da dette dekkes i FDV- kostnadene til nye bygg. Varslet økning fra 2026 er på grunn av økt risiko knyttet til ekstremvær og brann, samt en generell prisstigning.

Kommunale gebyrer, etterslep på grunn av prisøkning tidligere år

I 2024 ble det beregnet en gjennomsnittlig økning på kommunale gebyrer samlet på om lag 20 prosent i henhold til tall oppgitt for 2025. Dette viste seg å være for lavt beregnet, og økningen ble betydelig høyere. Det ble meldt inn en forventet økning på 2,6 mill. kroner, mens økningen for 2025 beløp seg til 5,6 mill. kroner.

Økningen på 3 mill. kroner er uten forventet prosentvis økning for 2026-2029 og dekker kun opp etterslep.

Lisenskostnader

Lisenskostnadene for energioppfølgingprogrammene, Airthings til inneklimateovervåking og adgangskontroll/kamera har økt betydelig de siste årene. Alle disse programmene er noe vi må opprettholde, samt øke antall lisenser innenfor energioppfølging. Dette for å imøtekomme lovkravene og dokumentasjonskravene til arbeidsmiljøloven, internkontrollforskriften, miljørettet helsevern og det kommende lovkravet om energioppfølging som trer i kraft fra og med 1.10.2026. Dette vil også forenkle å hente ut tallgrunnlag for bedre beslutninger gjeldende nye rehabiliteringsprosjekter og byggeprosjekter.

Tap av leieinntekt Oppegård golfklubb

Leiepris for Oppegård golfklubb, hovedbygningen – Grevestua – på Østre Greverud gård reduseres til om lag kr 48 000 pr år. Til og med 1.6.25 var årsleien på 0,43 mill. kroner. Dermed får Boligkontoret redusert sine leieinntekter med 0,38 mill. kroner, noe som er ganske betydelig i dette leieforholdet.

Valg 2029 – budsjettmidler legges inn

Det er Stortingsvalg i 2029. Budsjettmidler til valg legges inn hvert annet år, og trekkes ut av rammen de årene det ikke er valg. Det er høyere beløp til kommunevalgene enn til Stortingsvalgene.

Vedlikeholdsfond for skoler, barnehager og kommunale lekeplasser

Kommunestyret vedtok i ØHP 2025–2028 å sette av midler til et vedlikeholdsfond for skoler, barnehager og kommunale lekeplasser fra 2025–2028. Midlene trekkes ut fra 2029.

Driftsbudsjett per område

Økonomiske rammer vedtas per direktørområde. jfr. kapittel Budsjettavvik og rammeoversikter. Til informasjon vises her tall per område. Tabellen viser sist avlagte regnskap, opprinnelig budsjett og revidert budsjett inneværende år samt rammer i økonomiplan 2026-2029.

Eiendom, strategi og økonomi – rammer per område

Beløp i 1000 kr

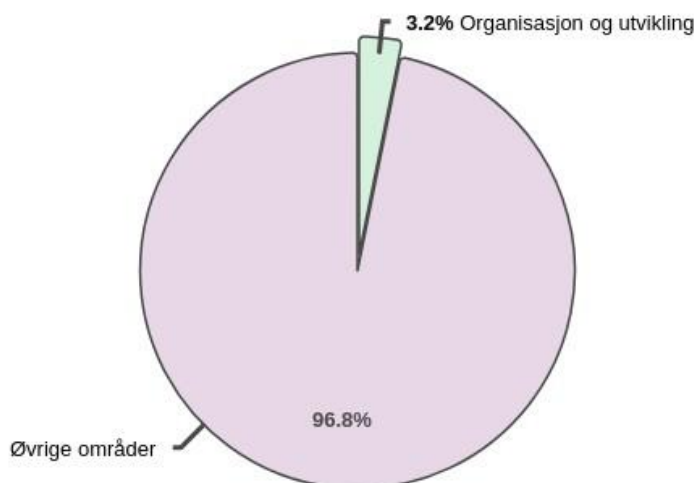
Område	Regnskap 2024	Oppr budsjett 2025	Rev budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Område Eiendom	233 029	276 739	274 716	266 916	260 525	260 075	258 885
Strategi og økonomi	102 212	82 819	93 210	84 090	75 037	71 967	63 307
Totalsum	335 241	359 558	367 926	351 007	335 562	332 042	322 192

Organisasjon og utvikling

11.2 Organisasjon og utvikling

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Beskrivelse av direktørområdet

Organisering per oktober 2025

Direktørområdet har ansvar for helhetlig styring og utvikling av kommunen, og gir støtte internt i organisasjonen innenfor disse områdene:

- Anskaffelser og rammeavtaler
- Lønn og regnskap
- Digital transformasjon og digitale verktøy, informasjonssikkerhet
- Arbeidsgiverstrategi
- Organisering og omstilling, lederutvikling og lederstøtte
- Strategi, utvikling, innovasjon og tjenstedesign
- Virksomhetsstyring, kvalitetsarbeid, helse, miljø og sikkerhet

Området har budsjett- og oppfølgingsansvar for det interkommunale samarbeidet Arkiv ØST IKS.

Måltabell²¹

Hovedmål	Delmål	Strategi for å nå delmål
Vi har attraktive og levende lokalsamfunn		
Vi har god livskvalitet og lever aktive liv	Innbyggerne er inkluderende og deltar i arbeids- og samfunnsliv	Ivareta mangfold i kommunens tjenester Oppfordre til mangfold og inkludering i rollen som samfunnsutvikler
	Innbyggerne mestrer sin egen hverdag	
Vi tar ansvarlige valg for klima, natur og miljø	Vi bidrar til lavutslippssamfunnet	
Vi utvikler Nordre Follo kommune sammen	Innbyggere og andre aktører bidrar aktivt til å løse samfunnets utfordringer	Barn og unge deltar når kommunen planlegger og utvikler tjenester og lokalsamfunn Gjøre det enkelt å drive frivillig arbeid Være pådriver for samskaping
	Vi har en kommuneorganisasjon som samskaper, og fremmer innovasjon og ansvarlig samfunnsutvikling	Beholde og rekruttere kompetente medarbeidere Organisere arbeidet slik at vi styrer, utvikler og bruker ressurser på en helhetlig måte Prioritere mangfold i rollen som arbeidsgiver Utvikle ledere som leder slik at kultur og strategi forsterker hverandre Utvikle medarbeidere som sammen tar ansvar for resultatene de skaper, for arbeidsmiljøet og for arbeidsplassen som helhet
	Vi tar felles ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap	I all krisehåndtering skal tiltak som reduserer risikoen for liv og helse prioriteres høyest. Deretter prioriteres miljø, materielle verdier og omdømme. Krisehåndtering skal så langt som mulig basere seg på den daglige tjenestestrukturen og tilgjengelige ressurser

Utviklingstrekk

Digital transformasjon tar tid og krever koordinert innsats

Utviklingen innenfor kunstig intelligens går raskt, men overførbare løsninger til kommunesektoren tar for lang tid. For å kunne utnytte teknologien effektivt, må kommunen ha god datakvalitet, struktur og koordinert innsats på tvers av organisasjonen.

Utfordringen er å sikre nødvendig forankring, utviklingskultur og styringsmekanismer, slik at teknologi og kunstig intelligens kan bidra til effektivisering og innsparing i kommunens drift.

²¹ Oversikt over mål fra ny kommuneplanens samfunnsdel og vedtatte strategier/innsatsområder fra temaplanene som er særlig relevante for direktørområdet.

Økende utfordringer knyttet til informasjonssikkerhet og digital beredskap

Økt digitalisering av tjenester og arbeidsprosesser gjør kommunen mer sårbar for datainnbrudd, systemfeil og cyberangrep.

Den digitale utviklingen endrer både arbeidsprosesser og kompetansebehov

Nye verktøy og løsninger gir mer effektive arbeidsprosesser, men krever også at ansatte lærer nye ferdigheter og tilpasser seg endringer i arbeidsmetoder.

Aktivitetsnøkkeltall²²

Helse, miljø og sikkerhet

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Antall meldte uønskede hendelser - helse, miljø og sikkerhet	2 051	2 230	2 925	2 324
Samlet svarprosent på medarbeider-/arbeidsmiljøundersøkelse	78,4 %	-	84,0 %	71,6 %
Sykefravær	9,6 %	9,8 %	9,5 %	9,5 %

Internkontroll og kvalitet

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Antall behandlede saker i kommunens varslingsmottak	3	4	9	10
Antall meldte brudd på personopplysingssikkerheten til Datatilsynet	9	8	10	11
Antall meldte uønskede hendelser - totalt	5 635	7 979	10 258	10 840
Antall tilsyn i kommunen, utført av eksterne	6	10	8	9

Kjøp og faktura

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Andel faktura godkjent innen forfall	88,0 %	91,0 %	92,0 %	92,5 %
Andel fakturaer knyttet til eHandel	21,0 %	22,0 %	20,0 %	22,0 %
Andel manuelt behandlede faktura (inngående)	6,0 %	3,0 %	3,0 %	2,0 %
Antall utsendte inkassovarsler	7 322	6 786	8 221	8 187

Organisering

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Andel ansatte i kommunen med 100 % stilling, per 01.12.	-	60,5 %	63,0 %	57,7 %
Antall ansatte med mer enn 200 timer overtid i løpet av året	70	82	73	72
Antall ansatte som fikk kompetansetillegg i kommunen	93	111	75	74
Antall brudd på arbeidstidsbestemmelsene i arbeidsmiljøloven	10 559	12 944	11 839	9 791
Antall faste årsverk i kommunen, per 31.12.	-	-	3 895	4 030
Antall ledere med personalansvar i kommunen, per 01.10.	299	293	306	293
Antall lærlinger i kommunen, per 31.12.	60	64	70	70
Antall lærlinger som besto fagprøven	25	29	33	33
Kjønnsfordeling ansatte i kommunen (andel menn)	-	-	-	23,0 %
Likelønn i kommunen (kvinner grunnlønn i prosent av menns), per 01.12.	101 %	100,5 %	101,0 %	102,5 %

Rekruttere og beholde

²² Oversikt over utviklingen i aktiviteter og kvalitet.

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Turnover ut av kommunen og kommunal sektor	13,4 %	14,9 %	12,3 %	12,8 %

Saksbehandling og informasjon

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Antall innsynskrav behandlet innenfor fristen	4 203	7 809	8 891	10 363

Dette skal vi få til sammen

For å oppnå målene og imøtekomme utviklingen, vil vi i perioden særlig jobbe med;

Tverrfaglige prosjekter med effekt

Vi skal styrke det tverrfaglige samarbeidet i kommunen for å løse komplekse samfunnsutfordringer på en helhetlig, effektiv og bærekraftig måte. Når fagmiljøer jobber sammen på tvers i organisasjonen, øker kvaliteten på tjenestene til innbyggerne – samtidig som vi oppnår økonomiske gevinster.

Slik skal vi gjøre det:

- Videreutvikle innovasjons- og utviklingsmiljøet som skal være en motor for omstilling og nyskaping
- Samordne innsats, redusere dobbeltarbeid og utnytte kompetanse på tvers av direktørområder
- Videreutvikle prosjektporteføljen vår, som samler prosjekter og gir nødvendig forankring og gjennomføringsevne
- Sikre at verdifull læring fra Fremtidsforsøket²³, videreføres og kommer hele organisasjonen til gode

Teknologi som driver effektivisering

Nordre Follo satser målrettet på digitalisering, automatisering og kunstig intelligens for å møte strammere økonomiske rammer og økende tjenestebehov. Gjennom etableringen av programmet KI-løftet skal kommunen strukturert gjennomgå arbeidsprosesser med mål om å forenkle, automatisere og kutte kostnader.

Slik skal vi gjøre det:

- Sette tydelige, langsiktige mål for effektiv ressursbruk, og jobbe i korte «utviklingssprinter» for å levere raskt, lære underveis og justere kursen
- Drive endringsledelse og tverrfaglig samarbeid mellom ledere, ansatte og IT-miljøer.
- Hente ut gevinster i samspillet mellom fag og teknologi, der felles forståelse for mål og prioriteringer er avgjørende
- Sørge for god datakvalitet, struktur og koordinert innsats på tvers av organisasjonen

²³ Nordre Follo kommune - Fremtidsforsøket i Nordre Follo 19.–28. mai 2025, <https://www.nordrefollo.kommune.no/vi-utvikler-nordre-follo/fremtidsforsoket/>

Informasjonssikkerhet og digital beredskap

Digitalisering av kommunale tjenester stiller høye krav til informasjonssikkerhet og personvern. Som en stor kommune med omfattende digitale systemer, er det avgjørende at sikkerhetsarbeidet er systematisk og godt forankret.

Slik skal vi gjøre det:

- Sørge for at sikkerhetsarbeidet bygger på Nasjonal sikkerhetsmyndighets grunnprinsipper for IKT-sikkerhet og sikkerhetsstyring, med søkelys på å identifisere risiko, beskytte tjenester, oppdage trusler og håndtere hendelser
- Sikre døgnkontinuerlige sikkerhetstjenester i samarbeid med kommunens sikkerhetsleverandør, for å styrke kommunens digitale beredskap og samspillet med lokal krisehåndtering
- Sørge for nødvendig kompetanse hos ansatte og oppdaterte og robuste rutiner og systemer

Organisasjonsutvikling – ledelse, kompetanse og kultur i samspill

For å møte fremtidens behov og sikre bærekraftig drift, må kommunen gjennomføre målrettet organisasjonsutvikling. Økende krav til effektivitet, digitalisering og kompetanse krever at vi utvikler både strukturer, arbeidsformer, lederskap og organisasjonskultur.

I planperioden skal vi trappe opp omstillingsarbeidet for å støtte direktørområdenes satsinger.

Slik skal vi gjøre det:

- Understøtte og sikre at Fremtidens velferdssamfunn²⁴ blir den røde tråden i all lederutvikling
- Innføre ny retningslinje for omstilling og omorganisering, med tilpasset opplæring for ledere og tett involvering av ansatte, fagorganisasjoner og vernetjenesten
- Etablere et introduksjonsprogram for nye ledere
- Videreføre satsingen på prosjektet Morgendagens ledere gjennom en intern lederskole
- Etablere en digital kompetanseplattform for utvikling og deling av opplæring på tvers av fagområder
- Være en strategisk partner for direktørene, med skreddersydde løsninger og bruk av datadrevet HR
- Samarbeide med OsloMet om forskningsbasert innsikt i arbeidet med å redusere sykefraværet
- Utvikle oppgavedeling som inkluderer flere i arbeidslivet, både for å redusere utenforskap og øke kapasitet i tjenestene

Kontroll på kommunale innkjøp

Nordre Follo kommune kjøper varer og tjenester for over 3 milliarder kroner årlig. For å sikre bedre kontroll og effektiv bruk av kommunens innkjøpsmidler, skal arbeidet med strategiske anskaffelser styrkes. Over en femtedel av kommunens driftskjøp skjer i dag uten rammeavtale, og vi kan oppnå betydelige besparelser ved å bruke fellesskapet ressurser mer ansvarlig.

Vi skal i planperioden bygge kapasitet og kompetanse innenfor strategiske anskaffelser. Dette inkluderer arbeid med å dekke flere innkjøpsområder med rammeavtaler, og med å sikre at innkjøpsmakten brukes

²⁴ Nordre Follo kommune - – Vi må tenke helt nytt,
<https://www.nordrefollo.kommune.no/nyheter/2025/april/samarbeid-om-fremtidens-velferdstjenester/>

aktivt for å fremme viktige samfunns mål som grønn omstilling, lærlingplasser og bekjempelse av arbeidslivskriminalitet.

Slik skal vi gjøre det:

- Styre anskaffelsesprosesser på en god måte
- Få bedre kontroll på egne data og bruk av analyseverktøy
- Utvikle flere felles rammeavtaler gjennom samarbeid med FIK (felles innkjøpskontor for deler av Follo), som gir økt innkjøpsvolum og lavere priser
- Følge opp kontrakter systematisk gjennom fakturakontroll, som gir bedre oversikt og reduserte kostnader
- Styrke oppfølgingen av avtalelojalitet i organisasjonen, og redusere småkjøp som gir unødvendige kostnader og administrativ belastning

For å innfri kommunens økonomiske omstillingsbehov, vil vi i tillegg prioritere de økonomiske tiltakene som er omtalt i rammeoversikten.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	196 391	196 391	196 391	196 391
Sum Tekniske justeringer	0	-1 200	-800	-2 300
Sum Vedtak forrige periode	-3 477	-6 077	-6 677	-6 677
Sum Budsjettendring forrige år	-1 726	-94	-94	-94
Vedtatte endringer	-5 204	-7 371	-7 571	-9 071
Konsekvensjustert ramme	191 187	189 020	188 820	187 320
Omstilling- og innsparingstiltak				
Avslutte vertskommunesamarbeid om KAD	737	737	737	737
Flere og større rammeavtaler, felles innkjøpskontor i Follo	-500	-2 000	-9 500	-11 000
GAT kun for turnusarbeid / turnusvirksomheter	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Gevinster av ny sak- og arkivløsning og KI på postmottak	-1 845	-1 845	-1 845	-1 845
Mobiltelefoni - justert avtale og rimeligere løsninger	-670	-670	-670	-670
Mobiltillegg - fjerne de som får dobbelt	-55	-55	-55	-55
Personalforsikringer ut over det som er lovpålagt	-300	-300	-300	-300
Reduksjon av bemanning gjennom omlegging og prioritering av oppgaver og arbeidsprosesser	-970	-1 370	-1 370	-1 370
Reduserte lisensutgifter etter kritisk gjennomgang av behov, med mere	-1 790	-1 870	-1 870	-1 870
Sentral kontraktsoppfølging, innkjøpskontroll og avtalelojalitet	0	-2 450	-2 450	-2 450
Strategisk bemanning	-560	-1 010	-1 510	-2 010
Utskriftskostnader	0	-500	-500	-500
Øke lederspenn - og redesign av direktørrområder	0	-500	-500	-500
Sum Omstilling- og innsparingstiltak	-6 453	-12 833	-20 833	-22 833
Konsekvensjusteringer				
Økning KS-kontingent	500	500	500	500
Økt eiertilskudd til Arkiv Øst IKS	50	50	50	50
Økt lisens til Microsoft, Helsenett og KS Digital	4 500	4 500	4 500	4 500
Økt premie til personforsikringer	650	650	650	650
Sum Konsekvensjusteringer	5 700	5 700	5 700	5 700
Nye tiltak og realendringer budsjett	-753	-7 133	-15 133	-17 133
Ramme 2026-2029	190 434	181 887	173 687	170 187

Omstilling- og innsparingstiltak

Avslutte vertskommunesamarbeid om KAD

Tiltaket behandles politisk i oktober 2025.

KAD (Kommunal akutt døgnenhet) er i dag en tjeneste som vi leverer i samarbeid med Ås, Enebakk og Frogn. KAD er en lovpålagt tjeneste. Kommunedirektørene i alle samarbeidskommunene har foreslått å tilbakeføre KAD til egne kommuner med virkning fra 1.1.2026. Utredningen som er gjort i den sammenhengen baserer seg på at Nordre Follo kan drifte KAD til en lavere kostnad i egen kommune. Per i dag er KAD i en omstillingsprosess ved at avdelingen reduseres fra 14 pasientsenger til 10 pasientsenger.

Tiltaket er foreslått med drift av 6 pasientsenger kun for Nordre Follo i tilknytning til korttidsavdeling i området Omsorg. Legeressursene til denne avdelingen vil leveres av Legetjenester i området Helse.

Økonomisk endring omhandler reduksjon av antall årsverk det er behov for i avdelingen. Netto innsparing er 3,4 mill. kroner i 2026, og 4,3 mill. kroner for resten av perioden 2027-2029. Disse beregningene er ved en avdeling med 14 pasientsenger. Siden vi nå er i ferd med å redusere til 10 senger, må det gjennomføres en ny beregning av faktisk kostnadsbesparelse. Område Eiendom og Organisasjon og utvikling vil som følge av tiltaket få reduserte inntekter. Dette er kompensert for på de respektive direktørområdene.

Flere og større rammeavtaler, felles innkjøpskontor i Follo

Rammeavtaler reduserer priser kontra direktekjøp hos flere leverandører. En analyse fra konsulenthuset Inventura viser et forsiktig anslag på 4 prosent besparelse.

Det er estimert at manglende avtaledekning i kommunen utgjør et totalt innkjøpsvolum på 150 mill. kroner, eller om lag 60 avtaler. Å få på plass flere avtaler vil medføre økte besparelser i økonomiplanperioden, beregnet til 6 mill. kroner i år 4. Selv om vi setter inn en ekstra ressurs til å gjøre jobben, er besparelsen beregnet å komme på netto 4,8 mill. kroner årlig.

Videre er det beregnet å øke effektiviseringen og forbedre avtaledekningen med KI-støttede anskaffelsesprosesser samt økt samarbeid med eksterne.

Anskaffelser har allerede utvidet sitt samarbeid med FIK - Felles innkjøpskontor (Vestby, Ås, Frogn og Nesodden kommune). Å slå sammen virksomhet Anskaffelser med FIK vil kunne innebære ytterligere gevinster knyttet til stordriftsfordeler og økt avtaleportefølje.

Tiltaket ligger i sin helhet på Organisasjon og utvikling, men effekten av besparelsene skal også fordeles ut i organisasjonen der forbruket ligger. Denne fordelingen er foreløpig ikke klar.

GAT kun for turnusarbeid / turnusvirksomheter

GAT er kommunens overordnede tidsstyringssystem som ivaretar ansattes arbeidsplaner, fleksitid og lønnsutbetaling. Systemet er opprinnelig tilpasset turnusdrift og skaper i dag unødvendig kompleksitet og ressursbruk for dagadministrative virksomheter.

Tiltaket betyr et skifte av system for ansatte som har normal arbeidstid på dag til Visma Tid. Overgang til nytt tidsstyringssystem for ansatte med normal arbeidstid på dag betyr redusert ressursbruk til administrasjon gjennom mindre behov for lederressurser og brukerstøtte. Etter utprøving av dette systemet blant en mindre gruppe ansatte, vil det etter hvert bli rullet ut til alle medarbeiderne i kommunen som har normal arbeidstid.

Gevinster av ny sak- og arkivløsning og KI på postmottak

Nordre Follo kommune har arkivverdig informasjon lagret på ulike plasser. I tillegg har vi mange fagsystem, som ikke er integrert mot sak og arkivsystemet Public 360. En arkivkjerne betyr litt forenklet den sentrale og mest bevaringsverdige delen av et arkiv. Ved å anskaffe en arkivkjerne vil vi kunne samle all informasjon på en plass. Dette vil være mer effektivt og kostnadsbesparende. Innsparingen innebærer at vi kan si opp andre arkivkjerner og samle dette i en.

Mobiltelefoni – justert avtale og rimeligere løsninger

Ny avtale for mobilabonnement har gitt bedre betingelser for kommunen. I tillegg arbeides det med etablering av en livsløspolicy for mobiltelefoner i kommunen som vil bety at mobiltelefonene som er eid av kommunen vil bli skiftet ut på det tidspunktet som vil gi en best mulig pris for telefonens livsløp. Det vil også bli økt fokus på å bistå virksomhetene med anskaffelse av rimeligere utstyr. Tiltaket betyr også at det blir noe innsparing på nødvendig SMS-varsling.

Mobiltillegg – fjerne de som får dobbelt

Tiltaket gjelder fjerning av månedlig kompensasjon for å benytte privat mobil i jobbsammenheng. De som har hatt denne ordningen blir nå flyttet over til den generelle avtalen for mobiltelefoni som kommunen har. Dette betyr en innsparing på om lag 55 000 kroner inkludert arbeidsgiveravgift.

Personalforsikringer ut over det som er lovpålagt

Tiltaket gjelder fjerning av ulykkesforsikring («fritidsforsikring») for ansatte fra tidligere Oppegård kommune. Dette er ikke en lovpålagt forsikring, men et ansattgode som ble lagt inn i arbeidsavtalen til ansatte fra tidligere Oppegård.

Reduksjon av bemanning gjennom omlegging og prioritering av oppgaver og arbeidsprosesser

Tiltaket omhandler å gå gjennom prioriteringer av oppgaver på tvers av hele området, se på omlegging av arbeidsprosesser og dele på oppgaver på en ny måte. Tiltaket inkluderer også reduksjon av funksjonen som hovedverneombud fra 150 % stilling til 100 % stilling. Deler av gevinsten vil for øvrig komme når medarbeidere med naturlig avgang ikke erstattes.

Reduserte lisensutgifter etter kritisk gjennomgang av behov, med mere

Nordre Follo har erstattet Microsoft Office på Sikker sone med LibreOffice som er uten lisenskostnad. Dette tiltaket gir en innsparing på om lag 1 mill. kroner. I tillegg så vil rollestrukturen i kommunen i større grad bli brukt til å automatisere at medarbeidere får tilgang til de mest nødvendige systemene.

Dette tiltaket vil gi en liten årlig innsparing. Det har vært en kritisk gjennomgang av lisenser til timelønnede og andre brukere som ikke er inne i kommunens systemer regelmessig med tanke på å redusere antall lisenser. Dette vil gi en innsparing på om lag 0,55 mill. kroner. Etter en gjennomgang av de ulike modulene i Framsikt, er en modul som ble lite brukt sagt opp. Dette gir en innsparing på 70 000 kroner.

Sentral kontraktsoppfølging, innkjøpskontroll og avtalelojalitet

Tiltaket innebærer både mer og bedre kontraktoppfølging i henhold til Direktoratet for forvaltning og økonomistyrings basisnivå. Tiltaket innebærer flere ressurser dedikert til forvaltning av avtaler samt system til å drive systematisk innkjøpsanalyse og sentral fakturakontroll. Tiltaket viser netto innsparing etter anskaffelse av et innkjøpsanalyseverktøy og etter økt ressursbruk for øvrig til arbeidet.

Tiltaket innebærer også økt fokus på å følge opp enhetene på avtalelojalitet. Det vil bli gjennomført kutt i budsjetter ved lav avtalelojalitet, tilsvarende det man kunne spart ved høy avtalelojalitet. Gevinsten ligger i å maksimere potensialet for besparelser i inngåtte rammeavtaler.

Strategisk bemanning

Dette tiltaket skal gjennomføres fordi vi må tilpasse oss en ny virkelighet med økte krav, begrensede ressurser og rask teknologisk utvikling. For å sikre en bærekraftig organisasjon, må vi kombinere økt bruk av kunstig intelligens (KI) og automatisering med en mer fleksibel og robust organisering.

Dette tiltaket vil berøre alle virksomheter i organisasjonen. Der det er mulig, skal oppgaver omfordres, automatiseres eller håndteres på nye måter. Vi legger opp til en kontrollert reduksjon på om lag ti stillinger i kommunen per år, der vurderingene knyttes tett opp mot strategiske behov og prioriteringer i organisasjonen. Alle de identifiserte tiltakene i omstillingen vil gjennomføres som egne tiltak med tett oppfølging. Tiltaket er tett knyttet opp mot arbeidet som gjøres i KI-løftet og skal følge samme styringssyklus som det KI-løftet gjør for å sikre samlet prioritering.

Beløpene i rammeoversikten viser det enkelte direktørrområdes andel av det samlede tiltaket.

Utskriftskostnader

Det arbeides aktivt med å redusere utgifter til utskrift i kommunen. Dette i tillegg til at redusert bruk av utskrifter har en positiv miljømessig konsekvens. Alle ansatte i Nordre Follo må ha et forhold til hva, og når de skriver ut. I tillegg vil bruk av digitale verktøy naturlig redusere omfanget av utskrifter. Bruk av kommunens Hustrykkeri til de utskrift som likevel må utføres, er vesentlig rimeligere enn å bruke lokale maskiner til utskrifter. Med økt fokus på redusert utskrift og brukt av kommunens Hustrykkeri, legges det inn en innsparing på 0,5 mill. kroner fra 2027.

Øke lederspenn – og redesign av direktørrområder

Lederspenn er et viktig begrep innen organisasjonsledelse. Det viser balansen mellom antall årsverk per leder og er en viktig faktor for effektiviteten og organisasjonens evne til å nå sine mål. Med flere medarbeidere blir det nødvendig å delegere oppgaver og ansvar, noe som gir mer autonomi til ansatte. Økt eierskap kan øke både motivasjon og engasjement. Med tilstrekkelig antall årsverk kan ressursene utnyttes mer effektivt. Ledere kan fokusere på strategiske oppgaver og tildele ansvar på en måte som maksimerer teamets ytelse.

Tiltaket innebærer en gjennomgang av 50 identifiserte avdelinger/virksomheter som i dag har et lederspenn under åtte årsverk. En målrettet tilnærming til lederspenn vil medføre restrukturering og omorganisering. For å sikre en smidig overgang og implementering av nye ledelsesstrategier er endringsledelse avgjørende. Prinsippet om minimum lederspenn på åtte årsverk gjelder på alle nivåer, med unntak av kommunedirektøren. Innføringen av prinsippet om lederspenn vil bidra til gevinstrealisering på 14 mill. kroner i 2026 og ytterligere 6 mill. kroner i 2027.

I forbindelse med naturlig avgang, vil stillingen som assisterende kommunedirektør bli borte fra sommeren 2026. Effekten er lagt inn med helårsvirkning fra 2027 i Eiendom, strategi og økonomi.

Beløpene i rammetabellen viser det enkelte direktørrområdets andel av det samlede tiltaket.

Konsekvensjusteringer

Økning KS-kontingent

Kontingenten til KS øker årlig. I tillegg øker også utgiften til OU-midler (organisasjon og utvikling). Ordinær kontingent øker med om lag 0,18 mill. kroner fra 3,38 mill. kroner til 3,56. Økningen i OU-andelen blir først kjent i 2026, men basert på prisøkningen for 2025 som var på 6 prosent, vil netto økning for kommunen være på om lag 0,32 mill. kroner. Ansatte betaler 1/3 utgiften til OU ved månedlig trekk i lønn. Dette er i henhold til tariffavtalen for KS.

Økt eiertilskudd til Arkiv Øst IKS

Kommunens eiertilskudd til Arkiv Øst IKS økes med kr 50 000 fra 1,229 mill. kroner til 1,28 mill. kroner. Dette tilsvarer forventet kommunal deflator.

Økt lisens til Microsoft, Helsenett og KS Digital

Det har de siste årene vært en kostnadsøkning for bruk av eksisterende og nye nasjonale fellesløsninger fra Norsk Helsenett og KS som kommunen bruker i sin tjenesteproduksjon internt og til innbyggere. Prismodellene er primært basert på antall innbyggere og brukskostnad. Når kommunen digitaliserer mer og bruk av nasjonale fellesløsninger øker, kan ikke virksomhet Digitalisering håndtere økte driftskostnader og kostnader til nye tjenester uten tilføring av mer midler. I 2026 skal kommunen reforhandle sin avtale med Microsoft.

Lisenspris for Microsoft programvare og tjenester låses ved inngang til avtaleperioden (2023-2026), og det forventes en prisøkning på 35-40 prosent når lisensavtale fornyes i 2026. Prisøkning estimeres til 4 mill. kroner og økningen vil være fra 11,5 mill. kroner i 2025 til 15,5 mill. kroner i 2026. Norsk Helsenett har hatt en prisøkning på om lag 0,5 mill. kroner og øker fra 4,8 mill. kroner til 5,3 mill. kroner. Kommunens bruk av KS sine digitale tjenester forventes økt med 0,25 mill. kroner 0,66 mill. kroner i 2025 til 0,91 mill. kroner i 2026.

Økt premie til personforsikringer

Basert på anslag for prisvekst vil utgiften til personforsikringer, inkludert forsikring for yrkesskade øke med om lag 0,65 mill. kroner fra 6,5 mill. kroner til om lag 7,2 mill. kroner. Denne forsikringen dekker både ansatte og brukere som barn i skoler, barnehager og avlastning.

Driftsbudsjett per område

Økonomiske rammer vedtas per direktørområde. jfr. kapittel Budsjettavvik og rammeoversikter. Til informasjon vises her tall per område. Tabellen viser sist avlagte regnskap, opprinnelig budsjett og revidert budsjett inneværende år samt rammer i økonomiplan 2026-2029.

Organisasjon og utvikling – rammer per område

Beløp i 1000 kr

Område	Regnskap 2024	Oppr budsjett 2025	Rev budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Organisasjon og utvikling	170 552	196 391	193 485	190 434	181 887	173 687	170 187
Totalsum	170 552	196 391	193 485	190 434	181 887	173 687	170 187

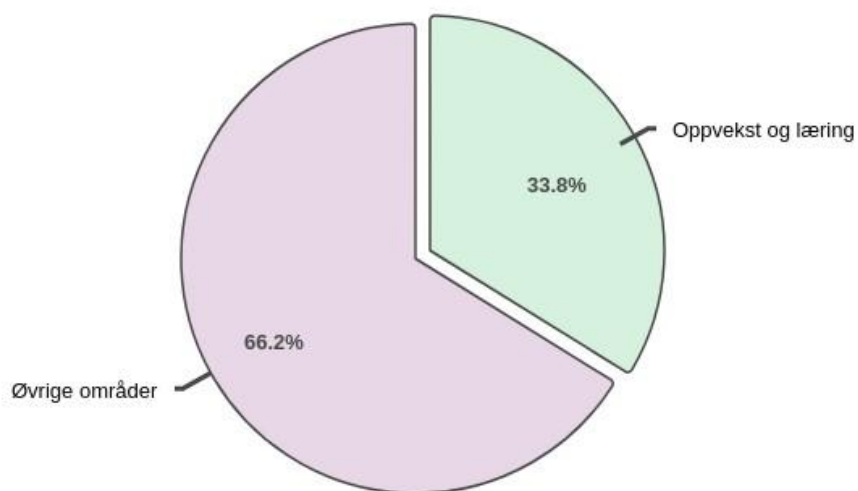
I rammenedgangen utover i perioden ligger omstillingstiltak som skal fordeles ut i organisasjonen (Sentral kontraktoppfølging og Flere/større rammeavtaler og felles innkjøpskontor).

Oppvekst og læring

11.3 Oppvekst og læring

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Beskrivelse av direktørområdet

Organisering per oktober 2025

Direktørområdets ansvar er rettet mot barn, unge og deres familier:

- Barnehager og styrket tilskudd til førskolebarn
- Grunnskoler, skolefritidsordning og skoleskyss
- Aktivitetstilbud og kulturskole til barn og unge
- Jordmor-, helsestasjon og skolehelsetjeneste
- Barnevern
- Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid til barn, unge og familier

Området har ansvar for vertskommunesamarbeidene Follo barne- og ungdomsskole og Follo barnevernvakt, som budsjetteres i kapittelet Interkommunale samarbeid.

Måltabell²⁵

Hovedmål	Delmål	Strategi for å nå delmål
Vi har attraktive og levende lokalsamfunn	Vi har trygge og varierte møteplasser og arealer for lek og rekreasjon i nærmiljøene	Følge opp innbyggere i risikozonen for radikaliserings og hatkriminalitet
		Legge til rette for kulturelle møteplasser
		Øke kunnskapen og kompetansen om radikaliserings og hatkriminalitet
Vi har god livskvalitet og lever aktive liv	Innbyggerne er i aktivitet og bruker natur-, kultur- og fritidstilbud	Samordne og koordinere arbeidet mot radikaliserings og hatkriminalitet
		Legge til rette for kulturelle muligheter
		Avdekke og motarbeide radikaliserings og hatkriminalitet på nett
		Ivareta mangfold i kommunens tjenester
	Innbyggerne er inkluderende og deltar i arbeids- og samfunnsliv	Oppfordre til mangfold og inkludering i rollen som samfunnsutvikler
		Sørge for at alle hører til - inkluderende fellesskap*
		Bidra til at alle foreldre er trygge og gode omsorgspersoner - foreldre som ressurs*
		Bidra til at barn, unge og familier lever gode liv, fri fra vold og overgrep - se meg hele meg*
	Innbyggerne realiserer sitt potensial for utvikling og læring	Støtte og styrke barn og familier som har behov for det for å håndtere egne liv - riktig innsats tidlig nok*
		Legge til rette for nysgjerrighet og lærelyst, slik at barn og unge får realisert sitt potensial for utvikling og læring - lærelyst*
Vi tar ansvarlige valg for klima, natur og miljø	Vi bidrar til lavutslippssamfunnet	Tidlig innsats og forebygging av radikaliserings og hatkriminalitet
	Innbyggere og andre aktører bidrar aktivt til å løse samfunnets utfordringer	Barn og unge deltar når kommunen planlegger og utvikler tjenester og lokalsamfunn
		Gjøre det enkelt å drive frivillig arbeid
Vi utvikler Nordre Follo kommune sammen	Vi har en kommuneorganisasjon som samskaper, og fremmer innovasjon og ansvarlig samfunnsutvikling	Skolen lærer elevene om-, for- og gjennom demokrati.
		Være pådriver for samskaping
		Beholde og rekruttere kompetente medarbeidere
		For å ha nok ressurser til å ivareta dem som har størst behov for tjenester må vi sette innbyggerne i stand til å mestre eget liv i så stor grad som mulig gjennom hele livet.
		Organisere arbeidet slik at vi styrer, utvikler og bruker ressurser på en helhetlig måte

²⁵ Oversikt over mål fra ny kommuneplanens samfunnsdel og vedtatte strategier/innsatsområder fra temaplanene som er særlig relevante for direktørområdet.

Hovedmål

Delmål

Strategi for å nå delmål

	Prioritere mangfold i rollen som arbeidsgiver
	Utvikle ledere som leder slik at kultur og strategi forsterker hverandre
	Utvikle medarbeidere som sammen tar ansvar for resultatene de skaper, for arbeidsmiljøet og for arbeidsplassen som helhet
Vi tar felles ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap	I all krisehåndtering skal tiltak som reduserer risikoen for liv og helse prioriteres høyest. Dermed prioriteres miljø, materielle verdier og omdømme.
	Krisehåndtering skal så langt som mulig basere seg på den daglige tjenestestrukturen og tilgjengelige ressurser

Nye strategier

Direktørrområdet anbefaler at kvalitetsmelding og temaplan for oppvekst ikke rulleres, men at de erstattes av fem langsiktige strategier – basert på utfordringsbildet – som gir retning for området og kommunen (merket med * i mål- og strategitabellen).

Utviklingstrekk

Innbyggerne har generelt høy utdanning, høy inntekt og god fysisk og psykisk helse. Det gir gode forutsetninger for en trygg og god oppvekst. Det er en lav andel barn i lavinntektshusholdninger, og det er mange som deltar i fritidsaktiviteter. Vi har et bredt utvalg av både uorganiserte og organiserte kultur- og fritidstilbud.

De fleste elever trives og får gode faglige resultater. Mange unge rapporterer at de har et godt forhold til foreldre sine, og en klar majoritet opplever at livet gir mening. Det er imidlertid utviklingstrekk som bidrar til utfordringer som vi må jobbe sammen for å håndtere:

Systematiske forskjeller i utdanning, arbeidsledighet, inntekt og helse

Det er en tendens til systematiske forskjeller mellom ulike geografiske områder. Forskjellene gir blant annet utslag i deltakelse i fritidsaktiviteter og gjennomføring i videregående opplæring.

Mange barn og unge sier de opplever å ha psykiske belastninger

Årsakene kan skyldes ulike forhold og komme til uttrykk på ulike måter. Ensomhet, sykdom, krenkelser, mobbing, utenforskap og vold påvirker psykisk helse negativt. Vi ser store forskjeller mellom gutter og jenter. Det er flest jenter som sier de har psykiske plager. Bekymringsfullt skolefravær²⁶ har økt de siste årene.

²⁶ Fravær som gir grunn til bekymring for elevens faglige eller sosiale utvikling, uavhengig av om fraværet er dokumentert eller udokumentert, og uavhengig av omfang.

Flere med store sammensatte utfordringer

Vi har flere barn og unge med store sammensatte utfordringer, der det er stort behov for samhandling og koordinering mellom foreldre og tjenestene, både i og utenfor oppvekstområdet.

Flyktninger og familiejenforeninger krever tilpasning i ulike tjenester

Mange flyktninger og familiejenforente har nå større og mer sammensatte behov for hjelp enn før. Dette handler om oppfølging av fysisk og psykisk helse, og behov for veiledning og hjelp for å forebygge manglende tilhørighet. Kapasitet og kompetanse må tilpasses denne situasjonen.

Flere yngre ungdommer begår lovbrudd

Økningen av kriminalitet begått av ungdom under 18 år er en utfordring for hele landet. Ungdom hos oss opplever lokalmiljøet som utrygt i noe større grad enn ungdom i mange andre deler av landet, og trenden er negativ.

Vi har et tett samarbeid mellom kommunale tjenester, politiet og næringslivet for å øke tryggheten nærmiljøet. Tett oppfølging og målrettede tiltak overfor konkrete grupper er viktig fordi kriminaliteten i all hovedsak begås av unge gjengangere. Det er en økende bekymring for at barn under kriminell lavalder begår lovbrudd og rekrutteres inn i kriminelle miljøer, og at barna blir stadig yngre.

Knapphet på arbeidskraft også innenfor oppvekstfeltet

Knapphet på arbeidskraft gjør at det innenfor helse, barnehage, barnevern og enkelte områder innenfor skole er utfordrende å rekruttere ansatte med riktig fagutdanning.

KOSTRA-tall²⁷

	Nordre Follo 2023	Nordre Follo 2024	Lillestrøm	Larvik	Ullensaker	Lørenskog	Kostragruppe 11
Prioritet							
Netto driftsutgifter per innbygger (211) styrket tilbud til førskolebarn (B) *) **)	868	826	964	836	1 108	689	924
Netto driftsutgifter per innbygger (383) musikk- og kulturskoler (B) *) **)	366	318	318	260	270	294	266
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten (B) *) **)	14 598	15 065	15 649	16 256	10 770	10 371	15 048
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager (B) *) **)	210 445	207 486	211 240	210 922	208 850	189 551	215 586
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger (B) *)	327	360	363	183	316	279	219
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år (B) *) **)	108 776	109 864	111 118	114 173	102 763	117 133	114 567

²⁷ Oversikt over ressursbruk og kvalitet sammenlignet med andre kommuner av lik størrelse eller struktur.

Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbygger 6-9 år (B) *) **)	13 626	21 989	21 003	16 143	18 324	15 125	15 894
Produktivitet							
Andel undersøkelser med behandlingstid innen 3 måneder	92,0 %	91,0 %	85,0 %	95,0 %	96,0 %	60,0 %	78,0 %
Barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, alle barnehager (antall)	394	346	936	152	153	163	3 515
Elever per kommunal grunnskole	302	300	397	270	372	446	289
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn (0-24 år) med tiltak i løpet av året (B) *)	2 401	1 998	2 866	1 967	3 184	3 186	2 659
Netto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252) (B) *)	692 370	637 800	469 787	426 110	618 937	650 315	506 653
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)	160,8	179,7	108,2	151,1	171,6	151,1	162,0
Dekningsgrad							
0-6 år barn i barnehage (antall)	3 341	3 353	4 452	2 110	2 307	2 830	26 347
1-5 år andel barn i barnehage i forhold til innbyggere (prosent)	92,7 %	93,5 %	89,4 %	93,1 %	92,8 %	94,3 %	93,9 %
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage	79,2 %	79,3 %	53,2 %	56,8 %	18,7 %	68,2 %	45,1 %
Andel barn med barnevernstiltak pr 31.12 ift. innbyggere 0-17 år	1,4 %	1,4 %	1,5 %	2,1 %	1,2 %	1,7 %	2,2 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO	75,4 %	81,8 %	74,6 %	68,4 %	67,9 %	79,8 %	74,6 %
Barn 6-15 år i kommunens kulturskole (prosent)	14,5 %	14,1 %	10,1 %	10,1 %	9,3 %	10,5 %	9,7 %
Kvalitet							
Andel barnehagelærere i prosent av grunnbemanningen (prosent)	36,8 %	35,9 %	35,9 %	44,8 %	36,0 %	39,6 %	43,6 %
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	43,4	43,8	41,8	41,8	39,7	42,4	42,0
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	13,8	13,5	13,5	13,2	13,5	13,8	13,0

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Aktivitetsnøkkeltall²⁸

Barnehage

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Antall barn i barnehage, alle barnehager	3 301	3 336	3 341	3 353
Antall barn i kommunale barnehager som får spesialpedagogisk hjelp	65	75	96	91
Antall barn i private barnehager i andre kommuner	56	86	69	57
Antall barn i private barnehager som får spesialpedagogisk hjelp	14	18	20	23
Antall barn korrigert per årsverk til grunnbemanning, alle barnehager	5,9	5,9	5,9	5,8
Leke og oppholdsareal per barn i barnehage (m2)	5,7	5,6	5,6	5,5

²⁸ Oversikt over utviklingen i aktiviteter og kvalitet.

Barnevern

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Antall barn med barnevernstiltak i løpet av året, 0-24 år	528	505	449	389
Antall barn med hjelpetiltak i løpet av året, 0-24 år	467	443	390	324
Antall barn med tiltak bolig i løpet av året, 0-24 år	48	41	36	45
Antall barn med tiltak fosterhjem i løpet av året, 0-24 år	75	76	72	68
Antall barn med tiltak institusjon i løpet av året, 0-24 år	18	26	27	26
Antall barn omfattet av meldingene	365	604	581	609
Antall meldinger i alt	934	1 032	1 037	1 089

Grunnskole

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Antall elever i kommunal skolefritidsordning	2 253	2 503	2 466	2 657
Antall elever i kommunale skoler	8 184	8 219	8 152	8 112
Antall elever i private skoler	0	62	128	198
Antall elever med individuelt tilrettelagt opplæring, kommunale og private skoler	509	501	537	545
Antall elever som får skoleskyss kommunale og private skoler	456	393	499	524
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng, kommunale skoler	44,1	45,0	43,4	43,7
Lærertetthet 1.-4. trinn, kommunale skoler	14,9	14,4	14,4	13,9
Lærertetthet 5.-7. trinn, kommunale skoler	18,6	18,7	18,2	19,2
Lærertetthet 8.-10. trinn, kommunale skoler	19,2	19,3	19,7	19,7
Skolebidrag 1.-4. trinn, kommunale skoler	0,7	0,7	0,6	0,3
Skolebidrag 5.-7. trinn, kommunale skoler	0,7	0,6	0,8	0,7
Årstimer til individuelt tilrettelagt opplæring i kommunale og private skoler	91 930	83 129	86 374	97 914

Helsetjenester for barn og unge

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Antall fødte i løpet av året	602	544	582	650
Antall hjemmebesøk av helsesykepleier til nyfødte	532	541	611	669
Antall hjemmebesøk av jordmor innen tre døgn etter hjemkomst	501	476	530	551
Antall undersøkt 2-års alder	614	860	851	757
Antall undersøkt 4-års alder	648	861	886	833
Antall undersøkt grunnskole 1. trinn	928	825	514	1 303

Kultur- og fritidstilbud

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Antall barn 6-15 år i kommunens kulturskole	1 152	1 247	1 188	1 187
Årlig besøk i kommunale fritidssenter per 1000 innbyggere 6-20 år	2 701	5 586	5 950	6 706

Pedagogisk-psykologisk tjeneste

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Antall nye henvisninger, 1.-4. trinn	-	99	131	133
Antall nye henvisninger, 5.-7. trinn	-	152	188	145
Antall nye henvisninger, 8.-10. trinn	-	195	225	195

Dette skal vi få til sammen

For å oppnå målene og imøtekomme utviklingstrekkene skal vi jobbe videre med våre 5 strategier:

Bidra til at alle foreldre er trygge og gode omsorgspersoner – foreldre som ressurs

Familien er den viktigste arenaen for barn og unge. Foreldre har hovedansvaret for å skape en trygg og god oppvekst for barna sine, og samtidig bidra til at andre barn er inkludert og føler at de hører til. Når det er et behov for hjelp, har vi ulike tjenester og tiltak for å støtte og styrke foreldrene.

Slik skal vi gjøre det:

- Styrke foreldremøter i barnehage, skole og kulturskole for å bidra til inkludering og samarbeid om en trygg og god oppvekst for egne og andres barn
- Utvide gruppetilbud for foreldrestøtte
- Tilpasse støtte til foreldre med flerkulturell bakgrunn

Sørge for at alle hører til – inkluderende fellesskap

Vi skal samarbeide med foreldre, frivillige lag og foreninger og andre tjenester om å videreutvikle trygge og inkluderende lokalsamfunn. Barn og elever skal ha et trygt og godt miljø i barnehagen, på skolen og når de deltar i fritidsaktiviteter. Vi skal sørge for at det er tilbud tilgjengelig når unge og foreldre opplever å havne utenfor fellesskapet og trenger ekstra hjelp for å kunne delta og høre til.

Slik skal vi gjøre det:

- Styrke arbeidet mot krenkelser og mobbing
- Etablere felles forventninger for samarbeid mellom hjemmet og barnehagen/skolen, sammen med foreldreutvalg for barnehage (FUB) og Nordre Follo kommunale foreldreutvalg (NFKFU)
- Øke mangfoldkompetanse hos ansatte
- Utvikle attraktive og inkluderende kultur- og fritidstilbud
- Utvikle områdesatsing med barnehagen og skolen som arena
- Gjennomføre fremtidsforsøk i barnehage

Bidra til at barn, unge og familier lever gode liv, fri fra vold og overgrep - se meg hele meg

Vi skal sammen bidra til at barn, unge og familier lever gode liv, fri fra vold og overgrep og med en fysisk, psykisk og seksuell helse som ikke hindrer deltagelse i fellesskapet. Vi skal bidra til at barn, unge og familier håndterer livene sine selv om de vil møte utfordringer og belastninger. Vi bygger respektfulle relasjoner og prøver å sammen finne frem til hva den enkelte har behov for og kan mestre selv eller sammen med familien.

Slik skal vi gjøre det:

- Styrke livsmestringsarbeid i barnehage og skole, og videreføre implementeringen av livsmestringsprogrammet til Voksne for barn i skole
- Øke kompetanse på å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep
- Etablere støttearenaer for pårørende

Legge til rette for nysgjerrighet og lærelyst, slik at barn og unge får realisert sitt potensial for utvikling og læring – lærelyst

Vi skal sammen sørge for barnehager som stimulerer til lek og læring. Vi skal sammen sørge for at vi har en romslig og mangfoldig skole som favner alle og stimulerer til utvikling og læring.

For at utvikling og læring kan skje, må barn trives og erfare trygge relasjoner og godt samspill med barn og voksne. Vi legger til rette for trygge og gode overganger, der barn og unges behov er sentralt. Vi vurderer og legger til rette for ulike kvalifiserende løp i skolen og i overgangen til videregående opplæring.

Slik skal vi gjøre det:

- Utvikle skolen med vekt på inkluderende praksis gjennom satsing på språkutviklende undervisning, trygt og godt læringsmiljø, digital praksis og skolehage
- Utvikle barnehagen med vekt på inkluderende praksis gjennom satsing på språk, kommunikasjon, lek og samspill
- Videreutvikle en bærekraftig organisering av tilbudet på skolene for elever med store særskilte behov og stort bekymringsfullt skolefravær
- Videreutvikle forsterket skoletilbud

Støtte og styrke barn og familier som har behov for det for å håndtere egne liv - riktig innsats tidlig nok

Vi skal sammen med innbyggere oppdage og møte utfordringer og tilrettelegge ut fra barnets eller familiens behov. Vi skal mobilisere iboende ressurser, nettverk, jobbe helhetlig og sikre gode overganger og koordinering mellom tjenester.

Slik skal vi gjøre det:

- Revidere plan for forebyggende arbeid etter samarbeidsmodellen
- Styrke tverrfaglig samarbeid for å bidra til treffsikre tjenester og tiltak til de som trenger det mest og ta i bruk velferdsteknologi
- Videreutvikle oppsøkende ungdomsteam og evaluere FACT ung
- Innføre «Tidlig inn»²⁹ og nasjonalt forløp for barnevern³⁰

For å innfri kommunens økonomiske omstillingsbehov, vil vi i tillegg prioritere de økonomiske tiltakene som er omtalt under rammeoversikten.

²⁹ Opplæringsprogrammet Tidlig Inn - [forebygging.no](https://www.forebygging.no), <https://www.forebygging.no/tidliginn/>

³⁰ Barnevern – kartlegging og utredning av psykisk, somatisk og seksuell helse, tannhelse og rus - Helsedirektoratet, <https://www.helsedirektoratet.no/nasjonale-forlop/barnevern>

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	1 888 555	1 888 555	1 888 555	1 888 555
Sum Tekniske justeringer	0	3 600	10 540	12 380
Sum Vedtak forrige periode	10 334	9 664	9 664	9 664
Sum Budsjettendring forrige år	55 618	45 018	45 018	45 018
Vedtatte endringer	65 952	58 282	65 222	67 062
Konsekvensjustert ramme	1 954 507	1 946 837	1 953 777	1 955 617
Omstilling- og innsparingstiltak				
Automatisk tildeling av tjenester	-450	-750	-1 000	-1 000
Avslutte avtale med Ungt entreprenørskap	-140	-140	-140	-140
Bærekraftig barnehage - 3 årig program med prosjektpressurs	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Effektivisere årlig innkjøp av digitale lisenser, læremidler og læringsressurser	-600	-600	-600	-600
Endring av lederstruktur i barneverntjenesten	-150	-150	-150	-150
Ferieavvikling i barnehage	-400	-400	-400	-400
Foreldrekurs: betaling for noen kurs	-100	-100	-100	-100
Fra Newtonrom til realfagsatsning	-485	-1 125	-1 125	-1 125
KI som pedagogisk beslutningsstøtte	0	-1 000	-2 500	-3 000
Kulturskolen finansieres med større grad av egenbetaling	-400	-800	-800	-800
Nordre Follo gatekunst avvikles	-700	-1 100	-1 100	-1 100
Omstilling psykisk helsetilbud for barn og unge	-500	-3 000	-3 000	-3 000
Oppsigelse av barnehage- og SFO plass ved utestående foreldrebetaling	-200	-500	-500	-500
Organisering av arbeidet med trygt og godt barnehage- og skolemiljø, inklusiv mobbeombudsfunksjon	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Pilot: Samarbeid lokalt barnevern og barnevernvakt	-200	-400	-400	-400
Reduksjon av egne kompetansemidler og videreutdanning av lærere	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Reduksjon i løpende abonnement og medlemskap	-80	-80	-80	-80
Redusere bruk av møter og overtid i barnehager.	-500	-500	-500	-500
Redusert drift skolebibliotek	-500	-1 200	-1 200	-1 200
Samordning gjennom tverrfaglig team	0	-1 000	-1 000	-1 000
Strategisk bemanning	-5 000	-9 900	-14 900	-19 100
Videreutvikle og drifte Home-Start med frivillig organisasjon	-250	-250	-250	-250
Øke lederspenn - og redesign av direktørområder	-2 060	-5 760	-5 760	-5 760
Åpen barnehage finansieres av tilskuddsmidler	-550	-550	-550	-550
Sum Omstilling- og innsparingstiltak	-15 865	-32 405	-39 155	-43 855
Prioriteringer				
Demografi: Barnevern	10 000	10 000	8 000	6 000
Demografi: Økt bemanning barnehage	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum Prioriteringer	12 000	12 000	10 000	8 000
Konsekvensjusteringer				
Fosterhjemsgodtgjørelse - kompensasjon for tjenestepensjon	300	300	300	300
Kjøp av plasser i andre kommuner, skole og barnehage	5 000	5 000	5 000	5 000
Redusert makspris i barnehage fra 1.8.2025	29 347	29 347	29 347	29 347
Tilskudd til Follo barne- og ungdomsskole	1 060	1 060	1 060	1 060
Tilskudd til Follo barnevernvakt	500	500	500	500
Tilskudd til private barnehager 2026 - prisjustering	5 900	5 900	5 900	5 900
Sum Konsekvensjusteringer	42 107	42 107	42 107	42 107
Nye tiltak og realendringer budsjett	38 242	21 702	12 952	6 252
Ramme 2026-2029	1 992 749	1 968 539	1 966 729	1 961 869

Omstilling- og innsparingstiltak

Automatisk tildeling av tjenester

Som en del av KI-satsningen vil vi automatisere saksbehandling av barnehageopptak og redusert foreldrebetaling i barnehage og SFO. Dette vil redusere behovet for manuell saksbehandling, og kunne gi raskere og sikrere behandling av aktuelle søknader. Besparelse ivaretas gjennom stillingsreduksjoner ved naturlig avgang.

Avslutte avtale med Ungt entreprenørskap

Avtalen med Ungt entreprenørskap (UE) sies opp. Dette utgjør en besparelse på 0,14 mill. kroner. Opplæring i innovasjon og entreprenørskap vil skje gjennom ordinære undervisningsfag. Dette er i tråd med nasjonale føringer om en mer praktisk tilnærming til læring.

Skolene vil fortsatt kunne ha elevbedrifter og få oppfølging gjennom egen skole og lærekrefter, men uten metodikk og ressurser fra UE. Tiltaket vil berøre elever fra 4.-10. trinn som i dag deltar på ulike opplegg som Smart og Elevbedrift innen rammen av UE og som i dag deltar på lokale og eventuelt regionale messer.

Bærekraftig barnehage – 3-årig program med prosjektressurs

Prosjekt Bærekraftig og mangfoldig barnehage var planlagt med oppstart i 2026. I ØHP 2025-2028 ble det prioritert 1 mill. kroner til en prosjektstilling fra 2026. Denne prosjektstillingen vil vi finansiere innenfor egen ramme, med midler som er frigjort etter omorganisering av Forsterket barnehagetilbud.

Målet med arbeidet er å følge opp utvalgte barnehager, bidra til effektiv drift og sikre helhet og sammenheng mellom det allmennpedagogiske og spesialpedagogiske tilbudet. Målet er å bidra til et likeverdig tilbud til alle barn i barnehage ved å benytte de samlede ressursene på en best mulig måte. Oppgavene knyttet til stillingen løses innenfor eksisterende rammer, ettersom omorganiseringen har frigjort nødvendige ressurser.

Effektivisere årlig innkjøp av digitale lisenser, læremidler og læringsressurser

Innenfor grunnskolen vil vi effektivisere innkjøp av digitale lisenser, læremidler og læringsressurser. En årlig og systematisk gjennomgang skal sikre at skolene har tilstrekkelig med digitale lisenser, læremidler og læringsressurser, samtidig som porteføljen tilpasses gjeldende økonomiske rammer. Dette vil kunne medføre en begrensning av tilbud og reduserte valgmuligheter for elever, lærere og skoler. Samlet besparelse fra reduksjon av lisenser på 0,6 mill. kroner legges til overordnet ramme for skole, og vil påvirke hver enkelt skole forholdsmessig i budsjettfordelingen for 2026.

Endring av lederstruktur i barneverntjenesten

Barneverntjenesten i Nordre Follo er organisert i ni avdelinger. Dette gir god kapasitet til faglig, personalmessig og administrativ ledelse i en krevende tjeneste. Samtidig er avdelingene små, og vi søker å redusere antall ledere i kommunen. For å imøtekomme dette vil vi organisere tjenesten med færre avdelinger, uten at det går på bekostning av faglig kvalitet, arbeidsmiljø eller forsvarlig drift. En omorganisering må sikre fortsatt nær ledelse og god støtte til ansatte i komplekse saker. Berørte ansatte vil ivaretas i tråd med kommunens retningslinjer for omstilling.

Ferieavvikling i barnehage

I henhold til nye barnehagevedtekter vil barnehagene holde stengt i romjul og påske, men gi et tilbud til de som trenger det som følge av jobb. Antall barnehager som vil være åpen sommer, romjul og påskeuke vil reduseres, og antallet åpne barnehager vil avhenge av antall påmeldte barn. Dette vil redusere behovet for bemanning, og også gi lavere FDV-kostnader.

Tiltaket vil gi økt kvalitet i barnehagetilbudet som følge av at flere faste ansatte er til stede gjennom barnehageåret når de fleste barna er i barnehagen. Det gir en noe redusert fleksibilitet for uttak av ferie for ansatte og innbyggere. I ferieperiodene vil barn få tilbud i en annen barnehage og det vil kunne bli noe lengre reisevei for de som må ha barnehageplass i aktuelle perioder. I 2024 brukte barnehagene 0,6 mill. kroner på ferievikarer. Tiltaket innebærer en reduksjon på 0,6 mill. kroner, der 0,2 mill. kroner er spart renhold og strøm og 0,4 mill. kroner er reduserte vikarutgifter.

Foreldrekurs: betaling for noen kurs

Vi ser et potensiale for foredrag om temaer som foreldre er opptatt av. Det benyttes intern kompetanse basert på etterspørsel fra foreldre. Det etableres et samarbeid med barnehager, skoler, NFKFU og FUB for å kvalitetssikre innhold. Samtidig vil vi se på hvordan vi kan utvikle arrangementene i samarbeid med eksempelvis «Innsats for andre», arbeidslivsfag og lignende. Foredragene planlegges gjennomført i kommunale bygg. Foredragene kommer i tillegg til ordinær foreldreveiledning som tilbys i Barne-, ungdoms- og familietjenesten. Kommunen øker sine inntekter med 0,1 mill. kroner gjennom salg av inngangsbilletter.

Fra Newtonrom til realfagsatsning

Newtonrommet gir i dag et tilbud til elever på 3., 6. og 9.trinn. Newtonrommet har egne undervisningslokaler i Kolben, som skoleklasser og enkelte barnehager besøker. Kommunedirektøren ser ikke et økonomisk potensial i å drifte Newtonrommet på en annen måte eller på et annet sted, og foreslår derfor fortsatt å avvikle driften av Newtonrommet og etablere en realfagsatsning i kommunen i samarbeid med NMBU.

Universitetet har sterke fagmiljøer med vitenskapelig ansatte, og fokus på praktisk anvendt naturvitenskap. Dette vil være i tråd med nasjonale satsninger om en mer praktisk, variert og motiverende skole hvor vi også har fått statlige midler til innkjøp av undervisningsmateriell, som har medført at skolene har større muligheter til å gi mye av det samme som en dag på Newtonrommet gir. Eleven vil få variert undervisning på sin egen skole.

Vi sparer tid og penger på transport til og fra Kolben, men elevene mister opplevelsen med en dag på Newtonrommet. Ansatte på Newtonrommet vil få jobb i grunnskolen og tar med seg kompetanse og erfaring dit. Kommunen vil dermed styrke realfagstilbudet elevene får i den daglige undervisningen, istedenfor å ha et tilbud elevene besøker tre dager gjennom et 10-årig skoleløp.

KI som pedagogisk beslutningsstøtte

Som del av KI-satsningen vil vi benytte automatisering og KI som beslutningsstøtte. Dette inkluderer støtte i utarbeidelse av elevplaner, enkeltvedtak, individuelle opplæringsplaner, støtte til utarbeidelse av referater (transkripsjon), samt til sakkyndighetsarbeid. Dette vil effektivisere arbeid innen barnehage, skole og PPT. Besparelsen er regnet fra 2027, og utviklingsarbeidet innenfor KI som beslutningsstøtte i Oppvekst og læring i 2025 og 2026 vil avgjøre i hvilken tjeneste besparelsen vil ligge.

Kulturskolen finansieres med større grad av egenbetaling

Kulturskolen skal legge til rette for at elevene får delta i ulike aktiviteter der de får lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstneriske uttrykk, i et trygt og godt skolemiljø. Kulturskolens priser justeres årlig.

I dette tiltaket foreslås en modell der alle priskategorier økes med 10 prosent fra august 2026, noe som gir en estimert økt inntjening på om lag 0,8 mill. kroner per år – forutsatt at dagens elevtall opprettholdes. I dag mottar kulturskolen om lag 8,4 mill. kroner i året i brukerbetalinger. En slik økning innebærer en risiko: Dersom prisene blir for høye, kan elever velge å slutte, noe som vil redusere både inntektene og deltakelsen. Det finnes en tilskuddsordning for familier med lav inntekt, men denne har en begrenset budsjetttramme.

Gebyrtabellen viser foreslåtte prisendringer. Kulturskolen har tidligere praktisert en mer dynamisk prissetting basert på prisvekst (deflator), kunnskap om brukerne og mulighet til å sette nye priskategorier. Kulturskolen har da fulgt generell prisvekst med en lavere risiko for frafall.

Nordre Follo gatekunst avvikles

Nordre Follo gatekunst (NFG) ble opprettet som et tiltak, for å løfte kunst i det offentlige rom og fange opp ungdom som tagget. NFG har etablert seg som en aktivitet for unge, og en bedrift som selger dekorering av offentlige bygg og flater.

Tiltaket er ikke lovpålagt og inntektene dekker ikke lønns- og driftskostnader per i dag. Tilskuddsmidler bidrar til noe inndekning, men kan ikke prioriteres til full drift av dette tiltaket. Med de økonomiske forutsetningene kommunen har i dag, er det ikke rom for å sette av midler til dette formålet, selv om tiltaket er positivt for de som benytter det. NFG drives i dag av to personer og en lærling. Det planlegges for avvikling av tilbudet med sluttdato 30.6.2026. Lærlingen fullfører sitt opplæringsløp før avvikling.

Omstilling psykisk helsetilbud for barn og unge

Oppvekst og læring ser behov for å involvere flere tjenester i et felles omstillingsarbeid, for å sikre kvaliteten i det samlede psykiske helsetilbudet til barn og unge. Målet er å opprettholde kvaliteten på tjenestetilbudet. Det igangsettes derfor et prosjekt med å gjennomføre en bredere involvering og utredning som grunnlag for en helhetlig omstilling av tjenesten. Dette inkluderer mulige tjenester som skolehelsetjenesten, Hjelper'n, FACT Ung, Oppsøkende ungdomsteam, psykiske helserådgivere i ungdomsskolen, PPT, NAV og ikke minst ungdommen selv.

Prosjektet må se på forskning og kunnskapsbaserte, digitale nyskapende verktøy for å innovere lavterskel psykisk helsehjelp for barn og unge. Arbeidet sees i sammenheng og koordineres med øvrige pågående omstillingsprosesser på området. Det etableres samtidig et samarbeidsprosjekt mellom Oppvekst og læring og Helse og mestring.

Målet er å bedre tilpasse tilbudet til familier med store og sammensatte utfordringer, som for eksempel nevroutviklingsforstyrrelser som gir krevende omsorgsoppgaver.

Alternativet dersom omstillingsarbeidet ikke gis realistisk tid til å gjennomføre tiltaket er et nedtrekk av 1,5 årsverk i 2026 (for å få effekt på 1,5 mill. kroner), og med ytterligere 1,5 årsverk i 2027 på Hjelper'n. Dette vil gi utfordringer med å jobbe i tråd med opptappingsplanen, nasjonal retningslinje for psykisk helse for barn og unge og implementering av nasjonalt forløp barnevern, hvis ikke tidligere igangsatt omstillingsarbeid gir effekter. Budsjettet for Hjelper'n er om lag 8,5 mill. kroner. Nedtrekket tilsvarer om lag 18 prosent av totalbudsjettet i 2026, og 35 prosent i resten av perioden.

Oppsigelse av barnehage- og SFO-plass ved utestående foreldrebetaling

Tiltaket betyr at barnehage- og SFO-plasser kan sies opp ved manglende betaling. Ved å ha mulighet til å si opp barnehage- eller SFO-plass, har vi tidligere erfart at faktura blir betalt etter purringer uten at barn faktisk ender opp med å miste plassen. I forkant av et varsel om tap av plass, vil vi tilrettelegge for god dialog med aktuelle foreldre for å bistå med løsninger. Det er også gode nasjonale ordninger for redusert foreldrebetaling som følge av lav inntekt.

I dag har ikke manglende betaling for barnehage- og SFO-plassen en reell konsekvens, noe som medfører at vi årlig tapsfører om lag 0,5 - 0,6 mill. kroner som følge av utestående foreldrebetaling. Den økonomiske konsekvensen av tiltaket er økte inntekter, i motsetning til tapsføring.

Organisering av arbeidet med trygt og godt barnehage- og skolemiljø, inklusiv mobbeombudsfunksjon

Nordre Follo kommune har en lokal mobbeombudsfunksjon organisert til pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), der flere ansatte bidrar til å ivareta oppgaven. Funksjonen har hatt som mål å støtte barn og unge som opplever et utrygt skolemiljø, samt bistå skoler og foresatte i håndtering av mobbesaker. I tilbakemeldinger til funksjonen opplever barn, elever og foreldre seg ivaretatt når de har tatt kontakt og hatt behov for støtte.

Gjennom tilskudd fra Utdanningsdirektoratet har kommunen fått midler til å styrke PPTs fagteam for skolemiljø. Vi styrker innsatsen for barn og unge som opplever et utrygt skolemiljø, og ønsker å jobbe mer forebyggende og helhetlig. Alle skoler har et ressursteam bestående av ansatte fra skolen, skolehelsetjenesten og PPT. Teamet har et tydelig mandat om å jobbe forebyggende og målrettet mot mobbing og psykososiale utfordringer i skolen. Skolene har samtidig et lovpålagt ansvar for å sikre et trygt og godt skolemiljø, og det er etablert gode rutiner for samarbeid mellom skole, PPT og helsesykepleiere.

PPT har også et viktig ansvar overfor barnehagene, der de bistår med kompetanseutvikling, veiledning og vurdering av barn med behov for særskilt støtte. Gjennom dette arbeidet bidrar PPT til å fremme trygge og inkluderende miljøer også i barnehagen, og til tidlig innsats for barn i risiko. Akershus fylkeskommune har et eget mobbeombud med syv ansatte som er tilgjengelig for elever, foresatte og ansatte i barnehage og skole. Dette ombudet er uavhengig og fungerer som en lavterskel instans for råd, veiledning og støtte i saker om skolemiljø og mobbing. Innbyggere i Nordre Follo har dermed tilgang til et regionalt mobbeombud med samme formål.

Med fagteam skolemiljø, PPTs utvidede rolle og det eksisterende regionale tilbudet, vurderer vi det som mulig å avvikle den kommunale mobbeombudsfunksjonen uten at det svekker innsatsen. Oppgaven vil ivaretas gjennom en mer helhetlig og styrket modell med tydelig ansvar, tverrfaglig samarbeid og bedre ressursutnyttelse.

Pilot: Samarbeid lokalt barnevern og barnevernvakt

Follo-kommunene som er tilknyttet Follo barnevernvakt ønsker å utforske løsninger for å benytte kapasiteten i barnevernvakten når den ikke har oppdrag. Målet er å redusere antall akutt plasseringer ved å stabilisere situasjonen i hjemmet i samarbeid med lokalt barnevern. Det er utfordrende å estimere hva dette gir av økonomiske gevinster, men det anslås en helårseffekt på 0,4 mill. kroner fra 2027. Dette er et pilotprosjekt for alle eierkommunene som i første omgang vil gi økonomiske gevinst i Nordre Follo. Hvis evaluering viser at tiltaket bør etableres skal det gi besparelser for alle eierkommunene.

Reduksjon av egne kompetansemidler og videreutdanning av lærere

Oppvekst og læring reduserer egne midler til kompetanseheving. Kommunen søker og innvilges årlig statlige tilskuddsmidler til kompetanseheving. Disse benyttes for å gjennomføre tiltak knyttet til spesifikke satsninger, og gjør at vi vil kunne spare egne midler. Samtidig vil vi miste fleksibilitet til å

gjennomføre samlinger og kompetansehevingstiltak som ikke er direkte knyttet til tildelingene. Budsjetten for egne kompetansemidler reduseres med 0,4 mill. kroner. Dette fordeles med 0,2 mill. kroner på barnehage og skole. Nytt totalbudsjett vil være 0,6 mill. kroner, det vil si 0,3 mill. kroner hver for barnehage og skole.

Gjennom den nasjonale tilskuddsordningen for videreutdanning i skole har kommunens lærere hatt adgang til permisjon med lønn for å ta videreutdanning. Staten finansierer noe av ordningen og kommunen noe. Frem til nå har lærere også hatt adgang til å få stipend for å videreutdanne seg. Stipendet har vært fullt ut finansiert av staten. Ordningen er i endring, og fra 2026 vil trolig muligheten for stipend bortfalle. Ordningen med permisjon med lønn blir at en lærer får 25 prosent permisjon med lønn, som dekkes 75 prosent fra staten og 25 prosent fra kommunen.

Tiltaket innebærer å redusere kommunens egenandel med om lag 0,7 mill. kroner. Dette vil ha konsekvenser for antall lærere som velger videreutdanning de neste årene, svekke skolenes mulighet for å få nødvendig kompetanse og vil kunne svekke kommunens attraktivitet som arbeidsgiver. Det beholdes en liten pott (0,1 mill. kroner), i fall stipendordningen mot formodning videreføres, slik at kommunen vil dekke de kostnader som påløper på litteratur/reise. Disse midlene kan gå inn som innsparing om stipendordningen bortfaller.

Reduksjon i løpende abonnement og medlemskap

Etter en kritisk gjennomgang av løpende abonnementer har det blitt gjort en reduksjon i form av redusert antall eller oppsigelse av ulike abonnementer. Utmelding av Fremsam (tidligere Sunne kommuner) reduserer utgiftene til medlemskap. Tilgang til materiell og møteplasser for fagpersoner slik medlemskapet innebærer, er godt ivaretatt internt i en så stor kommune som Nordre Follo.

Samlet utgjør tiltaket for hele kommunen en innsparing på 0,2 mill. kroner. Beløpet er fordelt på alle direktørområder i kommunen etter relativ størrelse.

Redusere bruk av møter og overtid i barnehager.

Budsjett for overtid reduseres med 0,5 mill. kroner til om lag 2 mill. kroner. Redusert bruk av overtid gjennom færre møter på kveldstid, vil gi en reduksjon i overtidsbetaling til de ansatte. Det vil bli mindre tid til å jobbe med arbeidsmiljø, nærvær, brukerundersøkelser, HMS og arbeidsmiljøundersøkelser. Tid til å jobbe med fag og kompetanseheving prioriteres.

Mindre bruk av overtid gir redusert behov for avspasering. Dette vil gi økt kvalitet gjennom flere faste ansatte på jobb gjennom året og mindre behov for bruk av vikarer. For de ansatte vil det bli redusert mulighet for opparbeidelse av avspasering, og redusere mulighet for å kunne ta ut noe fri utover ferie. Eventuelt salg av barnehager vil påvirke muligheten for å ta ut effekt av dette tiltaket.

Redusert drift skolebibliotek

Skolene fikk i 2022 en egen budsjetttramme til skolebibliotekene. Dette skulle dekke 10 prosent stilling per skole og tilskudd til bokinnkjøp tilsvarende 50 kroner per elev. Denne budsjetttrammen tilsvarer om lag 2 mill. kroner i året. Det er gjort en utredning av ulike alternative løsninger for skolebibliotekene.

Kommunedirektøren foreslår i etterkant av denne utredningen et kutt i den øremerkede budsjetttrammen til skolebibliotekene på 1,2 mill. kroner. Budsjetttrammen som opprettholdes er 0,8 mill. kroner, og dette vil sikre en personalressurs på 5 prosent på hver skole. Dette vil sikre en minimumsdrift på alle skolebibliotekene og dermed lik tilgang for alle elevene i kommunen uten bruk av tid og kostnader knyttet til forflytning.

Det pedagogiske ansvaret for bruken av skolebibliotekene tillegges da den enkelte skole og dens lærere generelt, og norsklærere spesielt. En minimumsressurs vil også sikre muligheter for å søke eksterne midler, og en koordinerende rolle i oppfølgingen av kommunens plan for skolebibliotek. For å sikre tilskudd av nye bøker på skolebibliotekene må skolen bruke egne budsjetttrammer, se på muligheten for å opprette samarbeid med lokalt FAU for innsamling av bøker og videreføre praksisen med søknader på eksterne tilskuddsmidler for innkjøp. Gevinsten i tiltaket vil være nedtrekk av skolenes budsjetttramme på overordnet nivå, og påvirke skolene forholdsmessig i årlig budsjettfordeling fra 2026.

Samordning gjennom tverrfaglig team

De samlede helse- og omsorgstjenestene i Oppvekst og læring og Helse og mestring, dekker ikke alltid behovene til de som trenger oss mest, eller hvor familiene har de mest krevende omsorgsoppgavene. Dette gjelder spesielt barn og unge med store og sammensatte utfordringer som kan gi foreldre krevende omsorgsoppgaver. Vi må vurdere de samlede ressurser i Oppvekst og læring og Helse og mestring. Hvilke tiltak bør videreføres, hvilke bør utvikles og hvilke bør vi eventuelt slutte med? På tvers av direktørområdene må vi utvikle både forebyggende tjenester, tjenester som fordrer enkeltvedtak og velferdsteknologiske løsninger som gir mulighet for egnede tiltak basert på utfordringsbildet og de økonomiske rammene vi har til rådighet.

Strategisk bemanning

Dette tiltaket skal gjennomføres fordi vi må tilpasse oss en ny virkelighet med økte krav, begrensede ressurser og rask teknologisk utvikling. For å sikre en bærekraftig organisasjon, må vi kombinere økt bruk av kunstig intelligens (KI) og automatisering med en mer fleksibel og robust organisering.

Dette tiltaket vil berøre alle virksomheter i organisasjonen. Der det er mulig, skal oppgaver omfordres, automatiseres eller håndteres på nye måter. Vi legger opp til en kontrollert reduksjon på om lag ti stillinger i kommunen per år, der vurderingene knyttes tett opp mot strategiske behov og prioriteringer i organisasjonen. Alle de identifiserte tiltakene i omstillingen vil gjennomføres som egne tiltak med tett oppfølging. Tiltaket er tett knyttet opp mot arbeidet som gjøres i KI-løftet og skal følge samme styringssyklus som det KI-løftet gjør for å sikre samlet prioritering.

Beløpene i rammeoversikten viser det enkelte direktørområdes andel av det samlede tiltaket.

Videreutvikle og drifte Home-Start med frivillig organisasjon

Home-Start er et lavterskeltilbud for småbarnsfamilier, etablert med støtte fra statlige tilskuddsmidler og kommunale driftsmidler. Tiltaket driftes av to ansatte i en delt koordinatørstilling, som rekrutterer, engasjerer og gir opplæring til frivillige. De frivillige kobles til familier med minst ett barn under skolealder, og gir praktisk og emosjonell støtte i hjemmet for å redusere stress og belastninger i hverdagen.

Tiltaket har en årlig kostnad på om lag 1 mill. kroner. Deler av finansieringen kommer fra statlige tilskudd, men disse midlene trappes gradvis ned og utgår helt innen utgangen av 2026. Kommunen har ikke økonomisk handlingsrom til å videreføre tilbudet på egen hånd.

For å sikre videre drift har kommunen søkt samarbeid med eksterne aktører, som frivillige organisasjoner og nabokommuner, med mål om å dele kostnader og etablere tettere samarbeid med frivillige lag og foreninger. Dialogen har så langt ikke ført frem, men arbeidet med å finne en løsning pågår fortsatt. Dersom samarbeid ikke lar seg realisere, må midler tas fra rammen til Barne-, ungdoms- og familietjenesten, noe som vil kunne svekke andre prioriterte tiltak. Alternativt vil tilbudet måtte avvikles.

Vi anbefaler å fortsette arbeidet med å finne samarbeidspartnere for videre drift av Home-Start. Dersom dette ikke fører frem, legges det frem en ny vurdering av finansiering eller avvikling.

Øke lederspenn – og redesign av direktørområder

Lederspenn er et viktig begrep innen organisasjonsledelse. Det viser balansen mellom antall årsverk per leder og er en viktig faktor for effektiviteten og organisasjonens evne til å nå sine mål. Med flere medarbeidere blir det nødvendig å delegere oppgaver og ansvar, noe som gir mer autonomi til ansatte. Økt eierskap kan øke både motivasjon og engasjement. Med tilstrekkelig antall årsverk kan ressursene utnyttes mer effektivt. Ledere kan fokusere på strategiske oppgaver og tildele ansvar på en måte som maksimerer teamets ytelse.

Tiltaket innebærer en gjennomgang av 50 identifiserte avdelinger/virksomheter som i dag har et lederspenn under åtte årsverk. En målrettet tilnærming til lederspenn vil medføre restrukturering og omorganisering. For å sikre en smidig overgang og implementering av nye ledelsesstrategier er endringsledelse avgjørende. Prinsippet om minimum lederspenn på åtte årsverk gjelder på alle nivåer, med unntak av kommunedirektøren. Innføringen av prinsippet om lederspenn vil bidra til gevinstrealisering på 14 mill. kroner i 2026 og ytterligere 6 mill. kroner i 2027.

I forbindelse med naturlig avgang, vil stillingen som assisterende kommunedirektør bli borte fra sommeren 2026. Effekten er lagt inn med helårsvirkning fra 2027 i Eiendom, strategi og økonomi.

Beløpene i rammetabellen viser det enkelte direktørområdets andel av det samlede tiltaket.

Åpen barnehage finansieres av tilskuddsmidler

Nordre Follo kommune har fra 2020 fått tilskuddsmidler fra Utdanningsdirektoratet (Udir) til økt barnehagedeltakelse for minoritetsspråklige barn. I 2025 fikk kommunen 0,7 mill. kroner. Åpen barnehage driftes videre med deler av tilskuddsmidlene fra Udir (om lag 0,55 mill. kroner i året). Åpen barnehage flyttes til Ski bibliotek og vil gi reduserte leiekostnader. Kostnader i forbindelse med tilrettelegging av Åpen barnehage på biblioteket, dekkes av tilskuddsmidlene fra Udir.

Resterende tilskuddsmidler skal brukes til å gjøre Åpen barnehage til en inkluderende møteplass også for minoritetsspråklige barn og familier. Dette for å bidra til å øke rekrutteringen av minoritetsspråklige barn til ordinær barnehage. Hvis vi lykkes med tiltaket om vesentlig økt deltagelse av minoritetsspråklige barn i barnehage, vil tilskuddsmidlene opphøre. Hvis åpen barnehage skal videreføres uten tilskuddsmidler, må kommunedirektøren komme tilbake til hvordan dette kan finansieres.

Prioriteringer

Demografi: Barnevern

Demografimidler til aldersgruppen barn/unge. Det er økt behov for barnevernstjenester i befolkningen. Kontinuerlig arbeid med utvikling av tjenesten gjør at det legges til grunn et minkende behov utover i perioden.

Demografi: Økt bemanning barnehage

Demografimidler til aldersgruppen barn/unge. Bemanningen i barnehagene må økes med om lag to årsverk for å ivareta pedagog- og bemanningsnorm for barn med rett til plass. Dette gir økte lønnskostnader med om lag 2 mill. kroner fra 2026. Årlige hovedopptak vil gi et faktisk bilde på hvor mange barnehageplasser vi må ha for å ha barnehagedekning i tråd med lovkrav.

Konsekvensjusteringer

Fosterhjemsgodtgjørelse – kompensasjon for tjenestepensjon

Barnevernsloven er endret, og kommunene skal nå kompensere for manglende tjenestepensjon ved frikjøp av fosterhjem. Fosterforeldre skal få en godtgjørelse som er tiltenkt pensjonssparing - godtgjørelsen er skattepliktig. Innskuddspensjonsloven gir mulighet for å sette av 2–7 prosent av bruttolønn til pensjon. Regjeringen legger opp til å kompensere kommunene basert på en pensjonssparing tilsvarende 5 prosent av frikjøpsbeløpet. Dette gir en merkostnad på 0,3 mill. kroner fra 2026.

Kjøp av plasser i andre kommuner, skole og barnehage

Vi har økte kostnader på kjøp av skole- og barnehageplasser i andre kommuner. I hovedsak gjelder det barn i private barnehager i andre kommuner der foreldre selv har valgt at barnet skal gå i en privat barnehage i en annen kommune. I tillegg gjelder det barn som er plassert av barnevern i andre kommuner. Vi erfarer også at enkelte skoletilbud i andre kommuner har blitt dyrere. Budsjettet økes med 5 mill. kroner til 31,1 mill. kroner.

Redusert makspris i barnehage fra 1. august 2025

Makspris i barnehager er redusert med 800 kroner til 1 200 kroner per måned fra 1.8.2025, jfr. revidert nasjonalbudsjett 2025. De økte kostnadene finansieres av økt rammetilskudd. Tiltaket betyr 23,3 mill. kroner i reduserte inntekter i kommunale barnehager - fra 58 mill. kroner til om lag 34 mill. kroner. Reduksjonen medfører også 6,1 mill. kroner i økt tilskudd til private barnehager fra 2026.

Tilskudd til Follo barne- og ungdomsskole

Deflatorjustering av tilskudd til Follo barne- og ungdomsskole, fra 25 mill. kroner til 26,1 mill. kroner.

Tilskudd til Follo barnevernvakt

Kommunenes tilskudd til Follo barnevernvakt ble i mai 2025 vedtatt økt med 0,5 mill. kroner av Strategisk utvalg for å dekke inn økte lønnskostnader. Samlet tilskudd deflatorjusteres til 2026. Tilskuddet fra kommunene avregnes med 50 prosent etter aktivitet foregående år, og 50 prosent etter antall innbyggere. Tilskuddet for 2026 kan derfor bli høyere enn foreslått. Det er først etter at regnskapet for 2025 er avsluttet at kommunen har oversikt over hva endelig tilskudd blir. Nordre Follo kommunes tilskudd til Follo barnevernvakt øker til 4,2 mill. kroner.

Tilskudd til private barnehager 2026 – prisjustering

Driftstilskudd til private barnehager i 2026 beregnes på bakgrunn av kommunens kostnader til egne barnehager to år før. Tilskuddet skal økes med deflator, og satser for kapitaltilskudd justeres etter nasjonale satser, jfr. forskrift. Budsjettet økes etter dette med 5,9 mill. kroner i 2026. Samlet budsjett til tilskudd private barnehager inkludert moderasjonsordninger, er da på om lag 160 mill. kroner. I tillegg kommer kompensasjon for helårseffekt av ny makspris fra 2026.

Driftsbudsjett per område

Økonomiske rammer vedtas per direktørområde. jfr. kapittel Budsjettavvik og rammeoversikter. Til informasjon vises her tall per område. Tabellen viser sist avlagte regnskap, opprinnelig budsjett og revidert budsjett inneværende år samt rammer i økonomiplan 2026-2029.

Oppvekst og læring - rammer per område.

Beløp i 1000 kr

Område	Regnskap 2024	Oppr budsjett 2025	Rev budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
OL, Overordnet område inkl Fagstab	230 968	266 729	264 862	276 853	269 443	269 633	266 773
Område Barnehage	469 353	487 960	519 892	531 713	531 713	531 713	531 713
Område Oppvekst	327 581	310 936	322 479	323 244	312 144	310 144	308 144
Område Skole	851 993	822 930	861 136	860 939	855 239	855 239	855 239
Totalsum	1 879 896	1 888 555	1 968 368	1 992 749	1 968 539	1 966 729	1 961 869

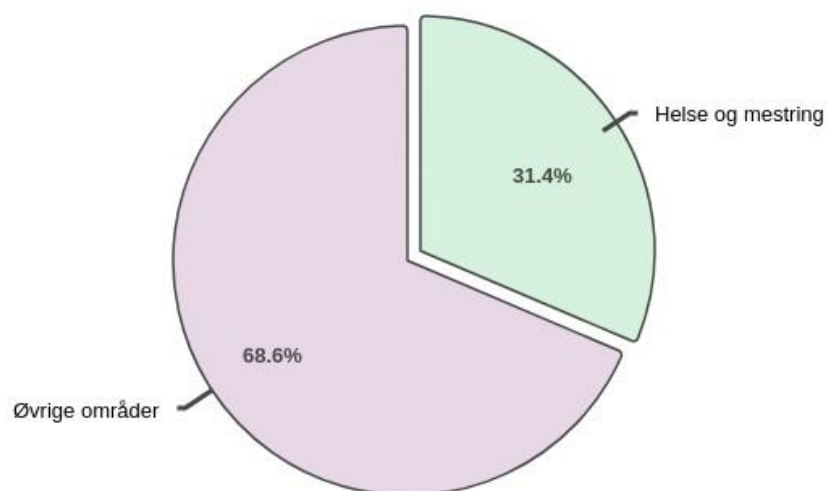
Overordnet område inkl. Fagstab omfatter bl.a. tilskudd til private barnehager i størrelsesorden 166 mill. kroner.

Helse og mestring

11.4 Helse og mestring

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Beskrivelse av direktørområdet

Organisering per oktober 2025

Direktørområdets ansvar er rettet mot innbyggere i alle livsfaser med behov for veiledning, støtte, omsorg, helsehjelp eller sosial oppfølging:

- Smittevern, miljørettet helsevern, helsefremmende tiltak, e-helse-tilbud, rådgivning og veiledning for å forebygge sykdom og fremme god helse
- Senioraktiviteter, frivilligsentraler, dagsenter og tilbud til personer med funksjonsnedsettelse.
- Hjemmesykepleie, praktisk bistand, avlastning og omsorgsstønad
- Sosialhjelp, arbeidsrettede tiltak, voksenopplæring, norskopplæring, integrering av nyankomne innvandrere
- Legehjelp, behandling, habilitering, rehabilitering, omsorgsboliger og heldøgns omsorg i sykehjem Inkluderer også øyeblikkelig hjelp-tilbud
- Støtte og tjenester for personer med psykiske utfordringer eller rusproblemer. Inkluderer samtaler, oppfølging og forebyggende arbeid

Området har ansvar for vertskommunesamarbeidet Follo medisinske senter, som budsjetteres i kapittelet Interkommunale samarbeid, og budsjett- og faglig oppfølgingsansvar for Krise- og incestsenteret i Follo IKS.

Måltabell³¹

Hovedmål	Delmål	Strategi for å nå delmål
Vi har attraktive og levende lokalsamfunn	Vi har mangfoldige bomiljøer	Gi botilbud til innbyggere som trenger det. Gi innbyggerne mulighet til å bo trygt hjemme så lenge som mulig.
Vi har god livskvalitet og lever aktive liv	Innbyggerne er i aktivitet og bruker natur-, kultur- og fritidstilbud	Legge til rette for kulturelle muligheter
	Innbyggerne er inkluderende og deltar i arbeids- og samfunnsliv	Ivareta mangfold i kommunens tjenester Oppfordre til mangfold og inkludering i rollen som samfunnsutvikler Vi samskaper og finner de beste løsningene sammen, både tverrfaglig innad i kommunen, og sammen med innbyggerne og pårørende* Vi tilrettelegger for at innbyggerne er selvhjulpne, opplever tilhørighet, mestrer egne liv, har arbeid og bolig*
	Innbyggerne mestrer sin egen hverdag	Vi bruker forskningsbaserte og datadrevne tjenester og måler effekten av tjenestene* Vi satser på å utvikle og styrke hjemmebaserte tjenester* Vi satser på å videreutvikle forebyggende og aktivitetsfremmende tjenester som ingen andre enn kommunen kan gi* Vi sørger for at innbyggere med store behov og behov som ingen andre kan ta ansvar for, blir prioritert for kommunale tjenester* Vi utvikler tjenester som kan hjelpe pårørende til å håndtere tunge omsorgsoppgaver over tid *
	Innbyggerne realiserer sitt potensial for utvikling og læring	
Vi tar ansvarlige valg for klima, natur og miljø	Vi bidrar til lavutslippssamfunnet	
Vi utvikler Nordre Follo kommune sammen	Innbyggere og andre aktører bidrar aktivt til å løse samfunnets utfordringer	Barn og unge deltar når kommunen planlegger og utvikler tjenester og lokalsamfunn Gjøre det enkelt å drive frivillig arbeid Være pådriver for samskaping
	Vi har en kommuneorganisasjon som samskaper, og fremmer innovasjon og ansvarlig samfunnsutvikling	Beholde og rekruttere kompetente medarbeidere For å ha nok ressurser til å ivareta dem som har størst behov for tjenester må vi sette innbyggerne i stand til å mestre eget liv i så stor grad som mulig gjennom hele livet.

³¹ Oversikt over mål fra ny kommuneplanens samfunnsdel og vedtatte strategier/innsatsområder fra temaplanene som er særlig relevante for direktørområdet.

Hovedmål

Delmål

Strategi for å nå delmål

	Innbyggere med store behov, og behov som ingen andre kan ta ansvar for, blir prioritert for kommunale tjenester og boliger.
	Organisere arbeidet slik at vi styrer, utvikler og bruker ressurser på en helhetlig måte
	Prioritere mangfold i rollen som arbeidsgiver
	Utvikle ledere som leder slik at kultur og strategi forsterker hverandre
	Utvikle medarbeidere som sammen tar ansvar for resultatene de skaper, for arbeidsmiljøet og for arbeidsplassen som helhet
Vi tar felles ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap	I all krisehåndtering skal tiltak som reduserer risikoen for liv og helse prioriteres høyest. Derne st prioritert miljø, materielle verdier og omdømme.
	Krisehåndtering skal så langt som mulig basere seg på den daglige tjenestestrukturen og tilgjengelige ressurser

Nye strategier

Direktørrområdet anbefaler at Temaplan for helse og omsorg utgår, og har utarbeidet 7 nye strategier i erstatning (merket med * i mål- og strategitabellen).

Utviklingstrekk

Nordre Follo er en vekstkommune, og befolkningsprognosene viser en vekst i alle aldersgrupper fremover. Veksten forventes å bli særlig høy i de eldste aldersgruppene³². Det har betydning for hvordan vi uformer tjenestene.

Flertallet av innbyggerne våre klarer seg uten tjenester fra Helse og mestring. Det gjelder også de som er over 67 år. Mange deltar i ulike aktivitetstilbud og utgjør en betydelig ressurs innenfor frivilligheten.

Demografiske endringer og vekst i flere brukergrupper

Flere eldre innbyggere betyr at det er flere som trenger helse- og mestringstjenester. Andelen med demenssykdom øker kraftig. Frem mot 2050 ventes andelen i Nordre Follo å øke med drøye 74 prosent (demenskartet.no). Det er en gruppe som har betydelig behov for tjenester, enten i egne hjem eller på sykehjem og i omsorgsboliger.

Kommunen har i dag en kapasitetsutfordring på antall tilrettelagte boliger og sykehjemsplasser for eldre i kommunen.

³² Kilde: Behovsanalyse helse og mestring 2024-2044, <https://pub.framsikt.net/plan/nf/plan-917b59d4-af0b-41e5-a4ad-dbc9989715f7-39545/#/>

Parallelt med økt etterspørsel etter helsetjenester knyttet til flere eldre, forventer vi sterk vekst i gruppen yngre innbyggere med store omsorgsbehov.

Forventet levealder for mennesker med funksjonsnedsettelse har økt de siste tiårene, og mange lever lenger med alvorlig sykdom. Dette fører til et betydelig økt press både på botilbud og tjenester som aktivitets- og avlastningstilbud.

Det er også en tydelig økning i antall innbyggere som mottar tjenester innenfor området psykisk helse og rus. Flere av disse har behov for et kommunalt botilbud.

Demografiutvikling, bedre behandlingsmuligheter, kortere liggetid på sykehus og overføring av oppgaver fra spesialisthelsetjenesten gir behov for økt oppfølging og mer kompleks behandling i den kommunale helse- og mestrings-tjenesten.

Utenforskap og sosial ulikhet

I vid forstand handler utenforskap om alt fra manglende utdanning og arbeidsledighet, til psykiske helseplager og lidelser, følelse av ensomhet og mobbing (Folkehelse i Nordre Follo 2023). Vi vet at mange av de unge utenfor arbeidslivet har både psykiske helseproblemer og mangelfull utdanning.

Det er en økende bruk av trygdeytelser på grunn av psykososiale lidelser og plager. Frafall fra videregående skole gjør at mange unge står i fare for å falle utenfor arbeidslivet.

Forskjellen mellom de som møter arbeidslivets krav og de som ikke gjør det blir stadig større. I tillegg bor det mange flyktninger her, med behov for bistand.

Tilgang på kompetanse

Samtidig som det er økende behov for helse- og omsorgstjenester i befolkningen, ser vi at tilgangen på kvalifisert personell ikke holder tritt med dette behovet. Vi har merkbart større utfordringer med å rekruttere til stillinger i helse- og mestrings-tjenestene. Det gjelder spesielt for stillinger som krever høyskole- og universitetsutdanning, som vernepleiere, sykepleiere og leger.

KOSTRA-tall³³

	Nordre Follo 2023	Nordre Follo 2024	Lillestrøm	Larvik	Ullensaker	Lørenskog	Kostragruppe 11
Prioritet							
Andel netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp (B)	44,6 %	49,2 %	47,9 %	47,4 %	47,5 %	50,9 %	42,2 %
Netto driftsutgifter per innbygger (213) voksenopplæring (B) *) **)	283	279	90	336	49	160	344
Netto driftsutgifter per innbygger (281) økonomisk sosialhjelp (B) *) **)	2 300	2 822	2 420	2 245	2 040	2 766	2 068

³³ Oversikt over ressursbruk og kvalitet sammenlignet med andre kommuner av lik størrelse eller struktur.

Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kommunehelse (B) *) **)	4 627	4 932	4 311	4 731	4 729	4 221	4 434
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Pleie og omsorg (B) *) **)	25 312	24 291	23 905	22 991	26 427	22 611	26 443

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Aktivitetsnøkkeltall ³⁴

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Andel hjemmeboende med demens som har vedtak om et dagaktivitetstilbud	20,0 %	22,6 %	23,0 %	22,8 %
Andel hjemmeboende med ernæringskartlegging de siste 12 måneder	15,2 %	19,7 %	27,5 %	23,3 %
Andel innbyggere som opplever god effekt av Rask psykisk helsehjelp	0,0 %	62,8 %	71,0 %	72,0 %
Andel svar innen 2 minutter på legevaktsentralen	35,4 %	44,5 %	47,0 %	46,5 %
Antall brukere som har mottatt hverdagsrehabilitering	158	190	189	163
Antall innbyggere over 16 år med diagnosen psykisk utviklingshemmet	-	172	178	-
Antall overliggerdøgn	1 147	1 814	978	2 035
Antall som får avlastning i og utenfor institusjon (Habiliteringstjenesten)	-	202	188	196
Antall ungdom i sommerjobb (kommunal og privat)	65	47	56	117
Gjennomsnittlig stønadslengde (måneder) for mottakere med sosialhjelp som hovedinntekt, 18-24 år	4,4	4,4	4,8	5,2
Gjennomsnittlig stønadslengde (måneder) for mottakere med sosialhjelp som hovedinntekt, 25-66 år	6,1	22,5	23,1	24,5

Dette er et lite utvalg av nøkkeltall som tjenestene følger med på. Flere nøkkeltall er å finne i Kvalitetsmelding for Helse og mestring 2025.

Dette skal vi få til sammen

For å oppnå målene og imøtekomme utviklingen vil vi i perioden særlig jobbe med dette:

Etablere mestringstorg

Mestringstorg er en modell for hvordan kommunen møter henvendelser fra innbyggere om helserelaterte behov og samtidig mobiliserer ressurser.

Slik skal vi gjøre det:

- Etablere en digital førstelinje med KI-agent og verktøy for selvhjelp
- Etablere en tverrfaglig mottaks- og mestringsportal (en felles førstelinje) og som vil sikre rask behovsavklaring og veiledning til lavterskeltiltak
- Vurdere vedtaksbaserte tjenester når det er behov

³⁴ Oversikt over utviklingen i aktiviteter og kvalitet.

Etablere jobbfabrikk

Jobbfabrikken er en ny satsing i kommunen som skal bidra til å skape flere veier inn i arbeidslivet, og at flere kommer inn i arbeid og aktivitet.

Kommunen får frigjort ressurser og styrket tjenestene. På denne måten skaper jobbfabrikken en vinn-vinn-situasjon, der både deltakerne og kommunen drar nytte av ordningen.

Slik skal vi gjøre det:

- Identifisere og kartlegge arbeidsoppgaver, særlig innenfor helse og omsorg, som kan utføres av personer uten formell utdanning
- Gi personer som står utenfor arbeidslivet mulighet til lønnet arbeid, verdifull arbeidserfaring, kompetanse og økt mestring. Vi skal ta i bruk all tilgjengelig arbeidsevne hos alle brukere og innbyggere
- Organisere jobbfabrikken under Kvalifiseringssenteret, i tett samarbeid med Nav og aktuelle kommunale enheter

Utvikle våre ledere

Vi styrker lederne til å drive mer ledelse og mindre administrasjon gjennom oppgavedeling og bruk av kunstig intelligens.

Slik skal vi gjøre det:

- Tydeliggjøre fremtidens tjenester ved å avklare hva vi skal levere av tjenester, hva vi digitaliserer og hva vi skal overlate til andre
- Gjennomføre målrettede lederverksteder og bruke oppgavekartlegging som felles metode for å prioritere og handle
- Utforske nye løsninger, involvere medarbeidere og samarbeide på tvers av fagmiljøer – slik driver de nye arbeidsformer og digitalisering inn i hverdagen, og tar nøkkelrollen i å skape mer effektive, helhetlige og framtidsrettede tjenester

Utvikle våre ansatte

I tråd med Strategi for kompetanseutvikling 2026–2029 ruster vi oss for fremtidig mangel på arbeidskraft. Den viktigste oppgaven er å beholde kompetanse.

Slik skal vi gjøre det:

- Bruke oppgavedeling for å frigjøre tid for fagutdannet helsepersonell til å bruke kompetansen der den trengs mest
- Bygge systemer som gir nye medarbeidere uten formell utdanning mulighet til å bli en viktig del av fremtidens helsepersonell
- Innføre et digitalt system for kompetansestyring som gir oversikt, struktur og verktøy til å rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere – slik sikrer vi rett kompetanse på rett sted til rett tid

Lage bærekraftige bemanningsløsninger

Vi bygger bærekraftige bemanningsløsninger ved å kombinere felles metodikk, systematisk planlegging og målrettet kompetanseutvikling. Slik skaper vi kontinuitet i tjenestene, økt kvalitet for brukerne og et bedre arbeidsmiljø for ansatte.

Slik skal vi gjøre det:

- Bruke GAT og kalenderplan som verktøy i alle virksomheter med døgnskategorisk drift for å sikre forutsigbarhet og effektiv ressursbruk – helårsplaner gir lederne mulighet til å planlegge smartere
- Bruke oppgavekartlegging som metodikk for å bruke rett kompetanse på rett oppgave

Bruke Nav som en foretrukken rekrutteringspartner innad og utad

Kommunen skal aktivt ha Nav som førstevalg når vi rekrutterer til ledige stillinger.

Gjennom tett samarbeid med Nav Nordre Follo styrker vi inkludering, reduserer utenforskap og tar samfunnsansvar som arbeidsgiver. Nav er en strategisk viktig samarbeidspartner i vårt arbeid med rekruttering og inkludering.

Slik skal vi gjøre det:

- Vurdere den lokale arbeidsledige arbeidskraften først og bidra til å mobilisere ubrukt arbeidskapasitet i vår egen kommune
- Bruke Navs kunnskap om innbyggernes arbeidsevne, ressurser og behov.
- Være åpen for flere av Navs virkemidler og tiltak som kan tilpasses både arbeidsgivers og arbeidssøkers situasjon

For å innfri kommunens økonomiske omstillingsbehov vil vi i tillegg prioritere de økonomiske tiltakene som er omtalt under rammeoversikten.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	1 740 060	1 740 060	1 740 060	1 740 060
Sum Tekniske justeringer	0	-11 320	-2 880	-17 280
Sum Vedtak forrige periode	1 320	970	22 970	22 970
Sum Budsjettendring forrige år	38 500	-50 592	-50 592	-50 592
Vedtatte endringer	39 820	-60 942	-30 502	-44 902
Konsekvensjustert ramme	1 779 881	1 679 119	1 709 559	1 695 159
Driftskonsekvens				
Driftskonsekvens tjenester som følge av nye bygg	0	10 000	-12 000	35 100
Sum Driftskonsekvens	0	10 000	-12 000	35 100
Omstilling- og innsparingstiltak				
Avslutte vertskommunesamarbeid om KAD	-6 677	-7 577	-7 577	-7 577
Avvikle bruk av lege i Skolestartundersøkelsen	-600	-600	-600	-600
Brukerbetaling helse og omsorgstjenester	-150	-300	-300	-300
Fact team voksen	0	0	-3 700	-3 700
Holde seks plasser ledig på Høyås bo- og rehabiliteringssenter	-5 400	-5 400	-5 400	-5 400
Kantinen på Rådhuset	0	-1 000	-1 000	-1 000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Konkurranseeksponere omsorgsboliger og sykehjem	0	-3 006	-4 100	-4 100
Omstille Frisklivssentralen	-1 400	-2 800	-2 800	-2 800
Omstille Seniorkontakter	0	-800	-800	-800
Omstille seniorsentrene	-1 000	-2 800	-2 800	-2 800
Reduksjon av dagsenterplasser	-1 150	-2 300	-2 300	-2 300
Reduksjon i løpende abonnement og medlemskap	-80	-80	-80	-80
Redusere serviceutgifter Trygghetsalarm	-300	-600	-600	-600
Regionalt samarbeid om samfunnshelse	0	-300	-600	-600
Restrukturere fagsenteret i Helse og mestring	-800	-800	-800	-800
Restrukturere fagstruktur Utviklingsteamet i Helse og Mestring	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Restrukturering av samfunnshelse	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Samle alle korttidsplasser på en lokasjon	0	-2 000	-2 000	-2 000
Selge norskkurs til Nav-kontorer i omliggende kommuner	-150	-200	-200	-200
Strategisk bemanning	-4 850	-9 300	-14 100	-18 100
Øke lederspenn - og redesign av direktørområder	-7 500	-8 000	-8 000	-8 000
Sum Omstilling- og innsparingstiltak	-31 057	-49 863	-59 757	-63 757
Prioriteringer				
Demografi: Sosiale ytelser og økt sosial råd og veiledning	20 000	18 000	16 000	14 000
Demografi: Styrke kapasitet på sykehjem	10 000	10 000	10 000	0
Sum Prioriteringer	30 000	28 000	26 000	14 000
Konsekvensjusteringer				
Basistilskudd leger og tilskudd næringsdrivende fysioterapeuter	5 700	5 700	5 700	5 700
Tilskudd Follo medisinske senter	2 290	2 290	2 290	2 290
Tilskudd Krise- og incestsenteret	1 085	1 085	1 085	1 085
Tilskudd OK-Industrier og Empo	210	210	210	210
Sum Konsekvensjusteringer	9 285	9 285	9 285	9 285
Nye tiltak og realendringer budsjett	8 228	-2 578	-36 472	-5 372
Ramme 2026-2029	1 788 109	1 676 541	1 673 087	1 689 787

Driftskonsekvens

Driftskonsekvens tjenester som følge av nye bygg

Det tas i bruk flere nye bygg i perioden.

- Forsterkede boliger Lysnetoppen tas i bruk fra 2027. Kostnaden på 10 mill. kroner består av personell til drift av helsetjenesten.
- Hebekk omsorgsboliger bygges med om lag 70 plasser og skal tas i bruk fra 2029. Kostnaden består av personell til drift av helsetjenesten. I gjeldende økonomiplan var bygget forutsatt tatt i bruk høsten 2028. Denne halvårseffekten på 22 mill. kroner flyttes til 2029, slik at det samlet er satt av 44 mill. kroner til drift i 2029.
- Forsterkede boliger innen habilitering for unge voksne. Lokalisering utredes og planlegges bruk i 2029. Kostnaden på 4 mill. kroner er personell til drift av tjenesten.
- Adgangsstyring av boliger reduseres med 0,9 mill. kroner fra 2029.

Omstilling- og innsparingstiltak

Avslutte vertskommunesamarbeid om KAD

Tiltaket behandles politisk i oktober 2025.

KAD (Kommunal akutt døgnenhet) er i dag en tjeneste som vi leverer i samarbeid med Ås, Enebakk og Frogn. KAD er en lovpålagt tjeneste. Kommunedirektørene i alle samarbeidskommunene har foreslått å tilbakeføre KAD til egne kommuner med virkning fra 1.1.2026. Utredningen som er gjort i den sammenhengen baserer seg på at Nordre Follo kan drifte KAD til en lavere kostnad i egen kommune. Per i dag er KAD i en omstillingsprosess ved at avdelingen reduseres fra 14 pasientsenger til 10 pasientsenger.

Tiltaket er foreslått med drift av 6 pasientsenger kun for Nordre Follo i tilknytning til korttidsavdeling i området Omsorg. Legeressursene til denne avdelingen vil leveres av Legetjenester i området Helse.

Økonomisk endring omhandler reduksjon av antall årsverk det er behov for i avdelingen. Netto innsparing er 3,4 mill. kroner i 2026, og 4,3 mill. kroner for resten av perioden 2027-2029. Disse beregningene er ved en avdeling med 14 pasientsenger. Siden vi nå er i ferd med å redusere til 10 senger, må det gjennomføres en ny beregning av faktisk kostnadsbesparelse. Område Eiendom og Organisasjon og utvikling vil som følge av tiltaket få reduserte inntekter. Dette er kompensert for på de respektive direktørområdene.

Avvikle bruk av lege i Skolestartundersøkelsen

Kommunen avvikler bruk av legeressurser i skolestartundersøkelsen (1. skoleår). Undersøkelsen er ikke lovpålagt. Tiltaket frigjør legekapasitet til lovpålagte helsetjenester for barn og unge. Vurderes faglig forsvarlig. Helseyskepleier vil heretter ha helsesamtale med barn og voksne. Dersom det avdekkes behov for undersøkelse av lege, henvises eleven til fastlege, eller lege på helsestasjonen.

Brukerbetaling helse og omsorgstjenester

Tiltaket innebærer en gradvis dreining av vedtak fra helsehjelp til praktisk bistand, der behovet ikke er helsehjelp. Det er brukerbetaling for praktisk bistand etter bestemte regler i forskrift om egenbetaling helse og omsorgstjenester. Satsene for egenbetaling praktisk bistand er regulert i forskrift om egenbetaling og gebyrvedtaket.

FACT-team for voksne

Tiltaket er å avvikle samarbeidsavtale med A-hus om FACT-team for voksne. FACT-teamet er et tverrfaglig tilbud med ansatte fra både kommunen og spesialisthelsetjenesten, og følger opp 44 brukere med alvorlige psykiske lidelser – flere med samtidig rusproblematikk. Teamet utfører både kommunale og spesialiserte oppgaver, uavhengig av arbeidsgiverlinjer. Kommunens tjenester i teamet vurderes nå overført til rustjenesten og ambulant psykisk helse, med forsterket innsats.

Oppgaver som tilhører spesialisthelsetjenesten videreføres av Follo DPS. Omleggingen forutsetter tett dialog med brukere og samarbeidspartnere, god plan for overgang og tilstrekkelig ressurser i kommunale tjenester. Det legges opp til videreføring av nødvendig oppfølging uten brudd i tjenestetilbudet, og med fortsatt tett samarbeid med spesialisthelsetjenesten. Besparelsen er i dag lagt til 2027. A-hus har signalisert vilje til å komme til enighet om kortere oppsigelsestid enn to år.

Holde seks plasser ledig på Høyås bo- og rehabiliteringssenter

Våren 2024 foreslo kommunedirektøren at ubrukte sykehjemsplasser ved Høyås bo- og rehabiliteringssenter ikke tas i bruk. Dette ville redusere kommunens dekningsgrad på

institusjonsplasser, men vurderes som faglig forsvarlig. Besparelsen på 5,4 mill. kroner er knyttet til nedtrekk av årsverk.

Dette punktet må ses i sammenheng med økningen på 10 millioner i demografimidler som benyttes til å åpne de seks plassene på Høyås samt etablere fast seks nye korttidsplasser ved Finstادتunet.

Kantinen på rådhuset

Det skal gjennomføres en helhetlig vurdering av alternative driftsformer for kantinen på Rådhuset, med særlig vekt på hvordan dagens arbeidstreningstilbud kan ivaretas. Samtidig er målet å vurdere mer bærekraftige driftsformer, slik som modellen som benyttes ved kantiner på sykehjemmene. Forventet besparelse i 2027 er 1 mill. kroner.

Konkurransesponere omsorgsboliger og sykehjem

Politisk behandling desember 2025.

Vedtak om konkurranseutsetting av renhold kan få konsekvenser for effekten av dette tiltaket - dette vil vi komme tilbake til i 2026.

Omstille Frisklivssentralen

Det skal gjennomføres en utredning av muligheter for omstilling av Frisklivstilbudet. Det skal vurderes om oppgavene kan løses på annen måte, og om enkelte tilbud kan finansieres helt eller delvis gjennom egenbetaling. Utgangspunktet for opprinnelig innsparing i 2026 på 1,4 mill. kroner bygger på nedleggelse, men ved omstilling må det påregnes videre drift med reduserte kostnader. Enkelte oppgaver kan overføres til Rask psykisk helsehjelp (RPH), mens fysisk aktivitet og livsstilsendringer i større grad kan ivaretas av lokale treningssentre, frivillige og ideelle aktører. Lettere psykiske helseutfordringer vurderes løst gjennom økt bruk av gruppetilbud, assistert selvhjelp og digitale verktøy.

Omstille seniorkontakter

Redusere én av to seniorkontaktstillinger fra 2027. Tjenesten er ikke lovpålagt. Råd og veiledning til seniorer ivaretas på nye måter i mestringstorget.

Omstille seniorsentrene

Tiltaket gjelder kommunens tre seniorsentre og innebærer økte egenandeler for trening og aktiviteter, noe høyere priser i kafeene, omfordeling av bemanning og økt bruk av frivillige ressurser. Tilbudet ved alle seniorsentrene videreføres i 2026 som i dag.

Reduksjon av dagsenterplasser

Dette tiltaket omfatter 18 plasser ved Svingen dagsenter, som tilsvarer 16 prosent av dagens 114 dagsenterplasser i kommunen. Innsparingen er knyttet til fire årsverk fordelt på seks ansatte. Brukerne som berøres vil få kartlagt sine behov og tilbud om alternative løsninger, enten ved et annet dagsenter eller ved seniorsenter. For enkelte kan dette innebære lengre reisevei eller endringer i innholdet i tilbudet, men kommunen vil legge vekt på å tilby løsninger så nært bosted som mulig.

Reduksjon i løpende abonnement og medlemskap

Etter en kritisk gjennomgang av løpende abonnementer har det blitt gjort en reduksjon i form av redusert antall eller oppsigelse av ulike abonnementer. Utmelding av Fremsam (tidligere Sunne kommuner) reduserer utgiftene til medlemskap. Tilgang til materiell og møteplasser for fagpersoner slik medlemskapet innebærer, er godt ivare tatt internt i en så stor kommune som Nordre Follo.

Samlet utgjør tiltaket for hele kommunen en innsparing på 0,2 mill. kroner. Beløpet er fordelt på alle direktørområder i kommunen etter relativ størrelse.

Redusere serviceutgifter trygghetsalarm

Trygghetsalarm blir en todelt tjeneste. Når det er vurdert at det er behov, skal trygghetsalarm eller annen teknologi inngå i vedtaket om helsehjelp, uten egenbetaling. For øvrige innbyggere uten behov for helsehjelp, men som ønsker en enkel trygghetsalarm som gir trygghet i hjemmet, kan kommunen tilby dette som en lavterskeltjeneste med egenbetaling etter dagens satser. Kommunen skal samtidig informere om private løsninger. Forventet innsparing i 2026 er 0,3 mill. kroner. Større gevinst mulig på sikt. Politisk behandling av sak i oktober 2025.

Regionalt samarbeid om samfunnshelse

Utrede mulighetene for regionalt samarbeid om Samfunnshelse. Endringen kan gi en besparelse på 0,6 mill. kroner for Nordre Follo, med halvårseffekt fra 2027.

Et samarbeid kan bidra til et sterkere fagmiljø, økt kompetanse, bedre samarbeid om systemer og prosedyrer, og økt kvalitet og effektivitet i oppgaveløsningen. Ulemper kan være redusert lokalkunnskap, sikring av nok kapasitet og beredskap til å dekke behovet i samarbeidskommunene.

Restrukturere fagsenteret i Helse og mestring

Området Helse har et fagsenter knyttet til seg. Bakgrunnen for tiltaket er at ikke alle tjenester i Fagsenteret er lovpålagte. Vi skal gjennomføre en vurdering av hvilke fagområder som skal prioriteres. Målet er å sikre en hensiktsmessig oppgavedeling og best mulig ressursutnyttelse i Helse og mestring. Tiltaket innebærer en reduksjon på ett årsverk, noe som vil kunne gi redusert kapasitet til oppfølging av enkeltbrukere og grupper. Enkelte oppgaver kan måtte flyttes til andre avdelinger eller virksomheter.

Restrukturere fagstruktur utviklingsteamet i Helse og mestring

Tiltaket ses i sammenheng med pågående arbeid med å redesigne fag- og ledelsesstrukturen i Helse og mestring. Endringen gir en beregnet besparelse tilsvarende et halvt årsverk med en økonomisk effekt på 0,5 mill. kroner i 2026.

Restrukturering av samfunnshelse

Tiltaket innebærer reduksjon i årsverk fra 7 til 6 rådgiverstilling i perioden. Med dette utgår resertifisering av kommunen som Trygt lokalsamfunn. Folkehelsearbeidet er i dag godt organisert i kommunen, og det skadeforebyggende arbeidet er en integrert del av driften i sektorene. Arbeid med resertifisering er ressurskrevende uten synlig mergevinst. På sikt vil automatisering av enkelte oppgaver innen skjenking og servering gi noe innsparing.

Samle alle korttidsplasser på en lokasjon

Formålet med tiltaket er å samle dagens korttidsplasser, som nå er fordelt på tre avdelinger, til én lokasjon. Dette gir grunnlag for mer effektiv drift og bedre utnyttelse av tilgjengelig fagkompetanse og ressurser, og er i tråd med tidligere politisk behandling. Samlingen legger til rette for bedre tverrfaglig samarbeid, mer målrettet bruk av bemanning og styrket tilgang på fysioterapi-, ergoterapi- og legetjenester. Gevinsten er beregnet til totalt 2 mill. kroner: 1 mill. kroner knyttet til bemanning i avdelingene og 1 mill. kroner relatert til samling og mer effektiv bruk av fagressurser.

Selge norskkurs til Nav-kontorer i omliggende kommuner

Virksomheten øker salget av norskkurs til andre kommuner gjennom økt markedsføring og tydeligere profilering av kurstilbudet.

Strategisk bemanning

Dette tiltaket skal gjennomføres fordi vi må tilpasse oss en ny virkelighet med økte krav, begrensede ressurser og rask teknologisk utvikling. For å sikre en bærekraftig organisasjon, må vi kombinere økt bruk av kunstig intelligens (KI) og automatisering med en mer fleksibel og robust organisering.

Dette tiltaket vil berøre alle virksomheter i organisasjonen. Der det er mulig, skal oppgaver omfordres, automatiseres eller håndteres på nye måter. Vi legger opp til en kontrollert reduksjon på om lag ti stillinger i kommunen per år, der vurderingene knyttes tett opp mot strategiske behov og prioriteringer i organisasjonen. Alle de identifiserte tiltakene i omstillingen vil gjennomføres som egne tiltak med tett oppfølging. Tiltaket er tett knyttet opp mot arbeidet som gjøres i KI-løftet og skal følge samme styringssyklus som det KI-løftet gjør for å sikre samlet prioritering.

Beløpene i rammeoversikten viser det enkelte direktørområdes andel av det samlede tiltaket.

Øke lederspenn – og redesign av direktørområder

Lederspenn er et viktig begrep innen organisasjonsledelse. Det viser balansen mellom antall årsverk per leder og er en viktig faktor for effektiviteten og organisasjonens evne til å nå sine mål. Med flere medarbeidere blir det nødvendig å delegerer oppgaver og ansvar, noe som gir mer autonomi til ansatte. Økt eierskap kan øke både motivasjon og engasjement. Med tilstrekkelig antall årsverk kan ressursene utnyttes mer effektivt. Ledere kan fokusere på strategiske oppgaver og tildele ansvar på en måte som maksimerer teamets ytelse.

Tiltaket innebærer en gjennomgang av 50 identifiserte avdelinger/virksomheter som i dag har et lederspenn under åtte årsverk. En målrettet tilnærming til lederspenn vil medføre restrukturering og omorganisering. For å sikre en smidig overgang og implementering av nye ledelsesstrategier er endringsledelse avgjørende. Prinsippet om minimum lederspenn på åtte årsverk gjelder på alle nivåer, med unntak av kommunedirektøren. Innføringen av prinsippet om lederspenn vil bidra til gevinstrealisering på 14 mill. kroner i 2026 og ytterligere 6 mill. kroner i 2027.

I forbindelse med naturlig avgang, vil stillingen som assisterende kommunedirektør bli borte fra sommeren 2026. Effekten er lagt inn med helårsvirkning fra 2027 i Eiendom, strategi og økonomi.

Beløpene i rammetabellen viser det enkelte direktørområdets andel av det samlede tiltaket.

Prioriteringer

Demografi: Sosiale ytelser og økt sosial råd og veiledning

Det er økt behov for sosiale ytelser og råd/veiledning i befolkningen. Dette skyldes både rentenivå, prisvekst og økt bosetting av flyktninger de siste årene. Kontinuerlig arbeid med utvikling av tjenesten gjør at det legges til grunn et minkende behov utover i perioden.

Demografi: Styrke kapasitet på sykehjem

I påvente av nye omsorgsbygg som står ferdig i 2029 settes det av midler til å øke kapasiteten i sykehjem. De seks plassene på Høyås som er foreslått til innsparing tas i bruk. I tillegg åpnes seks dobbeltrom på Finstادتunet.

Konsekvensjusteringer

Basistilskudd leger og tilskudd næringsdrivende fysioterapeuter

Forskrift om fastlegeordning i kommunen inneholder bestemmelser om basistilskuddet. Økning i basistilskudd til leger er på 5,7 mill. kroner til totalt 61,8 mill. kroner. Beregningen av pasienttilpasset basistilskudd tar utgangspunkt i et forventet behov for fastlegjetjenester for ulike grupper av innbyggere på fastlegenes lister. Det er Helsedirektoratet som beregner basistilskuddet, Helfo informerer og den enkelte kommune betaler ut til sine fastleger.

Tilskudd Follo medisinske senter

Tiltaket forutsetter at kommunestyret vedtar at KAD flyttes ut av Follo Medisinske Senter. Beløpet på tilskudd til FMS forutsetter at kommunestyret vedtar at KAD flyttes ut av Follo medisinske senter.

Tilskudd Krise- og incestsenteret

Kommunens budsjetterte tilskudd til Krise- og incestsenteret i Follo IKS har ikke blitt justert tilsvarende Representantskapets vedtak av 15. oktober 2024. Det mangler budsjettmidler på 0,8 mill. kroner som foreslås budsjettjustert til Helse og mestring for å dekke kommunens andel i 2025. Budsjettet økes til om lag 8,2 mill. kroner.

I tillegg justeres tilskudd til Krise- og incestsenter for 2026 i tråd med pris- og lønnsvekst, og øker med om lag 0,3 mill. kroner til 8,4 mill. kroner.

Tilskudd OK-Industrier og Empo

Tilskudd til OK-industrier og Empo prisjusteres i tråd med pris- og lønnsvekst med 0,2 mill. kroner til 5,4 mill. kroner. Bedriftene fusjonerte oktober 2024 - det er forutsatt at tilskuddene videreføres på samme nivå som tidligere.

Driftsbudsjett per område

Økonomiske rammer vedtas per direktørområde. jfr. kapittel Budsjettavvik og rammeoversikter. Til informasjon vises her tall per område. Tabellen viser sist avlagte regnskap, opprinnelig budsjett og revidert budsjett inneværende år samt rammer i økonomiplan 2026-2029.

Helse og mestring – rammer per område

Beløp i 1000 kr

Område	Regnskap 2024	Oppr budsjett 2025	Rev budsjett 2025	øk.plan 2026	øk.plan 2027	øk.plan 2028	øk.plan 2029
Helse og mestring, område Helse	406 518	423 642	432 880	429 109	426 659	426 659	426 659
Helse og mestring, område Mestring	522 674	510 671	524 871	517 622	525 398	521 698	525 698
Helse og mestring, område Omsorg	537 369	550 208	566 038	568 601	563 445	562 351	596 351
Helse og mestring, område Utvikling	- 54 874	- 62 147	- 60 227	- 56 942	- 62 842	- 63 142	- 63 142
Helse og mestring, NAV og Kvalifiseringssenter	324 622	307 833	320 566	324 688	234 620	232 620	230 620
Helse og mestring, Overordnet område	12 427	9 853	9 961	5 031	- 10 739	- 7 099	- 26 399
Totalsum	1 748 736	1 740 060	1 794 088	1 788 109	1 676 541	1 673 087	1 689 787

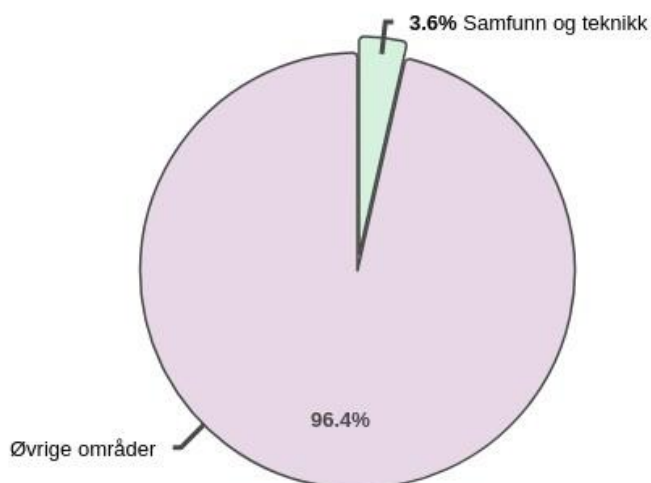
Samfunn og teknikk

Kolbotn sentrum.
Foto: Nordre Follo kommune

11.5 Samfunn og teknikk

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Beskrivelse av direktørområdet

Organisering per oktober 2025

Direktørområdets ansvar er rettet mot både innbyggere, næringsliv, besøkende og interne brukere i kommunen:

- Hovedansvar for kommunens samfunnsplanlegging, inkludert kommuneplanen
- Legge det planfaglige grunnlaget for en bærekraftig by- og tettstedsutvikling gjennom arealplanlegging og en effektiv plan- og byggesaksbehandling i et brukerperspektiv
- Kart og oppmåling, opprettelse, endring og seksjonering av eiendom
- Klima og miljø, natur- og kulturminneforvaltning, og kommunens funksjon som forurensningsmyndighet
- Transporttjenester til eldre og personer med funksjonsnedsettelse
- Hovedansvar for planlegging og drift av kommunale veier, parkeringsplasser, gang-, sykkel- og turveier, friluftsfelt og parkområder, torg- og uteanlegg og utendørs idrettsanlegg
- Investering, drift og vedlikehold av vannproduksjon og kommunalt vann- og avløpsnett

Området har budsjett- og oppfølgingsansvar for Follo Ren IKS og Nordre Follo Renseanlegg IKS.

En stor del av ansvarsområdet til Samfunn og teknikk er beskrevet i målkapittelet «Vi har attraktive og levende lokalsamfunn». Den delen av ansvarsområdet som er finansiert med selvkost er omtalt i direktørområdet «Selvkost».

Måltabell³⁵

Hovedmål	Delmål	Strategi for å nå delmål
Vi har attraktive og levende lokalsamfunn	Vi har mangfoldige bomiljøer	Flere skal eie egen bolig
		Fortettingsprosjekter har høy kvalitet på arkitektur, møteplasser og uterom og vektlegger universell utforming.
		Gi innbyggerne mulighet til å bo trygt hjemme så lenge som mulig.
		Ha ulike boligtyper som bidrar til balansert befolkningssammensetning.
		Legge til rette for boligutvikling med varierte boliger og boformer.
		Legge til rette for inkludering og mangfold i boligutviklingen
		Legge til rette for sambruk og deleløsninger i boligutviklingen
		Legge vekt på sosiale hensyn når vi planlegger boligområder.
		Leie skal være et trygt alternativ
		Sikre universell utforming i boligutviklingen
Vi har god livskvalitet og lever aktive liv	Vi har trygge og varierte møteplasser og arealer for lek og rekreasjon i nærmiljøene	Sosial bærekraft i boligpolitikken
		Strategisk kjøp av eiendom
		Tydelige roller, og nødvendig kunnskap og kompetanse i boligutviklingen
		Legge til rette for kulturelle møteplasser
Vi tar vare på dyrket og dyrkbar mark	Innbyggerne er i aktivitet og bruker natur-, kultur- og fritidstilbud	Prioritere trafiksikkerhetstiltak på kommunale veier i tråd med tiltaksplan trafiksikkerhet
		Vi skal bevare dyrket og dyrkbar mark og ha nullvisjon for tap av matjord.
Vi har god livskvalitet og lever aktive liv	Innbyggerne er i aktivitet og bruker natur-, kultur- og fritidstilbud	Bysentrum har urbane kvaliteter, grønne lunger og god balanse og samspill mellom ulike funksjoner og tilbud til ulike aldersgrupper.

³⁵ Oversikt over mål fra ny kommuneplanens samfunnsdel og vedtatte strategier/innsatsområder fra temaplanene som er særlig relevante for direktørområdet.

Hovedmål	Delmål	Strategi for å nå delmål
		Det legges vekt på gode gang- og sykkelveiforbindelser, spesielt fra sentrum og ut til tettstedene, til turområder og til viktige mål for barn og unge. Vi opprettholder snarveier.
		Legge til rette for kulturelle muligheter
	Innbyggerne er inkluderende og deltar i arbeids- og samfunnsliv	Ivareta mangfold i kommunens tjenester
		Oppfordre til mangfold og inkludering i rollen som samfunnsutvikler
Vi tar ansvarlige valg for klima, natur og miljø	Vi bidrar til lavutslippssamfunnet	Private og kommunale bygg er energieffektive og energismarte
		Redusere miljøpåvirkningen og øke karbonopptaket i landbruket
		Redusere transportbehovet og øke bruk av miljøvennlig transport
		Veksten foregår på en slik måte at det er attraktivt å bygge, med høyest arealutnyttelse nær jernbanestasjonene i Ski og på Kolbotn. De små tettstedene i kommunen skal ha nødvendig vekst, slik at de kan videreutvikles som bærekraftige lokalsamfunn.
	Vi forbedrer miljøet vårt	Minst god kjemisk og økologisk tilstand i alle vannforekomstene i tråd med vannforskriften.
		Overvannsnettets inngår som en velfungerende del av den totale hydrologien i kommunen, og bidrar til å forhindre skader forårsaket av overvann og flom.
		Spillvannsnettets fører spillvannet effektivt fra abonnent til renseanlegg uten utslipp til vassdragene, og på en måte som ikke utgjør en helserisiko, skader eiendom eller medfører andre ulemper for innbyggerne.
	Vi tar vare på biologisk mangfold og er en arealnøytral kommune	Arealnøytralitet og arealregnskap
		Blågrønne strukturer, viktige naturverdier og økologiske funksjonsområder styrkes og sikres mot nedbygging og fragmentering.
		Markagrensen endres ikke. Nærturområder, områder for bynært friluftsliv og grønne strukturer i sentrum ivaretas, prioriteres, styrkes og vi er en arealnøytral kommune.
		Restaurere økosystemer, naturtyper og økologiske funksjonsområder
		Vi har som mål å bli en arealnøytral kommune. Vi vil sørge for klare definisjoner og verktøy for å kunne ta riktige beslutninger knyttet til dette. Tiltak som avbøter, restaurerer eller kompenserer natur skal tas med i vurderingen når et planforslag behandles.
		Vi må respektere naturens tålegrenser og ta vare på livsgrunnlaget til andre arter og fremtidige generasjoner.
Vi utvikler Nordre Follo kommune sammen	Innbyggere og andre aktører bidrar aktivt til å løse samfunnets utfordringer	Barn og unge deltar når kommunen planlegger og utvikler tjenester og lokalsamfunn
		Gjøre det enkelt å drive frivillig arbeid
		Være pådriver for samskaping

Hovedmål

Delmål

Strategi for å nå delmål

Vi har en kommuneorganisasjon som samskaper, og fremmer innovasjon og ansvarlig samfunnsutvikling

Beholde og rekruttere kompetente medarbeidere

Folkehelse, barnets beste og samfunnssikkerhet legges til grunn for all kommunal arealplanlegging.

For å ha nok ressurser til å ivareta dem som har størst behov for tjenester må vi sette innbyggerne i stand til å mestre eget liv i så stor grad som mulig gjennom hele livet.

Nordre Follo styrer boligbyggingen mot fortetting i prioriterte utbyggingsområder

Organisere arbeidet slik at vi styrer, utvikler og bruker ressurser på en helhetlig måte

Prioritere mangfold i rollen som arbeidsgiver

Utvikle ledere som leder slik at kultur og strategi forsterker hverandre

Utvikle medarbeidere som sammen tar ansvar for resultatene de skaper, for arbeidsmiljøet og for arbeidsplassen som helhet

Vi tar felles ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap

I all krisehåndtering skal tiltak som reduserer risikoen for liv og helse prioriteres høyest. Derest prioriteres miljø, materielle verdier og omdømme.

Krisehåndtering skal så langt som mulig basere seg på den daglige tjenestestrukturen og tilgjengelige ressurser

Levere kvalitetsmessig godt vann i tilstrekkelig mengder, med tilstrekkelig trykk, til alle i forhold til behovet for forbruksvann og brannvann.

Utviklingstrekk

By-, tettsteds- og boligutvikling

Kommuneplanens arealstrategier legger vekt på fortetting i prioriterte utbyggingsområder. Hoveddelen av veksten skjer nær kollektivknutepunkter, med høyest arealutnyttelse ved stasjonene i Ski og på Kolbotn.

Ski stasjon er Folloregionens viktigste kollektivknutepunkt. Videre skal også Østfoldbanen og flere av lokaltogstasjonene på strekningen oppgraderes. Det er lagt til rette for en hyppigere frekvens for lokaltogene. Omlegging av Østre linje for å kunne utnytte den nye Follobanen mer optimalt, er også under planlegging.

Kommuneøkonomien gjør det viktig å sikre at investeringene i infrastruktur utnyttes effektivt og ses i sammenheng med øvrig utbygging ved å bygge nye boliger, arbeidsplasser og sosial infrastruktur i gang- og sykkelavstand til kollektivknutepunktene.

Fortetting og transformasjon øker kompleksiteten i planarbeidet. Mange hensyn og ulike aktører må samordnes for å finne gode løsninger som også kan finansieres. Økt tetthet innebærer at vi må legge vekt på hensynet til trivsel og tilhørighet for å sikre gode, helsefremmende bomiljøer.

Befolkningsvekst gjør at behovet for tilrettelegging av idrett og friluftsliv øker. Utvikling av møteplasser for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv, aktivitetstilbud for barn og unge, drift av parker og uteområder står sentralt i vårt arbeid.

Trafikksikkerhet og drift av kommunal infrastruktur

Nordre Follo kommune drifter årlig 231 kilometer kjørevei og 80 kilometer gang-/sykkelvei og fortau.

Kommunens økonomi gjør det utfordrende å holde høy standard på veinettet. Blant annet er det et stort etterslep på asfaltering. Økt utbygging innebærer overføring av nye veianlegg til kommunen, som igjen øker driftskostnadene på det kommunale veinettet.

Variable vinterforhold øker behovet for strøing for å sikre fremkommeligheten og trafikksikkerheten. Økt strøing medfører mye grus på veinettet som blir ført ned i sandfang og er en kilde til forurensing av vassdrag.

Variable vinterforhold og -temperaturer og hyppigere regnværsepisoder om sommeren medfører også skader på veikropp og sidearealer. Endringene i klimaet gjør det krevende å holde det kommunale veinettet i tilfredsstillende stand og forhindre etterslep.

KOSTRA-tall³⁶

	Nordre Follo 2023	Nordre Follo 2024	Lillestrøm	Larvik	Ullensaker	Lørenskog	Kostragruppe 11
Prioritet							
Antall km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for pr. 10 000 innb	17	17	9	14	17	13	12
Brutto driftsutgifter ekskl. avskrivninger i kr pr. innbyggere for komm. vei er og gater (B) *)	877	831	1 008	1 163	613	917	1 069
Netto driftsutgifter til funksjon 390,393 pr. innbygger i kroner *)	439	438	477	797	464	381	630

*) Inflasjonsjustert med deflator

³⁶ Oversikt over ressursbruk og kvalitet sammenlignet med andre kommuner av lik størrelse eller struktur.

Aktivitetsnøkkeltall³⁷

Kultur- og fritidstilbud

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Antall frivillige lag og foreninger (idrett) som mottar kommunalt tilskudd	43	26	8	0
Samlet areal på kommunale idrettsbygg, konsern	33 094	34 153	34 154	34 154
Samlet lengde av sommerturveier, -turstier og -løyper med kommunalt driftsansv (km)	25	25	25	25

Parkering

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Antall offentlige parkeringsplasser i kommunen (ekskl. innfartsparkeringsplasser)	923	1 284	1 284	1 387
Antall utstedte parkeringstillatelser for forflytningshemmede	770	910	1 196	1 261

Veier og gater

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Antall avgiftsbelagte parkeringsplasser i kommunen	667	565	565	603
Antall km tilrettelagt for syklende som er et kommunalt ansvar (km)	109	108	108	108
Antall lyspunkt langs kommunale veier og gater	9 660	7 000	7 000	7 030
Kommunal vei og gate med fast dekke. Antall kilometer	219	219	223	226
Kommunal vei og gate. Antall kilometer	231	230	230	230

Dette skal vi få til sammen

For å oppnå målene og imøtekomme utviklingen, skal vi i perioden særlig jobbe med dette:

Redusere og effektivisere kommunens arealbruk

Vi ønsker å bruke kommunens areal mest mulig effektivt ved å samlokalisere tjenester og bruke byggene mer fleksibelt. Arealer kan først frigjøres når tjenestene tilpasses nye rammer og arbeidsformer.

Slik skal vi gjøre det:

- Utrede ny lokalisering for flere tjenestetilbud der flytting og samlokalisering kan effektivisere arealbruken.
- Gjennomføre nødvendig omstilling som frigjør arealer.
- Leie ut, selge eller rive frigjorte arealer etter hvert som det eventuelt blir mulig.
- Avvikle innleiekontrakter for tjenester som kan løses i egne arealer, der dette gir besparelser.

Bærekraftig utbyggingsmønster, kutte klimagassutslipp og redusere tap av naturmangfold

Vi ønsker å sikre en bærekraftig areal- og naturforvaltning ved at det bygges ned så lite natur som mulig. Vi må prioritere utbygging der vi ønsker vekst, samtidig som vi skal sikre en bærekraftig kommuneøkonomi. Vi har også en rolle knyttet til overvannshåndtering og vannkvalitet i bekker og vassdrag.

³⁷ Oversikt over utviklingen i aktiviteter og kvalitet.

Slik skal vi gjøre det:

- Fortetting rundt kollektivknutepunktene for å redusere transportbehovet og bidra til reduserte klimautslipp
- Følge opp vår temaplan for klima- og energiplan og bidra til reduksjon av klimagassutslipp gjennom årlige klimabudsjett med tiltak (klimatiltak beskrives i kapittelet Klima- og miljøbudsjettet)
- Følge opp kommunens egenoppfyllelse av klima- og energimålene, inkludert redusert energiforbruk, forbedret kildesortering, gjenbruk og bruk av klimavennlige materialer
- Bevare våtmarksområder og myr og redusere tap av naturmangfold gjennom arealnøytralitet og oppfølging av kommunedelplan for naturmangfold
- Oppdatere og styrke kunnskap om kommunens naturmangfold og økosystemer
- Utvikle areal- og naturregnskap som verktøy for bærekraftig forvaltning av arealene i kommunen, og legge til grunn naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper §§ 8–12 i saksbehandlingen og beslutninger som berører naturmangfoldet

Øke trafikksikkerheten og utføre vedlikehold på kommunale veier innenfor ressursrammene

Temaplan for trafikksikkerhet gir føringer for vårt arbeid med trafikksikkerhet på det kommunale veinettet og prioritering av tiltak. Arbeidet bygger på regjeringens nullvisjon om null drepte og hardt skadde i trafikken, og utføres med både forebyggende arbeid og fysiske trafikksikkerhetstiltak. Kampanjer, arbeid med holdningsendringer og samarbeid med skolene er viktig.

Slik skal vi gjøre det:

- Sikre fremkommeligheten ved brøyting, strøing, siktrydding og vårrengjøring
- Gjennomføre tiltak for universell utforming, ryddige parkeringsforhold, trafikksikkerhet og bruinspeksjoner
- Gjennomføre enkle trafikksikkerhetstiltak etter prioriteringen i tiltaksplanen: i hovedsak fartsdempende tiltak, bedre belysning og parkeringsløsninger som styrker trafikksikkerheten, og følge opp arbeidet med hjertesoner rundt barneskolene
- Jobbe effektivt for å kunne gjennomføre så mye veivedlikehold som mulig innenfor de ressursrammene vi har til rådighet, blant annet med tiltak som reasfaltering, grøfting og sluktømming for å øke levetiden på veinettet

Større tiltak, som for eksempel bygging av gang-/sykkelvei er dyrere å gjennomføre og avhenger av tilgjengelige midler. Disse må derfor vurderes i hvert enkelt tilfelle.

Lede komplekse by- og områdeutviklingsprosjekter fra plan til gjennomføring

Byutvikling på Ski og Kolbotn handler om å lede komplekse byutviklingsprosjekter fra plan til gjennomføring. Dette innebærer god koordinering og samhandling både internt i kommunen, og med utbyggere, innbyggere, næringsliv og andre som påvirker eller påvirkes av utviklingen i disse stedene. Arbeidet organiseres gjennom program for utvikling av Ski og program for utvikling av Kolbotn.

Slik skal vi gjøre det:

- Følge de føringene som ligger i områdereguleringene for de to sentrumsområdene, og detaljreguleringer for de enkelte områdene, og følge føringene i vei-, vann-, avløps- og renovasjonstekniske normer, lov og forskrifter om offentlige anskaffelser, grunnervervstrategi og strategi for utbyggingsavtaler

- Bruke Byutviklingsforum, en dialogarena med de største utbyggerne i kommunen, til samhandling og dialog
- Ha dialog med utbyggerne om miljøvennlig utbygging og tiltak for å redusere klimagassutslipp fra byggeprosjekter

Bidra til miljøvennlige reisemåter

Våre innbyggere skal oppleve at det både er enkelt og naturlig å velge miljøvennlige reisemåter. Vi skal følge opp målene i temaplanene for klima og energi og mobilitet.

Slik skal vi gjøre det:

- Satse på gange, sykkel og kollektivtransport: sammenhengende gang- og sykkelveier, gode og oversiktlige krysningspunkter for gående/syklende, og trygge veier til skole og barnehage
- Føre en forutsigbar parkeringspolitikk med bruk av parkeringsavgifter, men også ha handlingsrom for løsninger som gir et bedre parkeringstilbud for de som trenger det
- Være pådriver for at det legges til rette for et høyfrekvent matebusstilbud inn mot stasjonene for å utnytte økt frekvens og kapasitet på Follobanen og Østfoldbanen

Utbedring av snarveier, god belysning og prioritert vinterdrift er viktige tiltak, men må vurderes opp mot tilgjengelige ressurser.

Effektiv plan- og byggesaksbehandling som utnytter handlingsrommet

Vi legger vekt på en effektiv plan- og byggesaksbehandling, inkludert eiendomsdanning, innenfor lovpålagte tidsfrister, medvirkning og nye arbeidsformer.

Slik skal vi gjøre det:

- Prioritere plansaksbehandling i tråd med planoversikten
- Legge til rette for en digital plan- og byggesaksbehandling med god veiledning på kommunens nettside
- Videreutvikle kartdata og 3D-modeller som skal bidra til god dialog med innbyggerne
- Sørge for god lokalsamfunnsutvikling gjennom involvering i tidlig fase av planprosesser og sørge for god samhandling med utbyggerne gjennom dialogmøter og systemer for tilbakemelding
- Kontinuerlig forbedre interne prosesser og rutiner for å fjerne tidstyver og forbedre samhandlingen i plan- og byggesaksbehandlingen

Gjennomføre utbyggingsprosjekter etter vedtatte planer

Utbyggingsprosjekter i kommunen skal ha god kvalitet gjennom tett dialog og samhandling med utbyggere.

Slik skal vi gjøre det:

- Gi tydelige og forutsigbare krav i forbindelse med regulering, og se etter handlingsrom for å finne gode løsninger
- Ha god kunnskap og systematikk for å ivareta viktige kvaliteter og løse utfordringer knyttet til naturmangfold, støy, overvann og flomveier, trafikkavvikling, klimatilpasning og bevaring av kulturminner

For å innfri kommunens økonomiske omstillingsbehov, vil vi i tillegg prioritere de økonomiske tiltakene som er omtalt under rammeoversikten.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	192 490	192 490	192 490	192 490
Sum Tekniske justeringer	0	-1 450	-1 010	-2 840
Sum Vedtak forrige periode	582	-125	-15 525	-15 525
Sum Budsjettendring forrige år	16 078	3 478	3 478	3 478
Vedtatte endringer	16 659	1 902	-13 058	-14 888
Konsekvensjustert ramme	209 149	194 392	179 432	177 602
Driftskonsekvens				
Arealjustering uteområder - ØHP 2026-2029	325	325	225	425
Arealjustering uteområder Kolbotn torg - ØHP 2026-2029	180	180	190	195
Arealjustering uteområder Ski torg og gågate - ØHP 2026-2029	2 100	3 300	3 500	3 300
Arealjustering veier - ØHP 2026-2029	193	193	193	193
Sum Driftskonsekvens	2 798	3 998	4 108	4 113
Omstilling- og innsparingstiltak				
Ansattbetaling på p-plasser	-350	-750	-750	-750
Avslutte leieavtale i Jernbaneveien 4	-825	-3 200	-3 200	-3 200
Avvikle drift av private veier	-100	-100	-100	-100
Avvikle kantinedrift i Sofiemyrveien 8	-650	-650	-650	-650
Avvikle undervarme på kunstgressbaner	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
Brøyting av uteområder og kommunale veier	0	-2 000	-2 000	-2 000
Effektivisering av kjøretøykontoret	-1 000	-3 000	-5 000	-5 000
Frigjøre arealer med netto innsparing	-1 100	-5 100	-9 100	-11 100
Infrastruktur i kommunale veier	-60	-60	-60	-60
Ingen gatevarme ved høy strømpris	-200	-200	-200	-200
Innsynsløsning eiendomsarkiv	0	-800	-800	-800
Klimabudsjett - reduksjon fra og med 2026	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Kulturskolen - samlokalisering av lokaler og bedre arealutnyttelse	0	-729	-1 250	-1 250
Legge naturis på isflaten i Ski idrettspark	-380	-380	-380	-380
Optimalisere transporttjenesten	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Private aktører (eller idrettslag) overtar drift og ansvar av idrettshaller og utendørs idrettsanlegg	0	-400	-400	-400
Privatisere de minste kommunale veiene	0	-1 000	-1 000	-1 000
Redusere/avvikle drift av uteområder	-400	-400	-400	-400
Reklamepunkter på kommunale eiendommer	0	-500	-1 000	-1 000
Restrukturering av kommunalsjefområde Samfunn, klima og miljø	-1 000	-1 000	-1 000	-2 000
Restrukturering av kommunalsjefområde Teknikk	0	-2 200	-2 200	-2 200
Strategisk bemanning	-610	-1 010	-1 710	-2 210
Strøkslekeplasser og løkker	0	-50	-50	-50
Ta betaling for erklæringer/tillatelser fra kommunen som grunneier	-110	-110	-110	-110
Øke lederspenn - og redesign av direktørområder	-2 324	-3 324	-3 324	-3 324
Øke parkeringsavgift til 50 kroner per time i sentrumskjernen	-250	-250	-250	-250
Sum Omstilling- og innsparingstiltak	-13 659	-31 513	-39 234	-42 734
Konsekvensjusteringer				
Bortfall av parkeringsinntekter	2 000	2 000	2 000	2 000
Driftskonsekvenser av opprettelse Nordre Follo	3 357	3 357	3 357	3 357
Eiendomsutvikling AS				
Follo landbrukskontor, tilskudd	70	70	70	70

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Innleie av lokaler til kommunale tjenester	1 300	1 103	9 680	9 680
Klargjøring av tomter for overføring til Nordre Follo Eiendomsutvikling AS	1 000	0	0	0
Nasjonalt treningsanlegg for Norges Fotballforbund	2 500	0	0	0
Tap av inntekter kommuneskogen som følge av vern av Østmarka	550	550	550	550
Sum Konsekvensjusteringer	10 777	7 080	15 657	15 657
Nye tiltak og realendringer budsjett	-84	-20 435	-19 469	-22 964
Ramme 2026-2029	209 065	173 957	159 963	154 638

Driftskonsekvens

Arealjustering uteområder – ØHP 2026–2029

Driftskonsekvenser av nye uteområder. Nye uteområder kommer hovedsakelig som følge av utbyggingsavtaler eller politiske vedtak. Består av kostnader til drift sommer og vinter inkludert brøyting og strøing der det er aktuelt.

Arealjustering uteområder Kolbotn torg – ØHP 2026–2029

Kolbotn torg fikk i ØHP 2025-2028 1,5 mill. kroner for korkdekke under lekeapparater. Det er behov for ytterligere 0,18 mill. kroner, da det er påløpt større areal som må driftes. Beløpet totalt for Kolbotn Torg blir 1,68 mill. kroner for 2026 og 2027, og med en økning fra 2028 på 0,1 mill. kroner.

Arealjustering uteområder Ski torg og gågate – ØHP 2026–2029

Nordre Follo kommune oppgraderer torg- og gågate i Ski sentrum. Prosjektet «Ski Torg og gågate» er et av kommunens viktigste tiltak for realisering av nye Ski sentrum. Tiltaket skal resultere i en attraktiv sentrumskjerne med høy kvalitet på utforming, og som er tilrettelagt for opphold, handel og aktivitet for alle. Prosjektet er planlagt ferdigstilling medio 2026.

For å kunne opprettholde de kvalitetene i byrommene som det legges opp til, vil det ha konsekvenser for drift- og vedlikeholdskostnadene.

Kostnadsøkningen gjenspeiler ambisjonene om å skape mer aktivitet gjennom mer møblering, utrustning og beplantning. De største bidragsyterne til kostnaddifferansen er gatevarmeanlegg, øvrig vinterdrift, grøntanlegg og en økning i møblering, lekeapparater etc.

Den første fireårsperioden skiller seg litt fra årene som følger senere. I første fireårsperiode har entreprenør fortsatt etableringskjøtsel av grøntanlegget, vedlikehold ut over årlig drift har i begrenset grad startet opp, det er ingen planlagte utskiftninger med mer slik at kostnaden disse årene er nokså lav. På en annen side vil det ha en kostnad å etablere driftsrutiner, bli kjent med anlegget og lære seg hvordan drifte dette på en effektiv måte. Gatevarmeanlegget, som er svært energikrevende, vil man trolig bruke noen vintre på å optimalisere energibruken på.

Arealjustering veier – ØHP 2026–2029

Driftskonsekvenser av nye veier. Nye veier kommer hovedsakelig som følge av utbyggingsavtaler eller politiske vedtak. Består av kostnader til drift sommer og vinter inkludert brøyting og strøing der det er aktuelt.

Omstilling- og innsparingstiltak

Ansattbetaling på p-plasser

Tiltaket gjelder innføring av betaling for parkering ved arbeidsplassen der det i dag er gratis. Dermed vil tiltaket berøre alle ansatte og virksomheter som har tilgang til gratis parkeringsplass ved arbeidsstedet, som skoler, barnehager og andre formålsbygg. På grunn av de ulike arbeidsplassenes lokalisering, er det stor forskjell blant de ansatte når det kommer til i hvilken grad arbeidsplassen har parkeringsplass tilgjengelig, om parkeringsplassen er beheftet med vilkår knyttet til parkeringen (som krav om betaling, makstid med mere), og kollektivtilgang/-forbindelse som kan motvirke bruk av bil til arbeidsplassen.

Tiltaket sikrer større grad av likebehandling av fordeler mellom ansatte.

Kommunen har kostnader knyttet til drift og vedlikehold av parkeringsareal, derfor vil brukerbetaling for parkeringsareal det ikke er krav om betaling på i dag, avhjelpe kostnadene knyttet til drift og vedlikehold. Tiltaket krever forberedende arbeider som skilting og innføring av takstzone(r). Derfor kan det tidligst iverksettes andre halvår 2026.

Estimert inntekt fra tiltaket er for 2026 kr. 0,35 mill. kroner, deretter kr. 0,75 mill. kroner per år.

Interne retningslinjer:

- Retningslinjer for møter og tjenestereiser i Nordre Follo kommune: Gjelder ikke for reiser mellom bosted og arbeidsplass, men uttrykker et klart ønske om at ansatte skal begrense bilbruk i størst mulig grad, og øke bruk av gange, sykkel og offentlig transport
- Nullvekstmålet: All vekst i persontransport skal skje med kollektiv, sykling og gange. Regulering av parkering er en mulighet for å stimulere til mindre bruk av bil.
- Temaplan for mobilitet 2023-2034 i Nordre Follo kommune: Kommunens ansatte kjører mye bil. Gratis parkeringsplass ved arbeidsstedet har stor betydning for om ansatte velger å kjøre bil til jobb (Christiansen, Engebretsen, & Hanssen, 2015). Også arbeidsstedets lokalisering og muligheter for å reise kollektivt, spiller inn. De aller fleste som kjører bil til jobb, parkerer gratis ved arbeidsstedet i kommunen, jf. reisevaneundersøkelse gjort blant kommunens ansatte høsten 2020.

Lover og regler:

- Vilkårsparkering besluttet i medhold av Forskrift om vilkårsparkering for allmennheten og håndheving av private parkeringsreguleringer (Parkeringsforskriften) og Forskrift om parkeringstillatelse for forflytningshemmede.

Avslutte leieavtale i Jernbaneveien 4

Kommunen leier i dag areal i Jernbaneveien 4 til Hjemmesykepleien Ski, som består av totalt 76 ansatte fordelt på tre avdelinger i turnus. Ved å avslutte denne avtalen og samlokalisere virksomheten med Solborg sykehjem, reduseres kommunens årlige leiekostnader med 3,2 mill. kroner fra og med 2027. Samlokaliseringen bidrar til et redusert samlet arealbehov for kommunale tjenester, og legger til rette for fremtidige synergieffekter innen Helse og mestring.

Etablering av ny lokalisering for hjemmesykepleien vil medføre kostnader knyttet til tilrettelegging av arealer i tråd med funksjonskrav, gjeldende lovverk og forskrifter. Tiltaket ivaretar dagens tjenesteleveranse, og endringen vil ikke medføre reduksjon i tilbudet til innbyggere.

Avvikle drift av private veier

Av ulike årsaker drifter kommunen enkelte private veier, men det foreligger ingen skriftlige avtaler som forplikter kommunen til å drifte disse veiene. Vinterdrift av private veier er ikke en kommunal oppgave. Det er også krevende å drifte disse veiene vinterstid, fordi sommervedlikeholdet gjerne har vært dårlig.

I temaplan for kommunale veier 2021–2025 ble dette arbeidet påbegynt med de private veiene som har minst offentlig nytte. Resterende veier planlegges nå overført til private eier til vinterdrift.

Avvikle kantinedrift i Sofiemyrveien 8

Det er ikke mulig å drive kantinen til selvkost, da det hadde utløst veldig dyr lunsj for de ansatte. Kantinen i Sofiemyrveien 8 avvikles, med en forventet besparelse på 0,65 mill. kroner (helårsvirkning).

Avvikle undervarme på kunstgressbaner

Kommunen har høye utgifter til oppvarming av de kunstgressbanene i kommunen som har innlagt undervarme. For å spare driftsutgifter avvikles undervarme på følgende baner:

- Ski kunstgress
- Tømtebanen
- Sofiemyr kunstgress
- Øvre Greverud kunstgress

Banene mottok spillemidler da de ble bygget. Kommunen kan allikevel skru av undervarme, men kan ikke stenge banene. Det siste er heller ikke planlagt, da banene blir driftet manuelt.

Brøyting av uteområder og kommunale veier

Kommunens ansatte i Vei, park og idrett brøyter kommunale veier i egen regi i dag, mens alle uteområder ved f.eks. skoler og barnehager brøytes gjennom avtale med entreprenør. Brøyting av uteområder er mer komplekst enn brøyting av kommunale veier. Alle uteområder skal være ferdig innen klokken 07:00 om morgenen, og det tar lenger tid å brøyte en m2 uteområde enn vei, som kan gjøres i en operasjon.

Kommunens kontrakt med entreprenør utgår før vinteren 2026/27. Det forventes at ny kontrakt vil ha en kostnad som er mye høyere enn dagens kontrakt er, som ble inngått i 2021. Ved å legge om brøytingen slik at egne mannskaper brøyter uteområder og en entreprenør brøyter kommunale veier, så vil det spares midler som møter forventet økning i kostnader ved en ny kontrakt for uteområder. Det er ikke kjent hvilken pris kommunen må betale dersom det inngås en kontrakt med entreprenør for å brøyte kommunale veier, men det er estimert en samlet innsparing på 2 mill. kroner fra 2027 ved å brøyte uteområder selv.

Vedtak om konkurranseutsetting kan få konsekvenser for effekten av dette tiltaket. Dette vil vi komme tilbake til i 2026.

Effektivisering av kjøretøykontoret

Nordre Follo kommune disponerer i dag rundt 400 tjenestekjøretøy, alt fra personbiler til anleggsmaskiner. Omtrent 250 av disse er leaset gjennom rammeavtaler. Kommunen har høye utgifter til leasing og administrasjon av kommunale tjenestebiler, men også til ansatte som har avtaler om bruk av egen bil i tjeneste. Samtidig står mange av bilene ubrukt store deler av dagen, noe som gir både unødvendige kostnader og administrativt merarbeid.

For å få bedre oversikt over kommunens eide og leasede kjøretøy er det kjøpt inn et flåtestyringsverktøy med elektronisk kjørebok. Verktøyet vil effektivisere dagens tjenester hos kjøretøykontoret ved:

- Automatisk og dermed mer effektiv og sikker oppfølging av service, EU-kontroll og dekkbytte
- Bedre utnyttelse av bilene, jevnere kilometerfordeling og lavere drivstofforbruk
- Mulighet for bildeling og etablering av bilpool
- Dokumentasjon overfor myndighetene om korrekt bruk av kjøretøyene

Spesielt bildeling gir muligheter for kommunen til å spare kostnader hvert år ved at ansatte deler bilene på tvers mellom virksomheter og områder. Det betyr igjen at kommunen har behov for færre biler enn det relativt høye antallet som administreres i dag.

Prosjektet innebærer etablering av flåtestyringsverktøy. Både flåtestyring og elektronisk kjørebok er definert som kontrolltiltak i arbeidsmiljøloven §9-1 og §9-2 og lov om behandling av personopplysninger (AML §9.1 OG §9.23). Innføring av flåtestyringssystem med elektronisk kjørebok er drøftet i AMU og SMBU.

Frigjøre arealer med netto innsparing

Vår langsiktige strategi (utenfor økonomiplanperioden) er å øke utnyttelsen av arealene i Kolben og frigjøre lokaler i Gamle Oppegård rådhus for utleie. For å realisere besparelser innenfor økonomiplanperioden må alternative grep vurderes.

Dette innebærer blant annet å avslutte innleieavtaler der eide lokaler kan benyttes, øke samlokalisering og gjøre bygg tilgjengelige for utleie eller salg gjennom omstillingstiltak. Arealer kan først frigjøres når tjenestene tilpasses nye rammer og arbeidsformer. Flere fagmiljøer vil bli berørt.

Infrastruktur i kommunale veier

Ulike aktører har behov for å legge og ha liggende infrastruktur i kommunale veier, som for eksempel fiber. Gebyret skal dekke utgifter til kommunens saksbehandling og rettigheten kommunen gir til å at infrastrukturen blir værende. Tiltaket har ingen konsekvenser for innbyggere, utover det man i dag opplever som nabo dersom det graves for eksempel fiber.

Ingen gatevarme ved høy strømpris

Tiltaket innebærer å slå av gatevarme ved høy strømpris. Tiltaket er ikke aktuelt der det ligger gatevarme i de nye gatene i Ski sentrum fordi manuell drift kan skade underlaget. Ved å skru av gatevarme og innføre manuell drift, vil innbyggere oppleve en redusert kvalitet på vinterdriften der dette tiltaket er aktuelt.

Innsynsløsning eiendomsarkiv

Kommunen står overfor et økende behov for å tilgjengeliggjøre eiendomrelaterte arkiver på en effektiv og brukervennlig måte. Dagens manuelle prosesser og fragmenterte systemlandskap fører til unødvendig ressursbruk og lang saksbehandlingstid. Prosjektet skal utvikle en digital innsynsløsning som gir både ansatte og innbyggere enkel tilgang til eiendomsdata, samtidig som det sikrer trygg håndtering av sensitive opplysninger. Løsningen skal bidra til effektivisering, bedre innbyggerdialog og økt tillit til kommunen.

Prosjektets har en investeringsramme på 2 mill. kroner i 2026. I tillegg vil berørte virksomheter bidra med egeninnsats. Det forventes at løsningen vil gi en netto besparelse på 0,8 mill. kroner i året fra og med 2027, som følge av redusert bemanningsbehov. Det vil i tillegg være en besparelse av ansattressurser på selvkost.

Klimabudsjett – reduksjon fra og med 2026

Klimabudsjett fra og med 2026 har følgende tiltak:

- Klimavennlige anskaffelser gjelder klimarådgiver
- Klimavennlige mobilitet er tenkt brukt til ladepunkter, merkostnad for nullutslippskjøretøy, tiltak for redusert transportbehov, tiltak for klimavennlig mobilitet
- Klimavennlige bygg og anlegg – merkostnader for klimavennlige materialer, redusert byggesaksgebyr for FutureBuiltprosjekter, torvfrie jod, merkostnad for utslippsfri anleggsplass
- Ombruk og gjenbruk gjelder gjenbrukslager
- Klimavennlig mat gjelder grønnsakdyrking i barnehager og skoler samt matsvinn

Konsekvensene av å redusere klimabudsjettet med 1,5 mill. kroner til 3,5 mill. kroner i 2026, og 2,9. mill. kroner de tre siste årene i ØHP-perioden er følgende:

Klimabudsjettet har som intensjon å stimulere til tiltak som reduserer klimagassutslipp, og utløser i stor grad også statlige klimasatsmidler som overstiger kommunens eget budsjett. Fra oppstart i 2022 har vi fått over 20 mill. kroner i statlige midler til spesifikke prosjekt. Risikoen øker for at færre lokale tiltak kan gjennomføres, og for at ekstern støtte må tilbakebetales fordi eksterne tilskudd ofte kun dekker deler av kostnadene.

En viktig konsekvens vil være at kommunen ikke reduserer klimagassutslippene i den takten som kreves for å nå egne mål, samt kunne påvirke kommunens omdømme som ledende og innovativ i Norge på dette området.

Kulturskolen – samlokalisering av lokaler og bedre arealutnyttelse

Som del av arbeidet med arealeffektivisering skal Kulturskolens samlede tilbud og lokalisering vurderes slik at bygget Kontra kan avhendes. Dette kan få konsekvenser for tilbudet.

Det gjennomføres en konsekvensutredning av Kontra kulturskole, jfr. Politiske møter - Møter - Kommunestyret (04.12.2024).

Legge naturis på isflaten i Ski idrettspark

Kommunen har utgifter på om lag 0,4 mill. kroner per år til drift av kunstisflaten i Ski idrettspark. Kunstisflaten driftes av Ski IL hockey gjennom en driftsavtale med kommunen. En reduksjon av driften innebærer at kommunen kun legger naturlig is når værforholdene tillater det, på samme måte som øvrige lokasjoner som kommunen legger is på når det er kulde.

Konsekvenser ved å avvikle naturis er færre dager med is som kan benyttes av kommunens innbyggere. Isflaten har hver vinter et høyt nivå, som blir redusert ved å kunne legge naturis. Med naturis vil isen bli driftet med mindre bemanning.

Optimalisere transporttjenesten

I mai 2025 ble «Retningslinjer for transport i området Mestring, Nordre Follo kommune» vedtatt. I saken defineres klare kriterier for tildeling av transport med kommunens transporttjeneste, samt at henting/levering kan variere med +/- 15 minutter og at man skal søke å optimalisere rutene til dagsentra basert på geografi og kjørelengde. Disse endringene kan gi en besparelse på 1,5 mill. kroner i forhold til opprinnelig budsjett som er på om lag 12,3 mill. kroner.

Private aktører (eller idrettslag) overtar drift og ansvar av idrettshaller og utendørs idrettsanlegg

Utendørsanleggene (gjelder kommunalsjefområde Teknikk):

Kommunen bruker hvert år betydelige midler på drift av utendørs idrettsanleggene. Budsjettposten ligger på rundt 8 mill. kroner per år inkludert fastlønn for om lag 2,5 personer. Hensikten med tiltaket er

å avvikle kommunens drift av idrettsanlegg ved å overføre anleggene til det enkelte idrettslag for å kunne redusere driftsbudsjettet på denne tjenesten.

Ved et eventuelt salg eller kommunen gir eiendom til et idrettslag, så må dette vurderes mot statsstøtteregelverket.

Idrettshallene (gjelder kommunalsjefområde Eiendom):

Driften av de enkelte hallene som brukes til lovpålagte tjenester på dagtid kan settes bort til idretten ved å inngå en driftsavtale som skal gjenspeile bytte av tjenester og idrettens bruk av lokalene utenom kommunens brukstid.

Ved å inngå en driftsavtale med Idretten som gjenspeiler bytte av tjenester så kan kommunen gi et driftstilskudd som er betydelig lavere enn dagens kostnad for drift av den enkelte hall.

Tjenestene som leveres i idrettshallene gjennom idretten er ikke lovpålagte, men skolene har lovpålagt aktivitet i hallene på dagtid.

Ski ishall og Ski turnhall (gjelder kommunalsjefområde Eiendom):

Driften av ishallen og turnhallen er ikke en lovpålagt oppgave og det foregår heller ikke lovpålagte aktiviteter i hallene, derfor er det ønskelig at driften overtas i sin helhet av private aktører eller aktuelle klubber. Ved å selge/gi bort bygningsmassen til aktuelle klubber eller private og gi tilskudd for driften vil vi kunne spare store summer på faste drift- og vedlikeholdskostnader og videre behov for investering.

Ved å gi bort bygningsmassen og beholde tomten, kan vi gi tilskudd til drifter (idretten/privat aktør) for å kunne benytte hallens fasilitet ut ifra kommunens behov.

Privatisere de minste kommunale veiene

Kommunen drifter i dag 32 mil kommunale veier og gang- og sykkelveier, og har all drift og vedlikehold av veinettet.

Flere av veiene leder til få eiendommer. Om veiene i dag hadde vært gjenstand for detaljregulering, ville flere av dem ikke blitt overtatt til kommunalt eie og drift på grunn av få grunneiendommer langs veien, og/eller mangel på kommunale tjenester langs veien som er avhengig av kommunal drift og vedlikehold.

Antall grunneiere som blir berørt er ikke kartlagt ennå. Ved å drifte og vedlikeholde færre veier, vil kommunen oppnå reduserte utgifter. Fordi tiltaket krever politisk forankring, dialog med berørte grunneiere samt internt og eksternt vedtak, er det ikke estimert besparelse allerede fra 2026. Fra og med 2027 er det derimot estimert at kommunen vil redusere utgiftene sine med 1 mill. i året.

Henvisninger: veglova § 5 m.fl.

Redusere/avvikle drift av uteområder

Kommunen drifter store arealer utendørs i sommersesongen, og mannskaper og robotklippere klipper om lag 500 000 m2. Hensikten med tiltaket er å spare inn på ressursbehov ved å redusere antall m2 som klippes. Ved å avvikle klipping av gress på kommunens uteområder, badeplasser og lignende, forventes en innsparing på 0,4 mill. kroner.

Reklamepunkter på kommunale eiendommer

Areal som vi eier, men helt eller delvis ikke bruker, kan benyttes til strategisk plassering av reklame for private aktører. Utleie av areal til reklame kan generere inntekter for kommunen. Kommunen må

innføre en gebyrsats for utleie av areal til reklame. Utgifter til nødvendig infrastruktur til fremtidig reklamepunkt søkes dekket gjennom inntekter fra gebyret. Etablering av reklamepunkt er nytt for kommunen, derfor hefter det usikkerhet ved inntekten. Oppføring av skilt og reklame kan være avhengig av tillatelse fra både veimyndigheten i kommunen og Byggesak. Dette er fordi skilt og reklame langs veien kan være omfattes av både vegloven § 33 og plan- og bygningsloven.

Restrukturering av kommunalsjefområde Samfunn, klima og miljø

Tiltaket skal bidra til at kommunalsjefområde Samfunn, klima og miljø kan klare seg med mindre ressurser gjennom effektivisering, automatisering og forenkling av arbeidsprosesser. Budsjettet for området reduseres fra 2026 med 1 mill. kroner. Første året legges beløpet inn som et generelt rammekutt. Innen utgangen av perioden forventes området å kunne dekke inn en innsparing på 2 mill. kroner ved naturlig avgang og mer effektiv saksbehandling.

Restrukturering av kommunalsjefområde Teknikk

Kommunalsjefområde Teknikk er i dag organisert med to store virksomheter, Vann og avløp og Vei, park og idrett. I tillegg en avdeling som er direkte underlagt kommunalsjef uten egen avdelingsleder. Hver av de store virksomhetene har egen driftsavdeling, prosjekt og planavdeling i tillegg til øvrig virksomhet.

Tiltaket vil gå ut på å bygge en struktur som både er mest mulig hensiktsmessig organisert for å sikre at vi utnytter ressurser, maskiner og utstyr best mulig, og at vi har en robust organisasjons- og lederstruktur.

Målene i prosessen er definert som:

- Effektiv drift – få mest mulig igjen for innsatsen til de ansatte, og at det er minst mulig heft i hverdagen til folkene våre
- Få utnyttet investeringene våre i maskiner, utstyr og bilpark mest og best mulig – færre maskiner, biler og utstyr
- Effektiv bruk av kommunens arealer og eiendommer – arealeffektivisering – økt effektivitet og sømløshet i involvering i planarbeid, uttalelser til byggesaker etc.
- Enhetlig og effektive innspill til prosesser innenfor plan, regulering, bygge- og delesak og effektiv myndighetsutøvelse
- Effektiv prosjektgjennomføring – profesjonalisert prosjektmiljø, effektiv gjennomføring av anleggsprosjekter, lavere investeringskostnad
- Effektiv gjennomføring av utvikling, omstilling, endringer og innovasjon.
- Gjennomføringskraft til å gjennomføre endringer og omstille

Det er i tiltaket definert at vi skal redusere med 2,2 mill. kroner som direkte resultat av prosessen.

Strategisk bemanning

Dette tiltaket skal gjennomføres fordi vi må tilpasse oss en ny virkelighet med økte krav, begrensede ressurser og rask teknologisk utvikling. For å sikre en bærekraftig organisasjon, må vi kombinere økt bruk av kunstig intelligens (KI) og automatisering med en mer fleksibel og robust organisering.

Dette tiltaket vil berøre alle virksomheter i organisasjonen. Der det er mulig, skal oppgaver omfordes, automatiseres eller håndteres på nye måter. Vi legger opp til en kontrollert reduksjon på om lag ti stillinger i kommunen per år, der vurderingene knyttes tett opp mot strategiske behov og prioriteringer i organisasjonen. Alle de identifiserte tiltakene i omstillingen vil gjennomføres som egne tiltak med tett oppfølging. Tiltaket er tett knyttet opp mot arbeidet som gjøres i KI-løftet og skal følge samme styringssyklus som det KI-løftet gjør for å sikre samlet prioritering.

Beløpene i rammeoversikten viser det enkelte direktørområdets andel av det samlede tiltaket.

Strøkslekeplasser og løkker

Kommunen eier en rekke strøkslekeplasser og løkker, og disse er hovedsakelig av eldre dato. Det er svært begrenset med midler til vedlikehold, drift og skjøtsel av disse og årsaken til det er at de ikke er prioritert og har derfor få eller ingen innretninger. Eldre apparater blir fjernet dersom tilsyn viser mangler ved dem og ikke erstattet av hensyn til økonomien.

Kommunen har ikke tilstrekkelig midler til apparater og drift av slike arealer. Kommunen ønsker derfor å tilby avtale om bruksrett til grendelag, velforeninger eller andre som ønsker å utvikle og drifte areal regulert eller brukt til strøkslekeplass eller løkker i sine nærområder.

Ta betaling for erklæringer/tillatelser fra kommunen som grunneier

Tiltaket skal gjennomføres fordi kommunen får en del henvendelser om utstedelse av erklæringer, tillatelser, heftelser, sletting av heftelser. Dette brukes den arbeidstid på som bør bebyrlegges.

Gjennomgang av lovlighet og kontroll/sjekk mot andre kommuner og deres gebyrforskrifter vil bli undersøkt grundig. Forslag til nye gebyr vil bli foreslått i gebyrforskriften. Baserer oss i utgangspunktet på størrelsesorden som Oslo kommune.

Øke lederspenn – og redesign av direktørområder

Lederspenn er et viktig begrep innen organisasjonsledelse. Det viser balansen mellom antall årsverk per leder og er en viktig faktor for effektiviteten og organisasjonens evne til å nå sine mål. Med flere medarbeidere blir det nødvendig å delegere oppgaver og ansvar, noe som gir mer autonomi til ansatte. Økt eierskap kan øke både motivasjon og engasjement. Med tilstrekkelig antall årsverk kan ressursene utnyttes mer effektivt. Ledere kan fokusere på strategiske oppgaver og tildele ansvar på en måte som maksimerer teamets ytelse.

Tiltaket innebærer en gjennomgang av 50 identifiserte avdelinger/virksomheter som i dag har et lederspenn under åtte årsverk. En målrettet tilnærming til lederspenn vil medføre restrukturering og omorganisering. For å sikre en smidig overgang og implementering av nye ledelsesstrategier er endringsledelse avgjørende. Prinsippet om minimum lederspenn på åtte årsverk gjelder på alle nivåer, med unntak av kommunedirektøren. Innføringen av prinsippet om lederspenn vil bidra til gevinstrealisering på 14 mill. kroner i 2026 og ytterligere 6 mill. kroner i 2027.

I forbindelse med naturlig avgang, vil stillingen som assisterende kommunedirektør bli borte fra sommeren 2026. Effekten er lagt inn med helårsvirkning fra 2027 i Eiendom, strategi og økonomi.

Beløpene i rammetabellen viser det enkelte direktørområdets andel av det samlede tiltaket.

Øke parkeringsavgift til 50 kroner per time i sentrumskjernen

Kommunen har potensial for økte inntekter i bedre utnyttelse av egen infrastruktur. Dette tiltaket innebærer en gradvis justering av parkeringsgebyret i sentrumskjernen, uten at det kommer med store utgifter. Med dette tiltaket er inntekt på parkeringsgebyrer estimert å øke med 0,25 mill. kroner.

Henvisninger:

- Vilkårsparkering, som betaling mot parkering, besluttet i medhold av Forskrift om vilkårsparkering for allmennheten og håndheving av private parkeringsreguleringer (Parkeringsforskriften)
- Forskrift om parkeringstillatelse for forflytningshemmede.

Dagens pris for parkering per time (etter første time som er gratis) er 45 kroner på parkeringsplasser i sentrumskjernen hvor det er krav om betaling.

Konsekvensjusteringer

Bortfall av parkeringsinntekter

Kommunen har de senere år vedtatt tiltak som gir lavere parkeringsinntekter. Blant annet 1 times gratis parkering og gratis parkering på søndager. Det legges inn 2 mill. kroner i tråd med anslag for mindreinntekt i 2025. Dette er knyttet til tapte parkeringsinntekter som følge av 1 times gratisparkering, lavere gebyrinntekter og bortfall av parkeringsplasser på blant annet Nedre Torg, Vestråtparken.

Driftskonsekvenser av opprettelse Nordre Follo Eiendomsutvikling AS

I KST-sak 106/25 ble det vedtatt å opprette Nordre Follo Eiendomsutvikling AS (NFE). Fra og med 1.5.2025 ble NFE etablert som et heleid kommunalt aksjeselskap. Selskapet skal ivareta kommunens utviklerrolle for eiendommer som ikke er knyttet opp til kommunens tjenesteproduksjon.

Westgaarden 1. etasje seksjon 2 og 9 og Kolbotnveien 23 (K23) er solgt fra Nordre Follo kommune til NFE.

Nordre Follo kommune har tegnet 10 års leiekontrakt med K23 i 3. etasje (p.t. helsestasjon), og eiendomsselskapet har forpliktet seg til å oppgradere disse lokalene i henhold til dagens krav til standard for 8 mill. kroner ekskl. mva. Investeringskostnader utover 8 mill. kroner skal Nordre Follo kommune nedbetale i 10-årsperioden, det vil si 10 prosent hvert år. Per i dag er total kostnad beregnet å bli 23 mill. kroner, det vil si en ekstrakostnad på 15 mill. kroner fordelt på 10 år, 1,5 mill. kroner per år. Dette blir først gjeldende fra og med 1.1.2026. I tillegg kommer kostnad for ordinær husleie.

Nordre Follo kommune viderefører leieforholdet i Westgaarden AS med en 10 års leiekontrakt for de lokaler kommunen benytter og har leiekontrakt på per i dag.

Disse endringene medfører driftskonsekvenser, blant annet tap av husleieinntekter, endringer i faste drift- og vedlikeholdskostnader og økt husleie for innleie av lokalene. Se oversikt under:

Direktørområde Eiendom, strategi og økonomi:

- Tap av husleieinntekter for K23 og Westgaarden – 2,8 mill. kroner
- Endringer FDV-kostnader og nye driftsavtaler – 1,3 mill. kroner i fratrekk
- Dette gir en nettokostnad på 1,5 mill. kroner

Direktørområde Samfunn og teknikk:

- Nedtrekk av 0,5 stilling – besparelse på 0,5 mill. kroner
- Husleie K23-Helsestasjonen og Westgaarden AS – kostnad på 3,9 mill. kroner (inkl. 1,5 ekstrakostnad på grunn av investeringen av helsestasjonen)
- Dette gir en nettokostnad på 3,4 mill. kroner

Til sammen blir det en nettokostnad på 4,9 mill. kroner for begge direktørområdene.

Follo landbrukskontor, tilskudd

Nordre Follo kommunes andel av økte driftskostnader for Follo Landbrukskontor.

Tilskudd til Follo landbrukskontor vil for 2026 være 1,848 mill. kroner. Dette blir en økning på 70 000 kroner i forhold til dagens ramme som er på 1,778 mill. kroner

Innleie av lokaler til kommunale tjenester

Tiltaket gjelder netto endring i husleiekostnader ved leie av lokaler til tjenestene samt økte felleskostnader alle leieforhold.

Økning i felleskostnader på grunn av generell prisstigning utgjør totalt 1,1 mill. kroner for alle leieforhold, fra 32,7 mill. kroner til 33,8 mill. kroner. I tillegg kommer andre endringer som gjelder nye/endrede leieforhold.

Innflytting til nye NAV i Tinghusveien 9 er berammet til februar 2026, og utflytting fra Idrettsveien er berammet mars 2026. Netto endring i husleie blir for 2026 0,34 mill. kroner og fra og med 2027 0,2 mill. kroner. I tillegg vil leieforholdet for leie av tomt «Villenga» opphøre fra og med november 2025. Dette utgjør en reduksjon av leiekostnader på 0,14 mill. kroner i året.

Korrigert feil fra ØHP 2025–2028 – trukket ut for mye fra rammen i 2028 og 2029 som gjelder tiltak som ikke ble gjennomført (avvikle leieforhold dans og Ski bibliotek samt leie i ny videregående skole). Korrigeringen utgjør 8,6 mill. kroner.

Klargjøring av tomter for overføring til Nordre Follo Eiendomsutvikling AS

Tiltaket gjelder kostnader i forbindelse med overføring av tomter til Nordre Follo Eiendomsutvikling AS. Dette gjelder kostnader til taksering, revisorgodkjenning og for noen tomter kan det bli kostnader til eiendomsdannelse. Beløpet er tatt utgangspunkt i at det overføre to-tre eiendommer i 2026.

Nasjonalt treningsanlegg for Norges Fotballforbund

I forbindelse med nasjonalt treningsanlegg for Norges Fotballforbund må det ferdigstilles reguleringsplan. Estimert kostnad til dette er 1,0 mill. kroner.

I tillegg kommer midlertidig flytting av deler av driftstasjonen til virksomhet vann og avløp (som inkluderer grunnarbeider, byggesakssøknad, ansvarlig søker mm), estimert kostnad 1,5 mill. kroner

Tap av inntekter kommuneskogen som følge av vern av Østmarka

Kommuneskogen har en mindreinntekt som følge av vern av Østmarka på totalt 0,55 mill. kroner. Vei, park og idrett har i 2025 et budsjettrett inntektskrav på 0,85 mill. kroner. Realistisk inntektskrav etter etablering av nasjonalparken er 0,3 mill. kroner. Kommunen fikk i 2024 utbetalt en engangserstatning fra Miljødirektoratet for vern av nasjonalparken som skal kompensere for framtidig inntektstap. Inntektstapet på 0,55 mill kroner per år må kompenseres så sant dette ikke skal bli et rammekutt. Erstatningsbeløpet er satt på ubundet investeringsfond, og gir årlig en renteinntekt tilsvarende kommunens gjeldende innskuddsrente.

Driftsbudsjett per område

Økonomiske rammer vedtas per direktørområde. jfr. kapittel Budsjettavvik og rammeoversikter. Til informasjon vises her tall per område. Tabellen viser sist avlagte regnskap, opprinnelig budsjett og revidert budsjett inneværende år samt rammer i økonomiplan 2026–2029.

Samfunn og teknikk – rammer per område

Beløp i 1000 kr

Område	Regnskap 2024	Oppr budsjett 2025	Rev budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Område Samfunn, klima og miljø	29 731	35 037	36 837	36 266	34 766	32 746	31 746
Område Teknikk	143 154	148 023	168 556	166 182	138 399	132 355	132 360
Samfunn og teknikk, overordnet område	6 257	9 430	8 045	6 617	792	-5 138	-9 468
Totalsum	179 142	192 490	213 437	209 065	173 957	159 963	154 638

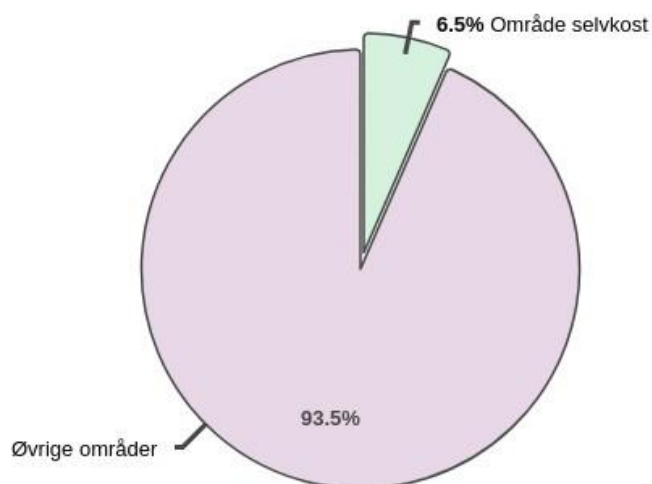
Selvkost

Vanntårnet Hebekk.
Foto: Nordre Follo kommune

11.6 Selvkost

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Beskrivelse

Her budsjetteres og regnskapsføres kommunale oppgaver som finansieres med gebyrer etter selvkostprinsippet. Det innebærer at inntekter fra gebyret ikke skal overstige kostnadene ved å produsere tjenesten eller produktet.

Selvkostområdene er en del av direktørområdet Samfunn og teknikk, men er skilt ut som et eget område for å lette økonomioppfølging av selvkosttjenestene etter kommuneloven § 15-1 og selvkostforskriften § 2.

KOSTRA-tall³⁸

	Nordre Follo 2023	Nordre Follo 2024	Lillestrøm	Larvik	Ullensaker	Lørenskog	Kostragruppe 11
Prioritet							
Område- og detaljreguleringsplaner vedtatt av kommunen siste år	7	11	7	10	9	0	80
Produktivitet							
Avløp - driftsutgifter per innbyggere tilknyttet kommunal avløpstjeneste (kr/tilkn.innb) *)	2 047	2 097	3 169	1 443	2 104	2 200	
Behandlede byggesøknader i alt (antall)	483	415	866	645	281	255	6 585
Behandlede søknader om eierseksjonering (antall)	27	15	26	8	15	19	177
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	9	9	17	36	32	44	31

³⁸ Oversikt over ressursbruk og kvalitet sammenlignet med andre kommuner av lik størrelse eller struktur.

Vann - Driftsutgifter per tilknyttet innbygger (kr/tilkn.innb) *)	1 862	2 279	2 273	944	920	2 451	
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	2 794	2 873	3 821	2 908	4 128	4 990	3 163
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	7 441	8 686	7 151	6 439	5 304	6 921	6 248
Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (kr) *)	352,2	355,0	559,0	371,0	387,0	576,0	409,0
Årsgebyr for septiktømming - ekskl. mva. (kr) *)	4 368	4 873	1 821	744	1 933	3 542	2 077
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (kr) *)	6 223	6 425	5 030	4 392	3 432	6 319	4 457
Kvalitet							
Kommunens gjennomsnittlige saksbehandlingstid fra mottatt komplett planforslag til endelig vedtak (dager)	155	160		251	300		155
Renovasjon - Husholdningsavfall per innbygger (kommune)	363	364	332	466	390	332	0
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Byggesaksgebyr for oppføring av enebolig (kr) *)	41 768	40 200	35 500	25 800	23 593	39 500	28 450

*) Inflasjonsjustert med deflator

Aktivitetsnøkkeltall ³⁹

Arealplanlegging og byggesaksbehandling

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Behandlede byggesøknader i alt (antall)	544	542	483	415
Byggesaker med tilsyn på byggeplasser i alt (antall)	26	59	70	70
Kommunens gjennomsnittlige saksbehandlingstid for byggesøknader med 12 ukers frist (dager)	26	35	42	36
Kommunens gjennomsnittlige saksbehandlingstid for byggesøknader med 3 ukers frist (dager)	12	47	8	25
Pålegg etter tilsyn (antall)	2	24	11	12

Kart og oppmåling

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for kart- og oppmålingsvirksomhet (dager)	81	60	48	43
Rekvisisjoner med saksbehandlingstid over lovpålagt tid (antall)	1	2	0	1
Rekvisisjoner mottatt av kommunen (antall)	76	67	65	57

Renovasjon

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Antall dager per år med utvidet åpningstid for mottak av avfall	236	236	236	236
Husholdningsavfall i alt inkl. næringsavfall (tonn)	29 937	26 503	25 435	26 273

³⁹ Oversikt over utviklingen i aktiviteter og kvalitet.

Vann og avløp

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Antall innbyggere tilknyttet kommunal vannforsyning	53 881	56 801	56 801	56 801
Antall innbyggere tilknyttet kommunalt avløp	55 312	55 312	55 312	55 312
Antall lekkasjereparasjoner på det kommunale nettet (antall/km ledningsnett)	0,08	0,06	0,07	0,06
Antall meter nytt kommunalt ledningsnett, vannforsyning	1 700	3 945	820	820
Antall meter utskiftet/rehabilitert kommunalt ledningsnett, vannforsyning	897	301	308	230
Lengde fornyet kommunalt spillvannsnnett (m)	1 189	259	1 419	1 324
Lengde kommunalt spillvannsnnett totalt (m)	308 276	314 355	309 097	309 319
Total vannleveranse på kommunalt distribusjonsnett (m3)	6 019 384	5 394 808	5 884 340	6 238 129

Dette skal vi få til sammen

Økonomi: plan- og arealtjenestene, byggesak og forurensningsmyndighet

Det er en rekke faktorer som påvirker selvkostresultatet og som ligger utenfor kommunens kontroll. Det er derfor usikre inntekter for dette området. Gebyrinntektene for kommunens myndighetsoppgaver svinger normalt en del, fordi de avhenger av hvor mange og hvilke typer saker kommunen får til behandling hvert år.

Resultatet fra selvkost på disse områdene, gir et bidrag til kommunens driftsregnskap til dekning av tilhørende finans, kapital- og indirekte kostnader. For 2025 er dette bidraget beregnet å utgjøre om lag 2,2 mill. kroner.

Økonomi: vann, avløp, renovasjon, feiing og slamtømming (selvkost VARFS)

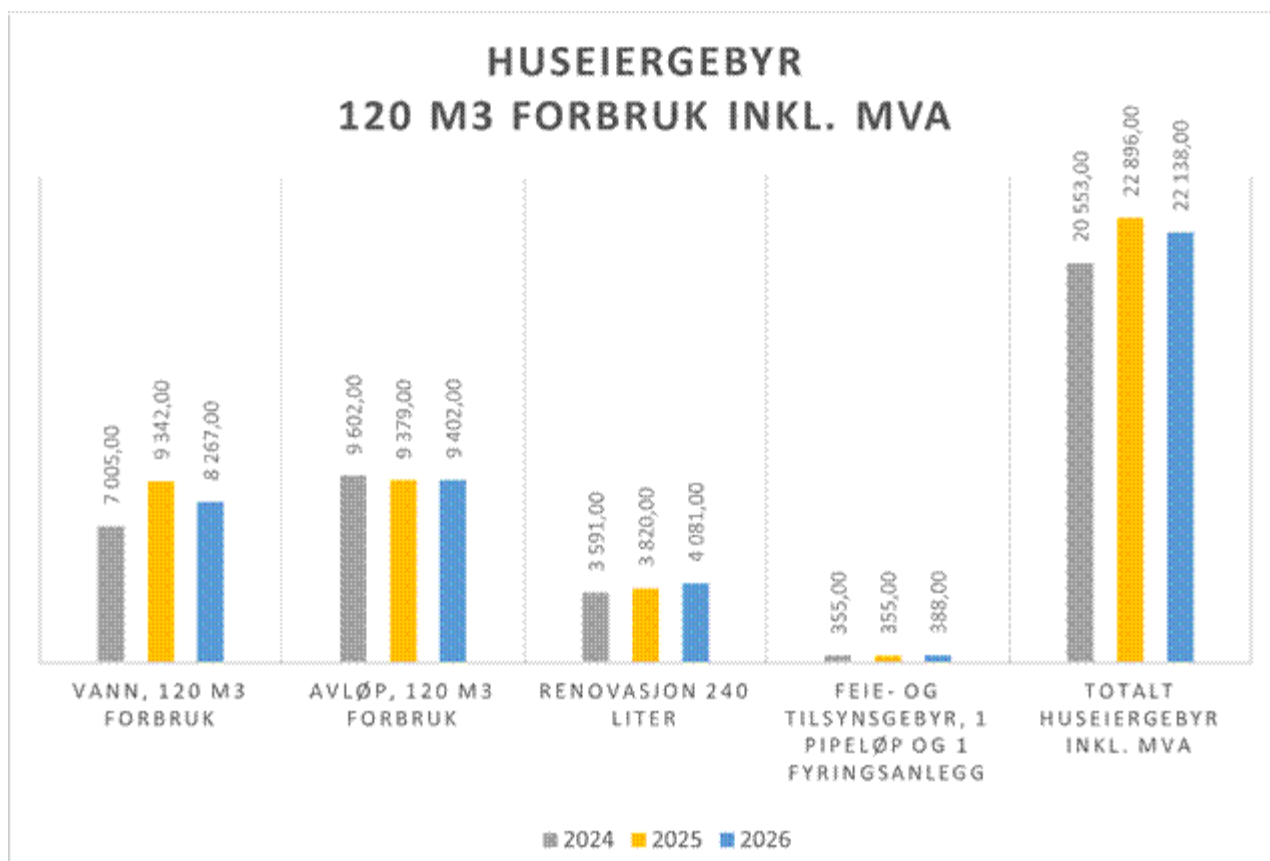
Det er en rekke faktorer som påvirker selvkostresultatet og som ligger utenfor kommunens kontroll. De viktigste faktorene er budsjettårets forventede kalkylerente, kapasitetsbegrensninger ved gjennomføring av planlagte prosjekter, og usikre utgifter og inntekter.

Resultat fra selvkost VARFS inn i kommunens driftsregnskap er et bidrag til dekning av det «utlegget» kommunen antas å ha i forbindelse med kapital- og indirekte kostnader tilknyttet selvkosttjenestene VARFS, inkludert en kalkulatorisk kompensasjon til kommunen. For 2026 er dette bidraget beregnet å utgjøre 152,2 mill. kroner.

Kommunal- og distriktsdepartementet har vedtatt følgende endringer som påvirker vann- og avløpsgebyrene fra 2026:

- Avskrivningsreglene i budsjett- og regnskapsforskriften er endret, fra 40 års avskrivningstid til inntil 80 år på ledningsnett
- Kalkylerenten er endret fra 5-årig Swap + 0,5 prosent til 3-mnd NIBOR + 0,7 prosent i selvkostforskriften

Samlet gebyrer for en normalhusholdning foreslås redusert med om lag 800 kroner. Fra 22 896 kroner i 2025 til 22 138 kroner i 2026. Beregninger for utvikling i gebyrene i perioden 2024–2026 for en normalhusholdning er vist i grafen under.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	-168 863	-168 863	-168 863	-168 863
Sum Vedtak forrige periode	-11 093	-25 148	-31 068	-31 068
Sum Budsjettendring forrige år	-1 591	-1 591	-1 591	-1 591
Vedtatte endringer	-12 684	-26 739	-32 660	-32 660
Konsekvensjustert ramme	-181 547	-195 602	-201 523	-201 523
Konsekvensjusteringer				
Selvkost saksbehandlingsområdene - rammeendring	254	267	288	239
Selvkost vann, avløp, renovasjon, feier og slam - rammeendring	27 039	27 281	20 749	4 173
Sum Konsekvensjusteringer	27 292	27 548	21 038	4 413
Nye tiltak og realendringer budsjett	27 292	27 548	21 038	4 413
Ramme 2026-2029	-154 255	-168 054	-180 485	-197 110

Konsekvensjusteringer

Selvkost saksbehandlingsområdene – rammeendring

Dette selvkostområdet omfatter private planforslag, bygge- og delesaker, oppmåling, eierseksjonering og forurensningsmyndighet.

Selvkost innebærer at kommunens kostnader med å yte tjenestene skal dekkes av gebyrer som brukere av tjenestene betaler. Selvkostområdene er også med å dekke sin andel av kommunens indirekte

kostnader til administrasjon og sentrale støttefunksjoner. Et mindre beløp dekker også finansutgifter knyttet til investeringene på området. For 2026 utgjør dette om lag 2,2 mill. kroner.

Driftsbudsjett per område

Økonomiske rammer vedtas per direktørområde. jfr. kapittel Budsjettavvik og rammeoversikter. Til informasjon vises her tall per område. Tabellen viser sist avlagte regnskap, opprinnelig budsjett og revidert budsjett inneværende år samt rammer i økonomiplan 2026–2029.

Område selvkost - rammer per område

Beløp i 1000 kr

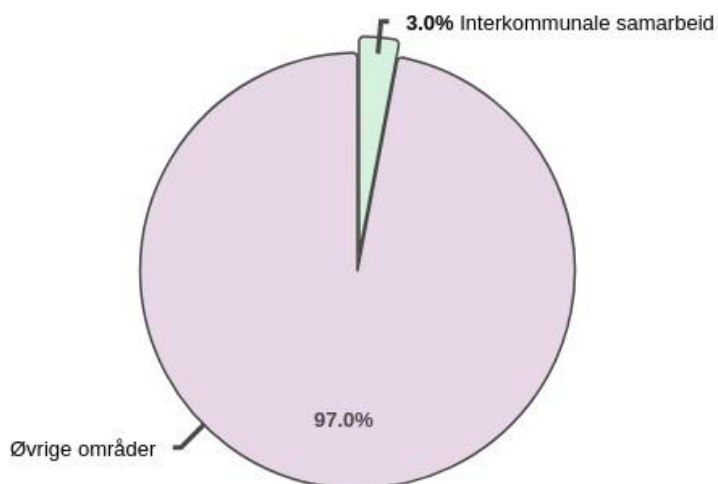
Område	Regnskap 2024	Oppr budsjett 2025	Rev budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Område selvkost	0	0	-1 756	0	0	0	0
Selvkost Samfunn, klima og miljø	-147	-1 714	-1 631	-2 128	-2 091	-2 149	-2 198
Selvkost Vann og avløp	-140 199	-167 149	-167 157	-152 127	-165 963	-178 336	-194 912
Totalsum	-140 346	-168 863	-170 544	-154 255	-168 054	-180 485	-197 110

Interkommunale samarbeid

11.7 Interkommunale samarbeid

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Beskrivelse

Dette området består av kommunens interkommunale samarbeid, organisert som vertskommunesamarbeid etter kommuneloven § 17 og § 18, og der Nordre Follo kommune er vert eller administrativt ansvarlig;

- Follo barne- og ungdomsskole
- Follo medisinske senter
- Follo barnevernvakt
- Folloregionen interkommunale politiske råd
- Kompetansehjulet i Follo

Vertskommunesamarbeid skal basere seg på prinsippet om en ren kostnadsdekning, det vil si at ingen av deltakerkommunene alene skal ha noen fortjeneste eller utgifter utover vedtatt budsjett.

De interkommunale samarbeidene i dette virksomhetsområdet er en del av kommunens regnskap, og regnskapet avsluttes hvert år mot bundet driftsfond. Dette betyr i praksis at samarbeidets driftsresultat påvirker kommunens driftsresultat. Siden mer- og mindreforbruk avregnes mot bundet driftsfond, påvirker ikke dette kommunens endelige regnskapsresultat.

De interkommunale selskapene Follo Ren IKS, Nordre Follo Renseanlegg IKS, Arkiv ØST IKS og Krise- og incestsenteret i Follo IKS inngår i de direktørområdene der oppfølgingsansvaret ligger. Follo Brannvesen IKS og Alarm Øst IKS inngår i Overordnede områder.

Aktivitetsnøkkeltall ⁴⁰

Landbruk

Navn

	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Søknader i alt etter jord- og konsesjonslov (antall)	14	12	8	-

Dette skal vi få til sammen

Nordre Follo kommune deltar i flere samarbeid med andre Follokommuner. I et samarbeid er det én vertskommune og flere deltakerkommuner. Vertskommunen har ansvar for samarbeidet og har den avgjørende myndigheten i saker som angår driften. Forslag til økt/reduisert tilskudd fra deltakerkommunene behandles og vedtas i respektive representantskap/styrer/samarbeidsorgan.

Follo barne- og ungdomsskole er et samarbeid mellom Nordre Follo, Vestby, Nesodden, Ås, Enebakk og Frogn. Nordre Follo er vertskommune. Nordre Follo kommune kjøper elevplasser og disponerer 26 plasser.

Follo medisinske senter er et vertskommunesamarbeid om legevakt, legevaktsentral og kommunale akutte døgnplasser. Nordre Follo kommune er vertskommune for tilbudet og samarbeidskommunene er Enebakk, Frogn og Ås.

Follo barnevernvakt er et samarbeid mellom Nordre Follo, Vestby, Frogn, Nesodden, Ås og Enebakk, hvor Nordre Follo kommune er vertskommune.

Folloregionen interkommunalt politisk råd (Folloregionen IPR). Medlemmer i det politiske rådet er Nordre Follo, Vestby, Frogn, Nesodden, Ås og Enebakk.

Sekretariatet for Folloregionen IPR er lokalisert i Nordre Follo kommune som er administrativt ansvarlig kommune med kontorhold for sekretariatet på vegne av medlemskommunene. Nordre Follo har ansettelses-, lønns- og personalansvar for ansatte og ivaretar regnskap og revisjon. Representantskapet er rådets øverste organ, og består av ordførere, varaordførere, samt en representant for «opposisjonen» fra hver av deltakerkommunene.

Kompetansehjulet i Follo er et administrativt samarbeid mellom alle kommunene i Follo om kompetanseutvikling for ansatte innen helse- og omsorgstjenestene. Samarbeidsorganet setter søkelys på utvikling av faglige ferdigheter og samhandlingskompetanse gjennom undervisning, refleksjon og trening. Kompetansehjulet bidrar til kvalitetsforbedring av tjenestene for å møte nåtidens og fremtidens krav.

Follo landbrukskontor er et vertskommunesamarbeid mellom Vestby, Nordre Follo, Ås, Frogn, og Nesodden om felles landbruksforvaltning. Ås kommune er vertskommune.

⁴⁰ Oversikt over utviklingen i aktiviteter og kvalitet.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

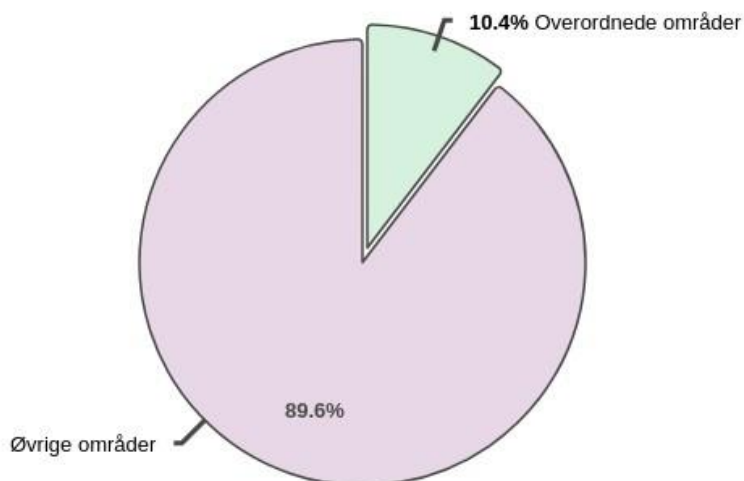
Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	0	0	0	0
Konsekvensjustert ramme	0	0	0	0
Ramme 2026-2029	0	0	0	0

Overordnede områder

11.8 Overordnede områder

Brutto utgifter i % av kommunens totale brutto utgifter

Beskrivelse

Her budsjetteres diverse felleskostnader og inntekter for kommunen;

- godtgjøring og utgifter til politisk styre
- lønnsoppgjør og regnskapsmessig avslutning av pensjonsoppgjøret i kommunen
- omstillings- og innovasjonsmidler
- revisjon og kontrollutvalg
- integreringstilskudd
- tilskudd til Follo Brannvesen IKS
- tilskudd til Alarm Øst IKS
- tilskudd til Nordre Follo Kirkelige Fellesråd
- ekstern bistand i varslingssaker

Området blir også brukt til regnskapsmessig avslutning av pensjonsoppgjøret i kommunen, hvor kostnadsføring (amortisering) av tidligere års premieavvik føres her med riktig KOSTRA-funksjon.

Aktivitetsnøkkeltall ⁴¹

Brann- og ulykkesvern

Navn	Oppnådd			
	2021	2022	2023	2024
Antall A-objekter ⁴² med tilsyn i løpet av året	29	40	74	46
Antall bygningsbranner	20	24	28	19
Antall piper feiet	2 053	1 486	1 956	760
Antall utrykninger	886	930	1 035	1 226

⁴¹ Oversikt over utviklingen i aktiviteter og kvalitet.

⁴² Bygninger og områder hvor brann kan medføre tap av mange liv, f.eks. sykehus, skoler og forsamlingslokaler

Kirke

Navn	Oppnådd 2021	Oppnådd 2022	Oppnådd 2023	Oppnådd 2024
Antall døpte	241	251	219	242
Antall kor for barn og unge	10	7	10	8
Antall kor for voksne/familiekor	5	6	9	7
Babysang/småbarnsang - antall deltakere 0 - 5 år	274	363	365	879
Gudstjenester totalt	378	444	403	430
Kirkelige gravferder utført	354	347	335	317
Kirkelige vigslar utført	28	42	31	43
Medlem og tilhørige i Dnk i prosent av antall innbyggere	58,8 %	57,2 %	55,5 %	54,3 %

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	95 576	95 576	95 576	95 576
Sum Tekniske justeringer	0	-3 510	-2 460	-6 910
Sum Vedtak forrige periode	49 900	57 100	57 100	57 100
Sum Budsjettendring forrige år	-114 416	-13 474	-13 474	-13 474
Vedtatte endringer	-64 516	40 116	41 166	36 716
Konsekvensjustert ramme	31 060	135 692	136 742	132 292
Omstilling- og innsparingstiltak				
Jubileumsarrangement og andre velferdsgoder	-517	-517	-517	-517
Redusere konsulentbruk til varslingsaker	-300	-300	-300	-300
Redusert omfang på forvaltningsrevisjoner	-500	-500	-500	-500
Sum Omstilling- og innsparingstiltak	-1 317	-1 317	-1 317	-1 317
Prioriteringer				
Fremtidens velferdsmodell - stimuleringsmidler	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum Prioriteringer	1 000	1 000	1 000	1 000
Konsekvensjusteringer				
Folloregionen IPR - økt tilskudd	110	110	110	110
Justert godtgjørelse til folkevalgte	400	400	400	400
Lønnsoppgjør 2026	60 000	115 000	115 000	115 000
Regnskapsrevisjon - prisjustering ihht avtalen med Deloitte AS	50	50	50	50
Siviltforsvarslager - distriktslager og lokalt lager	225	225	225	225
Økt eiertilskudd til Alarm Øst IKS	220	220	220	220
Økt eiertilskudd til Follo Brannvesen IKS	4 950	4 950	4 950	4 950
Økt tilskudd, Nordre Follo Kirkelige fellesråd	668	1 073	1 073	1 073
Økte pensjonskostnader som følge av ny livslang AFP og særaldersgrenser	52 000	52 000	52 000	52 000
Sum Konsekvensjusteringer	118 623	174 028	174 028	174 028
Nye tiltak og realendringer budsjett	118 306	173 711	173 711	173 711
Ramme 2026-2029	149 366	309 403	310 453	306 003

Omstilling- og innsparingstiltak

Jubileumsarrangementer og andre velferdsgoder

Markering av jubilarer som har 25 og 40 års tjeneste i Nordre Follo kommune endres fra en sentral markering for hele kommunen til lokale markeringer på hver enkelt arbeidsplass. I tillegg blir jubileumsgaven i form av gavekort tatt bort. Jubilarer vil fortsatt få en blomsterbukett fra kommunen. I tillegg fjernes mindre sosiale arrangementer gjennom året.

Redusere konsulentbruk til varslingssaker

Kommunen har nylig inngått en rammeavtale med et konsultentselskap, som gir en rimeligere timepris enn tidligere. Ny strategi er at flere saker skal kunne utredes og følges opp i linja, fremfor av sentralt varslingsmottak. Unntaket er ved habilitetshensyn eller kapasitetshensyn.

Redusert omfang på forvaltningsrevisjoner

Tiltaket går på å redusere budsjettet til Kontrollutvalget med 0,5 mill. kroner. Dette vil bety at omfanget av forvaltningsrevisjon må reduseres - enten i form av færre og/eller mindre omfattende revisjoner. I den krevende økonomiske situasjonen som kommunen er i, vil kommunedirektøren foreslå at også Kontrollutvalgets budsjett til forvaltningsrevisjon blir redusert. Dette vil også bety noe mindre ressursbruk i organisasjon i forbindelse med både bistand til revisjonen i forbindelse med deres gjennomføring av revisjonen.

Prioriteringer

Fremtidens velferdsmodell – stimuleringsmidler

Innen 2028 skal vi ha utviklet og tatt i bruk en ny modell for fremtidens velferdssamfunn, der kommunen i større grad skal løse oppgavene i samarbeid med innbyggere, næringsliv, lag og foreninger osv. Denne potten skal brukes når det oppstår behov for midlertidige og målrettede stimulerings tiltak for å få gjennomført endringene som skal til.

Konsekvensjusteringer

Folloregionen IPR – økt tilskudd

Folloregionen IPR øker tilskuddet fra kommunene med 1 kroner per innbygger til 13 kroner. Dette betyr et årlig tilskudd fra kommunen på om lag 0,86 mill. kroner. Som følge av noe underdekning fra tidligere år av tilskuddet, er det behov for en økning i budsjettet for 2026 på til sammen 0,11 mill. kroner inkludert økningen på 1 krone per innbygger.

Justert godtgjørelse til folkevalgte

Godtgjørelsen til folkevalgte er i henhold til Politisk reglement en prosentandel av stortingsrepresentantenes faste årlige godtgjørelse. Denne godtgjørelsen ble 1.5.2025 økt med om lag 44 000 kroner fra 1,171 mill. kroner til 1,215 mill. kroner. Samlet økning av godtgjørelsen til folkevalgte øker derfor med 0,4 mill. kroner fra 8,81 mill. kroner til 9,21 mill. kroner. Dette er inkludert utgifter til pensjon og arbeidsgiveravgift.

Lønnsoppgjør 2026

Tiltaket omhandler virkning av lønnsoppgjør for 2026 med utgangspunkt i regjeringens forventede lønnsvekst i kommunal sektor for 2026 som er på 4 prosent og erfaringstall fra de siste års lønnsoppgjør.

Regnskapsrevisjon – prisjustering ihht avtalen med Deloitte AS

Prisjustering av utgifter til revisjon med Deloitte AS. Revisjon består av både regnskapsrevisjon inkludert lovpålagte attestasjonsoppdrag. Regnskapsrevisjon er en fastprisavtale, men bistand ut over det som inkluderes i den faste prisen faktureres per time. I tillegg kommer forvaltningsrevisjon som også faktureres etter timer.

Det er Kontrollutvalget som vedtar hvilke områder som skal gjennomføre forvaltningsrevisjon, og hvilket omfang dette skal ha. Det er lagt inn en prisjustering av det som omfattes av fastprisavtalen på 3,4 % som innebærer en økning på om lag kr 50 000. Det vises for øvrig til eget tiltak der utgifter til forvaltningsrevisjon foreslås redusert.

Sivilforsvarslager – distriktslager og lokalt lager

Det vil bli inngått en avtale om administrativt vertkommunesamarbeid for Oslo og Akershus sivilforsvardistrikt når det gjelder distriktslager for sivilforsvaret. Det er Oslo kommune som blir vertskommune, og det vil bli en fordeling av kostnader og utgifter mellom samarbeidskommunene/deltakerkommunene.

Oslo kommune vil stille opp med distriktslager og to avdelingslagre for distriktet. Nordre Follo kommune er en av kommunene som skal ha et avdelingslager.

Oslo kommune har antydnet en årlig kostnad på 0,23 mill. kroner for Nordre Follo kommune for distriktslager.

Økt eiertilskudd til Alarm Øst IKS

Eiertilskuddet til Alarm Øst IKS er økt tilsvarende styrets forslag til representantskapet. Tilskuddet for 2025 var på 5,46 mill. kroner og økes nå til om lag 5,7 mill. kroner.

Økt eiertilskudd til Follo Brannvesen IKS

Eiertilskuddet til Follo Brannvesen IKS er justert i henhold til styrets forslag til representantskapet. Tilskuddet økes med ca 4,95 mill. kroner fra 63,0 mill. kroner til 67,95 mill. kroner. Økningen er på 7,9 prosent som er betydelig over forventet deflator på 3,5 prosent. Beløpet inkluderer kommunens andel på 0,335 mill. kroner til Oslo sivilforsvarslager for diverse utstyr til kommunens distriktslager.

Økt tilskudd, Nordre Follo Kirkelige fellesråd

Kommunens driftstilskudd til Nordre Follo kirkelig fellesråd etterjusteres for faktisk lønnsvekst i 2025, og anslått lønnsvekst for 2026. Dette utgjør for 2026 0,668 mill. kroner. Driftstilskuddet for 2026 økes fra 29,4 til 30,6 mill. kroner.

I tillegg kommer tilskudd på 2,9 mill. kroner for fjerning av kremasjonsavgift (vedtatt i ØHP 2025–2028) og tilskudd til ungdomsdiakon på 0,8 mill. kroner (vedtatt i ØHP 2024–2027). Totalt driftstilskudd til Nordre Follo kirkelige fellesråd blir da 34,3 mill. kroner for 2026.

Økte pensjonskostnader som følge av ny livslang AFP og særaldersgrenser

Ny livslang AFP og nye særaldersgrenser ble innført fra og med 2025. Kommunene ble kompensert for dette revidert nasjonalbudsjett for 2025. Stortinget vedtok å fordele dette etter kommunens andel av samlet utgiftsbehov. Nordre Follo kommunes kostnadsindeks i inntektssystemet er i 2025 på 98,3 %. Dette betyr at det er etter kostnadsnøkkelen i utgiftsutjevningen.

Nordre Follo kommune fikk en kompensasjon på 41,9 mill. kroner i 2025 som blir videreført varig. KLPs prognose for økte utgifter som følge av endringene i pensjonsordningen er på om lag 52 mill. kroner. Kommunen har dermed fått en kompensasjon som er om lag 10 mill. kroner lavere enn hva KLPs prognose for endringene tilsier.